



सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०१९-२०२०

विधि व न्याय विभाग

(सर्व कार्यालयांसहित)

PERFORMANCE BUDGET

2019-2020

LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT

(Including all Offices)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०१९-२०२०

विधि व न्याय विभाग
(सर्व कार्यालयांसहित)

PERFORMANCE BUDGET
2019-2020

LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT
(Including all Offices)

(ii)

(iii)

अनुक्रमणिका
CONTENTS

	<i>Page No.</i>
प्रस्तावना Introduction	1
समग्र कार्यक्रम Overall Performance	3
कार्यक्रमवार-तपशील-एकूण अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०१८-२०१९ <i>Programmewise--Details of Total Budget Estimates, 2018-2019</i>	
विवरण पत्र “अ” Statement “A”	5
विवरण पत्र “ब” Statement “B”	10
कार्यक्रम - <i>Programme</i>	
१. विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय विभाग) Law and Judiciary Department (Mantralaya Department)	13
२. उच्च न्यायालय High Court	43
३. दिवाणी, सत्र आणि फौजदारी न्यायालये Civil, Sessions and Criminal Courts	67
४. सी. बी. आय. न्यायालय C.B. I. Nyayalya	97
५. ग्राम न्यायालय Gram Nyayalya	99
६. लघुवाद न्यायालय Small Causes Court	105
७. मुख्य महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई Chief Metropolitan Magistrates Courts, Mumbai	113
८. महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त Administrator General and Official Trustee	119
९. मुंबईचे शेरीफ Sheriff of Mumbai	127
१०. विधी सल्लागार व समुपदेशी Legal Advisors and Counsels	133
११. धर्मादाय संघटना Charity Organisation	157
१२. धर्मादाय दाननिधी Charitable Endowments	193
१३. निबंधक, भागीदारी संस्था Registrar Partnership Firms	201
१४. महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग Maharashtra State Law Commission	207
१५. महिलांचे सक्षमीकरण	209

प्रस्तावना INTRODUCTION

१. या प्रकाशनात विधि व न्याय विभागाचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक प्रस्तुत करण्यात आले आहे. विभागाचे कार्यक्रम आणि कार्ये यांचा आढावा नेमून दिलेल्या कार्याच्या पार्श्वभूमीवर घेणे हा कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचा उद्देश होय. विभागाने ज्या कार्यक्रमासाठी निधीची विनिर्देशपूर्वक मागणी केली आहे, अशाच कार्यक्रमाचा अंतर्भाव कार्यक्रम अंदाजपत्रकात केलेला आहे. विधि व न्याय विभागाच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या अर्थसंकल्पीय अनुदानाचा तपशील तक्ता 'अ' व 'ब' मध्ये नमूद करण्यात आला आहे.

२. विधी व न्याय विभाग हा शासनाचा विधिविषयक सल्लागार विभाग म्हणून आणि दुय्यम न्यायालयांचा तसेच विभागाच्या अधिपत्याखालील कार्यालयांचा प्रशासकीय विभाग म्हणून काम करतो. न्यायमंडळास त्यांच्या गरजेप्रमाणे शासनामार्फत अनुदान दिले जाते.

३. सल्लागार विभाग म्हणून विधि व न्याय विभाग करीत असलेली कामे मुख्यतः तांत्रिक असतात. हा विभाग मुख्यतः खालील चार विषयावर मंत्रालयातील प्रशासकीय विभागांना विधिविषयक सल्ला देत असतो.

(१) भारताचे संविधान तसेच वेगवेगळे दिवाणी व फौजदारी अधिनियम, नियमावली व विनियम इत्यादी अंतर्गत उद्भवणारे विधिविषयक मुद्दे,

(२) विधिविधान (प्रधान व गोण असे दोन्ही),

(३) वाद (दिवणी व फौजदारी असे दोन्ही),

(४) अभिहस्तांतरणपत्र करणे.

४. कार्यक्रम अंदाजपत्रकाच्या तंत्रानुसार प्रत्येक कार्यक्रम चार भागांत विभागण्यात आला आहे. तो म्हणजे :-

(१) प्रस्तावनात्मक, (२) वित्तीय आवश्यकता, (३) कार्यक्रमाच्या कार्यभारचा सारांश व आर्थिक गरजांबाबत स्पष्टीकरण, (४) कर्मचारी विषयक गोषवारा.

वित्तीय आवश्यकतेसंबंधीच्या भागाचे आणखी तीन भागांत वर्गिकरण करण्यात आले आहे व ते म्हणजे :-

(अ) कामाचे वर्गिकरण :- हे योजनेवरील खर्च करण्याचा हेतू वा प्रयोजन याचा स्पष्टपणे उल्लेख करते.

(ब) उद्दीष्ट :- कोणत्या अधिकाराच्यामार्फत कसा खर्च होणार याबाबतचे स्पष्टीकरण देते.

(क) स्रोत :- कार्यक्रमनिहाय व लेखाशीर्षनिहाय व त्याखाली येणारा सर्व खर्च इत्यादी बाबतच्या तरतुदी दर्शवितात.

५. कार्यक्रम अंदाजपत्रक हे मुल्यमापनाचे प्रतीवृत्त नसते हे सर्वमान्य आहे. विधि व न्याय विभागाने केलेल्या निरनिराळ्या कार्याचे स्वरूप लक्षात घेऊन उपलब्ध असलेल्या आधारसामग्रीच्या मदतीने करण्यात आलेली वेगवेगळी कार्ये शक्यतो दर्शविण्यात आली आहेत.

विवरण पत्र 'अ' व 'ब'

विवरणपत्र 'अ'
एकूण अर्थसंकल्पीय अंदाजाचा कार्यक्रमानुसार तपशील

(रुपये हजारात)

अनुक्रमांक	कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८ Actual 2017-2018	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019
1	2	3	4
विधी व न्याय विभाग मंत्रालय			
	२०५२ दत्तमत्त
		—	--
		255394	430851
		255394	430851
२.	उच्च न्यायालय		
	०० भारित
		—	--
	१०२ दत्तमत्त
		738644	1877834
		738644	1877834
३.	दिवाणी व सत्र न्यायालये		
	१०५ दत्तमत्त
		—	--
		10179253	12969901
		10179253	12969901
४.	लघुवाद न्यायालये		
	१०६ दत्तमत्त
	
		455894	561966
		455894	561966
५.	महानगर दंडाधिकारी न्यायालये		
	१०७ दत्तमत्त
		—	--
		486588	543617
		486588	543617
६.	फौजदारी न्यायालये		
	१०८ दत्तमत्त
		—	--
		551272	740310
		551272	740310
७.	महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त		
	११० दत्तमत्त
		—	--
		10897	13938
		10897	13938

STATEMENT 'A'
Programmewise details of the Budget Estimates

(Rs. in thousands)

सुधारित अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020	Programme
5	6	
		... Law and Judiciary Deptt. Mantralaya
		2052 Voted
	--	...
222179	621265	...
222179	621265	...
		High Court
		102 Charged
--	--	...
1121951	1224820	... Voted
1121951	1224820	...
		Civil Session & Criminal Courts
		105 Voted
--	--	...
12973650	16756714	...
12973650	16756714	...
		Small Cause Courts
		106 Voted
--	--	...
561663	693596	...
561663	693596	...
		Metropolitan Magistrates Courts
		107 Voted
--	--	...
543617	684069	...
543617	684069	...
		Criminal Court
		108 Voted
--	--	...
738627	957158	...
738627	957158	...
		Administrator General & Offical Trus
		110 Voted
--	--	...
13880	17806	...
13880	17806	...

विवरणपत्र 'अ' - चालू

1	2	3	4
८.	मुंबईचे शेरीफ ११३ दत्तमत्त	...	--
		...	12840
		...	19498
	एकूण	...	12840
९.	विधी सल्लागार व समुपदेशी ११४ दत्तमत्त	...	--
		...	882741
		...	987081
		...	882741
१०.	धर्मादाय संघटना २०७० दत्तमत्त	...	--
		...	567756
		...	675398
		...	567756
११.	धर्मादाय दाननिधी २२५० दत्तमत्त	...	--
		...	2996
		...	4170
		...	2996
		...	4170
१२.	निबंधक, भागीदारी संस्था, ३४७५ दत्तमत्त	...	--
		...	28354
		...	35197
		...	28354
		...	35197
१३.	महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग,	--
		...	0
		...	10
		...	0
		...	10
१४.	सरकारी मुखत्यार १११ दत्तमत्त	...	--
		...	26484
		...	31023
		...	26484
		...	31023
१५.	स्थानिक संस्था व पंचायत राज ३६०४ दत्तमत्त	...	--
		...	52703
		...	74000
		...	52703
		...	74000
१६.	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण २२३५ दत्तमत्त	...	--
		...	240
		...	900
		...	240
		...	900
	एकूण	...	14252056
		...	18965720

STATEMENT 'A' — Contd.

5	6	
		Sheriff Of Mumbai
--	--	... 113 Voted
19346	25000	...
19346	25000	...
		Legal Advisors and Counsels
--	--	... 114 Voted
1024038	1140619	...
1024038	1140619	...
		Charity Organisations
--	--	... 2070 Voted
668686	861936	... Charged
668686	861936	...
		Charitable and Religious Endowments
--	--	... 2250 Voted
4108	5307	...
4108	5307	...
		Registrar of Firms
--	--	... 3475 Voted
35028	44564	...
35028	44564	...
		Maharashtra State Law Commission
--	--	...
0	10	...
0	10	...
		Official Assignees
--	--	... 111 Voted
30940	39901	...
30940	39901	...
		Compensation & Assignment to Local Bodies
--	--	... 3604 Voted
66600	74000	...
66600	74000	...
		Social Security & Welfare
--	--	... 2235 Voted
810	900	...
810	900	...
18025123	23147665	... Grand Total

विवरणपत्र 'ब'

प्रधान शीर्ष-नि कार्यक्रमानुसार तपशिलवार एकूण अर्थसंकल्पीय अंदाज

(रुपये हजारात)

अनुक्रमांक	प्रधान शीर्षकाचे नाव	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८ Actual 2017-2018	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019
1	2	3	4
२०१४- न्यायदान			
१.	उच्च न्यायालय (१०२)	738644	1877834
२.	दिवाणी व सत्र न्यायालये (१०५)	10179253	12969901
३.	फौजदारी न्यायालये (१०८)	551272	740310
४.	लघुवाद न्यायालये (१०६)	455894	561966
५.	इलाखा शहर दंडाधिकारी न्यायालये (१०७)	486588	543643
६.	महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त (११०)	10897	13938
७.	मुंबई शेरीफ (११३)	12840	19498
८.	महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग	0	10
९.	विधी सल्लागार व समुपदेशी (११४)	882741	987081
१०.	सरकारी मुखत्यार (१११)	26484	31023
११.	८०० इतर खर्च	--	--
	एकूण	13344613	17745204
२०५२- सचिवालय - सर्वसाधारण सेवा			
१.	विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय) योजनेतर	255394	430851
	योजनांतर्गत	--	--
	एकूण	255394	430851
२०७०- इतर प्रशासनीक सेवा			
१.	धर्मादाय संघटना	567756	675398
	एकूण	567756	675398
२२५०- इतर सामाजिक सेवा			
१.	धर्मादाय दाननिधी	2696	4170
	एकूण	2696	4170
३४७५- इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा			
१.	निबंधक, भागिदारी संस्था	28354	35197
	एकूण	28354	35197
३६०४- स्थानिक संस्था आणि पंचायत राज्य			
	संस्था यांना नुकसान भरपाईच्या व	52703	74000
	अभिहस्तांकित रकमा देणे		
	एकूण	52703	74000
४०५९- सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च			
		--	--
	एकूण	--	--

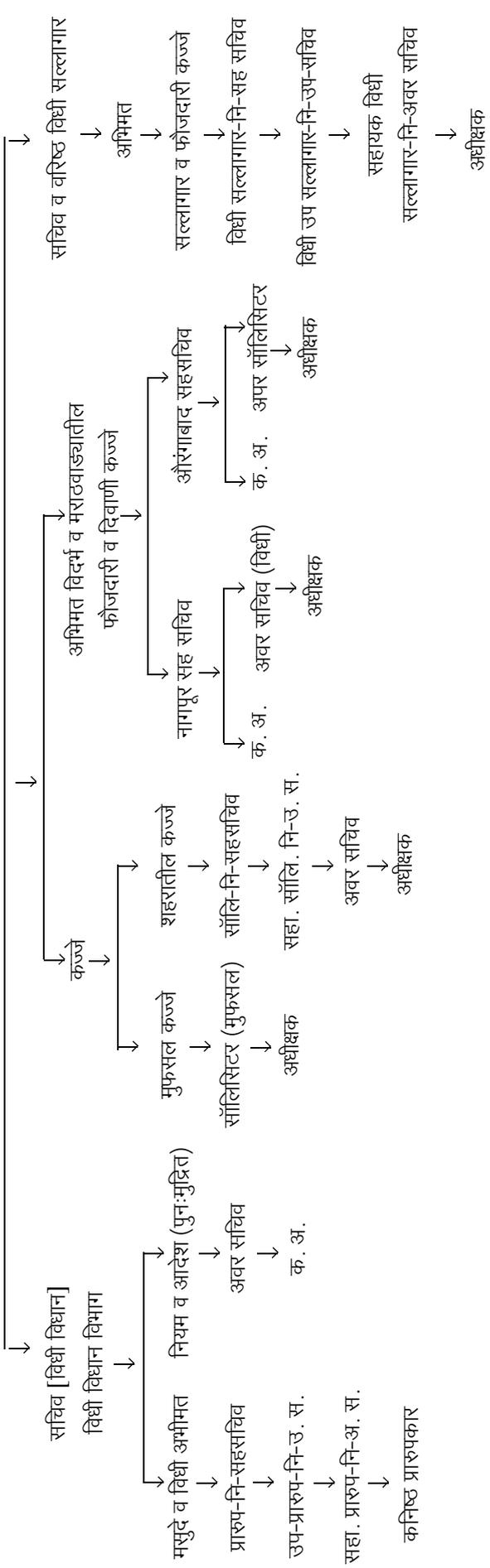
STATEMENT 'B'
Major-Heads-cum-Programmewise details of the Budget Estimates

(Rs. in thousands)

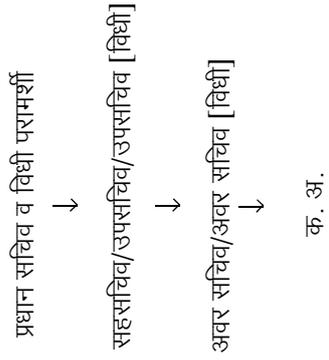
सुधारित अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020	
5	6	
		... 2014—ADMINISTRATION OF JUSTICE
1121951	1224820	... High Court
12973650	16756714	... Civil & Sessions
738627	957158	... Criminal Courts
561663	693596	... Small Causes Courts
543617	684069	... Metropolitan Magistrates Courts
13880	17806	... Administrator General & Official Trustees
19346	25000	... Sheriff of Mumbai
0	10	... Mah. State Law Commission
1024038	1140619	... Legal Advisors and counsels
30940	39901	... Official Assignee
--	--	... 800 Other Expences
17027712	21539693	... Total
		... 2052—SECRETARIATE GENERAL SERVICES
222179	621265	... Law & Judiciary Deptt. (Mantralaya)
--	--	... Plan
222179	621265	... Total
		... 2070 --- OTHER ADMINISTRATIVE SERVICES
668686	861936	... Charity Organisation
668686	861936	... Total
		... 2250—OTHER SOCIAL AND COMMUNITY SERVICES
4108	5307	... Charitable and Religious Endowments
4108	5307	... Total
		... 3475 --- OTHER GENERAL ECONOMIC SERVICE
35028	44564	... Registrar of Firms
35028	44564	... Total
		3604--- COMPENSATION AND ASSIGNMENTS
66600	74000	... TO LOCAL BODIES AND PANCHAYATI RAJ INSTITUTIONS.
66600	74000	... Total
		... 4059 --- CAPITAL OUTLAY ON PUBLIC WORKS
--	--	...
--	--	... Total

विधी विषयक शाखा

प्रधान सचिव व विधी परामर्शी (विभाग प्रमुख)



विधी विषयेतर शाखा [प्रशासन]



कार्यासने - १ ते २५ व कार्यासन २-अ

१. विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय विभाग)

प्रस्तावना

मंत्रालयातील विधी व न्याय विभाग हा मुख्यतः तांत्रिक विभाग आहे. त्याच्या दोन शाखा असून त्यापैकी एक विधीविषयेतर आणि दुसरी विधीविषयक काम पाहणारी आहे.

विधीविषयेतर शाखा ह्या विधी व न्याय विभाग (खुद्द), न्यायमंडळ, विधी अधिकारी व धर्मदाय संघटना, महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त आणि निबंधक, भागीदारी संस्था ह्या कार्यालयांच्या आस्थापनेसंबंधी व अनुषंगिक बाबींवर कार्यवाही करीत असतात. ही प्रशासकीय बाबींची कामे एकूण २६ कार्यासने पाहतात.

विधीविषयक कामाचे तीन भाग पडतात मंत्रालयीन विभागांना वैधानिक सल्ले देणारा, कज्जे व अभिहस्तांतरण लेखनविषयक कामे करणारा आणि विधी विधान विषयक कामाचे मसुदे तयार करणारा, असे ते तीन भाग आहेत.

विभागाच्या कामाचा सविस्तर तपशील

(१) विधीविषयेतर शाखा :-

(अ) विधी व न्याय विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली असलेल्या खालील कार्यालयांच्या प्रशासकीय व वित्तीय बाबी या विभागाकडून हाताळण्यात येतात.

- (१) विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय खुद्द),
- (२) धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- (३) महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त,
- (४) लघुवाद न्यायालये,
- (५) मुंबईचे शेरीफ,
- (६) दिवाणी, सत्र आकण फौजदारी न्यायालये,
- (७) महानगर दंडाधिकाऱ्यांचे न्यायालय, मुंबई,
- (८) विधी सल्लागार व समुपदेशी,
- (९) धर्मादाय व धार्मिक दाननिधी,
- (१०) निबंधक, भागीदारी संस्था,
- (११) महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग,
- (१२) महाराष्ट्र विधी सेवा प्राधिकरण.

(ब) तसेच या विभागाकडून उच्च न्यायालयाशी संबंधित वित्तीय बाबीही हाताळल्या जातात.

(क) नागपूर व औरंगाबाद येथे मुंबई उच्च न्यायालयाच्या खंडपीठाची स्थापना झाल्यानंतर या विभागाच्या आस्थापनेअंतर्गत नागपूर व औरंगाबाद येथे सह सचिव यांच्या नियंत्रणाखाली कार्यालये स्थापन करण्यात आली आहेत. ही कार्यालये संबंधित खंडपीठातील विविध विभागांच्या प्रकरणी विधी विषयक सल्ले देण्याचे काम करतात.

(ड) श्री सिध्दिविनायक गणपती मंदिर विश्वस्त व्यवस्था (प्रभादेवी) अधिनियम, १९८० नुसार श्री सिध्दिविनायक गणपती मंदिर न्यास दादर, मुंबई; श्री साईबाबा संस्थान विश्वस्त व्यवस्था (शिर्डी) अधिनियम, २००४ मधील

तरतूदीनुसार श्री साईबाबा विश्वस्त व्यवस्था, शिर्डी; पंढरपूर मंदिर अधिनियम, १९७३ अन्वये श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर, पंढरपूर समिती व मुंबई विश्वस्त अधिनियम, १९६० मधील प्रकरण ७(अ) अन्वये पश्चिम महाराष्ट्र देवस्थान व्यवस्थापन समिती, कोल्हापूर यांच्या कामकाजाचे नियमन या विभागामार्फत केले जाते.

(ई) या विभागाकडून उच्च न्यायालयातील व दुय्यम न्यायालयातील सरकारी वकील व सहायक सरकारी वकील व महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणामधील मुख्य सादरकर्ता अधिकारी व सादरकर्ता अधिकारी यांच्या नियुक्त्यांचे आदेश निर्गमित केले जातात. तसेच गृह विभागाकडून विशेष शासकीय अभियोक्त्यांबाबत आलेल्या प्रस्तावांवर अभिप्राय देऊन ते शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर केले जातात.

(२) विधीविषयक शाखा

(अ) वैधानिक बाबींवर अभिप्राय / सल्ले देणारी शाखा :-

या शाखेस 'अ' शाखा असे संबोधले जाते. या शाखेचा संबंध मुख्यतः मंत्रालयातील सर्व प्रशासकीय विभागांना दिवाणी व फौजदारी प्रकरणी विधीविषयक सल्ला देण्याच्या कामाशी तसेच विद्यापीठांच्या कायदानुसार कुलगुरु/राज्यपाल यांच्या कार्यालयास अभिप्राय देण्याच्या कामाशी येतो.

(ब) या शाखेकडून पुढील कामे केली जातात :-

या बाबतची कामे पुढील ३ भांगामध्ये केली जातात.

(१) फौजदारी कज्जे :- राज्यातील प्रथम संवर्ग न्यायदंडाधिकारी, सत्र न्यायालये व उच्च न्यायालयातील फौजदारी खटल्यामध्ये शासनाच्या विरुद्ध पारीत होणाऱ्या न्यायनिर्णयाविरुद्ध उच्च न्यायालयात/सर्वोच्च न्यायालयात अपिल दाखल करण्याबाबत प्राप्त होणाऱ्या अपिल प्रस्तावांची छाननी करून अपिल दाखल करण्याबाबतचे निर्णय या शाखेकडून घेण्यात येतात.

(२) अभियोग मंजूरी :- शासकीय कर्मचाऱ्याविरुद्ध भ्रष्टाचार प्रतिबंधक अधिनियम, १९८८ च्या कलम १९ तसेच फौजदारी प्रक्रिया संहिताचे कलम १९६/१९७ अन्वये अभियोग दाखल करण्यास आवश्यक असलेली मंजूरी देण्याबाबतचे प्रस्ताव या शाखेकडून हाताळण्यात येतात.

(३) खटले मागे घेण्याबाबत :- कारखाना अधिनियम १९४८ व भारतीय दंड संहिता, १८६०, मुंबई पोलीस अधिनियम, १९५० अंतर्गत दाखल झालेले खटले फौजदारी प्रक्रिया संहिताचे कलम ३२१ मधील तरतूदीनुसार मागे घेण्याबाबतच्या प्रस्तावांची छाननी करून त्याबाबत अभिप्राय देण्याचे काम या शाखेकडून केले जाते.

(४) विशेष अभियोक्त्याचे नेमणूक :- मा. उच्च व सर्वोच्च न्यायालयामध्ये तसेच इतर राज्यांच्या उच्च न्यायालयात फौजदारी प्रकरणामध्ये विशेष विशेष अभियोक्त्याची नेमणूक या शाखेकडून केली जाते.

ह्या शाखेस ई शाखा असे म्हणतात. या शाखेकडून पुढील कामे केली जातात.

(१) निर्णयार्थ पाठविण्यात आलेल्या विक्रीकरांच्या कज्जांसह उच्च न्यायालयाच्या मूळ न्यायशाखेतील कज्जे, उच्च न्यायालयातील (अपील न्याय शाखेत) रिट अर्ज, नगर दिवाणी न्यायालये, लघुवाद न्यायालये व सर्वोच्च न्यायालयातील कज्जे संबंधीचे काम शहर कज्जे शाखा पहात असते. शिवाय कज्जाच्या बाबतीत इतर विभागांना ही शाखा सल्ला देत असते. शासकीय अभियोक्त्यांना प्रशासकीय विभागाने सूचना केल्यास त्या प्रस्तावावर कायदेशीर बाबींचा विचार करून विशेष सरकारी अभियोक्त्यास सरकारची बाजू मांडण्याबाबत सूचना दिल्या जातात.

(२) महाराष्ट्राचे राज्यपाल ज्यांत पक्षकार आहेत असे विलेख अगर लेख तयार करणे व त्यांची छाननी करणे, तसेच भाडेपट्टा लेख, लायसन्स वगैरेसाठी करारनामे करणे व अभिहस्तांतरणाची संबंधित असलेली इतर प्रकरणेही या शाखेमार्फत हाताळली जातात.

(३) नौ अधिकरण वाद, समन्स आणि सन १९५२ च्या लेख प्रमाणक (नोटरी) अधिनियमांसंबंधीचे काम देखील 'इ' शाखा पहाते.

(३) मुफसल कज्जे :-

या शाखेस 'म' शाखा असे संबोधले जाते. या शाखेकडून पुढील कामे केली जातात.

(१) विदर्भ आणि मराठवाडा विभागाशिवाय इतर विभागातील मुफसल कज्जांच्या कामात शासनाच्या वतीने कज्जे दाखल करणे अगर कज्जात शासनाच्या वतीने बचाव करणे या कामाच्या सुसाध्यतेबद्दल सल्ला देणे, फिरीयाद-कज्जांची व कैफियतेची छाननी करणे आणि जिल्हा न्यायालये, उच्च न्यायालय यात अपील दाखल करण्याबद्दल अगर न करणे इ. कामाचा समावेश होतो. या विभागातून इतर राज्याच्या वतीने किंवा भारतातील इतर राज्यातील अधिकाऱ्यांच्या वतीने आणि भारत सरकार व त्यांचे अधिकारी यांच्या वतीने मुफसल न्यायालयामधील दिवाणी कज्जांवर लक्ष ठेवण्यात येते व असे कज्जे चालविण्यात येतात.

(२) जिल्ह्यातील शासकीय मुफसल खटल्यांवर योग्य नियंत्रण ठेवण्याच्या प्रयोजनासाठी महाराष्ट्र शासनाने १९७७ पासून जिल्हा सरकारी वकीलांच्या कार्यालयांच्या तपासणीचे काम हाती घेण्याची योजना सुरु केली आहे. सॉलिसिटर (मुफसल वाद), अपर सॉलिसिटर (मुफसल वाद), यांनी या तपासण्या करावयाच्या असतात. अशा तपासणीच्या वेळी जिल्ह्यातील सर्व स्थानिक अधिकारी व न्यायासनाचे अध्यक्ष व सदस्य यांच्याशी संपर्क साधून शासकीय कज्जासंबंधीच्या बाबीसंबंधी चर्चा केली जाते. मुफसल क्षेत्रातील शासकीय दिवाणी खटल्यांचे प्रभावी पर्यवेक्षण करण्याच्या आणि त्यावर नियंत्रण ठेवण्याच्या बाबतीत आणि बऱ्याचश्या अडचणी दूर करण्याच्या व विधि अधिकाऱ्यांच्या मनातील गैरसमज दूर करण्याच्या तसेच जिल्हा कार्यालयातील कामाचा दर्जा सूधारण्याच्या दृष्टीने या तपासण्या फारच उपयुक्त ठरत असल्याचे दिसून आले आहे.

(३) प्रशासकीय सोयीसाठी नागपूर आणि औरंगाबाद येथे विभागाच्या दोन स्वतंत्र शाखा आहेत. ह्या मंत्रालयीन विभागाचाच एक भाग असून त्या-त्या महसूल विभागाच्या कक्षेत काम करतात. या शाखांना सह सचिवांच्या दर्जाचे अधिकारी आहेत. नागपूर आणि औरंगाबाद येथे असलेल्या विधि व न्याय विभागाच्या शाखा अनुक्रमे विदर्भ आणि मराठवाडा विभागातील दिवाणी व फौजदारी कज्जे, अभिप्रायाच्या बाबी तसेच रिट, वादाच्या सूचना आणि किरकोळ बाबी यासंबंधी कार्यवाही करीत असतात.

(२-ब) विधि विधानाचे मुसदे तयार करणारी शाखा :-

(१) विधि व न्याय विभागाच्या ह्या शाखेस व (विधि विधान) शाखा असे संबोधले जाते. विधि विधानाचे काम म्हणजे भारतीय संविधानाच्या सातव्या परिशिष्टातील याद्या २ व ३ या नमूद केलेल्या सर्व राज्य व समवर्ती विषयासंबंधीची शासकीय विधेयके व अध्यादेश या संबंधात कार्यवाही होय. तसेच सर्व गौण विधि विधानाचे मुसदे म्हणजे संविधानीक नियम, उपविधि, अधिसूचना, आदेश, योजना व तत्सम इतर लेख जे केंद्रीय अधिनियमाखाली अगर राज्य अधिनियमाखाली काढावयाचे असतात त्यांचे मुसदे तपासण्याचे/ छाननी करण्याचे काम ही शाखा करते. ही शाखा वेगवेगळ्या मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी तयार केलेल्या विधि विधान विषयक प्रस्तावांना त्याचप्रमाणे महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडून आलेल्या अशासकीय विधेयकांचा अंमल करण्याकरिता कोणत्याही विधि विधानाचे काम हाती घेण्याच्या इच्छेचा व सक्षमतेचा प्रश्न विधिविषयक दृष्टीकोनातून तपासून पाहते. या अनुषंगाने राज्याच्या विधिमंडळाशी संबंधित असलेल्या सर्व तांत्रिक बाबींचे कामही याच शाखेमार्फत करण्यांत येत असते.

(२) महाराष्ट्र राज्यात अंमलात असलेले सर्व राज्य अधिनियम असलेले महाराष्ट्र संहिता हे एक शासकीय प्रकाशन आहे. कायद्याचा व्यवसाय करणाऱ्यांना तसेच इतर नागरिकांनाही हे प्रकाशन उपयुक्त असल्याचे आढळून आले आहे. त्यामुळे या प्रकाशनाद्वारे राज्याचे सर्व अधिनियम हे सर्वसाधारण जनतेला वाजवी किंमतीत उपलब्ध करून देण्याचा उद्देश आहे. अधिनियमांच्या पुनर्मुद्रणाचे काम आणि महाराष्ट्र संहिता अद्ययावत ठेवण्यासाठी पुनःस्थापना मालिका वेळोवेळी काढण्याचे काम, त्याचप्रमाणे राज्य अधिनियम शासनाच्या संकेतस्थळावर (वेबसाईट) घेण्याचे काम देखील या शाखेत सचिव (विधि विधान), विधि व न्याय विभाग यांच्या देखरेखीखाली होत असते.

(३) नियम व आदेश अद्यावत करणाऱ्या शाखेस 'र' शाखा असे संबोधले जाते. महाराष्ट्र नियम व आदेश हे सर्वात जुन्यापैकी एक महत्वाचे प्रकाशन असून त्यामध्ये भारतीय संविधानासहित केंद्राने व राज्याने केलेल्या निरनिराळ्या अधिनियमाखाली राज्या शासनाने केलेले नियम व आदेश समाविष्ट आहेत. हे प्रकाशन दोन भागात म्हणजे राज्याने केलेल्या अधिनियमाखाली केलेले नियम व आदेश आणि केंद्राने केलेल्या अधिनियमाखाली केलेले नियम व आदेश यामधील सर्व महत्वाच्या दुय्यम विधि विधानाचा एकाच ठिकाणी समावेश केलेला आहे. हे प्रकाशन विधानमंडळाचे सभासद, न्यायालये, वकिलवर्ग व सर्वसाधारण जनता यांना उपयुक्त ठरते असे आढळून आले आहे. वेळोवेळी पुनःस्थापना मालिका काढून हे नियम व आदेश अद्ययावत ठेवण्यात येत आहेत. सचिव, विधि व न्याय विभाग (विधि विधान) यांच्या देखरेखीखाली विधि व न्याय विभागाची 'र' शाखा हे काम पाहते.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(II) Financial Requirements

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता - १
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८ Actual 2017-2018	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	सुधारित अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020
1	2	3	4	5
(अ) कार्याचे वर्गीकरण विधी व न्याय विभाग	...	--	--	--
एकूण (अ)	...	--	--	--
(ब) उद्दिष्टनिहाय वर्गीकरण (०९०) ०१ विधी व न्याय विभाग (मंत्रालयीन विभाग) (२०५२०२५९)	...	210000	210000	270900
(१) वेतन	165865	210000	210000	270900
(२) अतिकालिन भत्ता	96	185	107	190
(३) दूरध्वनी वीज, पाणी	538	1500	616	1150
(४) देशांतर्गत प्रवास	923	1950	1750	2145
(५) कार्यालयीन खर्च	6525	13033	8961	14140
(६) भाडे पट्टी व कर	4	10	7	10
(७) प्रकाशने	0	6	4	0
(८) संगणकावरील खर्च	501	1060	660	1123
(९) इतर खर्च	0	7	4	7
(१०) जाहिरात व प्रसिध्दी	0	100	0	100
एकूण- (ब) (एक)	174452	227751	222109	289775
एकूण- (ब) (एक)	174452	227751	222109	289775
एकूण- (ब) (एक)	174452	227751	222109	289775

तक्ता - १ - चालू
TABLE-I - Contd.

1	2	3	4	5
(00) (02) इ. गव्हर्नस प्रकल्पाच्या अमलबजावणी साठी तरतुद (२०५२५११६)				
संगणक खर्च	80556	200000	--	330000
एकूण	255008	427851	222179	619765
(00) (03) प्रशिक्षण				
(00) (09) शासकिय कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण (२०५२५११९)				
५० इतर खर्च	386	3000	--	1500
एकूण (ब) (दोन)	386	3000	--	1500
(ब) (दोन) मागणी क्रमांक जे-३				
३६०४ स्थानिक संस्था व पंचायती राज्य संस्था यांना नुकसान भरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे :-	52703	74000	66600	74000
एकूण (ब) (दोन)	52703	74000	66600	74000
Total--(B) (II)				

तक्ता - १ - चालू
TABLE-I - Contd.

1	2	3	4	5
(तीन) २०१४ - २०० (०१) जनावरास निवृत्ततेने वागविण्यास प्रतिबंध व निर्धन पेटी निधी सहायक अनुदान (२०१४०३२३)	--	--	--	--
एकूण (ब) (तीन)	320	500	--	600
(चार) ४०५९ - सार्वजनिक बांधकामावरील खर्च भू-संपादन (४०५९०५९२)	--	40000	--	40000
एकूण (ब) (चार)	--	--	--	--
एकूण (ब)	--	--	--	--
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने मागणी क्रमांक : प्रधान शीर्ष				
जे १ २०१४ न्यायदान (दत्तमत)	--	--	--	--
जे २ २०५२ सर्वसाधारण सेवा सचिवालय	255394	430851	222179	621265
जे ३ ३६०४ स्थानिक संस्था व पंचायती राज यांना नुकसान भरपाई रकमा देणे.	52703	74000	66600	74000
जे - ४				
४०५९ - सार्वजनिक बांधकामावरील भाडवली खर्च	--	40000	--	40000
एकूण (क)	308097	544851	288779	735265
Total -- (C)				

विधी व न्याय विभाग
Law and Judiciary Department

कार्यासन पध्दती कामाचा तक्ता
THE DESK SYSTEM WORK-LOAD TABLE

विधी व न्याय विभागाचे प्रशासित मुख्य कार्य म्हणजे न्यायांग, धर्मादाय संघटना वगैरे आहेत.

न्यायांगाशी संबंधित असलेले कार्यक्रम (म्हणजे उच्च न्यायालय, दिवाणी, सत्र व फौजदारी न्यायालये, लघुवाद न्यायालये, महानगर दंडाधिकार्यांची कार्यालये) वगळता या विभागाच्या अखत्यारीतील येणाऱ्या इतर कार्यक्रमांचे कार्यान्वयन संबंधित विभाग प्रमुख किंवा कार्यालय प्रमुखाद्वारा केले जाते. न्यायांगासंबंधीच्या कार्यक्रमांचे उच्च न्यायालयाद्वारा कार्यान्वयन केले जाते. कार्यक्रमाच्या कार्यभाराचा सारांश प्रत्येक कार्यक्रमांची कामगिरी दर्शवितो.

हे कार्यक्रम मंत्रालयीन स्तरावर घेतलेल्या धोरणविषयानुसार कार्यान्वित केले जातात त्यामुळे मंत्रालयीन विभागांना कार्यक्रमांच्या कार्यभाराचा गोषवारा देण्यासाठी कोणतीही मोजमापे विहित करणे योग्य व सुसंबद्ध ठरणार नाही. ही मोजमापे फक्त प्रत्येक कार्यात्मक कार्यक्रमाच्या प्रगतीचा अंदाज घेण्यासाठी उपयुक्त आहेत. खालील विवरणपत्रे विधी व न्याय विभागात हाताळलेल्या कार्यभाराची व्याप्ती दर्शवितात.

कार्यासन पध्दती
DESK SYSTEM

तक्ता-२
TABLE-II

संबंधित वर्षामध्ये विधी व न्याय विभागातील कार्यासनात आलेली व त्यांनी निकालात काढलेली प्रकरणे खालील तक्ता दर्शवितो.

कार्यासन/ शाखाची संख्या No. of Desks Branches	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year		वर्षात आलेली प्रकरणे Cases received during the year		एकूण Total		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed off during the year		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year		२०१७-१८ मध्ये येणारी अंदाजित प्रकरणे Cases estimated to be received during 2015-16		कार्यासनाच्या कामाच्या उरकाची सरासरी Average disposal per Desk				
	2017 Upto one year	2018 Over one year	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	18	--
260	2434	1262	1955	921	8756	5547	12452	8423	9634	5357	1955	921	1955	1178	9000	321	250

The main functions administered by the Law and Judiciary Department are Judiciary, Charity Organisation, etc.

The programmes under these functions are implemented through the respective Heads of Departments or Heads of Offices under them except in the case of programmes concerning Judiciary (i. e. High Court, Civil, Sessions and Criminal Courts, Small Cause Courts, Metropolitan Magistrate's Courts). The programmes relating to Judiciary are implemented through the High Court. The work load summary in respect of all programmes indicating the achievements are attached to the respective programme.

The programmes are implemented on the basis of the policy decision taken at the Mantralaya level. It is, therefore, not very relevant and appropriate to prescribe performance measurement yard-sticks in the case of Mantralaya Department as these yard-sticks are only relevant for assessing the performance under individual Function/Programme. However, following statements will indicate the extent of work-load handled in the Law and Judiciary Department.

The following table indicates the cases received and disposed off by the Desks in the Law and Judiciary Department during the respective years.

प्रारूप शाखा 'ब'

—खम्बील तक्त्यात २०१६, २०१७ व २०१८ या वर्षात मसुदे तयार केलेली, प्रख्यापित केलेली किंवा अधिनियमात केलेली विधेयके व अध्यादेश, छाननी केलेले नियम, अधिसूचना, आदेश, उपविधी आणि इतर संकीर्ण संदर्भ, पुनःस्थापना मालिकेची संख्या दर्शविण्यात आलेली आहे.

२. विधेयके, अध्यादेश, नियम, अधिसूचना, आदेश व उपविधी ही प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी लागणारा अवधी हा प्रत्येक वैयक्तिक प्रकरणाचे स्वरूप, त्यातील विधीविषयक मुद्दा तसेच त्यातील खंडाचे किंवा नियमाचे स्वरूप यावर अवलंबून असतो. यामुळे विधी विषयक काम निकालात काढण्यासाठी कोणत्याही प्रकारची प्रमाणके निश्चित करणे शक्य नाही. वरील कामाव्यतिरिक्त विधी विधान शाखेत महाराष्ट्र विधान मंडळाच्या अधिवेशन काळात व त्यानंतर विधेयके व वैधानिक संदर्भ यांचे अधिनियमात रूपांतर होई पर्यंत सर्व कार्यवाही पहावी लागते व वरील संदर्भांचा मागोवा घ्यावा लागतो. तथापि विधी विधान शाखेच्या सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे सत्र २ मध्ये दर्शविण्यात आले आहेत.

Drafting Section 'B'

The appended Table indicates, for the years 2016, 2017 and 2018 the Acts passed by the State Legislature and the Ordinances promulgated by the Hon'ble Governor of Maharashtra with reference to the subjects enumerated in Lists II and III in the Seventh Schedule to the Constitution of India. The Table also indicates the Subordinate Legislation work undertaken by the Legislation Branch, consisting of drafting and scrutiny of statutory notifications, rules, orders, schemes, regulations and bye-laws made under the State Acts as well as Central Acts in its application to the State of Maharashtra. In addition to the work mentioned above, the said Table also includes the advisory work done by the Legislation Branch in respect of expediency matters received from various Mantralaya Departments and the work of advice on the technical aspects relating to any legislative proposal received from the Mantralaya Departments and relating to the Non-Official Bills received from the Parliamentary Affairs Department, which are proposed to be introduced in the State Legislature by the Members of the State Legislative Assembly and State Legislative Council.

2. Apart from the above legislative work, Legislation Branch also prepares Replacement Series to the Maharashtra Code in order to update the State Acts in force in the State, compiled in the Maharashtra Code, which is an official publication, kept for sale to public by the Directorate of Printing, Stationary and Publication, Maharashtra State, Mumbai. Besides this, as per the requisition received from the Directorate of printing, Stationary and publication Maharashtra State Mumbai, from time to time, having regard to the public demand for revision and reprinting of various Maharashtra Acts and Central Acts in its application to the State of Maharashtra, the work relating to printing of up-to-date 'Reprints' of the Maharashtra Acts and Central Acts in its application to the State of Maharashtra is also undertaken by this Branch as shown in the said Table. However, having regard to number of extensive amendments made to State or Central Acts, this branch also undertakes work of updation of reprints of Acts. Certain Central Acts, which are of interest to general public of the state are republished in the Maharashtra Government Gazette, by this Branch, for the information of the public.

3. The work relating to up-loading of all the Acts and regulations in force in the State of Maharashtra contained in the Maharashtra Code (Volume Numbers I to X) on the Website of the Law and Judiciary Department by this Branch, i.e. www.lj.maharashtra.gov.in, for an information of all the concerned and general public is already completed. This branch also uploads reprints of State Acts and Central Acts, in its application to the State of Maharashtra, on its above referred website in coordination with the Director, Directorate of printing, Stationary and Publication, Maharashtra State, Mumbai and the Directorate of Information Technology, Government of Maharashtra.

4. Since the nature of work mentioned in paragraph 1 above is of highly technical nature, it is not possible to fix any rigid norms or time, for the legislation work undertaken by the Legislation Branch. Disposal of each case depends upon the nature and volume of the legislative work involved in each individual legislative proposal as well as the nature of the law points involved therein.

5. Besides the above work, the Legislation Branch is also required to attend to the entire legislation process in the State Legislature starting from the giving of notice for introduction of a Bill in the State Legislature, till its final publication as an Act, after receiving the assent of the Hon'ble President, as the case may be, in the *Official Gazette*, as well as promulgation of an Ordinance.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			वर्षात आलेली प्रकरणे Cases received during the year			एकूण Total			वर्षात मसुदा लेखन केलेली व निकालात काढलेली प्रकरणे Cases drafted and disposed of during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of year			Nature of Cases
		2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
	As per norms if any, No. of cases to be disposed of																
१. विधेयके	...	0	0	0	271	250	149	271	250	149	271	249	149	0	1	--	1. Bills.
२. ईश्टता प्रकरणे आणि घटनात्मक विधिग्राहते संबंधी प्रकरणे.	--	8	8	9	625	624	432	663	632	441	652	624	437	11	9	--	2. Expediency cases and cases regarding Constitutional validity.
३. अधिसूचना, आदेश, नियम, उप-विधी, विनियम, योजना, इतर विलेख.	--	25	25	33	1655	1647	1428	1680	1672	1461	1648	1639	1421	32	9	--	3. Notifications, Orders, Rules, By-Laws, Regulations, Schemes, other Instruments.
४. अध्यादेश	--	0	0	0	27	26	28	27	26	28	27	26	28	0	33	--	4. Ordinances.
५. अधिनियमांचे पुनःरिक्षण व पुनःमुद्रण	--	0	0	39	36	290	1800	36	290	1839	36	284	1834	0	2	0	5. Revision and Reprinting of Acts.
६. महाराष्ट्र संहिता पुनःस्थापना मालिका	--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	6. Maharashtra Code Replacement Series.
७. किरकोळ प्रकरणे	--	5	5	3	1099	952	918	1104	957	921	1101	954	911	3	3	--	7. Miscellaneous.
८. वैधानिक संदर्भ	--	0	0	2	1975	2164	2090	1975	2162	2092	1975	2162	2092	0	0	--	8. Legislative References.

तक्ता-४
TABLE-IV

सल्ला शाखा 'अ'

—वेमकेमळ्या दिवाणी व फौजदारी अधिनियमाखाली देण्यात आलेले अभिप्राय आणि त्या त्या वर्षी (दोष मुक्ती विरुद्ध व शिक्षेत वाढ करण्याबद्दलची) दाखल करण्यात आलेली अपील खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आली आहेत.

या शाखेत येणाऱ्या प्रकरणांचे आणि कराव्या लागणाऱ्या कामाचे स्वरूप म्हणजे प्रत्येक प्रकरणामध्ये असलेले मुद्दे व त्यासाठी त्या शाखेमध्ये करीत असलेले संशोधन कार्य विचारात घेता प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही. तथापि कामाच्या सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे स्तंभ २ मध्ये दाखविण्यात आले आहेत.

Opinion Branch 'A'

The following table indicates the number of opinions given under several Civil Acts and Criminal Acts and the number of Appeals (against acquittal and for enhancement of sentences) filed during the respective years.

After taking into consideration the type of cases and the work done i. e. points involved and research work done in each case by this Branch, no norms for disposal of cases can be fixed. However, the figures of average annual disposal are shown in Column No. 2.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे	एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases				
		2016	2017			2018	2016	2017	2018		2016	2017	2018	
१. दिवाणी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे.	...	117	86	86	868	782	782	842	868	868	86	241	241	1. References for opinion under Civil Acts.
(अ) संवैधानिक कायदा	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(a) Constitutional Law
(ब) प्रशासकीय कायदा	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(b) Administrative Law
(क) भूधृति	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(c) Tenure
(ड) सेवा	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(d) Services
(इ) स्थानिक कर	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(e) Local Tax
(फ) विद्यापीठीय कायदा	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(f) University Law
(ग) इतर किरकोळ प्रकरणे	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(g) Other Miscellaneous Cases
२. फौजदारी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे.	...	8	13	13	145	132	132	150	145	145	13	4	4	2. References for opinion under Criminal Act.

३. आलेली किरकोळ (विवाणी) प्रकरणे.	-	0	0	0	23	26	26	23	26	26	26	0	0	0	0	3. Miscellaneous references (Civil).
४. आलेली फौजदारी प्रकरणे	-	16	21	21	103	111	111	119	132	132	125	21	7	7	7	4. Criminal references
५. (१) दोषमुक्ती विरुद्ध व शिक्षित वाढ करण्याबद्दी फौजदारी अपीलें.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5. (i) Criminal Appeals against Acquittal and for enhancement of sentence.
(अ) उच्च न्यायालयात	-	41	23	23	535	489	489	576	512	512	484	23	28	28	28	(a) In the High Court
(ब) सर्वोच्च न्यायालयात	-	3	4	4	32	31	31	35	35	35	33	4	2	2	2	(b) In the Supreme Court
(२) फौजदारी अर्ज	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(ii) Criminal Applications.
(अ) उच्च न्यायालयात	-	11	18	18	129	108	108	140	126	126	115	18	11	11	11	(a) In the High Court
(ब) सर्वोच्च न्यायालयात	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(b) In the Supreme Court
(३) किरकोळ प्रकरणे	-	8	11	11	401	532	532	409	543	543	515	11	28	28	28	(iii) Miscellaneous references.

Litigation Branch (City) 'E'

The following table, indicates the no of cases relating to the Special Civil Applications in the High Court, Mumbai, Supreme Court matters, Miscellaneous Petitions, Sales Tax matters, Petitions and Notices of Suits and Institution of Suits, received and disposed of during the respective years. The table also indicates the cases scrutinised and drafted relating to conveyancing during the respective years.

The disposal of the work in respect of matters relating to items 1 to 7, 9 to 16 depends on the cases in courts and no norms of disposal can be fixed in respect thereof. As regards item 8, the average annual disposal is shown in Column No. 2 of the table.

तक्ता-५
TABLE-V

न्यायालयीन वाद शाखा (शहर) - 'ई'

त्याच्या वर्षानुवर्षीच्या अद्ययुक्त आढेलेले निकालात काढलेले मुद्देच्या उच्च न्यायालयातील विशेष दिवाणी अर्जांशी संबंधित कामकाज या शाखेत सर्वोच्च न्यायालयाच्या बाबी, किरकोळ विनंती अर्ज, विक्रीकराच्या बाबी, कंपनी संबंधीचे विनंती अर्ज, आणि वादाची सूचना व दाखल केलेले वाद यांच्याशी संबंधित प्रकरणे खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत. याशिवाय त्या त्या वर्षी छाननी केलेली व मसुदे तयार केलेली अमिहस्तांतरणासंबंधीची प्रकरणे त्या तक्त्यात दाखविण्यात आली आहेत.

बाब क्रमांक १ ते ७ व ९ ते १६ संबंधीच्या कामाचा उरक न्यायालयीन प्रकरणांवर अवलंबून असल्याने त्या संबंधी प्रमाणे निश्चित करता येत नाहीत. तथापि बाब क्रमांक ८ च्या संबंधी सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे स्तंभ २ मध्ये दाखविण्यात आलेले आहेत.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणे काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढण्याची प्रकरणे As per norms if any, No. of cases to be disposed of	वषाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे					वषात आलेली प्रकरणे					वषात निकालात काढलेली प्रकरणे					वषाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे					Nature of Cases
		2016	2017	2018	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2018	2016	2017	2018	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17						
१. मुंबईच्या उच्च न्यायालयातील विशेष रिट याचिका.	--	56	95	84	400	621	609	456	716	693	361	632	645	95	84	48	(1) City Litigation Section					
२. सर्वोच्च न्यायालयाच्या बाबी	--	7	15	25	87	142	138	94	157	163	79	132	139	15	25	24	1. Writ Petitions in the High Court of Mumbai.					
३. किरकोळ विनंती अर्ज	--	0	12	0	20	0	0	20	12	0	8	12	0	12	0	0	2. Supreme Court Matters					
४. विक्रीकराच्या बाबी	--	0	3	6	5	26	23	5	29	29	2	23	25	3	6	4	3. Miscellaneous Petition					
५. उच्च न्यायालयातील वाद	--	5	5	0	10	0	0	15	5	0	10	5	0	5	0	0	4. Sales Tax Matters					
६. उच्च न्यायालयातील इतर बाबी	--	0	10	0	40	0	0	40	10	0	30	10	0	10	0	0	5. High Court suits					
७. कंपनी संबंधीचे विनंती अर्ज	--	0	4	1	5	9	8	5	13	9	1	12	8	4	1	1	6. Other High Court Matters					
८. वादाच्या सूचना व दाखल केलेले वाद.	--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7. Company petitions					
९. नगर दिवाणी न्यायालयातील वाद	--	0	0	5	2	14	13	2	14	18	2	0	15	0	5	3	8. Notices of suits and institution of suits.					
																	9. City Civil Court suits					

तक्ता-६
TABLE-VI

न्यायालयीन वाद (मुफसल) "म" शाखा

Litigation Branch (Mofussil) "M"

शासनाने वादात दाखल केलेल्या कैफियती व मुद्दे व फिर्दाद अर्ज आणि जिल्हा न्यायालय, उच्च न्यायालय व सर्वोच्च न्यायालयात अपील करण्याच्या शक्यतेबद्दल विचार करावयाची, अपीले प्रकरणे आणि त्या त्या वर्षात देण्यात आलेले अभिप्राय खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत.

The following table, indicates the Written Statement and Plaints filed by Government in suit and the Appeal cases for considering the feasibility of going in Appeal to the District Court, High Court and Supreme Court and the opinion given in litigation during the respective years.

या शाखेतील काम मुफसिल न्यायालयातील न्यायालयीन वादांशी संबंधित असते म्हणून निकालात काढण्यासाठी प्रकरणे प्रमाणके निश्चित करता येत नाहीत. तथापि सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे स्तंभ २ मध्ये दाखविण्यात आलेले आहेत.

The work-done by this Branch relates to litigation filed in mofussil courts and therefore it is not possible to fix any norms of disposal. However figures of average annual disposal of work are given in column 2 of the table.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास		वर्षाची आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases						
	त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे		Cases pending at the beginning of the year		Cases received during the year		Cases drafted and disposed during the year		Cases pending at the end of year								
	As per norms if any, No. of cases to be disposed of		2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017		2018					
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
१. शासन व त्यांच्या अधिकाऱ्यांनी दाखल केलेल्या कैफियतीची छाननी.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
२. शासनाने दाखल केलेल्या वावातील फिर्दाद अर्जांची छाननी.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
३. जिल्हा न्यायालय, उच्च न्यायालय व न्यायालयात अपील करावयाच्या शक्यतेचा विचार करावयाची प्रकरणे.	--	67	25	25	25	528	366	177	595	391	302	461	341	290	67	25	12
४. कळसांबंधात अभिप्रायासाठी मंत्रालयाच्या विभागाकडून अनौपचारिकरित्या आलेली प्रकरणे.	--	7	5	5	133	104	100	100	140	109	105	133	104	101	7	5	4
५. वादाबद्दलच्या सूचना	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Scrutiny of written statements filed by Govt. and its officers.
2. Scrutiny of plaint in suits filed by Government.
3. Appeal cases for considering the feasibility of going in appeal to District Court, High Court and Supreme Court.
4. Un-official references from Mantralaya Departments for opinion considering litigation.
5. Suits notices

तक्ता-८
TABLE-VIII

शासनाचे सह-सचिव विधी व न्याय विभाग, औरंगाबाद यांचे कार्यालय.

The Office of the Joint Secretary to Government, Law and Judiciary Department, Aurangabad.

वेगवेगळ्या दिवाणी अधिनियम व फौजदारी अधिनियमाखाली देण्यात आलेले अभिप्राय आणि (दोषमुक्ती विरुद्ध व शिक्षेत वाढ करण्याबद्दलची) फौजदारी अपील तसेच त्या त्या वर्षी उच्च न्यायालयात व सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेले फौजदारी अर्जही खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत.

The following table, indicates the opinions given under several Civil Acts and Criminal Acts and the Criminal appeals against acquittals and for enhancement of sentence and also Civil and Criminal applications filed in the High Court and Supreme Court during the respective years.

हे कार्यालय मुख्यतः मराठवाडा विभागासंबंधीचे काम करते व ते, मुंबई कार्यालयीन वाद शाखा निकालात काढित असलेल्या कामकाजप्रमाणेच असल्याने निकालासंबंधीची प्रमाणके निश्चित करता येत नाहीत.

This office mainly does the work pertaining to Marathwada Region and is similar to the work disposed of by litigation Branch in Mumbai. Hence no norms of disposal can be fixed.

प्रकरणेचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास		वर्षाची आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		एकूण Total		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases	
	त्याप्रमाणे निकालात काढण्याची प्रकरणे	As per norms if any, No. of cases to be disposed of	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016		2017
१. दिवाणी अधिनियमाखाली अभिप्रायांसाठी आलेली प्रकरणे-	--	--	4	3	3	397	287	332	401	287	332	4	3	3
(अ) संविधानिक कायदा														1. References for opinion under Civil Acts.
(ब) प्रशासकीय कायदा														(a) Constitutional Law
(क) भूयूति														(b) Administrative Law
(ड) सेवा														(c) Tenure
(इ) स्थानिक कर														(d) Services
(फ) विद्यापीठीय कायदा														(e) Local Tax
(ग) इतर किरकोळ प्रकरणे	--	--	18	5	26	442	518	555	460	497	556	5	26	25
२. फौजदारी अधिनियमाखाली अभिप्रायांसाठी आलेली प्रकरणे.	--	--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
३. दोषमुक्ती विरुद्ध व शिक्षेत वाढ करण्याबद्दली फौजदारी अपीले.														2. References for opinion under Criminal Acts.
														3. Criminal Appeals, opinions (against Acquittal and enhancement of sentence).

		4. Miscellaneous references																
४. किरकोळ प्रकरणे		--	10	1	4	4007	3968	3003	4007	3969	3007	4000	3965	3005	7	4	2	(i) Civil
(एक) दिवाणी		--	0	0	0	910	--	394	910	--	394	910	--	394	0	0	0	(ii) Criminal
(दोन) फौजदारी		--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
५. सर्वोच्च न्यायालयातील वाद		--	4	6	2	55	30	53	59	36	55	59	34	51	0	2	4	(i) Civil
(एक) दिवाणी		--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(ii) Criminal
(दोन) फौजदारी		--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
६. उच्च न्यायालयातील वाद		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	6. High Court Litigation's
(एक) प्रथम व द्वितीय अपीले		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(i) 1st and 2nd Appeal (Civil)
(दोन) किरकोळ दिवाणी व फौजदारी अर्ज.		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(ii) Miscellaneous application (Civil and Criminal).
(तीन) फौजदारी अपीले, सुधारीत.		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(iii) Criminal Appeals and Applications Bail Revision.
(चार) लेखी जामीन अर्ज		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(iv) Writ Petitions receipts.
७. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणातील वाद.		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	7. Maharashtra Administrative Tribunal Litigation.
८. जिल्हा न्यायालयातील वाद		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8. District Court Litigation
(एक) दिवाणी संहिताच्या कलम ८० खालील सूचना.		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(i) Suit notices u/s 80 of Civil Procedure Code.
(दोन) दिवाणी दाव्याच्या सूचना करिता किंवा बचावाकरिता मंजुरी.		--	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	(ii) Sanction for institutions or defence of Civil Suits.
(तीन) दिवाणी दाव्यातील लिखित विवरण पत्रास मान्यता.		--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(iii) Approval of written statement in Civil Suits.
(चार) दिवाणी अपीले दाखल करण्यास मंजुरी.		--	14	11	0	1768	638	26	1782	649	26	1482	649	26	300	0	0	(iv) Sanction for filing of Civil Appeals
		--	--	1	2	9	28	43	9	29	45	8	27	45	1	2	0	

-१०
-X

Fees and Law Charges Bill of Law Officers

The following table, indicates the Number of bills of fees and law charges received and paid to the Special Counsel and Supreme Court Advocates fees for murder cases and references; regarding reasonableness of fees from other Departments of Mantralaya, Government of India and other State Governments and law charges of District Government Pleaders and the Government Counsels in the Appellate side and original side of the High Court during the respective years. In addition to these Bills the work of scrutiny, passing and duly counter signing of Bills of Fees and Law Charges in civil cases, enhanced fees of Government Pleaders is done in the XVIII and in the office of the Joint Secretary, Law and Judiciary Deptt., Nagpur and Aurangabad.

रक्कम देण्यात आलेली बिले						वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली बिले			Nature of Bills (up to 31-12-2018)
Payment of Biills made						Bills pending at the end of year			
2016-2017		2017-2018		2018-2019		2016-17	2017-18	2018-19	
बिले Bills 12	रक्कम Amount 13	बिले Bills 14	रक्कम Amount 15	बिले Bills 16	रक्कम Amount 17	18	19	20	
A. Desk XVIII									
8	7512000	0	1890000	0	2030000	2	3	4	1. Fees and Law Charges Bills of Special Counsel.
110	4140478	0	5203300	0	5644950	56	47	48	2. Fees and Law Charges Bills of Supreme Court Advocates.
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.Fees Bills in Murder Cases.
439	43243162	0	43023307	0	63347651	70	60	65	4.Fees of Govt. Pleaders, Public Prosecutors and Counsel of High Court and City Civil and Sessions Court, Mumbai.
68	3600000	0	4055800	0	4877300	1	0	0	5.Fees of Presenting Officers and Panel Counsel of Maharashtra Administative Tribunal.
18	349156	0	232500	0	322220	0	18	2	6.Fees and Law charges of District Govt. Pleaders.
643	58844796	0	54404907	0	76222121	129	128	119	Total (1 to 6)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	7.Reference regarding reasonableness of fees.
B. Joint Secretary Law and Judiciary, Department, Nagpur.									
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.Fees and Law Charges Bills of Special Counsel.
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.Fees and Law Charges Bills of Supreme Court Advocates.
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.Fees Bills in Murder Cases.
289	53354750	239	53423000	170	40880250	0	0	0	4.Fees of Counsel on original side and Appellate side.
53	5952680	55	6265860	47	6310550	0	0	0	5.Fees of Presenting Officers and Panel Counsel of Maharashtra Administative Tribunal.
53	406292	35	321000	16	117000	0	0	0	6.Fees and Law Charges of District Govt. Pleaders.
-	--	-	-	-	-	-	-	-	7.Legal Assistance.
395	59713722	329	60009860	233	47307800	0	0	0	Total (1 to 7)
-	--	--	-	-	-	-	-	-	8.Reference regarding reasonableness of fees.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
क) सह. सचिव, विधी व न्याय विभाग, औरंगाबाद										
१. विशेष समुपदेशींची फी व वादव्ययाची बिले.		29	0	0	15	16	08	44	16	08
२. सर्वोच्च न्यायालयातील अभिवक्त्यांची फी व १२८ वादव्ययाची बिले.		-	-	-	-	-	-	-	-	-
३. खून प्रकरणातील फी व बिले		-	-	-	-	-	-	-	-	-
४. मूळ आणि अपील शाखांकडील समुप-देशींची फी		47	0	01	254	248	227	301	248	228
५. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणांकडील समुपदेशींची फी.		0	0	0	33	52	69	33	52	69
६. जिल्हा सरकारी वकीलांची फी व वादव्ययाची बिले.		04	0	0	17	36	09	21	36	09
एकूण (१ ते ६)		80	0	01	319	352	313	399	352	314
७. फी बदलच्या रास्तपणासाठी आलेले संदर्भ		-	-	-	-	-	-	-	-	-

तक्ता - १०
TABLE--X

खालील तक्ते महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरणाची माहिती दर्शवितात.
(डिसेंबर २०१७ पर्यंत)

Following table indicates the budget provision and expenditure made by Maharashtra State Legal Services Authority. (December 2017)

वित्तिय वर्ष	अनुदान Budget provision	झालेला खर्च Expenditure incurred
1	2	3
2016-2017	147342000	129004144
2017-2018	113241000	110740194
2018-2019	113241000	110740194

खालील तक्ता लोकन्यायालयाची माहिती दर्शवितो

वर्ष	लोकन्यायालयाची संख्या	निकालात काढलेली प्रकरणे	मोटार अपघात दावा प्रकरणातील नुकसान भरपाई रक्कम	योजनेचा फायदा मिळालेल्यांची संख्या
1	2	3	4	5
2016-2017	5061	354805	1891088218	709610
2017-2018	3243	188975	867272324	377950
2018-2019	3243	188975	867272324	377950

(३१ डिसेंबर २०१८ पर्यंत)

विधी सेवेची माहिती :-

वर्ष	मागील वर्षातील प्रलंबित अर्ज	आलेले अर्ज	निकाली अर्ज	वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्ज	कायदेविषयक सहाय्य देण्यात आलेल्या व्यक्ती
1	2	3	4	5	6
2016-2017	0	0	0	0	7476
2017-2018	0	0	0	0	6094
2018-2019	0	0	0	0	6094

(३१ डिसेंबर २०१८ पर्यंत)

विधी साक्षरता शिबीरे :-

वर्ष	विधी साक्षरता शिबीरे	योजनेचा लाभ मिळाल्यांची संख्या
1	2	3
2016-2017	7275	577660
2017-2018	5080	470899
2018-2019	5080	470899

(३१ डिसेंबर २०१८ पर्यंत)

- ९ चालू
--- IX

12	13	14	15	16	17	18	19	20	
									C. Joint Secretary, Law and Judiciary Department, Aurangabad.
11	16	08	92500	192000	148440	33	0	0	1. Fees and Law Charges Bills of Special Counsel
--	--	--	--	--	--	--	--	--	2. Fees and Law Charges Bills of Supreme Court, Advocates
--	--	--	--	--	--	--	--	--	3. Fees Bill in Murder Cases.
300	248	226	75867500	62368527	10646000	1	1	02	4. Fees of Counsel on Original Side and Appellate Side.
33	52	67	4529600	10661000	20028146	0	0	02	5. Fees of Panel Counsels of Maharashtra Administrative Tribunal.
11	36	09	154000	248500	108000	10	0	0	6. Fees and Law Charges of District Govt. Pleaders.
355	352	310	80643600	73470027	30930586	44	01	04	Total (1 to 6)
--	--	--	--	--	--	--	--	--	7. References regarding reasonableness of fees

तक्ता - १३
TABLE—XIII

शासकीय कर्मचाऱ्यांना उत्सवासाठी अग्रिम धने :-

—खालील तक्ता विधी व न्याय विभाग तसेच त्यांच्या नियंत्रणाखालील कार्यालयाकडून देण्यात आलेल्या कर्मचाऱ्यांची संख्या व त्यांना देण्यात आलेली उत्सव अग्रिमाची एकूण रक्कम दर्शवितो.

Festival Advance to Government Servants.

The following Table indicates the No. of Government servants to whom the advances for festival were paid by this Department and also heads of offices under Law and Judiciary Department for the staff working under them.

	2016-2017		2017-2018		2018-2019		Nature of Advance
	व्यक्ती No. of Persons	दिलेली रक्कम Amount Paid	व्यक्ती No. of Persons	दिलेली रक्कम Amount Paid	व्यक्ती No. of Persons	दिलेली रक्कम Amount Paid	
1	2	3	4	5	6	7	8
उत्सव अग्रिम	19017	280120000	19587	195870000	20223	252787500	Festival Advance

तक्ता-१४
TABLE--XIV

नगरपालिका व इतर स्थानिक संस्था यांना दिलेली सहाय्यक अनुदाने -

(१) खालील तक्ता नगरपालिका व इतर स्थानिक संस्था यांना संबंधित अधिनियमांखालील प्रकरणात दंडाच्या व फीच्या स्वरूपात वसूल केलेल्या व शासनाकडे जमा झालेल्या रकमाच्या प्रमाणात त्यांना शासनाने दिलेले सहाय्यक अनुदान दाखवतो.

मुख्य महानगर दंडाधिकारी व जिल्हा न्यायाधीश यांनी दिलेल्या माहितीच्या आधारे, वसूल झालेल्या व शासनाकडे जमा झालेल्या दंड व फीच्या एकूण रकमेमधून साक्षीदारांचे भत्ते व न्यायाधिकाऱ्यांचा प्रवास खर्च यावरील प्रत्यक्ष खर्च याशिवाय आस्थापना खर्च म्हणून एकूण रकमेच्या ५० टक्के एवढी रक्कम वजा करून शिल्लक ५० % रक्कम नगरपालिका व इतर स्थानिक संस्थाना सहाय्यक अनुदान म्हणून दिली जाते. ३१-३-१९९६ पूर्वी हे प्रमाण ६० : ४० या प्रमाणात होते न्यायालयाच्या आस्थापना खर्चामध्ये झालेल्या वाढीमुळे पुर्वलक्षी प्रभावाने हे प्रमाण १५ फेब्रुवारी, १९९९ पासून ५० : ५० असे करण्यात आले आहे. तदनंतर १-४-२००१ रोजी सदर निर्णय नव्याने काढणे अपेक्षित होते शा. नि. वि. व. न्या. वि. दि. २९-३-२०१४ अन्वये सदर ५०.५० प्रमाणास १-४-२००१ पासून पुर्वलक्षी प्रभावाने मंजूरी देण्यात आली आहे.

		वजा करण्यात यावयाच्या रकमा deductions to be made			
		वसूल झालेली व शासनाकडे जमा झालेली दंड व फीची रक्कम Amount of Fines and Fees realised and credited to Government A/c		आस्थापना खर्च Establishment Charges	
		2017-2018	2018-2019	2017-2018	2018-2019
1	2	3	4	5	
एकूण ...	105129710	150134255	52720580	75308138	

प्राण्यांस निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध करणाऱ्या संस्थांना दिलेले सहाय्यक अनुदाने -

(२) खालील तक्ता प्राण्यांना निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध अधिनियम, १९६० खालील प्रकरणांमधून वसूल झालेल्या व शासनाकडे जमा झालेल्या एकूण फी व दंडाच्या रकमांबाबत प्राण्यांस निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध करणाऱ्या संस्थांना दिलेले "सहाय्यक अनुदान" दर्शवितो. दंड व फीच्या रकमेमधून साक्षीदारांचे भत्ते व न्यायाधिकाऱ्यांचा प्रवास खर्च या वरील प्रत्यक्ष खर्च तसेच आस्थापना खर्च म्हणून एकूण रकमेच्या २० टक्के एवढी रक्कम वजा करून हे सहाय्यक अनुदान दिले जाते.

		वजा करण्यात deductions			
		वसूल झालेली व शासनाकडे जमा झालेली दंड व फीची रक्कम Amount of Fines and Fees realised and credited to Government A/c		आस्थापना खर्च Establishment Charges	
		2017-2018	2018-2019	2017-2018	2018-2019
1	2	3	4	5	
एकूण ...	679650	605800	135930	121160	

१४
XIV

Grant-in-aid paid to Local Bodies and Municipalities.

(1) The following table indicates the grant-in aid sanctioned to the Municipalities and other Local Bodies in respect of fines and fees realised and credited to Government Account in cases under the Municipal and other Local Acts during the respective years.

The amount equal to 50 per cent of the total fines and fees realised in these cases is deducted on account of establishment charges in addition to the amount spent on expenses to meet Bhatta charges to witnesses and Travelling Allowance to Magistrates on the basis of the information furnished by the Chief Metropolitan Magistrate, Mumbai and the District and Sessions Judges and the balance amount is paid as grant-in-aid. The percentage formerly was in the ratio of 60:40 and has been revised as per G. R. dated 15-2-1999 to 50:50 with effect from 1st April 96 owing to the increase in the establishment charges of Courts. G. R. dated 29-3-2014 keep the ratio 50.50 percent retrospectively.

यावयाच्या रकमा
to be made

इतर खर्च Other Charges		दंडाची परत केलेली रक्कम Amount of the fine refunded		देय रक्कम Net payable	मंजूर केलेले सहाय्यक अनुदान Amount of grant-in-aid sanctioned		
2017-2018	2018-2019	2017-2018	2018-2019	2018-2019	2017-2018	2018-2019	एकूण
6	7	8	9	10	11	12	
0	0	0	52702944	75279167	51800000	51800000	... Totals

१५
XV

Grant-in-aid paid to the societies for Prevention of Cruelty to Animals.

(2) The following table indicates the grant-in-aid sanctioned to the institutions for the Prevention of Cruelty to Animals from the fines and fees realised and credited to Government Account in cases under the Prevention of Cruelty to Animals Act, 1960. The amount of grant-in-aid was being paid after deduction of an amount equal to 20% of the total fines and fees realised in these cases in addition to the actual expenses incurred on the Bhatta charges to witnesses and travelling expenses of the Magistrate.

यावयाच्या रकमा
to be made

इतर खर्च Other Charges			देय रक्कम Net payable	मंजूर केलेले सहाय्यक अनुदान Amount of grant-in-aid sanctioned		
2017-2018	2018-2019	2016-2017 (2-4-6)	2017-2018	2017-2018	2018-2019	
6	7	8	9	10	11	
0	0	543720	484640	280000	350000	... Total

तक्ता-१६
TABLE-XVI

नियम व आदेश शाखा (र शाखा)

खालील तक्ता केंद्रीय व राज्य कायद्यांखालील महाराष्ट्र नियम व आदेशांच्या पुनःस्थापना मालिकाकरिता तयार केलेली पृष्ठ संख्या दर्शवितो.

कामाचे विशिष्ट स्वरूप पहाता कामे निकालात काढण्यासाठी प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही.

Rules and Orders Branch (R Branch)

The following table shows the number of pages prepared for Replacement Series to Maharashtra Rules and Orders under State and Central Acts.

Looking to the peculiar nature of the work, it is not possible to fix any norms.

अ. नं. Sr. No.	कामाचे स्वरूप	पृष्ठ संख्या No. of pages			Nature of Work
		2016 3	2017 4	2018 5	
1	2				6
१.	पुनःस्थापना मालिकेकरिता निवडण्यासाठी तपासावयाची राजपत्राची पृष्ठ संख्या.	3862	4838	6358	1. No of Gazette pages required to be examined for sorting out rules and orders for Replacement Series.
२.	छापलेल्या नियम व आदेशामध्ये सुधारणा केलेली पृष्ठसंख्या.	--	--	--	2. No of pages in which corrections have been carried out in the published Rules and Orders.
	(अ) वर्षाच्या आरंभी ... राज्य कायदे	4773	8027	11817	(a) No of pages in balance. ... State Acts
	शिल्लक असलेली पृष्ठ संख्या ...केंद्रीय कायदे	584	1192	2162	at beginning of the year. ... Central Acts
	(ब) वर्षात सुधारणा केलेली ...राज्य कायदे	--	--	--	(b) No. of pages corrected during ... State Acts
	पृष्ठ संख्या ...केंद्रीय कायदे	--	--	--	the year. ... Central Acts
	(क) मूळ अधिसूचना व नवीन ...राज्य कायदे	--	--	--	(c) No. of pages pasted relating to ... State Acts
	नियमासंबंधी चिकटविलेली ...केंद्रीय कायदे	--	--	--	to original Notifications and ... Central Acts
	पृष्ठ संख्या.				New Rules.
	एकूण...(२)	4773	8027	11817	Total (b) ... State Acts
	...केंद्रीय कायदे	584	1192	2162	... Central Acts
३.	पुनःस्थापना मालिका ... राज्य कायदे	--	--	--	3. No. of pages sent to the Press ... State Acts
	छापण्यासाठी मुद्रणालयास ... केंद्रीय कायदे	--	--	--	for printing the replacement ...Central Acts
	पाठविलेली पृष्ठ संख्या.				Series.
४.	शिल्लक राहिलेली पृष्ठ संख्या ... राज्य कायदे	8027	11817	15871	4. No of pages remained in balance ...State Acts
	... केंद्रीय कायदे	1192	970	3542	... Central Acts
५.	मुद्रित तपासण्यासाठी मुद्रणालयाकडून आलेली पृष्ठ संख्या-				5. No. of pages received from the press for checking the Proof.
	(अ) वर्षाच्या आरंभी शिल्लक ...राज्य कायदे	--	--	--	(a) No. of pages in balance at the ... State Acts
	असलेली पृष्ठ संख्या. ... केंद्रीय कायदे	--	--	--	beginning of the year. ... Central Acts
	(ब) वर्षात आलेली पृष्ठ संख्या ... राज्य कायदे	--	--	--	(b) No. of pages received during ... State Acts
	... केंद्रीय कायदे	524	--	--	the year. ... Central Acts
	एकूण (५)	--	--	--	Total (5) ... State Acts
	... केंद्रीय कायदे	524	--	--	... Central Acts
६.	पुनःस्थापना मालिकेच्या अंतिम ... राज्य कायदे	--	--	--	6. No. of pages sent to the press for ... State Acts
	मुद्रणासाठी पाठविलेली पृष्ठ संख्या... केंद्रीय कायदे	--	--	--	final printing of the Replacement Series Central Acts
७.	अंतिम मुद्रणासाठी अद्याप ... राज्य कायदे	8027	11817	15871	7. No. of pages yet to be sent to the... State Acts
	पाठवावयाची पृष्ठ संख्या. ... केंद्रीय कायदे	1192	2162	3542	press for final Printing. ... Central Acts
८.	संकीर्ण ...	75	60	38	8. Miscellaneous.

तक्ता - १७
TABLE--XVII

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Personnel Summary

Designation	Scale of Pay / वेतनश्रेणी + G. P. 2 + ग्रेड पे.	No. of Posts/पदसंख्या		पदनाम
		2017-2018	2018-2019	
1		3		4
PROGRAMME --				१. कार्यक्रम-
LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT (Mantralaya)				विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय विभाग)
<i>Gazetted --</i>				(अ) राजपत्रित-
Principal Secretary and Remembrancer of Legal Affairs	... 70290-1940-76450	... 1	1	.. प्रधान सचिव व विधी परामर्शी
Secretary (legislation)	... 37400-67000+10000	Pay of D. J. ... 1	1	.. प्रधान सचिव (विधी विधान)
Principal Secretary & Senior Legal Adviser	... 37400-67000+10000/10000	Pay of D. J. ... 1	1	.. प्रधान सचिव व वरिष्ठ विधी सल्लागार
Legal adviser-cum-Joint Secretary	... 37400-67000+8700	Pay of D. J. ... 2	2	.. विधी सल्लागार नि-सह-सचिव
Joint Secretary (Law & J.D., N/A)	... 37400-67000+8700	... 2	2	.. सहसचिव (विधी न्याय विभाग नागपूर/औरंगाबाद)
Solicitor and Joint Secretary	... 37400-67000+8700	... 1	1	.. सॉलिसिटर-नि-सहसचिव
Draftsman-cum Joint Secretary	... 37400-67000+8700	... 2	2	.. प्रारूपकार-नि-सहसचिव
Joint Secretary.	2	.. सह-सचिव (विधी)
Deputy Secretary.	... 15600-39100+7600	... 2	2	.. उप-सचिव / सह सचिव
Deputy Draftsman-cum-Deputy Secretary.	... 15600-39100+7600	... 5	5	.. उपप्रारूपकार-नि-उप सचिव
Deputy Legal Adviser-cum-Deputy Secretary.	... 15600-39100+7600	... 4	4	.. विधी उप सल्लागार नि-उप सचिव
Solicitor (Mofussil Litigation) Cum. Dy Sec	... 51550-1230-58930-1380-63070	... 2	2	.. सॉलिसिटर(मुफसिल लिटिगेशन)नि-उप सचिव
Assistant Solicitor and Ex-Officio, Deputy Secretary	... 15600-39100+7600	... 1	1	.. सहायक सॉलिसिटर-नि-पदसिद्ध उपसचिव
Dy. Secretary, (Legal) Maharashtra State legal Service Authority	... 15600-39100+7600	... 1	0	.. उप-सचिव, (विधी) महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण.
Under Secretary (legal)/D.S.(legal)/J.S.(legal)	... 15600-39100+6600/15600-39100+7600	... 7	7	.. अपर सचिव (विधी) / उपसचिव (विधी)
Under Secretary (Non legal)	... 15600-39100+6600	... 4	4	.. अवर सचिव (विधी विषयेतर)
Assistant Draftsman-cum-Under Secretary	... 15600-39100+6600	... 10	10	.. सहायक प्रारूपकार-नि-अवर सचिव
Assistant Legal Adviser-cum-Under Secretary.	15600-39100+6600	4	4	.. सहायक विधी सल्लागार-नि-अवर सचिव
Senior Personal Assistant	... 15600-39100+6600	... 1	1	.. वरिष्ठ स्वीय सहायक
Junior Draftsman	... 15600-39100+5400	... 4	4	.. कनिष्ठ प्रारूपकार
Librarian and Reference Officer	... 15600-39100+5400	... 1	1	.. ग्रंथपाल व संदर्भ अधिकारी
Section Officer	... 9300-34800+4400/5400	... 27	27	.. कक्ष अधिकारी (नागपूर व औरंगाबाद सहित)
Superintendent (legal)	... 9300-34800+4800	... 8	8	.. अधीक्षक (विधी)
Stenographer (Selection Grade)	... 9300-34800+4600	... 1	1	.. लघुलेखक (निवड श्रेणी)
Total		... 92	93	.. एकूण
<i>Non-Gazetted-Class III-</i>				(ब) अराजपत्रित वर्ग-३
Assistant Officer(Legal side)	9300-34800+4400	... 20	20	.. सहायक अधिकारी (विधी शाखा)
Assistant Officer (Non Legal side)	... 9300-34800+4300	... 65	65	.. सहायक अधिकारी विधीतर (प्रशासन) शाखा
Stenographer (H.G.)	... 9300-34800+4400	... 22	22	.. लघुलेखक (उच्चश्रेणी)
Stenographer (L.G.)	... 9300-34800+4300	... 21	21	.. लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Head Typist	... 5200-20200+2400	... 1	0	.. मुख्य टंकलेखक
Steno-Typist	... 5200-20200+2400	... 4	4	.. लघु टंकलेखक
Clerk cum Typist	... 5200-20200+1900	... 90	90	.. लिपिक नि. टंकलेखक
Searcher-cum-Movement Keeper	... 5200-20200+1900	... 3	3	.. सर्चर-कम-मुव्हमेंट कीपर
Driver	... 5200-20200+1900	... 6	6	.. चालक
Total	...	232	231	.. एकूण
Total	...	324	324	.. एकूण (अ + ब)
<i>Class IV</i>				(क) अराजपत्रित वर्ग-४
Havaldar	... 4440-7440+1600	... 2	1	.. हवालदार
Naik	... 4440-7440+1600	... 9	8	.. नाईक
Shelf Attendant	... 4440-7440+1600	... 1	1	.. अलमारी परिचर
Filer	... 4440-7440+1600	... 1	0	.. फाईलर
Roneo Operator	... 4440-7440+1600	... 2	1	.. रोनिओ चालक
Zerox Operator	... 4440-7440+1600	... 1	1	.. झेरोक्स ऑपरेटर
Peon	... 4440-7440+1300	... 46	36	.. चपराशी
Total	...	62	48	.. एकूण
Grant Total	...	386	372	.. एकूण बेरीज (अ + ब + क)

न्याय मंडळाची रचना
Organizaton of Judiciary Department

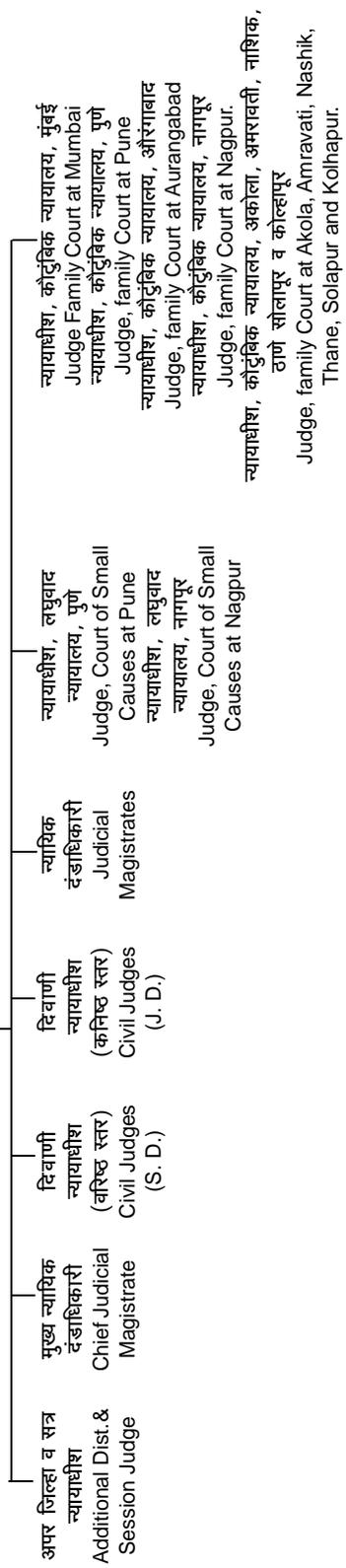
उच्च न्यायालय
HIGH COURT

Programmes 2, 4, 5 and 6 are concerned with the Judiciary.

कार्यक्रम २, ४, ५ आणि ६ हे न्याय मंडळाशी संबंधीत आहेत

मूळ न्याय शाखा Original side Registrar प्रबंधक Prothonotary and Senior Master. लेखा अन्वेषण आयुक्त, उच्च न्यायालय, मुंबई Commissioner for Taking Accounts, High Court, Mumbai. सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई Official Assignee, High Court, Mumbai. न्यायालय धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई Court Receiver, High Court, Mumbai. परिव्यय निर्धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई Taxing Master, High Court, Mumbai. नादारी प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई Insolvency Registrar, High Court, Mumbai. मुख्य अनुवादक व दुभाषी, उच्च न्यायालय, मुंबई Chief Translator and Interpreter, High Court, Mumbai. लेखा अधिकारी, उच्च न्यायालय, मुंबई Account Officer, High Court, Mumbai.	अपील शाखा Appellate side प्रबंधक उच्च न्यायालय मुंबई. Registrar, High Court, Mumbai. प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय व सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई. Principal Judge, Mumbai City Civil Court and Session Judge, Greater Mumbai. अपर प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय व अपर सत्र न्यायाधीश बृहन्मुंबई. Additional Principal Judge, Mumbai City Civil Court and Additional Session Judge, Greater Mumbai. नगर दिवाणी न्यायालयाचे न्यायाधीश व अपर सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई Judge of the City Civil Court and Additional Session Judge Greater Mumbai. मुख्य महानगर दंडाधिकारी, बृहन्मुंबई. Chief Metropolitan Magistrate, Greater Mumbai. अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी, बृहन्मुंबई आणि महानगर दंडाधिकारी, बृहन्मुंबई. Additional Chief Metropolitan Magistrate, Greater Mumbai and Metropolitan Magistrate, Greater Mumbai. मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, बृहन्मुंबई Chief Judge, Court of Small Causes, Greater Mumbai. अपर मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, बृहन्मुंबई. Additional Chief Judge, Court of Small Causes, Greater Mumbai. न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, बृहन्मुंबई. Judges, Court of Small Causes, Greater Mumbai.	उच्च न्यायालयाचे नागपूर येथील न्यायपीठ High Court Bench at Nagpur अपर प्रबंधक उच्च न्यायालय मुंबई नागपूर येथील न्यायपीठ. Additional Registrar, High Court of Mumbai at Nagpur. उच्च न्यायालयाचे औरंगाबाद येथील न्यायपीठ High Court Bench at Aurangabad. अपर प्रबंधक उच्च न्यायालय मुंबई औरंगाबाद येथील न्यायपीठ. Additional Registrar, High Court of Mumbai at Aurangabad. उच्च न्यायालयाचे पणजी (गोवे) येथील न्यायपीठ. High Court Bench at Panji (Goa) अपर प्रबंधक, उच्च न्यायालयाचे पणजी (गोवे) येथील न्यायपीठ. Additional Registrar, High Court of Mumbai at Panji (Goa). न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर / उत्थान जि. ठाणे. Judicial Officer's Training Institute, Nagpur / Utthan Dist. Thane.
---	--	---

जिल्हा व सत्र
न्यायाधीश
District and
Session Judges.



२. मुंबई उच्च न्यायालय

प्रस्तावना:-

मुंबई येथील उच्च न्यायालयाचा न्यायधिकार म्हणजे दिवाणी प्रक्रिया संहिता १९०८ च्या आदेश ४९ अंतर्गत सनदी उच्च न्यायालय आहे आणि देशातील सर्वात जुन्या उच्च न्यायालयांपैकी एक आहे. राणी व्हिक्टोरीयाच्या दिनांक २६ जून, १८६२ च्या सनद अंतर्गत मुंबई उच्च न्यायालयाची स्थापना झाली होती आणि त्याचे उद्घाटन १४ ऑगस्ट, १८६२ रोजी झाले. घटनेच्या २३१ व्या अनुच्छेदानुसार तेंव्हाच्या मुंबई उच्च न्यायालयाची अधिकारीता प्रथमतःत्या वेळच्या गोवा,दमण,आणि दिव या केंद्रशासीत मुंबई उच्च न्यायालय (गोवा,दमण व दिव पर्यन्त अधिकारतेचा विस्तार) अधिनियम १९८१ अन्वये होती परंतु सन १९८७ मध्ये गोवा,दमण व दिव पुनर्रचना अधिनियम १९८७ अन्वये स्वतंत्र गोवा राज्याची निर्माती झाल्याने घटनेच्या २३१व्या अनुच्छेदानुसार तसेच गोवा,दमण व दिव पुनर्रचना अधिनियम १९८७ च्या कलम २० अन्वये महाराष्ट्र राज्य आणि गोवा राज्य तसेच दादरा नगर हवेली आणि दमण दिव या केंद्रशासीत प्रदेशांसाठी एक सामायिक उच्च न्यायालय कार्यान्वीत झाले.

गोवा, दमण, व दिव पुनर्रचना अधिनियम १९८७ च्या कलम २६ अन्वये सामायिक उच्च न्यायालयाची प्रस्थापना करून त्याचे मुख्यालय मुंबई येथे ठेवण्यात आले. त्यामुळे उच्च न्यायालयाची अधिकारिता संपूर्ण महाराष्ट्र राज्य, गोवा राज्य आणि दमण व दिव तसेच दादरा व नगर हवेली या केंद्रशासित प्रदेशावर आहे. या व्यतिरिक्त उच्च न्यायालयाची नागपूर व औरंगाबाद येथे कायम खंडपिठे आहेत.

उच्च न्यायालयाचे प्रधान अधिकारी यांना उच्च न्यायालयाचे महाप्रबंधक म्हणून संबोधले जाते. महाप्रबंधक हे मुंबई उच्च न्यायालयाच्या अपील आणि मूळ न्याय शाखांचे प्रमुख आहेत.

मूळ न्याय शाखा व अपील न्याय शाखा असे उच्च न्यायालयाचे दोन भाग आहेत.

मूळ शाखा:-

एकस्वपत्र व इतर संविधि अन्वये प्रदान करण्यात आलेले विविध अधिकार मूळ न्यायशाखेतील न्यायालये बजावीत असतात. तसेच मूळ न्याय शाखेत दाखल करण्यात आलेल्या प्रकरणात एकस्व पत्राच्या खंड १५ अनुसार उच्च न्यायालयाच्या एकल न्यायाधीशाच्या न्याय निर्णयातून उद्भवणारी अपिल, निकाली काढण्यात येतात. मूळ न्यायाशाखेवरील दाव्यांच्या प्रकरणा संबंधी आर्थिक अधिकारिता रुपये एक कोटीहून अधिक मूल्यांकन असलेल्या प्रकरणी आहे, तर मूळ शाखेवरील प्रकरणासंबंधी प्रादेशिक अधिकारिता बृहन्मुंबई च्या हद्दीपर्यंत आहे.

उच्च न्यायालयाच्या मूळ शाखेमध्ये भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २२६ अनुसार राज्य शासन, केंद्र शासन व बृहन्मुंबई महानगरपालिका आणि भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद १२ अंतर्गत येणाऱ्या इतर सर्व प्राधिकारी यांच्या विरुद्ध सर्व रिट विनंती अर्जाची सुनावणी तसेच सार्वजनिक हितासंबंधीची याचिका आणि बृहन्मुंबईतील अज्ञान पाल्यांच्या पालकांची नियुक्ती करण्यासंबंधी सर्व संकिर्ण प्रकरणे आणि विदेशी दत्तकाविधान संबंधी तसेच भारतीय पालकत्व विनंती अर्ज आणि पारसी विवाह व घटस्फोट अधिनियम, १९३६ अंतर्गत विवाह संबंधी अधिकारिता, या संबंधीच्या प्रकरणांतसुनावणी होते.

उच्च न्यायालयातील मूळ शाखेमध्ये पुढील प्रकारची कामेही करण्यात

येतात.

१) अपिले / प्रत्यक्ष / अप्रत्यक्ष कर अंतर्गत संदर्भ.

२) भूसंपादन अधिनियम, १९६५, सनदी लेखापाल अधिनियम, १९४९, कंपनी सेक्रेटरीज अधिनियम, १९८० अंतर्गत संदर्भ

३) फेरा / फेमा आणि विदेशी व्यापार (विनियमय आणि विकास) अधिनियम, १९९२.

४) कलम ४३४ खालील आणि १००, ३९१, ३९३, ३९७, ३९८ आणि ६२८ इ. सारख्या इतर निरनिराळ्या कलमांखाली परिसमापच्या प्रकरणासंबंधातील कंपनी विषयक बाबींच्या आणि कलम ४४६(३) आणि कंपनी अधिनियम, १९५६ च्या कलम १०- फ खालील कंपनी अपील, अशी प्रकरणे.

५) नाविक अधिकारिता संबंधीचे वसाहती न्यायालये अधिनियम, १८९० आणि त्या अंतर्गत नाविक आणि उप-नाविक अधिकारिता खाली दावे आणि प्रकरणे.

६) न्यायालय अवमान अधिनियम, १९७१ अंतर्गत याचिका (अर्ज).

७) लवाद आणि समेट अधिनियम, १९९६ खालील प्रकरणे.

८) मृत्यूपत्रीय आणि अमृत्यूपत्रीय अधिकारिता उत्तराकधकार प्रमाणपत्र, प्रशासन पत्र, मृत व्यक्तीचे अंतिम मृत्यूपत्रासंबंधी मृत्यूपत्रासंबंधी मृत्यूपत्रप्रमाण, तसेच मुंबई विनियमन अधिनियम, १८२७ च्या कलम २ अंतर्गत वारसासंबंधी प्रमाणपत्र संबंधी दावा व विनंती अर्जाची सुनावणी तसेच महाप्रशासकअधिनियम, १९६३ च्या कलम ६ व १७ अंतर्गत विनंती अर्ज / अर्जाची सुनावणी

९) कॉपीराईट (प्रकाशन अधिकार) अधिनियम, १९५७, एकस्व अधिनियम, १९७४ आणि अन्य संबंधित अधिनियमांतर्गत दावे आणि प्रकरणे.

१०) इलाखा शहर नादारी अधिनियम, १९०९ अंतर्गत प्रकरणे.

११) वाणिज्यिक न्यायालय, वाणिज्यिक विभाग आणि उच्च न्यायालयाच्या वाणिज्यिक अपिल विभाग अधिनियम, २०१५ अंतर्गत प्रकरणे.

मुंबई उच्च न्यायालयाच्या सर्वसाधारण मूळ दिवाणी अधिकारितेच्या अधीन इतर सर्व प्रकरणे आणि कार्यवाही.

अपील न्याय शाखा :-

उच्च न्यायालयाच्या अपील शाखेची अधिकारिता महाराष्ट्र राज्याच्या ३४ जिल्ह्यांवर तसेच केंद्रशासित राज्य दमण, दीव आणि दादरा व नगर हवेली या जिल्ह्यांवर आहे.

अपील शाखेकडील न्यायालय खालील प्रकारची अपिले निकालात काढतात.

एक दिवाणी :-

(अ) अपिले :-

(१) दिवाणी प्रकरणातील मूळ हुकूमनाम्यावरून किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहिता किंवा एखाद्या स्थानिक किंवा विशेष अधिनियमाखाली दाखल केलेल्या, ज्यात प्रथम न्यायालयातील किंवा न्यायाधिकरण समक्ष असलेल्या वाद विषयवस्तूचे मूल्य रुपये २ करोड पेक्षा जास्त नाही आणि अजूनही अपीलात असलेल्या वादातील विषयवस्तूचे मूल्य रुपये २ करोड किंवा

कमी आहे, परंतु, अजूनही अपीलात असलेल्या वादातील विषयवस्तूचे मूल्य या उप-वाकखंडात येणाऱ्या संज्ञेचा अन्वयार्थ, जेथे अपील करण्यात आलेले आहे तसेच उलटअपील किंवा उलटहरकती दाखल करण्यात आल्या आहेत अशा अपीलात असलेल्या तसेच उलटअपील किंवा अनेक उलटअपीले किंवा प्रतिहरकतीमधील वाद विषयवस्तूचे एकूण मूल्य आहे असे समजण्यात यावे.

(२) दिवाणी प्रकरणातील अपील हुकूमनाम्यावरून किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहिता किंवा दखादा स्थानिक किंवा विशेष अधिनियमाखालील दाखल केलेल्या कामकाजाच्या अभिनिर्णयावरून.

(३) दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १४० खालील हुकूमनाम्यावरून.

(४) दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १०४ किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश ४३, नियम १ अन्वये पारीत केलेल्या आदेशावरून आणि.

(५) हुकूमनाम्याचा अंमल नसलेल्या स्थानिक किंवा विशेष अधिनियमांतर्गत दिलेल्या आदेशावरून.

(ब) पारशी मुख्य विवाहनिषयक न्यायालयाने पारित केलेल्या हुकूमनामा किंवा आदेशातून उद्भवणारे, पारशी विवाह आणि घटस्फोट अधिनियम, १९३६ च्या कलम ५१ अंतर्गत विनंती अर्ज खेरीज करून दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ११५ खाली किंवा प्रांतिक लघुवाद न्यायालये अधिनियमाच्या कलम २५ किंवा एखाद्या विशेष किंवा स्थानिक अधिनियमाखाली न्यायालयच्या पुनरिक्षण अधिकारितेच्या वापराकरिता दाखल केलेले अर्ज.

(क) वकीला तर्फे उपस्थिती काढून घेण्यासाठी किंवा वकालतनामा रद्द करण्यासाठी किंवा रक्कम जमा किंवा काढून घेण्यासाठी आणि न्यायालय शुल्काच्या रकमेचा परतावा मिळण्यासाठी केलेले अर्ज.

(ड) कंपनी अधिनियम, १९५६ अंतर्गत केलेले अर्ज व त्याखालील कामकाज.

(ई) उच्च न्यायालयातील प्रलंबित किंवा उच्च न्यायालयात दाखल करण्यासाठी प्रस्तावित अपीलातून किंवा दिवाणी पुनरिक्षण अर्जातून उद्भवणारे किंवा त्यांच्याशी संबंधित अनुषांगिक किंवा वादकालीन इतर सर्व अर्ज आणि तसेच अपीले काढून घेण्यासाठी अर्ज किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश २३ नुसार संमती हुकूमनामा (कसेंट डिक्ली) किंवा आदेशाकरिता अर्ज

या नियमांतर्गत एकल न्यायाधीशद्वारा हाताळवयाच्या अपीलातील किंवा अनेक अपीलाती किंवा विनंती अर्जातील, प्रबंधक, उपप्रबंधक किंवा विशेष अधिकारी यांनी पारीत केलेल्या ओदशाचे पुनरिक्षण

दोन. फौजदारी -

(अ) ज्यात मृत्यूदंड किंवा जन्मठेप अशी शिक्षा फर्मावली आहे, अशा अपराध सिद्धी आदेशांव्यतीरीक्त, इतर अपराध सिद्धी आदेशां विरुद्ध अपीले, दोषमुक्तते विरुद्ध अपीले, ज्या प्रकरणात आरोपीवर ज्या गुन्ह्याचा दोषारोप आहे त्या गुन्ह्यात अपराध सिद्ध झाल्यावर केवळ दंडात्मक स्वरूपात शिक्षा दिली जाते किंवा १० वर्षांपेक्षा जास्त नाही अशा कारावासाची शिक्षा दिली जाते आणि ज्या गुन्ह्यात अपराधसिद्धी नंतर केवळ दंडात्मक शिक्षा आहे किंवा १० वर्षांपेक्षा कमी कारावासाची शिक्षा आहे, अशा शिक्षेत वाढ होण्याकरिता फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ३७७ अंतर्गत अपील पुनरिक्षण अर्ज न्यायालयातर्फे सुचना (कोर्ट नोटीस)

(ब) मिळकतीच्या विल्हेवाटारसंबंधी आदेशाविरुद्ध अपील आणि नुकसानभरपाई, खर्च आणि/शुल्क प्रदानाकरिता निदेश देणारे आदेश किंवा

आरोपीस हजर राहण्यास बंधनकारक आदेश आणि आरोपीस कोणत्याही वेळी हजर राहण्यास फर्मावण्यात येईल त्यावेळी शिक्षेचा स्वीकार करून दरम्यानच्या काळात चांगली वर्तणूक ठेण्याबाबत स्वतःस बांधून घेणारा आदेश किंवा आरोपीस देण्याचा आदेश.

(क) फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ४०१ अंतर्गत न्यायालयाच्या पुनरिक्षण अधिकारितेच्या वापराकरिता अर्ज, आणि फौजदारी विवरणपत्रांच्या परिक्षणावरून किंवा अन्यथा, ज्या प्रकरणांचा अभिलेख मागविण्यात येत आहे, त्यावरील अहवाल.

(ड) ज्या गुन्ह्याचा आरोपीवर दोषारोप आहे त्या गुन्ह्याच्या अपराध सिद्धीनंतर केवळ दंडात्मक शिक्षा किंवा १० वर्षांपेक्षा जास्त नाही अशा कालावधीच्या दोषमुक्तीविरुद्ध, फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ३७८ (४) अंतर्गत अपील करण्याची परवानगी मागण्यासाठी अर्ज.

(इ) उच्च न्यायालयात अगोदरच प्रलंबित असलेल्या एखाद्या अपील किंवा अर्जातून उद्भवलेले नसलेले किंवा त्यांच्याशी संबंधित नसलेल्या, जामीन किंवा स्थगितीकरिता केलेले अर्ज.

(फ) एकल न्यायाधीशद्वारा निकाली काढण्यात आलेल्या प्रकरणात भारतीय घटनेच्या अनुच्छेद १३४ अंतर्गत सर्वो न्यायालयात अपील करण्यासाठी परवानगी मिळविण्याकरिता केलेले अर्ज.

(ग) सर्व संकीर्ण अर्जांसहीत, उपरोक्त बाबी (अ) ते (क) खालील प्रकरणातून उद्भवणारे किंवा त्यांच्याशी संबंधित जामीन व स्थगिती मिळविण्यासाठी केलेले अर्ज.

(ह) फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ४८२ खालील सर्व अर्जांसहित.

(एक) खंडपीठाद्वारे पारित केलेल्या एखाद्या आदेशाचे पुनर्विलोकन, त्यात फेरबदल, किंवा तो आदेश रद्दबातल होण्याकरिता केलेला अर्ज,

(दोन) प्रथम खबरी अहवाल (फर्स्ट इन्फॉर्मेशन रिपोर्ट), गुन्हा नोंद (सी. आर.) दोषारोप पत्र किंवा फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १५६ (३) अन्वये चौकशीसाठी दिलेला आदेश, रद्दबातल करण्यासाठी केलेले अर्ज, असे अर्ज सरळ कलम ४८२ अंतर्गत किंवा घटनेच्या अनुच्छेद २२६ आणि/किंवा अनुच्छेद २२७ अंतर्गत केलेले आहेत हे लक्षात न घेता जे काही अर्ज असतील अशा सर्व अर्जा व्यतिरिक्त.

एखाद्या खाजगी तक्रारीत आदेशिका (प्रोसेस) निर्गमित करण्यासाठी केलेल्या आदेशास आव्हान देणारे अर्ज.

(ई) कारागृह (मुंबई संचित आणि अभिवचन रजा) नियमावली, १९५९ किंवा कारागृह (गोवा, दमण आणि दीव संचित आणि अभिवचन रजा) नियमावली, १९६८ अन्वये संचित किंवा अभिवचन रजेकरिता अर्ज/विनंती अर्ज किंवा खंडपीठ किंवा एकल न्यायाधीशा समक्ष प्रलंबित प्रकरणात तात्पुरते जामीन मिण्याकरिता केलेले अर्ज, त्या त्या न्यायमंचा समक्ष जाईल. अगोदरच निकालात काढलेल्या प्रकरणातून उद्भवणाऱ्या उपरोक्त स्वरूपाचे अर्ज/विनंती अर्ज ज्या एकल न्यायाधीशांना फौजदारी प्रकरणे सोपवण्यात आली असतील त्यांच्या समक्ष ठेवले जातील.

२) ही नियमावली अंमलात आल्यानंतर, आयकर अधिनियम, १९६१ च्या कलम २६० अ, संपत्ती अधिनियम, १९५७ च्या कलम २७ अ, सीमाशुल्क अधिनियम, १९६२ च्या कलम १३०, केंद्रीय जकात अधिनियम, १९४४ च्या कलम ३५ ग, वित्त अधिनियम, १९९४ (सेवा कर) मधील प्रकरण ५ च्या कलम ८३ सह केंद्रीय जकात अधिनियम, १९४४ च्या कलम ३५ ग महाराष्ट्र

मूल्यवर्धीत कर अधिनियम, २००२ च्या कलम २७, केंद्रीय विक्रीकर अधिनियम, १९५६ च्या कलम ९ (२) सह महाराष्ट्र मूल्यवर्धीत कर अधिनियम, २००२ च्या कलम २७ किंवा यात वर संदर्भीत केलेल्या व्यतिरिक्त कोणत्याही कर कायद्यांतर्गत किंवा जे अधिनियमीत केलेले किंवा पुर्नअधिनियमीत केलेले किंवा ही नियमावली अंमलात आल्यानंतर जे अधिनियमीत करण्यात येईल अशा कायद्यांतर्गत असलेल्या न्याधिकरणाद्वारा पारीत केलेल्या आदेशातून उच्च न्यायालयात अपील करण्याची तरतूद आहे.

कोल्हापूर, नाशिक, पुणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, सातारा सांगली, सोलापूर आणि ठाणे जिल्हातूरन उद्भवणारे अपील मुंबई येथील उच्च न्यायालय न्यायाधिकाराच्या प्रोथोनोदरी आणि सिनिअर मास्टर यांच्याकडे सादर करण्यात येईल आणि त्यावरील सुनावणी मूळ शाखेवरील खंडपीठाकडून होऊन निकाली काढण्यात येईल.

मूळ शाखेवर अशा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष करासंबंधी अपील करण्याची नियमावली, योग्य त्या फेरुारासंसह, उपरोक्त जिल्ह्यांमधून उद्भवणाऱ्या सर्व करासंबंधी अपीलांना सुद्धा लागू राहिल.

मुंबईतील उच्च न्यायालयाच्या अध्यक्षपदी मुख्य न्यायमूर्ती असून त्यांच्यासह सध्याची मंजूर संख्या - ७० आहे व त्यांना सहकारी न्यायाधीश सहाय्य करीत असतात. उच्च न्यायालयाच्या प्रशासकीय विभागाचे कामकाज महाप्रबंध हे, मूळ शाखेवरील प्रबंधक, प्रोथोनोदरी आणि सिनिअर मास्टर आणि अपील शाखेवरील प्रबंधकांच्या मदतीने, पहातात.

मुंबई उच्च न्यायालयाची खंडपीठे :-

नागपूर, औरंगाबाद व पणजी (गोवा) येथे मुंबई उच्च न्यायालयाची कायमस्वरूपी तीन खंडपीठे आहेत मुंबई येथे न्यायाधीशांची ३८ मंजूर पदे आहेत. १४ पदे औरंगाबाद येथे, १३ पदे नागपूर येथे आणि ३ पदे पणजी (गोवा) येथे आहेत. खंडपीठाचे प्रशासकीय काम प्रबंधक (प्रशासन) पहातात.

न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, महाराष्ट्र, नागपूर

महाराष्ट्र व गोवा राज्यातील न्यायिक अधिकाऱ्यांना न्यायिक प्रशिक्षण देण्याकरिता या संस्थेची पुर्नस्थापना नागपूर येथे दिनांक १२-०१-१९८७ रोजी करण्यात आली. सदर संस्थेत प्रशिक्षणार्थींना राहण्याकरिता वस्तीगृहाची सुविधा उपलब्ध असून तेथे प्रशिक्षणार्थी न्यायिक अधिकारी /सरकारी अभियोक्ता यांना प्रशिक्षण कालावधीत राहावे लागते.

(१) अतिरिक्त/सहायक सरकारी अभियोक्ता	२ आठवडे
(२) नवनियुक्त सहायक सरकारी अभियोक्ता	५ आठवडे
(३) विशेष प्रशिक्षण कार्यक्रम कार्यशाळा	३ दिवस
(४) नवनियुक्त न्यायालयीन लिपीक	२ दिवस

वस्तीगृहाच्या नवीन इमारतीचे व संस्थेतील विस्तारीत बांधकाम पूर्ण झालेले असून ती इतर सर्व सुख सुविधेने उपलब्ध आहे. त्यामुळे एकाचवेळी ४० प्रशिक्षणार्थींना प्रशिक्षण कालावधीत राहण्याची सोय झाली आहे.

मा. उच्च न्यायालयाने दिलेल्या मंजूरीनुसारमार्च २०१३ ते २०१६ मध्ये एकूण ३३४ नवनियुक्त उच्च न्यायालयातील लिपीकवर्गीय न्यायिक कर्मचारी / अधिकाऱ्यांना Inter Personal Relationship & Stress Management "Budgetar Provisions" या विषयांवर तसेच इतर प्रशिक्षण देण्यात आले.

संस्थेत तीन अधिकारी म्हणजेच एक संचालक व दोन सहसंचालकांची मंजूर पदे आहेत. सन २०११ पासून महाराष्ट्रातील अतिरिक्त/सहायक सरकारी अभियोक्ता यांना न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर येथे नियमित प्रशिक्षण देण्यात येत आहे. संस्थेमध्ये आजतागायत एकूण ३१८५ अतिरिक्त/ /सहायक/नवनियुक्त सरकारी अभियोक्तांना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे व पुढील नजीकच्या काळात न्यायिक अधिकारी, सरकारी अभियोक्ता व न्यायिक कर्मचाऱ्यांना Cyber Laws and Presentation and Advocacy Skills प्रशिक्षण देण्याचा संस्थेचा मानस आहे.

महाराष्ट्र न्यायिक अकादमी व भारतीय मध्यस्थी केंद्र आणि प्रशिक्षण संस्थेची माहिती

उत्कृष्ट हा कौशल्याचा भाग नसून तो एक वृत्तीचा भाग आहे. महाराष्ट्र न्यायिक अकादमीच्या कार्याला चालना देणारा तो एक घटक आहे. ज्ञानाला अद्यावत ठेवणे व त्यास समृद्ध करणे यावर अकादमीचा विश्वास आहे. न्यायिक अधिकारी व न्यायदान प्रक्रियेतील सर्व घटकांना सातत्याने न्यायिक प्रशिक्षण देणे हा अकादमीचा हेतु आहे. न्यायिक अधिकाऱ्यांची कार्यक्षमता, कुशलता व कायदेविषयक ज्ञानाची सखोलता वाढवी यासाठी तेव्हापासून अकादमीने जाणीवपूर्वक दीर्घ व अल्पकालीन विविध अभ्यासक्रमांचे यशस्वीरीत्या आयोजन महाराष्ट्र व गोवा राज्यातील विविध न्यायिक अधिकाऱ्यांसाठी केले आहे. अकादमीने न्यायिक अधिकाऱ्यांना नवीन संसाधने व अभ्यास साहित्य उपलब्ध करून देऊन सर्व न्यायालयातील न्यायिक अधिकाऱ्यांना कायद्यातील नवनवीन सुधारणांबाबत अवगत करणेचा प्रयत्न केलेला आहे. व्यावहारिक प्रशिक्षणावर भर देऊन न्यायिक अधिकाऱ्यांची न्यायदान व प्रशासन क्षमता विकसित करण्याचा व त्यांची न्यायिक जागरूकता व संवेदनशीलता वाढविण्याचा अकादमीने सातत्याने प्रयत्न केला आहे. आजपर्यंत अकादमीने एकूण ४७५ प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले आहे. अकादमी यापुढे

कर्मचाऱ्यांच्या प्रशिक्षणासह जास्तीत जास्त प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित करण्याचे योजले आहे.

अकादमी न्यायालयीन सुधारणांसाठी एक स्वतंत्र संशोधन शाखा तयार करण्याचेही योजित आहे. अकादमीस राष्ट्रीय ज्ञान संजाल (National Knowledge Network) मार्फत अतिवेगवान इंटरनेट जोडणी प्राप्त झालेली आहे व त्याचा वापर अकादमीच्या विविध शैक्षणिक कार्यक्रमांसाठी करण्यात येत आहे.

टेकड्या व तळे यांनी वेढलेल्या निसर्गरम्य ५ हेक्टर परिसरात उत्तन - गोराई रसत्यावर अकादमी वसली आहे. महाराष्ट्र शासनाने अकादमीस १३.७८ हेक्टर एवढी अतिरिक्त जमीन मंजूर केलेली असून त्याचा ताबा मिळण्याची कार्यवाही चालु आहे. प्रशिक्षणार्थींसाठी अत्यंत उत्तम पायाभूत सुविधा अकादमीत उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत.

अकादमीमध्ये विविधरंगी फुलझाडांनी विकसित केलेली बाग असून त्यामुळे सुंदर वातावरणनिर्मिती झालेली आहे.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता-१
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८ अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ अर्थसंकल्प २०१९-२०२०
Actuals 2017-2018 Budget Estimates 2018-2019 Revised Estimates 2018-2019 Budget Estimates 2019-2020

1	2	3	4	5
(अ) कार्याचे वर्गीकरण- उच्च न्यायालये				
एकूण (अ)				
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण- १०२ -१ न्यायाधिश- २० १४००६५				
वेतन	284162	248442	266842	361200
अतिकालीक भत्ता	0	0	0	0
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	11078	16000	16000	16000
प्रवास खर्च	9951	11894	10704	12500
कार्यालयीन खर्च	60734	23870	23870	25898
विदेश प्रवास	--	1050	945	1102
संगणक खर्च	179	212	190	224
एकूण (०१)	366104	301468	318551	416924
१०२ उच्च न्यायालये (०२) (०१) प्रबंधक, मूळ शाखा (२०१४ ००७४)				
वेतन	219385	287805	287805	371268
अतिकालीक भत्ता	1436	1256	1256	1293
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	31008	46000	46000	46000
प्रवास खर्च	6	100	90	100
कार्यालयीन खर्च	19547	36699	168029	39818
इतर प्रशासकीय खर्च	817	800	800	800
भाडे, पट्टी व कर	108842	140000	140000	140000
संगणकावरील खर्च	2501	2273	2273	2409
लहान बांधकाम	21717	1215	61355	1275
कंत्राटी सेवा	7934	9839	9839	10330
एकूण (२)	413203	525987	717447	613293
एकूण (२)	413203	525987	717447	613293

1	2	3	4	5
१०२-२ (दोन) अनुवादक- (२०१४००८३)				
वेतन	25143	33000	33000	42570
अतिकालीन भत्ता	0	0	0	0
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जस	14	40	40	20
कार्यालयीन खर्च	68	99	82	107
संगणकावरील खर्च	36	47	41	49
एकूण (२) (दोन)	25261	33186	33163	42746
१०२ (०३) (०१) अपील शाखा (एक) प्रबंधक (२०१४००९२)				
वेतन	1157862	1442357	1442357	1946598
मजूरी	0	500	500	500
अतिकालीन भत्ता	7158	6555	7905	6752
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जस	25678	30000	30000	30000
प्रवास खर्च	2127	3000	2700	3300
विदेश प्रवास	0	220	198	231
कार्यालयीन खर्च	50573	47172	47172	51180
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल	0	1	0	150
प्रदान पेट्रोल इ.	0	0	0	0
भाडे, पट्टी व कर	3662	4400	4400	4400
प्रकाशन	8000	8500	8500	8500
संगणकावरील खर्च	7826	8480	8480	8988
लहान बांधकाम	0	1	8663	1
एकूण (३) (एक)	1262886	1551186	1560875	2060600
१०२ (०३) (०२) (दोन) अनुवादक- (२०१४ ०१०९)				
वेतन	7844	10000	10000	12900
अतिकालीन भत्ता	0	0	0	0
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जस	3	20	20	20
कार्यालयीन खर्च	25	40	36	43
संगणक	7	20	18	21
एकूण (३) (दोन)	7879	10080	10074	12984
१०२ (०४) (०१) लेखा अन्वेषण आयुक्त - (२०१४ ०११८)				
वेतन	6510	9000	9000	11610
अतिकालीन भत्ता	0	1	0	1
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जस	24	50	37	50
कार्यालयीन खर्च	81	120	120	130
संगणक	15	25	18	26
लहान बांधकाम	0	1	0	1
एकूण (२)	6630	9197	9175	11818
102(02) (02) Translators (20140083)				
Salaries
O. T.
T. C
Office Expenses
Computer Expenses
Total (2) (ii)
102(03)(01)Appellate Side (i) Registrar (20140092).				
Salaries
Wages
O. T.
T. C
Travel Expenses
Foreign Travels
Office Expenses
Payment for Professional and Special Services. लहान बांधकामे
Rent, Rates & Taxes
Publication
Computer Expenses
Minor Works
Total (3) (i)
102 (03) (02) Translator (20140109).				
Salaries
O. T.
T. C
Office Expenses
Computer
Total (3) (02)
102(04)(01)Commissioner Taking Accounts (20140118).				
Salaries
O. T.
T. C
Office Expenses
Computer Expenses
Computer Expenses
(2) Total

तक्ता - ११ चालू
Table-- XI -Contd.

1	2	3	4	5
१०२ (०५) (०१) परिचय निर्धारक (२०१४०१२७)				102 (05) (01) Taxing Master (20140127)
वेतन	4238	5900	5900	Salaries
अतिकालिक भत्ता	0	0	0	O.T.
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	34	50	43	Telephone, Electric Charges
कार्यालयीन खर्च	61	90	81	Office Expenses
संगणकावरील खर्च	4	10	9	Computer
लहान बांधकाम	0	1	0	Minor Work
एकूण-(५)	4337	6031	6033	Total (5)
१०२ (०६)(०१) नादारी प्रबंधक (२०१४०१३६)				102(06)(01) Insolvency Registrar (20140136)
वेतन	6141	8341	8341	Salaries
अतिकालिक भत्ता	0	0	0	O.T.
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	40	55	49	Telephone, Electric Charges
देशांतरगत प्रवास	0	1	1	Domestic Travel Expenses
कार्यालयीन खर्च	151	108	108	Office Expenses
संगणकावरील खर्च	8	26	26	Computer Expenses
एकूण-(६)	6340	8531	8525	Total (6)
१०२ (०७) (०१) न्यायालय धारक व परिभाषक (२०१४०१४५)			 102 (07) (01) Court Receiver (20140145)
वेतन	52239	58830	58830	Salaries
अतिकालिक भत्ता	0	0	0	O.T.
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	395	622	435	Telephone, Electric Charges
देशांतरगत प्रवास	0	40	3	Domestic Travel Expenses
कार्यालयीन खर्च	207	283	248	Office Expenses
भाडेपट्टी व कर	54	100	70	Rent, Rates and Tax
संगणक	31	37	33	Computer Charges
एकूण-७	54926	59912	59619	Total (7)
१०२ (०८) (०१) लेखा अधिकारी- (२०१४०१५४)				... 102 (08) (01) Accounts Officer- (20140154)
वेतन	4874	6200	6200	Salaries
अतिकालिक भत्ता	0	0	0	O.T.
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	36	70	70	Telephone, Electric Charges
कार्यालयीन खर्च	57	90	90	Office Expenses
संगणकावरील खर्च	5	15	15	Computer Expenses
लहान बांधकामे	0	1	1	Minor Work
एकूण-(८)	4972	6376	6376	Total (8)

१०२-(०९) ११ व्या आयोगाच्या
 (६) शिफारशीनुसार न्यायालयाची
 (७) दर्जावाढ व प्रलंबित प्रकरणे
 (८) त्यावरील निकालात काढण्यासाठी
 विशेष अनुदान (२०१४ ०३८८)

... 102-(09)(01) Special Grant for
 gradation and wipeout of
 pending cases as per recommen-
 dation of 11th Finance Commission
 (2014 0388)

वेतन	279515	356609	460025
दुरध्वनी, वीज व पाणी	3079	4865	6150
कार्यालयीन खर्च	8311	12932	20045
लहान बांधकाम	0	406	100
सहा. अनुदाने	0	0	0
यंत्र सामग्री	0	170	100
अतिकालीक भत्ता	0	47	40
देशातर्गत प्रवास	2595	4789	5854
भाडेपट्टी	1197	1309	1665
संगणक खर्च	0	379	574
व्यावसायिक व विशेष	12991	13455	14950
सेवा बदल प्रदाने	0	0	0
एकूण-(०९)	307688	394961	509503

उच्च न्यायालय एकूण-(६)
 १११ सरकारी मुखव्यार
 (२०१४०२६१)

वेतन	26046	30514	39363
अतिकालिक भत्ता	0	0	0
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	88	77	120
कार्यालयीन खर्च	308	259	312
संगणकीय खर्च	42	90	106
व्यावसायिक विशेष सेवा	0	0	0
प्रवास भत्ता	0	0	0
एकूण-(९)	26484	30940	39901

.... Total High Court
 111 Official Assigness
 (20140261)

Salaries	39363
O.T.	0
Telephone Charges	120
Office Expenses	312
Computer Expenses.	106
Professional Special Service	0
Domestiv Traval Expenses	0
Total (9)	39901

तक्ता - २
TABLE --II

खालील तक्ता मुंबई उच्च न्यायालयाने त्या त्या वर्षी केलेले काम दर्शवितो.

The following tables indicate the work done by the High Court of Judicature at
Mumbai

वर्ष	मंजूर केलेली न्यायाधिकांची संख्या Sanctioned Judge strength	नेहमीच्या कामाबाहेर इतर काम सोपविलेल्या न्यायाधिकांची संख्या No. of Judges entrusted with work outside their normal duties		फक्त न्यायालयाचे काम सोपविलेल्या न्यायाधिकांची संख्या No. of Judge entrusted with court work only		वर्ष Year
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	
२०१४	...	--	--	--	2014	
२०१५	...	--	--	--	2015	
२०१६	...	--	--	--	2016	

तक्ता - २ /TABLE -- II-Contd.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the years				वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases Instituted during the year				एकूण Total				निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed off during the year				वर्षाखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			
	2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
१ मुळ शाखा	(1) Original Side																			
मुख्य दिवाणी प्रकरणे	...	41349	40603	42142	21599	25563	22611	62948	66166	64753	22345	24024	22103	40603	42142	42650	...	Main Civil Cases		
संकीर्ण दिवाणी प्रकरणे	...	13074	13126	14353	8071	7659	9284	21145	20785	23637	8019	6432	8305	13126	14353	15332	...	Misc. Civil Cases		
एकूण	...	54423	53729	56495	29670	33222	31895	84093	86951	88390	30364	30456	30408	53729	56495	57982	...	Total		
२ अपील शाखा	(2) Appellate Side																			
मुख्य दिवाणी प्रकरणे	...	158553	169856	177650	51284	55160	53835	209837	225016	231485	39981	47366	44925	169856	177650	186560	...	Main Civil Cases		
संकीर्ण दिवाणी प्रकरणे	...	113230	121020	120861	43304	42162	42010	156534	163182	162871	35514	42321	35201	121020	120861	127670	...	Misc. Civil Cases		
मुख्य फौजदारी प्रकरणे	...	47194	51190	54493	24576	25830	28802	71770	77020	83295	20580	22527	24641	51190	54493	58654	...	Main Criminal Cases		
संकीर्ण फौजदारी प्रकरणे	...	11359	12987	13597	11212	12854	14379	22571	25841	27976	9584	12244	14479	12987	13597	13497	...	Misc. Criminal Cases		
एकूण	...	330336	355053	366601	130376	136006	139026	460712	491059	505627	105659	124458	119246	355053	366601	386381	...	Total		
एकूण १ + २	...	384759	408782	423096	160046	169228	170921	544805	578010	594017	136023	154914	149654	408782	423096	444363	...	Total 1+2		

तक्ता-३
TABLE-III

न्यायालय धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई.

खालील तक्ता त्या त्या वर्षात ज्यामध्ये न्यायालय धारक नेमले गेले व कार्यमुक्त केले गेले अशा बाबी व मिळकतीचे हाताळलेले हिशेब दर्शवितो.

The Court Receiver, High Court, Mumbai.

The following table indicates the matters in which Court Receiver was appointed and discharged and the accounts of properties handled by him during the respective years.

अ. क्र.	प्रकरणाचे स्वरूप	2016	2017	2018	Nature of Cases
	1	2	3	4	
	दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश ४० नियम १ अन्वये न्यायालय धारकाला मिळकतीचे धारक नेमले आहे अशा दाव्याची प्रकरणे				Suit Matters where Court Receiver is appointed as Receiver of the property under Order 40, Rules of Civil Procedure Code.
१.	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली धारकाबाबतची प्रकरणे.	15709	15793	15739	1. Pending Receivership matters at the beginning of the year.
२.	वर्षभरात आलेली प्रकरणे.	952	333	480	2. Matters received during the year.
	एकूण ...	16661	16126	16219	... Total
३.	ज्यांमध्ये धारकाला कार्यमुक्त केले अशी प्रकरणे.	868	387	0	3. Matters in which Receiver is discharged.
४.	वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे.	15794	15336	13093	4. Matters pending at the end of the year.
५.	रक्कम मिळाल्याबाबत देण्यात आलेल्या एकूण पावत्या.	358	224	236	5. Total No. of Receipts.
६.	वैयक्तिक लेखा खातेवहीमधील प्रारंभीची शिल्लक.	Rs. 259370121.03	Rs. 236463968.5	Rs. 473704828.64	6. Opening Balance in the Personal Ledger Account at the beginning of the year.
७.	वर्षात मिळालेली रक्कम-	0	0	0	7. Amount received during the year.
	(१) वसूल केलेले भाडे ...	16807648	18505995	2552632	(1) Rent Collected.
	(२) इतर रक्कम ...	97697914	111093915	79791483	(2) Other.
	एकूण [७ (१ ते ७)] ...	114505562	12959910	105317515	... Grand Total [7(1+7)]
८.	पक्षकारांना परत केलेल्या रकमा ...	2715724557	1525924343	1740560988	8. Payment made to the parties
९.	कायम ठेवीत करण्यात आलेली गुंतवणूक.	1261304125	626528381	934275634	9. Investment made in the fixed deposits
	एकूण (८ + ९)...	--	--	--	... Total (8+9)
१०.	वैयक्तिक लेखा खातेवहीमधील अखेरची शिल्लक.	236463968	473704828	371299096	10. Balance in Personal Ledger Account
११.	कार्यालयाने मिळविलेल्या कमिशनच्या रकमांची बेरीज.	32500000	35000000	25000000	11. Total amount of commission fees earned.

तक्ता - ४
TABLE -- IV

सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई.

सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या ताब्यात असलेली संबधित वर्षामधील नादारांची संपदा, वसूल झालेल्या रकमा व मिळालेले कमिशन दर्शविते.

सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या कामकाजाबाबत प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही असे उच्च न्यायालयाने कळविले आहे.

The Official Assignee, High Court, Mumbai.
The following tables indicate the Insolvent-Estates in the Official Assignees hands, amounts realised in the Insolvent-Estates and Commission earned by him.

The High Court has informed that no norms can be fixed for the Work-done by the Official Assignee.

स्थूल वर्गीकरणामध्ये प्रकरणांचे स्वरूप	एका महिन्यामध्ये न्यायालयाचे कामाचे दिवस Siting of the Court in a month				वर्षाच्या आरंभी प्रशासनासाठी कामे चालू असलेल्या नादारांच्या संपदा Insolvents estates pending for administrative purposes at the beginning of the year				वर्षात सरकारी मुखत्यारांच्या हाती आलेल्या नवीन संपदा New estates in hands of Official Assignee during the year				वर्षाच्या अखेरीस ज्या संपदांची कामे प्रशासकीय कारणासाठी बंद करण्यात आलेली आहेत त्या संपदा Estates closed for administrative purposes by the end of the year				Nature of Cases in broad categories	
	2016	2017	2018	No. of Judge	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Total	Insolvency matters and proceedings in respect thereof
	-	-	-	Twice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Insolvency matters and proceedings in respect thereof

नादारीची कामे आणि त्या बाबतीतील कामकाज

52

तक्ता - २ /TABLE -- II-Contd.

स्थूल वर्गीकरणामध्ये प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या अखेरीस ज्या संपदा बाबतीत लामांश जाहीर आला त्या संपदा Estates in which dividends have been declared by the end of the year				वर्षाच्या अखेरीस ज्या संपदा बाबतीत लामांश जाहीर करण्याकरिता घेतलेल्या संपदा Estates taken up for declaration of dividends in 2011				नादारांच्या संपदातून वसूल केलेली रक्कम Amount realised in the Insolvents estates				एकूण वसुली व शासनाकडे जमा केलेल्या रकमेवरील नादारी कार्य धारकांना मिळालेले कमिशन Official Assignee's Commission earned on the total recoveries and credited to the Government				Nature of Cases in broad categories	
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018			
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	31	31	31	Insolvency matters and proceedings in respect thereof	
																		Insolvency matters and proceedings in respect thereof

नादारीची कामे आणि त्या बाबतीतील कामकाज

लेखा अन्वेषण आयुक्त, उच्च न्यायालय, मुंबई.**The Commissioner for Taking Accounts, High Court, Mumbai.**

खालील तक्ता मिळकतीची विक्री, आदेशाप्रमाणे घेतलेल्या लेखा, अभिहस्तांतर पत्र नक्की व निष्पादित करणे, न्यायालय धारक व खाजगी धारक, अज्ञानाचे पालक, वेड्याचे व्यवस्थापक आणि मृत व्यक्तीच्या मिळकतीचे प्रशासक यांच्या लेखा तपासणी मंजूर करणे तसेच स्थावर मिळकतीच्या विक्रीची उद्घोषणा नक्की करणे, आदि बाबीसंबंधी उच्च न्यायालयाकडून किंवा नगर दिवाणी न्यायालय याजकडून आलेले व केलेले काम दर्शवितो.

The following tables indicate the cases relating to sales of properties, accounts taken as ordered, conveyances or executed, accounts of Court Receiver and Private Receivers, Guardians of minors, Managers of Lunatics and Administrators of estates of deceased persons perused and passed, proclamations of sale of immovable properties settled during the respective years.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे				वर्षात आलेली प्रकरणे				एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे	Nature of Cases	
	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018		2016	2017	2018	2018			2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
(१) मिळकतीची विक्री करणे	...	2	1	2	0	1	4	2	2	1	0	0	1	2	6	(1) To effect sales of properties.
(२) आदेश झाल्याप्रमाणे हिशेब घेणे	...	18	18	19	3	1	2	21	19	3	0	1	18	19	20	(2) To take account as ordered.
(३) अभिहस्तांतर पत्रे नक्की करणे व निष्पादित करणे	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(3) To settle and execute conveyances.
(४) हुदुमनास्याच्या बजावणीत शेरीफांनी जप्त केलेल्या स्थावर मिळकतीच्या विक्रीची उद्घोषणा करणे.	...	197	280	354	144	108	99	341	388	61	34	53	280	354	400	(4) To settle proclamations of sale of immovable properties attached by the Sheriff in execution of Decrees.
(५) न्यायालय धारक व खाजगी धारक यांचे हिशेब लक्षपूर्वक वाचणे व संमत करणे.	...	13	50	0	97	1	42	110	51	60	51	9	50	0	33	(5) To peruse and pass accounts of Court Receiver and private Receiver.
(६) अज्ञानांच्या पालकांनी, वेड्यांचे व्यवस्थापक आणि मयत इसमांच्या मिळकतीचे प्रशासक यांनी दाखल केलेले हिशेब लक्षपूर्वक वाचणे व संमत करणे.	...	0	1	0	2	2	3	2	3	1	3	2	1	0	1	(6) To peruse and pass account filed by Guardians of minors Managers of Lunatic and Administrators of Estates of deceased persons.
(७) अज्ञानांच्या पालकांनी, वेड्यांचे संमत करणे.	...	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	(7) Testamentary Matters

परिव्यय निर्धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई.**The Taxing Master, High Court, Mumbai.**

खर्चा व्हायला आकारावयाच्या न्यायालयीन शुल्कांच्या निश्चितीसाठी प्रकरणांची संख्या दर्शवितो. इत्यादिवर आकारावयाच्या न्यायालयीन शुल्कांच्या निश्चितीसाठी प्रकरणांची संख्या, तसेच वादपत्र, अपिले

केलेल्या परिव्यय पत्रांची संख्या, तसेच वादपत्र, अपिले costs and determining the amount of Court-fees leviable on plans, appeals etc. during respective years.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		एकूण		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases				
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016		2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(१) (अपील शाखा सोडून)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
न्यायालयाच्या प्रत्येक शाखेतील व नादारी न्यायालयातील परिव्ययपत्रांची आकारणी करणे. अशीलासाठी न्यायप्रतिनिधीनी केलेल्या विवादीत आणि/अथवा अविवादीत अशा सर्व कामाबद्दल अशीलाने न्याय प्रतिनिधीला देय असलेल्या खर्चाची रक्कम ठरविणे.															
(२) उच्च न्यायालयात दाखल केलेले वादपत्र, प्रतिदावा व अपील अर्ज अथवा दुसरे कोणतेही दस्तऐवज यावर आकारावयाच्या न्यायालय फीची रक्कम ठरविणे. न्यायालयाने तसा आदेश दिला असेल तेंव्हा अधिकारितेसाठी उच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या दाव्याच्या विषय वस्तुचे मूल्यांकन ठरविणे....	0	0	0	32	21	26	32	21	26	32	21	26	0	0	0

मुख्य अनुवादक व दुभाषी, उच्च न्यायालय, (मुळशाखा व अपील शाखा) मुंबई.

The Chief-Translator and Interpreter, High Court, (Original Side and Appellate Side) Mumbai.

खालील तक्ता मुख्य अनुवादक व दुभाषी, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या कार्यालयाने त्या त्या वर्षी केलेले काम दर्शवितो.

The following tables indicate the work done by the Office of the Chief Translator and Interpreter, High Court, Mumbai during the respective years.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year		वर्षात आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases	
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017		2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	

अनुवाद :-

(१) उच्च न्यायालयात (मुळशाखा)	Translation :-		
	(1) High Court (Original Side)	(2) High Court (Appellate Side)	... Total
...	0	0	0
...	0	0	0
...	0	0	0
एकूण	0	0	0

अनुवाद :-

(१) उच्च न्यायालयाच्या (मुळशाखा) (अ) कार्यालयात (ब) न्यायालयात	Translation :-	
	(1) High Court (Original Side) (a) In the Office (b) In Court	(2) High Court (Appellate Side) (a) In the Office (b) In Court
...	0	0
...	0	0
...	0	0
एकूण	0	0

२०१६ २०१७ २०१८ २०१६ २०१७ २०१८ २०१६ २०१७ २०१८ २०१६ २०१७ २०१८ २०१६ २०१७ २०१८

तक्ता-१०
TABLE-X

लेखा अधिकारी, उच्च न्यायालय, मुंबई.

The Accounts Officer, High Court, Mumbai.

खालील तक्ता त्या त्या वर्षात उघडलेली व बंद केलेली खाती, निरनिराळ्या प्रकारच्या गुंतवणुकीवर व्याज लाभांसह पक्षकारांना देण्यात आलेल्या व गुंतवणुक केलेल्या रकमा दर्शवितो.

The following table indicates the accounts opened and closed, total deposits received and payments made to the parties by way of interest/dividend on various types of investment made during the respective years.

अ. क्र.	प्रकरणाचे स्वरूप	2016	2017	2018	Nature of Cases
1	2	3	4		
१.	वर्षाच्या आरंभी असलेली खात्याची संख्या	2179	2116	2055	1. Maintenance of Accounts (live account)
२.	वर्षभरात उघडलेली खाती ...	17	14	7	2. No. of Accounts opened during the year
	एकूण ...	2196	2130	2062	... Total
३.	वर्षात बंद केलेली खाती. ...	80	56	48	3. Number of Accounts closed during the year.
४.	वर्षाच्या अखेरीस असलेली खाती....	2116	2074	2014	4. Number of Accounts at the end of the year.
५.	निरनिराळ्या गुंतवणुकीवर रोजकिर्दी मध्ये केलेल्या नोंदी. ...	--	--		5. Total No. of entries made in the journal on various investments.
६.	खातेवहयामध्ये केलेल्या नोंदी ...	--	--		6. Total No. of entries made in the ledger
७.	शिल्लक रकमेची दिलेली प्रमाणपत्रे ...	74	68	37	7. Certificate of Balance issued.
८.	वर्षाच्या आरंभी वैयक्तिक खातेलेखामध्ये (Personal Ledger Acctts.) शिल्लक असलेली रक्कम	24638912.18	26446011.46	22758960.79	8. Balance in the Personal Ledger Account at the beginning of the year.
९.	वर्षात मिळालेल्या ठेवी ...	23667836.16	16141479.8	56062741.18	9. Total amount of deposits received during the year
१०.	मिळालेल्या व्याजाची/लाभांशाची एकूण रक्कम ...	7070941.36	9519091.19	5445138.51	10. Inerest/dividend received.
	एकूण (८+९+१०) ...	55377763.7	52106650.45	84266840.48	... Total (8+9+10)
११.	पक्षकारांना दिलेल्या रकमा				11. Total payment made.
	(१) पक्षकारांची एकूण संख्या ...	134	124	87	(i) No. of parties
	(२) दिलेल्या रकमा ...	28931678.24	28689251.07	8924895.49	(ii) Amount paid.
१२.	केलेली गुंतवणूक-				12. Investment made.
	(१) नियत ठेव... ..	17093433	21208818	58008907.09	(i) Fixed deposits (Nationalised Bank)
	(२) युनीट ...	--	--	--	(ii) Inits of Unit Trust of India
	(३) सरकारी कर्ज रोखे ...	--	--	--	(iii) 9% Relief Bonds
	(४) राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे	--	--	--	(iv) National Saving Certificates.
	(५) इतर बचत... ..	--	--	--	(v) Other Investment
	(६) एस.बी.आय. ...	5000000	--	--	(vi) SBI Bond.
	एकूण (११ (२) + १२)	51025245.24	49898193.07	--	Total (11(ii) + 12).
१३.	वर्षाच्या अखेरीस वैयक्तिक खाते लेखा (P. L. A.) मध्ये शिल्लक असलेली रक्कम (१० — १२)	26446011.46	22083584.36	26446011.46	13. Balance in the PLA at the end of the year (10 — 12).
१४.	गुंतवणुकीवर मिळालेल्या एकूण व्याजावर ३% दराने मिळविलेल्या कमिशनच्या रकमांची बेरीज	580886	361360	284531	14. Total amount of commission earned @ 3 per cent on gross interest earned on investments.

तक्ता-११
TABLE-XI

High Court, (Original Side) Mumbai.

उच्च न्यायालय, (मूळशाखा) मुंबई.
खालील तक्ता उच्च न्यायालय, (मूळशाखा) मुंबई यांचे संबंधीत वर्षातील उत्पन्न दर्शवितो.
(३१-१२-२०१७ पर्यंत)

The following table indicates the income of High Court (Original Side), Mumbai, during the respective years.

उत्पन्नाचा तक्ता
INCOMESTATEMENT

(Upto 31-12-2017)

अ. क्र.	उत्पन्नाच्या बाबी	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Nature of Cases
	1	2	3	4	5
१.	प्रबंधक उच्च न्यायालय (मुळशाखा)				1. Maintenance of Accounts (live account)
(१)	मुद्रांकात जमा केलेली न्यायालयीन फी	639647963.00	393798441.5	430925920	(1) Court fees collected in stamps.
(२)	रोख रकमेत जमा केलेली न्यायालयीन फी	1242551.50	818036.00	981807	(2) Court fees collected in cash.
(३)	इतर बाबी	805801.00	246222.00	246222	(3) Other Item.
(४)	उच्च न्यायालयाने जमा केलेला दंड	68000.00	48000.00	48000.00	(4) Fines by High Court
२.	न्यायालय धारकाची फी	32500,000	3,50,000	—	2. Fees of the Court Receiver.
३.	सरकारी मुखत्यार (१) फी	—	—	—	3. Official Assignee (1) Fees
(२)	संकीर्ण जमा	—	—	—	(2) Misc. Receipts.
४.	लेखा अन्वेषण आयुक्त न्यायालयीन फी	9546.00	4943.00	—	4. Commissioner for Taking Accounts Court Fees
५.	नादारी प्रबंधक (मुद्रांकात)	5124.00	4343.00	—	5. Insolvency Registrar Fees Collected in Stamp
६.	परिव्यय निर्धारक (मुद्रांकात)	—	—	—	6. Taxing Master (Court Fees Stamp)
७.	मुख्य अनुवादक व दुभाषी (मुद्रांकात)	220177.00	277206.00	—	7. Chief Translator & Interpreter (Court Fees Stamp)
८.	लेखा अधिकारी	952657.00	2634.00	—	8. Accounts officer.

तक्ता-१३
TABLE-XIII

(iv) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

अनुक्रमांक 1	Designation 2	वेतनमान + ग्रेड पे. Scale of pay + G.P. 3	पदसंख्या No. of post		पदनाम 1	
			2017-2018 4	2018-2019 5		
HIGH COURT (Original Side)					उच्च न्यायालय (मूल शाखा)	
	The Honourable Chief Justice ..	90000	...	1	1	मा. मुख्य न्यायमूर्ती
	Honourable Judges ..	80000	...	93	93	माननीय न्यायमूर्ती
(A) Gazetted Class I					(अ) राजपत्रित- वर्ग - १	
	Prothonotary and Senior Master ..	57700-1230-58930-1380- 67210-1540-70290	...	1	1	प्रोथोनोटरी व सिनि. मास्टर
	Registrar, Original Side ..	51550-1230-58930-1380-63070	...	2	2	मूल शाखा, प्रबंधक
	Add. Registrar, O.S./Addi ..	51550-1230-58930-1380-63070	...	2	2	अति प्रबंधक
Prothonotary & Senior Master						
	Master & Asst. Prothonotary(dudl)..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	-
	Master & Asst. Prothonoty(Adm.)..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	-
	Company Registrar ..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	कंपनी प्रबंधक
	First Assistant Master ..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	प्रथम सहा. प्रबंधक
	Master & Asst. Prothonotary(Adm.)..	15600-39100+7600	...	2	2	मास्टर क. सा. प्रोमोकेटर (प्र.शा)
	Sr. Private Secretary ..	15600-39100+7600	...	4	4	वरिष्ठ खाजगी सचिव
	Second Assistant master ..	15600-39100+7600	...	1	1	द्वितीय सहायक प्रबंधक
	Third Assistant Master ..	15600-39100+7600	...	1	1	तृतीय सहायक प्रबंधक
	Associates ..	15600-39100+7600	...	28	28	सहयोगी
	Master (Administration) ..	15600-39100+6600	...	10	10	प्रबंधक (प्र. शा.)
	Asstt. Prothonotary (Adm.) ..	15600-39100+6600	...	-	-	
	Private Secretary ..	15600-39100+6600	...	14	14	खाजगी सचिव
	Protocol Officer-cum ..	15600-39100+6600	...	1	1	राजशिष्टाचार अधिकारी-नि
	Court Keeper					न्यायालय धारक
	Personal Assistant ..	15600-39100+5400	...	31	31	स्टिम सहायक
	Assistant Director ..	15600-39100+5400	...	1	1	सहा. संचालक
	Total		...	102	102	एकूण
(B) Gazetted, Class II					(ब) राजपत्रित वर्ग २	
	Section Officer ..	9300-34800+4400	...	22	22	कक्ष अधिकारी
	Court Keeper ..	9300-34800+4400	...	1	1	न्यायालय रक्षक
	Total		...	23	23	एकूण
(C) Non-Gazetted Class III					(क) अराजपत्रित वर्ग-४	
	Stenographer (Higher Grade) ..	9300-34800+4400	...	4	4	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
	Assistant ..	9300-34800+4400	...	34	34	सहायक
	Stenographer (Lower Grade) ..	9300-34800+4300	...	5	5	लघुलेखक (निम्नलेखक)
	Clerk ..	5200-20200+1900	...	77	77	लिपिक
	Clerk-cum-Typist ..	5200-20200+1900	...	22	22	लिपिक टंकलेख
	Section Writers ..	5200-20200+1900	...	12	12	लेष्टनक
	Typist ..	5200-20200+1900	...	6	6	टंकलेखक
	Staff Car Drivers ..	5200-20200+1900	...	19	19	चालम
	AC Operator ..	5200-20200+1900	...	1	1	एसी ऑफरेटर
	Total		...	180	180	एकूण

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5
		2017-18	2018-19	
(D) Non-Gazetted Class IV				अराजपत्रित वर्ग ४
Chobdar Attached to the Hon'ble Judges	... 5200-20200+1900	...	-	चोबदार
Office Chobdar	... 5200-20200+1900	...	37	चोबदार (कार्यालय)
Book Binder	... 5200-20200+1900	...	04	पुस्तक बाधणीकार
Filer	... 5200-20200+1900	...	06	फाईलकरी
Havildar	... 5200-20200+1900	...	01	हवालदार
Naik	... 4440-7440+1600	...	03	नाईक
Liftman	... 4440-7440+1600	...	15	फॉलयमन
Pumpman	... 4440-7440+1600	...	02	पंपमन
Darwan	... 4440-7440+1600	...	02	दारवान
Xerox Operator	... 4440-7440+1600	...	03	झेरोक्स ऑफरेटर
Watchman	... 4440-7440+1600	...	06	वाचमन
Chowkidar	... 4440-7440+1300	...	03	चौकीदार
Peon	... 4440-7440+1300	...	91	शिपाई
Hamal	... 4440-7440+1300	...	35	हमाल
Halalkhor	... 4440-7440+1300	...	08	हलालखोर
Helper	... 4440-7440+1300	...	06	मदतनिस
Mali	... 4440-7440+1300	...	05	माळी
		Total...	227 227	एकूण
Court Receiver				न्यायालय धारक
Gazetted-				राजपत्रित
Court Receiver	.. 51550-63070	...	1	न्यायालय धारक
1st Assistant to Court Receiver	.. 43690-56470	...	1	१ले सहा. न्यायालय धारक
2nd Assistant to Court Receiver	.. 15600-39100+7600	...	1	२रे सहा. न्यायालय धारक
Assistant Court Receiver (Adm)	.. 15600-39100+6600	...	3	सहा. न्यायालय धारक (प्रशा.)
Account Officer	.. 9300-34800+4400	...	1	लेखाधिकारी
Section Officer	.. 9300-34800+4400/5400	...	11	कक्ष अधिकारी
		Total ...	18 18	एकूण
Non-Gazetted, Class III-				राजपत्रित वर्ग ३
Assistant cashier	.. 5200-20200+1900	...	1	सहायक रोखपाल
Asst.	9300-34800	...	17	सहायक
Stenographer (Higher Grade)	.. 9300-34800+4600	...	1	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	.. 9300-34800+4400	...	3	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Clerks	.. 5200-20200+1900	...	37	लिपिक
		Total ...	59 59	... एकूण
Non-Gazetted Class IV				अराजपत्रित वर्ग ४
Filer	... 4400-7440+1900	...	1	फाईलकरी
Naik	... 5200-20200+1600	...	1	नाईक
Peon	... 4400-7440+1600	...	13	शिपाई
		Total ...	15 15	एकूण
		Grand Total ...	92 92	एकूण
Official Assignee				सरकारी मुखत्यार
Gazetted-				राजपत्रित
Official Assignee	.. 37700-67000+8700	...	-	सरकारी मुखत्यार
Dy. Official Assignee	.. 15600-39100+7600	...	-	उपसरकारी मुखत्यार
1st Assistant Official Assignee	.. 15600-39100+7600	...	-	१ले सहायक सरकारी मुखत्यार
2nd Assistant Official Assignee	.. 9300-34800+4600	...	-	२ रे सहायक सरकारी मुखत्यार
Asstt. Official Assignee (Adm)	.. 15600-39100+6600	...	-	सहा.सरकारी मुखत्यार (आस्था)
Section Officer	.. 9300-34800+4400	...	-	कक्ष अधिकारी
		Total ...	-	एकूण

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3 2017-18	4 2018-19	5		
<u>Non-Gazetted Class III</u>				अराजपत्रित चतुर्थ -श्रेणी-चालू		
Assistant	... 9300-34800+4300	...	—	सहायक		
Stenographer (Higher Grade)	.. 9300-34800+4600	...	—	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)		
Stenographer (Lower Grade)	.. 9300-34800+4300	...	—	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)		
Clerks	.. 5200-20200+1900	...	—	लिपिक		
		Total	...	—	एकूण	
<u>Non-Gazetted Class IV</u>				अराजपत्रित वर्ग ४		
Chopdar	... 5200-20200+1900	...	—	चोपदार		
Naik	... 5200-20200+1600	...	—	नाईक		
Peon	... 4440-7440+1300	...	—	शिपाई		
		Total	...	—	एकूण	
		Grand Total	...	—	एकूण (सर्व मिल्डून)	
<u>Commissioner of Taking Accounts</u>				लेखा अन्वेषण आयुक्त		
<u>Gazetted-</u>				राजपत्रित		
Commissioner	.. 37400-67000+8700	...	01	01	आयुक्त	
Section Officer	.. 9300-34800+4400	...	01	01	कक्ष अधिकारी	
		Total	...	02	02	एकूण
<u>Non-Gazetted, Class III-</u>				राजपत्रित वर्ग ३		
Assistant	.. 9300-34800+4400	...	01	01	रोखपाल	
Stenographer (Higher Grade)	.. 9300-34800+4400	...	01	01	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	
Clerks	.. 5200-20200+1900	...	04	04	लिपिक	
		Total	...	06	06	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV</u>				अराजपत्रित वर्ग ४		
Peons	... 4440-7440+1300	...	03	03	शिपाई	
		Total	...	03	03	एकूण
		Grand Total	...	11	11	एकूण (सर्व मिल्डून)
<u>Insolvency Registrar</u>				नादारी प्रबंधक		
<u>Gazetted-</u>				राजपत्रित		
Insolvency Registrar	.. 15600-39100+7600	...	01	01	नादारी प्रबंधक	
Section Officer	.. 9300-34800+4400	...	01	01	कक्ष अधिकारी	
		Total	...	02	02	एकूण
<u>Non-Gazetted, Class III-</u>				राजपत्रित वर्ग ३		
Assistant	.. 9300-34800+4300	...	01	01	सहायक	
Clerks-cum-Typist (Stagnation- Scale)	.. 9300-34800+4300	...	00	01	लिपिक-टंकलेखक	
Clerks	.. 5200-20200+1900	...	06	04	लिपिक	
		Total	...	07	06	एकूण

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5	1		
			2017-18	2018-19			
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>		
Peons (Stagnation Scale)	...	4400-7440+1600	...	02	02	शिपाई	
Peons	...	4400-7440+1300	...	02	02	शिपाई	
			Total	...	04	04	एकूण
			Grand Total	...	13	12	एकूण (सर्व मिलाऊन)
<u>Taxing Master</u>					<u>परिव्यय निर्धारक</u>		
<u>Gazetted</u>					<u>राजपत्रित</u>		
Taxing Master	...	43690-56470	...	1	1	परिव्यय निर्धारक	
Assistant Commissioner and Asstt. Taxing Master	...	15600-39100+6600	...	1	1	सहायक आयुक्त आणि सहायक परिव्यय निर्धारक	
Section Officer	...	9300-34800+4400	...	1	1	कक्ष अधिकारी	
			Total	...	3	3	एकूण
<u>Non-Gazetted Class III</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ३</u>		
Clerks	...	5200-20200+1900	...	5	5	लिपिक	
			Total	...	5	5	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>		
Peons	...	4440-7440+1300	...	2	2	शिपाई	
			Total	...	2	2	एकूण
			Grand Total	...	10	10	एकूण (सर्व मिलाऊन)
<u>Chief Translator and Interpreter (O.S. Side + A. Side)</u>					<u>मुख्य अनुवादक व दुभाषी</u>		
<u>Gazetted</u>					<u>राजपत्रित</u>		
Chief Translator and Interpreter	...	15600-39100+7600	...	1	1	मुख्य अनुवादक व दुभाषी	
Dy. Chief Translator and Interpreter	...	15600-39100+6600	...	1	1	उप-मुख्य अनुवादक व दुभाषी	
Assistant Chief Translator and Interpreter	...	15600-39100+6600	...	1	1	सहायक मुख्य अनुवादक व दुभाषी	
Section Officer	...	9300-34800+4400	...	5	5	कक्ष अधिकारी	
Senior Translator and Interpreter	...	9300-34800+4400	...	7	7	वरिष्ठ अनुवादक व दुभाषी	
			Total	...	15	15	एकूण
<u>Non-Gazetted Class III</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ३</u>		
Assistant	...	9300-34800+4300	...	7	7	सहायक	
Junior Translator and Interpreter	...	9300-34800+4200	...	7	7	कनिष्ठ अनुवादक व दुभाषी	
Clerks	...	5200-20200+1900	...	7	7	लिपिक	
			Total	...	15	15	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>		
Naik	...	4440-7440+1600	...	1	1	नाईक	
Peons	...	4440-7440+1300	...	5	5	शिपाई	
			Total	...	6	6	एकूण
			Grand Total	...	42	42	एकूण (सर्व मिलाऊन)

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5
		2017-18	2018-19	
Account Officer Gazetted				लेखा अधिकारी राजपत्रित
Account Officer (Judi.) ... 433690-1080-49090-1230-56470		...	1 1	लेखा अधिकारी
Section Officer ... 9300-34800+4400		...	1 1	कक्ष अधिकारी
Total		...	2 2	एकूण
Non-Gazetted Class III				अराजपत्रित वर्ग ३
Assistant ... 9300-34800+4300		...	1 1	कनिष्ठ अनुवादक व दुभाषी
Clerks ... 5200-20200+1900		...	4 4	लिपिक
Total		...	5 5	एकूण
Non-Gazetted Class IV				अराजपत्रित वर्ग ४
Peons ... 4440-7440+1600		...	2 2	शिपाई
		...	- -	
Total		...	2 2	एकूण (सर्व मिलाऊन)
High Court (O.S.)	Grand Total	...	9 9	एकूण बेरीज उच्च न्यायालय (मु.शा.)

HIGH COURT (Appellate Side)**Gazetted --**

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total	उच्च न्यायालय (अपील शाखा) राजपत्रित
Group - A								
1	Registrar General			01	0	0	1	महाप्रबंधक प्रबंधक
2	Registrar	37400-67000	8700	09	02	02	13	प्रबंधक
3	Dy. Registrar	15600-39100	7600	24	05	05	34	उप प्रबंधक
4	Asst. Registrar	15600-39100	6600	29	09	09	47	सहाय्यक प्रबंधक
5	Project Manager	15600-39100	6600	-	-	-	-	प्रोजेक्ट मॅनेजर
6	Registrar/Principal Secretary to the Hon'ble Chief Justice	37400-67000	8700	01	0	0	01	मा. मुख्य न्यायमूर्तीचे प्रधान सचिव
7	Secretary to the Hon'ble Chief Justice	15600-39100	7600	01	0	0	01	मा. मुख्य न्यायमूर्तीचे सचिव
8	Senior Private Secretary	15600-39100	7600	04	01	01	06	मुख्य खजगी सचिव
9	Private Secretary to Hon'ble Judge	15600-39100	6600	39	19	23	81	खाजगी सचिव
10	Chief Librarian	15600-39100	6600	01	0	0	01	मुख्य ग्रंथपाल
11	Personal Assistant to the Hon'ble Judge	15600-39100	5400	77	38	44	159	माननीय न्यायाधिकांचे स्वीयसहायक
12	Librarian	15600-39100	5400	01	01	01	03	ग्रंथपाल
13	Assistant Director	15600-39100	5400	01	0	0	01	न्यायालय लघुलेखक
14	Genral Manager	57500 (Fixed pay)		02	01	0	03	वरिष्ठ अधिक्षक
15	Chief Translator & Interpreter	15600-39100	7600	0	01	0	01	मुख्य अनुवादक व दुभाषी
16	Dy. Chief Translator	15600-39100	6600	0	02	01	03	उप मुख्य अनुवादक
17	Protocol Officer cum Courtkeepers	15600-39100	6600	0	01	01	2	राजशिष्टाचार अधिकारी व न्यायालय धारक
Total				191	80	81	358	एकूण

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total	उच्च न्यायालय (अपील शाखा) राजपत्रित
Group - B								
18	Section Officer	9300-34800	4400	172	45	69	286	महाप्रबंधक प्रबंधक
19	Hardware Engineer	9300-34800	4400	01	00	00	01	प्रबंधक
20	Software Engineer	9300-34800	4400	01	00	00	01	उप प्रबंधक
21	Senior Translator & Interpreter	9300-34800	4400	0	06	01	07	सहाय्यक प्रबंधक
22	Administrative Officer (JOTI)	9300-34800	4600	0	01	0	01	
23	Dy. Librarian	9300-34800	4400	0	01	0	02	
Total				174	53	70	298	
Total A + B				--	--	--	--	

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total
Group - C							
1	Assistant	9300-34800	4600	196	53	70	319
2	Software Programmer	9300-34800	4300	04	0	0	4
3	Clerk	5200-20200	1900	435	163	188	786
4	Section Writer	5200-20200	1900	10	26	0	36
5	Senior Libray Asst.	5200-20200	1900	02	3	0	5
6	Stenographer (H.G.)	9300-34800	4400	23	5	5	33
7	Stenographer (L.G.)	9300-34800	4300	30	4	08	42
8	Staff Car Driver	5200-20200	1900	62	26	29	117
9	Telex Operator	5200-20200	2400	0	0	0	0
10	Junior Translator & Interpreter	9300-34800	4200	0	13	01	14
11	Librarian (JOTI)	9300-34800	4300	0	1	0	1
12	Senior Assistant Librarian	9300-34800	4300	0	1	0	1
13	Assitant Librarian	5200-20200	2800	0	1	0	1
14	Typist	5200-20200	1900	0	1	0	1
Total				762	279	301	1360

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total
Group - D							
1	Book Binder	5200-20200	1900	11	5	10	26
2	Filer	5200-20200	1900	13	5	6	24
3	Jamadar	5200-20200	1900	1	0	0	1
4	Additional Jamadar	5200-20200	1900	1	0	0	1
5	Havildar	5200-20200	1900	5	1	5	11
6	Naik	4440-7440	1600	8	1	5	13
7	Chobdar	5200-20200	1900	86	41	49	173

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total
Group - D							
8	Officiating Chobdar	5200-20200	1900	0	1	0	1
9	Peon	4440-7440	1300	279	114	130	523
10	Library Attendant	5200-20200	1900	6	2	0	8
11	Hamal	4440-7440	1300	44	7	0	51
12	Farash	4440-7440	1300	5	6	0	11
13	Assistant Head Book Binder	5200-20200	2000	1	0	0	1
14	Senior Binder	5200-20200	1900	1	0	0	1
15	Binder Boy	4440-7440	1600	13	0	0	13
16	Roneo Peon	4440-7440	1600	2	0	01	3
17	Watchmen	4440-7440	1300	4	2	13	19
18	Cooks	4440-7440	1300	3	2	4	9
19	Xerox Operator	4440-7440	1600	2	2	2	6
20	Head Book Binder	5200-20200	2000	1	0	0	1
21	Junior Binder	5200-20200	1900	2	0	0	2
22	Sweeper	4440-7440	1300	0	5	15	20
23	Head Mali	5200-20200	1800	0	1	0	1
24	Pump Operator	4440-7440	1600	0	1	0	1
25	Mali	4440-7440	1300	0	3	2	5
26	Assistant Head Mali	4440-7440	1600	0	1	0	1
27	Garden Mazadoor	4440-7440	1300	0	8	0	8
28	Female Garden Mazadoor	4440-7440	1300	0	1	0	1
29	Liftman	4440-7440	1600	0	0	01	1
30	Senior Library Attendent	5200-20200	1900	0	2	0	2
31	Night Watchman	4440-7440	1300	0	1	0	1
32	Room Boy	4440-7440	1300	0	4	0	4
33	Sweeper cum Hamal	4440-7440	1300	0	3	0	3
Total				488	219	233	936
Total Group A,B,C,D				--	--	--	--

३. दिवाणी, सत्र आणि फौजदारी न्यायालये

(एक) प्रस्तावना

(अ) नगर दिवाणी आणि सत्र न्यायालय, मुंबई.-

मुंबई नगर दिवाणी आणि सत्र न्यायालयाची स्थापना बृहन्मुंबई क्षेत्राकरिता १९४८ साली झाली. हे न्यायालय दिवाणी आणि फौजदारी प्रकरणांत न्यायदान प्रक्रियेचे कार्य करते. सदर न्यायालय, हे ज्या दाय्यातील विषयवस्तूचे मूल्य रु. १०,००० पेक्षा जास्त पण रु. १,००,००,००० पेक्षा कमी आहे अशा अधिकार घोषणेचा वाद (डिक्लेरेटरी सूटस्) समरी सूटस् आणि कमर्शियल केसेस अशा प्रकरणांची सुनावणी करून निर्णय देते नोटीस ऑफ मोशन, सार्वजनिक जागेतून निष्कासन अधिनियम (पब्लिक प्रिमायसेस एक्विशन ॲक्ट) तसेच महानगरपालिका अधिनियम व इतर अधिनियमांतर्गत किरकोळ अर्जावर सुनावणी करून निर्णय देते. शासनाने मुंबई शहर दिवाणी न्यायालय (सुधारणा) अधिनियम, २०१२ (Mah-XXV of 2012) आणि विधि न्याय विभागाच्या शासन अधिसूचना क्रमांक सीसीएस-२९११/सीआर-५८/कार्यासन क्र. १९, दिनांक २८ ऑगस्ट २०१२ अन्वये रुपये दहा हजार पेक्षा जास्त पण रुपये एक कोटी पेक्षा कमी असलेल्या आर्थिक मूल्यांचे दिवाणी दाव्यांमध्ये न्यायप्रदान करण्याचे अधिकार या न्यायालयाला दिले आहेत व उक्त अधिनियमाची कलमे १,२,३,५,६ आणि ७ अंमलात आणण्यासाठी दिनांक १ सप्टेंबर २०१२ तसेच उक्त अधिनियमाचे कलम ४ अंमलात आणण्यासाठी दिनांक १ ऑक्टोबर २०१२ पासून सुरुवात करण्यात आली आहे.

फौजदारी शाखेत सत्र न्यायालय हे महानगर दंडाधिकारी यांच्याकडून न्यायचौकशी करीता पाठविलेल्या प्रकरणात न्यायचौकशी करून निर्णय देते तसेच भ्रष्टाचार प्रकरणात देखील सुनावणी करते. १ एप्रिल १९७४ पासून सत्र न्यायालयास बृहन्मुंबई मधील महानगर दंडाधिकार्यांनी संपरीक्षण केलेल्या प्रकरणांमधील फौजदारी अपिले आणि पुनरिक्षण अर्ज व त्यातील जामिन अर्जावर सुनावणी करण्याचे अधिकार ही देण्यात आले आहेत. सदर न्यायालयात दोन प्रधान न्यायाधीश आणि २ अतिरिक्त प्रधान न्यायाधीशांसह ८२ न्यायाधीशांची मंजूर पदे आहेत व ५२ न्यायालये मुंबई शहर दिवाणी व सत्र न्यायालयाच्या फोर्ट, मुंबई येथील मुख्य शाखेत कार्यरत आहेत. त्याचप्रमाणे मा. पंतप्रधान यांनी सूचित केल्याप्रमाणे केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण यांनी दाखल केलेली प्रकरणे चालविण्यासाठी ४ विशेष न्यायालयांच्या न्यायाधिकाऱ्यांची समावेश आहे.

मुंबई हे प्रधान वाणिज्य व औद्योगिक शहर असल्यामुळे या न्यायालयातील विवाद निरनिराळ्या प्रकारचे असतात आणि या न्यायालयात असलेल्या प्रचंड कार्यभारावरून विवादांची बेसुमार वाढ दिसून येते. शासनाने मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्याशी विचारविनिमय करून शासन अधिसूचना, विधि व न्याय विभाग क्र. संकिर्ण १२०७/५/सीआर.-३/का-११ दि. २० फेब्रुवारी २००७ अन्वये दि. १९ सप्टेंबर २००७ पासून दिडोशी येथे गोरेगाव मालाड, कांदिवली, बोरीवली, व दहिसर या क्षेत्राचा समावेश असलेल्या विभागाकरिता बोरीवली (सत्र) न्यायालय विभाग स्थापन केला आहे शासनाने मुंबई येथील उच्च न्यायालयासाठी विचार विनिमय करून दि. ३० सप्टेंबर २०१५ रोजी अधिसूचनेद्वारे अंधेरी परीसर व अंधेरी येथील पोलीस ठाणी आणि परक्राम्य संलेख अधिनियमाच्या कलम १३८ अन्वये उद्भवणारी प्रकरणे बोरीवली सत्र विभागात समाविष्ट केलेली आणि उक्त क्षेत्रात उद्भवणाऱ्या

प्रकरणांची न्यायचौकशी, दिडोशी (गोरगांव) येथील सत्र न्यायालयात करण्यात येते. दिडोशी येथील अपर सत्र न्यायाधीश हे त्याच्या प्रमुखपदी असून आणि त्यांची अधिकारिता ही, अंधेरी येथील अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी व महानगर दंडाधिकारी यांच्या न्यायालयांशी देखील समव्यापी आहे. तसेच सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई हे उक्त विभागासाठी सत्र न्यायाधीश असून त्यांना बोरीवली सत्र विभागाशी अधिकारिता आहे आणि तसेच, त्यांना उक्त सत्र विभागाकडील प्रकरणे काढून स्वतःकडे घेण्याचे किंवा सक्षम अधिकारिता असलेल्या इतर कोणत्याही न्यायालयाकडे किंवा त्यास योग्य वाटेल असे कोणतेही प्रकरणे गोरेगांव, दिडोशी येथील अपर सत्र न्यायाधीशकडे अभिहस्तांकित करण्याचे अधिकार प्रदान केलेले आहेत. सध्या तेथे १२ न्यायालये कार्यरत आहेत.

फौजदारी शाखेत सत्र न्यायालय हे महानगर दंडाधिकारी यांच्याकडून न्यायचौकशी करीता पाठविलेल्या प्रकरणांमध्ये न्यायचौकशी करून निर्णय देते तसेच फौजदारी अपिले आणि पुनरिक्षण अर्ज, जामिन अर्ज, सी.बी.आय., एन.डी.पी.एस., मोक्का, भ्रष्टाचार या कायदयांतर्गत दाखल केलेल्या प्रकरणांमध्ये सुनावणी करून निकाल देण्याचे काम करते.

प्रलंबित प्रकरणे त्वरीत निकालात काढण्यासाठी विशेष अनुदानांतर्गत शिवडी येथील जलदगती सत्र न्यायालय दिनांक १७ ऑक्टोबर २००३ पासून सुरु झाले आहे. सदर न्यायालयाचे कामकाज ज्या इमारती मधून चालविले जात होते ती इमारत माझगाव न्यायालयासाठी रिक्त केल्यामुळे सध्या जलदगती सत्र न्यायालयाचे व सर्व विभाग शिवडी ऐवजी मुंबईनगर दिवाणी आणि सत्र न्यायालय येथे कार्यरत आहेत.

नगर दिवाणी व सत्र न्यायालयाच्या फोर्ट, मुंबई येथील मुख्य शाखेत अतिरिक्त न्यायालये स्थापन करण्यासाठी, मा. उच्च न्यायालय यांच्या आदेशानुसार आणि विधि व न्याय विभाग जापान क्र. संकिर्ण-०४१६/ प्र. क्र. ४८/कार्या-११, दिनांक ४ मार्च, २०१७ च्या शासन जापानानुसार, हुतात्मा चौक, फ्लोरा फउंटन, मुंबई येथील एम. टी. एन. एल. इमारतीतील सहाय्या मजल्यावरील १३,५३३.३२ चौ. फूट जागा या न्यायालयाने सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात रु.३७,२१,६६३/- इतक्या मासिक भाडेदरात (भाडेदरात प्रतीवर्षी ५% वाढीने) पाच वर्षासाठी घेतली आहे. सदरहु जागेचा ताबा हया न्यायालयाने दिनांक १ डिसेंबर, २०१७ रोजी घेतला आहे.

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांचे आदेशानुसार या न्यायालयात दिनांक १ ऑक्टोबर २०११ पासून दिवाणी दाव्यांतील पक्षकारांकरीता मध्यस्थी केंद्र (Mediation Center) स्थापन करण्यात आले आहे.

प्रधान न्यायाधीश या न्यायालयाचे प्रशासकीय प्रमुख असून एक प्रबंधक (दिवाणी), तीन अप्पर प्रबंधक (दिवाणी), दोन प्रबंधक (सत्र), दोन अप्पर प्रबंधक (सत्र), सात उपप्रबंधक ही राजपत्रित अधिकारी पदे या कार्यालयाची प्रशासकीय बाजू सांभाळण्यासाठी मंजूर केलेली आहेत. या न्यायालयातील प्रबंधक मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय अधिनियम, १९४८ च्या कलम ८(२) अन्वये अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

(ब) मुफसिल क्षेत्रातील दिवाणी आणि सत्र न्यायालय हे जिल्हा व सत्र न्यायालय म्हणून ओळखले जाते.

(एक) प्रमुख जिल्हा न्यायाधीशांच्या न्यायालयाशिवाय इतर न्यायालये म्हणजेच जिल्हा न्यायाधीश आणि वरिष्ठ व कनिष्ठ स्तर दिवाणी न्यायाधीश आणि मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांची न्यायालये जिल्हाच्या ठिकाणी असतात. जिल्हा न्यायाधीशांची न्यायालये ही जिल्हाच्या मुख्यालय शहरात असतात. तसेच काही तालुक्यांच्या ठिकाणी असतात, दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर व मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांची न्यायालय सुध्दा त्याप्रमाणे असतात. प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश हे जिल्हा न्यायाधीश दोन्ही स्तरांचे दिवाणी न्यायाधीश आणि मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांच्या न्यायालयांवरील देखरेख करतात.

(दोन) एकुण २८० पदे सामायिक संवर्गातील जिल्हा न्यायाधीशांची आहेत. त्यापैकी ५३ पदे निवडश्रेणी जिल्हा न्यायाधीश पदांत परिवर्तीत केली आहेत. सध्या ५०२ पदे दिवाणी न्यायाधीश, (वरिष्ठ स्तर) आणि मुख्य न्यायदंडाधिकारी या संयुक्त संवर्गातील आहेत १११८ पदे ही दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर) आणि न्यायदंडाधिकारी मुफसल अधिकारिते अंतर्गत आहेत.

(तीन) जिल्हा न्यायाधीशांना दोन प्रकारच्या अधिकारितेचा म्हणजे (१) मूळ आणि (२) अपिलीय अधिकारितेचा वापर करण्याचा अधिकार आहे. जिल्हा न्यायालय हे जिल्ह्यातील मूळ दिवाणी अधिकारितेचे मुख्य न्यायालय आहे. तसेच सदर न्यायालय हे अपिल न्यायालय सुध्दा आहे.

(चार) जिल्हा न्यायाधीश हे मूळ प्रकरणांमध्ये सुनावणी करतात. जिल्हा न्यायाधीशांना अमर्याद आर्थिक अधिकारिता आहे. दिवाणी न्यायाधीश, कनिष्ठ स्तर यांना रु. २५,००० पर्यंत रकमेच्या दाव्यांत सुनावणी करण्याचे अधिकार आहेत, तर वरिष्ठ स्तर न्यायाधीशांना कोणत्याही मर्यादेपर्यंतच्या रकमेच्या दाव्यांत सुनावणी करण्याचे अधिकार आहेत.

(पाच) जिल्हा न्यायाधीश हे त्या-त्या जिल्ह्याचे सत्र न्यायाधीश असतात आणि त्यानुसार ते फौजदारी प्रकरणांमध्ये सुनावणी सुध्दा करतात. या कामात त्यांना अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश, ज्यांना सत्र न्यायालयाचे सुध्दा अधिकार प्राप्त आहेत, त्यांचे सहाय्य लाभते ते जिल्ह्यातील सर्वोच्च न्यायिक प्राधिकारी असतात. सत्र न्यायाधीश हे दंडाधिकाऱ्यांना प्राथमिक चौकशी केल्यानंतर त्यांच्याकडे म्हणजेच सत्र न्यायाधीशांकडे पाठविलेले खटले चालवितात आणि दुय्यम दंडाधिकाऱ्यांनी दिलेल्या निर्णयाविरुद्ध केलेल्या अपिलात सुध्दा सुनावणी करतात.

(सहा) सत्र न्यायाधीश किंवा अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश हे कायद्याच्या अंतर्गत प्राधिकृत केलेली कोणतीही शिक्षा देऊ शकतात, परंतु अशा न्यायाधीशांनी दिलेली फाशीची शिक्षा ही उच्च न्यायालयाने कायम करण्याअधिन असते.

(सात) सहाय्यक सत्र न्यायाधीश हे फाशीची शिक्षा किंवा जन्मठेपेची शिक्षा किंवा दहा वर्षावरील कैदेची शिक्षा सोडून अन्य कोणतीही शिक्षा, जी कायद्यांतर्गत, प्राधिकृत आहे देऊ शकतात.

(आठ) मुख्य न्यायदंडाधिकारी हे फाशीची शिक्षा किंवा जन्मठेपे किंवा सात वर्षापेक्षा जास्त कैदेची शिक्षा सोडून अन्य कोणतीही शिक्षा, जी कायद्यांतर्गत प्राधिकृत आहे, देऊ शकतात.

(नऊ) महाराष्ट्र राज्यात न्यायपालिका ही शासनांगपासून विभक्त केली आहे परिणामतः आता फौजदारी न्यायालये ही उच्च न्यायालयाच्या अधीन आहेत. १ एप्रिल १९७४ पासून भारत सरकारने नवीन फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ अंमलात आणली, त्या संहितेच्या कलम १२ अंतर्गत प्रत्येक जिल्ह्यात मुख्य न्यायदंडाधिकारी नियुक्त करणे आवश्यक आहे. कलम १२ च्या तरतुदीच्या अंमलबजावणीकरिता राज्य शासनाने उच्च न्यायालयाच्या शिफारशीवरून मुख्य न्याय दंडाधिकाऱ्यांची २९ पदे निर्माण केली व त्यापैकी प्रत्येक जिल्ह्यात एक आणि अतिरिक्त मुख्य न्यायदंडाधिकाऱ्यांची दोन पदे, प्रत्येकी एक पुणे आणि नागपूर जिल्ह्यांकरिता निर्माण केली आहेत. ही पदे दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर या पदास समकक्ष समजली गेली आहेत.

(क) कौटुंबिक न्यायालये.- कौटुंबिक न्यायालये अधिनियम, १९८४ च्या तरतुदीन्वये पुणे, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर, अमरावती, अकोला, ठाणे, नाशिक, सोलापूर, कोल्हापूर व नांदेड लातूर येथे कौटुंबिक न्यायालयांची स्थापना अनुक्रमे २७ जानेवारी १९८९, ७ ऑक्टोबर १९८९, २० फेब्रुवारी १९९३, २२ फेब्रुवारी १९९६, २९ नोव्हेंबर २००९, २१ डिसेंबर २००९, २२ एप्रिल २०१०, २३ ऑक्टोबर २०१० व ८ सप्टेंबर २०१२, २ मार्च, २०१३ व २८ मार्च, २०१४ कार्यान्वीत पासून झाली आहेत. या न्यायालयातील न्यायाधीशांची मंजूर संख्या अनुक्रमे ५, ७, २, ४ व प्रत्येकी १ याप्रमाणे एकूण २६ अशी आहे. या न्यायालयांचे मुख्य कार्य म्हणजे सर्व विवाहासंबंधी प्रकरणे, जी सदर अधिनियम-प्रकरण तीन मधील कलम ७ अंतर्गत येतात, त्यात सुनावणी करणे हे होय, पुणे न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात पुणे शहर महानगरपालिकेचे क्षेत्र, कॅन्टोनमेंट क्षेत्र आणि खडकी यांचा समावेश होतो. सुरुवातीपासूनच पुणे येथील कौटुंबिक न्यायालय हे भारती विद्यापीठाच्या ७ व्या व ९ व्या मजल्यांवर भाड्याच्या जागेत स्थित आहे. मुंबई येथील कौटुंबिक न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्राचा समावेश होतो. औरंगाबाद येथील कौटुंबिक न्यायालय अधिकार क्षेत्रात औरंगाबाद जिल्ह्याच्या संपूर्ण क्षेत्राचा समावेश होतो. त्याचप्रमाणे नागपूर येथील कौटुंबिक न्यायालयाच्या अधिकार क्षेत्रात नागपूर शहर महानगरपालिकेचे क्षेत्र आणि कामटी कॅन्टोनमेंट बोर्डाचे क्षेत्र यांचा समावेश होतो. तसेच नाशिक, ठाणे, सोलापूर, अकोला, अमरावती, कोल्हापूर व नांदेड लातूर या जिल्ह्याच्या महानगरपालिकेच्या क्षेत्रासाठी प्रत्येकी १ कौटुंबिक न्यायालय स्थापन करण्यास मंत्रीमंडळाने मान्यता दिली आहे.

(ड) जलदगती न्यायालये.-१९ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार माननीय उच्च न्यायालयाने राज्यातील प्रलंबित खटले जलदगतीने निकालात काढण्यासाठी, महाराष्ट्र राज्याकरिता एक कृती आराखडा तयार केला. या आराखड्याची अंमलबजावणी ३ एप्रिल २००९ पासून करण्यात आली आहे. केंद्र शासनाने राज्य शासनास १८७ जलदगती न्यायालये सुरु करण्याचे निदेश दिले होते आणि त्याअनुषंगाने राज्यशासनाने दिनांक २३ मार्च २०११ रोजी राज्यशासनाच्या खर्चातून १०० जलदगती न्यायालये पुढील पाच वर्षांपर्यंत चालू ठेवण्याचा निर्णय घेतला आहे. आता त्याप्रमाणे राज्यात १०० जलदगती न्यायालये स्थापन करण्यात आली. सदर न्यायालयात दिनांक १ जानेवारी, २०१७ ते दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१७ पर्यंत ३५,०४६ इतके (दिवाणी व फौजदारी) प्रकरणे निकालात काढली.

(३) महाराष्ट्र ज्युडिशियल अॅकॅडमी आणि इंडियन मेडिएशन सेंटर व ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट : महाराष्ट्र राज्यामध्ये न्यायीक अधिकाऱ्यांची संख्या मोठ्या प्रमाणात आहे. दरवर्षी नवीन न्यायिक अधिकाऱ्यांना नेमणुका दिल्या जातात. त्यांना उत्तम दर्जाचे पूर्वप्रशिक्षण व त्यानंतर वेळोवेळी त्यांच्याकरिता चर्चासत्र, शासनाच्या विचाराधिन होती. जागतिकीकरण व देशाची अर्थिक परिस्थिती तसेच मुंबई व्यापारी व अर्थिक महत्त्व विचारात घेऊन महाराष्ट्र ज्युडिशियल अॅकॅडमी आणि इंडियन मेडिएशन सेंटर व ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट मुंबईजवळ स्थापन करावी असा प्रस्तावही शासनाच्या विचाराधिन होता. मेकडेशन सेंटरमुळे आर्थिक स्वरूपाचे वाद लवादामार्फत सामोपचाराने मिटविता येतील तसेच प्रशिक्षणाची देखील सोय होईल, अशी शासनाची भुमिका होती. त्यानुसार उत्तम, जि. ठाणे येथे महाराष्ट्र ज्युडिशियल अॅकॅडमी आणि इंडियन मेडिएशन सेंटर व ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट दिनांक २७ जून २००९ रोजी सुरु करण्यात आली आहे. या संस्थेच्या उद्दिष्टानुसार नवनीयुक्त न्यायीक अधिकाऱ्यांना मुलभूत प्रशिक्षण देण्याचा कार्यक्रम प्रत्यक्षात सुरु करण्यात आला आहे.

तक्ता - १

TABLE-I

(१०५) (बोन) जिल्हा दिवाणी व सत्र न्यायाधीश (२०१४ ०१०२).

वेतन	8737285	10800210	10801569	14282758	Salaries
अतिकालिन भत्ता	5182	12948	11655	12437	Wages
मजुरी	2341	1500	2000	1575	Over time Allowances
टेलीफोन, लाईट व पाणी	134206	140000	140003	140000	Tele, Elec. & water Charges
प्रवास खर्च	63238	133100	119793	146335	Travel Expenses
कार्यालयील खर्च आणि भारीत	255948	452863	490225	491356	Office Expenses & Charges
कंत्राटी सेवा	8458	8208	8208	8618	Contract Service
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	5045	4500	4500	4500	Payment for Professional
भाडे, पट्टी व कर	49753	55000	55001	55000	Rent, Rates and Taxes
प्रकाशने	178	400	360	400	Publications
सहाय्यक अनुदान	350	500	500	500	Grant-in-aid
संगणकावरील खर्च	5130	5780	5878	6126	Computer Expenses
लहान बांधकामे	0	1	65831	1	Minor Work
पेट्रोल तेल व वंगण	0	0	1	0	Petrol, Oil & Vangan
जाहिरात व प्रसिध्दी	0	60	0	50	Office Expenses.
एकूण भारित	9267114	11615070	11705074	15149656	Total Char*ged
एकूण (२) दसमत	Total-- (ii) Voted

(०२)(०२) ग्राम न्यायालय अधिनियम, २००८
अंतर्गत ग्राम न्यायालयाची स्थापना (२०१४ ०४०९)

वेतन	28147	42070	34482	54270	Nyayalays as per Gram Nyayalays Act, 2008. (2014 0477)
अतिकालीक भत्ता	2	42	15	43	Salaries
मजुरी	0	50	35	50	Wages
दुरुवनी, वीज व पाणी शुल्क	5	651	229	606	Overtime Allowance
पेट्रोल तेल व वंगण	0	1	0	0	Tele. Ele. & Water Charges
कंत्राटी सेवा	0	15	0	1	Petrol, Oil & Vangan
देशांतर्गत प्रवास खर्च	187	900	371	900	Contractual Service
कार्यालयील खर्च	1099	8467	3576	8467	Domestic Travel Expenses
भाडे, पट्टी व कर	177	720	382	720	Office Expense
प्रकाशने	0	10	5	10	Rent, Rates and Taxes
संगणक खर्च	302	700	428	700	Publication
जाहिरात व प्रसिध्दी	0	200	103	200	Computer Expenses
व्यावसायिक खर्च	0	101	36	101	Advertising and Publicity
एकूण (५)	29919	53927	39662	66068	Total-- (V)
(१०५) (पाच) न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था (२०१४ ०२०९)	Total-- (V)
वेतन	19370	26429	25960	34093	Salaries
कार्यालयील खर्च	1888	33788	23651	36659	Office Expenses
प्रवास खर्च	77	880	696	968	Travel Expenses
टेलीफोन खर्च	8075	10000	8346	10000	Telephone Charges
भाडे, पट्टी व कर	286	800	560	800	Rent, Rates and Taxes
संगणकावरील खर्च	90	175	122	185	Computer Expenses
इतर प्रशासकीय खर्च	0	1	0	1	Other Administrative expens
लहान बांधकामे	0	1	4500	1	Minor Work
व्यावसायिक व विशेष सेवा	0	1	0	1	Payment for Professional
अतिकालिक भत्ता	189	218	196	224	O. T.
कंत्राटी सेवा	0	525	367	1	Contract Service
प्रकाशने	45	50	45	50	Publication
एकूण (५)	30020	72868	64443	82983	Total-- (V)

तक्ता - १-चालू
TABLE-I-Contd.

1	2	3	4	5
(०६) केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण विशेष न्यायालय (०६)(०१) केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.) विशेष न्यायालय (२०१४ ०४६८)				(०६) Central Bureau of Investigation (०६)(०१) Central Bureau of Investigation (०६) Special Court)
वेतन	26694	43736	0	52150
अतिकालीक भत्ता	0	10	0	0
दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	147	540	0	740
लहान बांधकामे	0	0	0	0
देशांतर्गत प्रवास खर्च	490	1200	0	900
कार्यालयील खर्च	1864	3350	0	4500
भाडे, पट्टी व कर	0	0	0	0
प्रकाशने	0	0	0	0
संगणक खर्च	203	924	0	1000
व्यावसायिक सेवा	42	240	0	710
एकूण (क)	29440	50000	0	60000
(१०८) फौजदारी न्यायालये (२०१४ ०२४३)				... (108) Criminal Courts (2014-0243).
वेतन	538113	717496	717496	932989
मजुरी	5	31	31	31
अतिकालीक भत्ता	115	296	266	304
टेलीफोन खर्च	2396	5000	5000	5000
कंत्राटी सेवा	56	85	76	87
प्रवास खर्च	2260	4371	3933	4808
कार्यालयीन खर्च	7429	10484	9435	11375
भाडे, पट्टी व कर	572	1000	1000	1000
लहान बांधकामे	0	1	0	1
संगणक	133	292	262	309
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	193	1254	1128	1254
एकूण (६)	551272	740310	738627	957158
एकूण (ब)	---	---	---	---

तक्ता-२
TABLE-II

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण :-

खालील तक्ता नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, बृहन्मुंबई यांनी त्या त्या वर्षी केलेले काम दर्शविते.

(III) Programme Work Load Summary and Explanation of Financial Requirement :-

The Following table indicates the work done by the City Civil and Session Court, Greater Mumbai.

वर्ष	न्यायाधीशांची मंजूर पदे	नेहमीच्या कामाबाहेर इतर काम सोपविले न्यायाधीशांची संख्या	फक्त न्यायालयाचे काम सोपविले आहे न्यायाधीशांची संख्या	कामाचे दिवस	Year
1	2	3	4	5	6
	Sanctioned Judges Strength	No. of Judges entrusted with outside their normal duties	No. of Judges entrusted with court work only	No. of working days	
२०१४	...	54	14	235	...
२०१५	...	47	19	235	...
२०१६	...	48	18	235	...

तक्ता-२/ TABLE-II Contd.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षांभो प्रलंबित असलेली प्रकरणे				नवीन दाखल केलेली प्रकरणे				एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Name of Cases
	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018		2016	2017	2018	2018	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
१ मूळ प्रकरणे																
(अ) मुख्य दिवाणी प्रकरणे	...	35261	36128	39023	9550	9833	10204	44811	45961	49227	8683	8174	36128	39023	41053	...
(ब) फौजदारी	...	14758	16127	17041	6169	5920	7239	20927	22047	24280	4800	5006	5119	16127	17041	...
एकूण (१)	...	50019	52255	56064	15719	15753	17443	65738	68008	73507	13483	11944	13293	52255	56064	...
२ फिरकोळ प्रकरणे																
(अ) दिवाणी प्रकरणे	...	22947	24735	26129	15461	16038	18209	38408	40773	44338	13673	14644	14841	24735	26129	...
(ब) फौजदारी	...	3489	3216	3451	23204	22304	24685	26693	25520	2816	23477	22069	24101	3216	3451	...
एकूण (२)	...	26436	27951	29580	38665	38342	42894	65101	66293	47154	37150	36713	38942	27951	29580	...
एकूण (१ + २)	...	76455	80206	85644	54384	54095	60337	130839	134301	145981	50633	48657	52235	80206	85644	...

(1) Main Cases

(2) Miscellaneous Cases

Total (1+2)

तक्ता-२
TABLE-II

खालील तक्ता कौटुंबिक न्यायालयांनी त्या त्या वर्षामध्ये केलेल्या कामाची आकडेवारी दर्शविते.

Following table indicates the work done by the family Court during the respective years.

न्यायालय	वर्षांमधील प्रलंबित असलेली प्रकरणे				नवीन दाखल केलेली प्रकरणे				एकूण Total				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Name of Cases
	Cases pending at the beginning of the year				Cases instituted during the year				Total				Cases disposed during the year				Cases pending at the end of the year				
	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16						
मुंबई	...	11669	11914	12503	7851	8338	8317	19520	20252	20820	7606	7749	7587	11914	12503	13233	...	Mumbai			
पुणे	...	4833	4925	5189	4018	4158	4537	8851	9082	9726	3926	3893	3999	4925	5189	5727	...	Pune			
नागपूर	...	5657	6028	6126	3792	3863	4010	9449	9891	10136	3421	3765	3660	6028	6129	6476	...	Nagpur			
औरंगाबाद	...	897	990	891	849	840	843	1746	1830	1734	756	939	909	990	891	825	...	Aurangabad			
अमरावती	...	1278	1375	1093	679	831	863	1957	2206	1956	582	1113	898	1375	1093	1058	...	Amrawati			
अकोला	...	666	678	759	544	681	702	1210	1359	1461	532	600	560	678	759	901	...	Akola			
नाशिक	...	2370	2630	--	1862	1829	--	4232	4459	--	1602	1518	--	2630	2641	--	...	Nashik			
ठाणे	...	1651	1783	1781	1188	1219	1205	2839	3002	2986	1056	1221	1274	1783	1781	1712	...	Thane			
सोलापूर	...	1032	912	937	679	728	812	1711	1640	1749	799	703	596	912	937	1153	...	Solapur			
कोल्हापूर	...	657	660	648	555	504	505	1212	1164	1153	552	516	515	660	648	638	...	Kolhapur			
नांदेड	...	793	796	831	620	664	691	1413	1460	1522	617	629	618	796	831	904	...	Nanded			
लातूर	...	0	0	--	0	850	0	0	850	--	0	320	--	0	530	--	...	Latur			
अहमदनगर	...	0	0	--	0	0	1052	0	0	1052	0	0	219	0	0	833	...	Ahemadnagar			
बुलढाणा	...	0	0	228	0	0	36	0	0	264	0	0	46	0	0	218	...	Buldhana			
एकूण	...	31503	32691	30986	22637	24505	23573	54140	57195	54559	21449	22966	20881	32691	33932	33679	...	Total			

तक्ता - ३ चालू
TABLE-III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(2) District AKOLA															
I. District Courts															
...
...	3294	3096	2735	1063	1051	1010	4357	4147	3745	1261	1412	1345	3096	2735	2400
...	2425	2697	2809	2047	2132	2194	4472	4829	5003	1775	2020	2157	2697	2809	2846
...
II. Sub-Ordinate Courts															
...	12249	12904	12970	4380	4543	6248	16629	17447	19218	3725	4477	4977	12904	12970	14241
...	38442	43240	44041	18419	20196	20158	56861	63436	64199	13621	19395	17966	43240	44041	46233
...	56410	61937	62555	25909	27922	29610	82319	89859	92164	20382	27304	26445	61937	62555	65720
...
(3) District AMRAVATI															
I. District Courts															
...
...	8678	8256	8162	1768	2147	1768	10446	10636	11070	2190	2474	2650	8256	8162	8420
...	4387	4591	4845	3172	3134	3849	7559	7725	8694	2968	2880	3388	4591	4845	5306
...
II. Sub-Ordinate Courts															
...	14603	15620	16060	7699	8638	10423	22302	24258	26483	6682	7965	9623	15620	16060	16860
...	49962	56397	60271	25317	28038	24995	75279	84435	85266	18882	24164	21766	56397	60271	63500
...	77630	84864	89338	37956	41957	42175	115586	127054	131513	30722	37483	37427	84864	89338	94086
...
(4) District AURANGABAD															
I. District Courts															
...
...	11373	12528	13452	3785	3994	5209	15158	16522	18861	2630	3070	3759	12528	13452	14902
...	5344	6450	7409	5456	5508	5797	10800	11958	13206	4350	4549	5362	6450	7409	7844
...
II. Sub-Ordinate Courts															
...	25865	27232	27713	7354	7072	9628	33219	34304	37341	5987	6591	9494	27232	27713	27847
...	58225	67260	73844	37459	33770	35978	95684	101030	109822	28424	27186	29173	67260	73844	80649
...	100807	113470	122421	54054	50344	56612	154861	163814	179030	41391	41396	47788	113470	122418	131242
...
(5) District BEED															
I. District Courts															
...
...	11074	11407	9750	2687	2350	3247	13761	13757	12997	2354	4007	5130	11407	9750	7867
...	2638	2684	2877	2705	2608	3071	5343	5292	5948	2659	2415	2849	2684	2877	3090
...
II. Sub-Ordinate Courts															
...	20743	22340	23425	11132	15367	16446	31875	37707	39871	9535	14282	12233	22340	23425	27638
...	37305	39704	39041	19140	19281	19017	56445	58985	58058	16741	19944	14559	39704	39041	43499
...	71760	76135	75093	35664	39606	41781	107424	115741	116874	31289	40648	34771	76135	45093	82103
...

(6) District BHANDARA																			
I. District Courts																			
...	...	1677	1549	1638	634	728	319	2311	2277	1957	762	639	585	1549	1638	1372	...	(i) Civil	
(एक) दिवाणी		...	801	756	770	683	852	1004	1484	1608	1774	728	838	934	756	770	840	...	(ii) Criminal
(दोन) फौजदारी	
II. Sub-Ordinate Courts																			
(एक) फौजदारी		...	4319	4325	4246	1238	1422	1937	5557	5747	6183	1232	1501	1405	4325	4246	4778	...	(i) Civil
(दोन) दिवाणी		...	11769	11724	11329	6843	10685	10783	18612	22409	22112	6888	11080	10451	11724	11329	11661	...	(ii) Criminal
एकूण		...	18566	18354	17983	9398	13687	14013	27964	32041	32026	9610	14058	13375	18354	17983	18651	...	Total
(7) District BULDHANA																			
I. District Courts																			
...	...	4576	4856	5079	1219	1514	1643	5795	6370	6722	939	1291	1232	4856	5079	5490	...	(i) Civil	
(एक) दिवाणी		...	3044	3327	3617	1915	2108	2429	4959	5435	6046	1632	1818	2202	3327	3617	3844	...	(ii) Criminal
(दोन) फौजदारी	
II. Sub-Ordinate Courts																			
(एक) दिवाणी		...	10880	11580	12353	3744	1454	4343	14624	15734	16696	3044	3381	3757	11580	12353	12939	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी		...	34367	36098	39776	19520	24525	24046	53887	60623	63822	17789	20847	16886	36098	39776	46936	...	(ii) Criminal
एकूण		...	52867	55861	60825	26398	32310	32461	79265	88162	93286	23404	27337	24077	55861	60825	69209	...	Total
(8) District CHANDRAPUR																			
I. District Courts																			
...	...	4173	3667	3388	807	882	622	4980	4549	4010	1313	1161	949	3667	3388	3061	...	(i) Civil	
(एक) दिवाणी		...	2890	2517	2379	2253	3490	3568	5143	6007	5947	2626	3628	2499	2517	2379	2448	...	(ii) Criminal
(दोन) फौजदारी	
II. Sub-Ordinate Courts																			
(एक) दिवाणी		...	10069	10567	10943	3049	3068	3615	1318	13635	14558	2551	2692	2275	10567	10943	12283	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी		...	28762	36454	44460	20995	26348	25007	49721	62802	69467	18342	18849	36454	44460	50618	...	(ii) Criminal	
एकूण		...	45894	53205	61170	27068	33788	32812	72962	86993	78	19757	25825	25572	53205	61170	68410	...	Total

(६) जिल्हा भंडारा

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) फौजदारी

(दोन) दिवाणी

एकूण

(७) जिल्हा बुलढाना

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

एकूण

(८) जिल्हा चंद्रपूर

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

एकूण

तक्ता - ३ चालू
TABLE - III - Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
(९) जिल्हा धुळे	(९) District DHULE															
१. जिल्हा न्यायालये	I. District Courts															
(एक) दिवाणी	...	6665	7092	7106	4313	9377	19952	10978	16469	27058	3886	9363	19924	7092	7106	7134 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	2010	2057	2071	2530	3351	4830	4540	5408	6901	2483	3337	4683	2057	2071	2218 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये	II. Sub-Ordinate Courts															
(एक) दिवाणी	...	5779	5953	6221	2954	4089	13074	8733	10042	19295	2780	3821	12519	5953	6221	6776 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	18697	19136	19151	15707	14003	23743	34404	33139	42894	15268	13988	22536	19136	19151	20358 ... (ii) Criminal
एकूण	...	33151	34238	34549	25504	30820	61599	58655	65058	96148	24417	30509	59662	34238	34549	36486 ... Total
(१०) जिल्हा जळगाव	(10) District JALGAON															
१. जिल्हा न्यायालये	I. District Courts															
(एक) दिवाणी	...	6007	5514	6277	2049	2696	2055	8056	8210	8332	2542	1933	2574	5514	6277	5758 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	3483	3652	3756	3138	2718	3343	6621	6370	7099	2969	2614	3173	3652	3756	3926 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये	II. Sub-Ordinate Courts															
(एक) फौजदारी	...	26634	27506	26623	7588	7379	9062	34222	34885	35685	6716	8262	10787	27506	26623	24898 ... (i) Civil
(दोन) दिवाणी	...	48074	53553	54604	54173	57581	55713	102247	111134	110317	48694	56530	58699	53553	54604	51618 ... (ii) Criminal
एकूण	...	84198	90225	91260	66948	70374	70173	151146	160599	161433	60921	69339	75233	90225	91260	86200 ... Total
(११) जिल्हा जालना	(11) District JALNA															
१. जिल्हा न्यायालये	I. District Courts															
(एक) दिवाणी	...	4319	5111	5052	1517	1525	1724	5836	6636	6776	725	1584	1573	5111	5052	5203 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	1893	2283	2779	2091	2105	2268	3984	4388	4847	1701	1809	2400	2283	2579	2447 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये	II. Sub-Ordinate Courts															
(एक) दिवाणी	...	12973	12353	12371	3240	4317	4565	16213	16670	16936	3860	4299	4334	12353	12371	12602 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	26040	25551	25079	11617	11329	11240	37657	36880	36319	12106	11801	8570	25551	25079	27749 ... (ii) Criminal
एकूण	...	45225	45298	45081	18465	19276	19797	63690	64574	64878	18392	19493	16877	45298	45081	48001 ... Total

(12) District KOLHAPUR																									
											I. District Courts														
...	9257 ... (i) Civil	9063	9424	4627	4160	5404	13884	14828	4821	3799	4907	9063	3233	35449 ... (ii) Criminal
2. दुय्यम न्यायालये											II. Sub-Ordinate Courts														
...	33963 ... (i) Civil	31671	29780	20535	14197	54494	45868	43136	22827	16088	15303	29780	31671	35449 ... (ii) Criminal
...	45455 ... (ii) Criminal	42038	39394	30293	29220	75748	71258	60441	33710	31864	23706	39394	42038	45455 ... (ii) Criminal
एकूण											86005	18874	59111	50287	42786	151335	136292	124660	65330	54418	46652	81874	86005	92224 ... Total	
(13) District NAGPUR																									
											I. District Courts														
...	24457 ... (i) Civil	22046	21705	21705	3430Tr	7239+	30015	28667	7956+13	6953+9	7609+15	22046	21705	24457 ... (i) Civil
...	7002 ... (ii) Criminal	6146	5810	4430	4830	11432	10976	5286	5161+2	5048+1	5810	6146	7002 ... (ii) Criminal	
2. दुय्यम न्यायालये											II. Sub-Ordinate Courts														
...	30839 ... (i) Civil	30019	30465	30465	575Tr	7160	37217	37753	7185+13	7255+33	6543+48	30019	30465	30839 ... (i) Civil
...	163473 ... (2) Criminal	167204	162851	162851	128800	89297	302025	124924	139142	100011	167204	162851	163473 ... (2) Criminal	
एकूण											225415	220831	144177	220831	108296	332846	379421	371122	145351	145351	11920	220831	225415	225771 ... Total	
(14) District NANDED																									
											I. District Courts														
...	8025 ... (i) Civil	7773	8355	2343	3196	10368	10969	8033	7122	6592	2609	7773	8025	8025 ... (i) Civil
...	3428 ... (ii) Criminal	3253	3077	2562	2166	5990	5419	2737	5130	2342	2255	3077	3253	3428 ... (ii) Criminal
2. दुय्यम न्यायालये											II. Sub-Ordinate Courts														
...	17445 ... (i) Civil	17442	17758	8030	6004	25475	24880	23762	8033	7122	6592	2609	17442	17445 ... (i) Civil
...	46245 ... (ii) Criminal	45485	42433	16607	15244	62852	61157	57677	17367	18724	19253	42433	45485	46245 ... (ii) Criminal
एकूण											73953	71623	29542	71623	104685	102425	97633	30732	30802	30802	30709	73953	71623	73953 ... Total	

(१२) जिल्हा कोल्हापूर

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

एकूण

(१३) जिल्हा नागपूर

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

एकूण

(१४) जिल्हा नांदेड

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी

(दोन) फौजदारी

एकूण

तक्ता - ३ चालू
TABLE-III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(15) District : NASHIK															
I. District Court															
(१५) जिल्हा : नाशिक
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	14750	15416	15788	5376	5146	6439	20126	20562	22227	4710	4774	4144	15416	15788	18083
(दोन) फौजदारी	5472	5484	5969	4646	5069	5049	10118	10553	11718	4634	4584	5309	5484	5969	6409
II. Sub-ordinate Court															
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	31638	33270	34104	7998	7642	8624	39636	40912	42728	6366	6808	8231	33270	37104	34497
(दोन) फौजदारी	85476	93065	99773	50707	60785	63715	136183	153850	163488	43778	54077	55823	93065	99773	107665
एकूण	137336	147235	155634	68727	78642	84527	206063	225877	240161	58828	70243	73507	147235	155634	166654
(16) District : OSMANABAD															
I. District Court															
(१६) जिल्हा : उस्मानाबाद
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	5511	5387	6127	2838	4267	2898	8349	9654	9025	2962	3527	2047	5387	6127	6978
(दोन) फौजदारी	1739	1778	1875	1597	2634	2048	3336	4412	3923	1558	2537	1946	1778	1875	1977
II. Sub-ordinate Court															
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	21524	24543	24717	24806	17995	29013	46330	42538	53730	21787	17821	30139	24543	24717	23591
(दोन) फौजदारी	21197	23168	25308	11965	11809	13258	33162	34977	38566	9994	9669	11409	32168	25308	27157
एकूण	49971	54876	58027	41206	36705	47217	91177	91581	105244	36306	33554	45541	54876	58027	59703
(17) District : LAJUR															
I. District Court															
(१७) जिल्हा : लातूर
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	9502	9859	10429	3094	3123	3325	12596	12982	13754	2737	2553	1998	9859	10429	11756
(दोन) फौजदारी	2021	1948	1972	1647	1563	1610	3668	3511	2582	1720	1539	1420	1948	1972	2162
II. Sub-ordinate Court															
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	18608	18736	18675	10081	10563	11100	28689	29299	29775	9953	10624	10611	18736	18675	19164
(दोन) फौजदारी	25324	26880	27618	14323	14065	12527	39647	40945	40145	12767	13327	9083	26880	27618	31062
एकूण	55455	57423	58694	29145	29314	28562	84600	86737	87256	27177	28043	23112	57423	58694	64144

39-11 (18) जिल्हा : परभणी

(18) District : PARBHANI																		
I. District Court												... Total						
II. Sub-ordinate Court																		
१. जिल्हा न्यायालये	...	5766	5921	6203	5529	6008	8157	11295	11929	14360	5374	5726	7883	5921	6203	6477	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	3103	2932	3018	4605	3670	6729	7708	6602	9747	4776	3584	5542	2932	3018	4205	...	(ii) Criminal
(दोन) फौजदारी	...	13871	13981	13481	10171	10773	11248	24042	24754	24729	10061	11273	10834	13981	13481	13895	...	(i) Civil
२. दुय्यम न्यायालये	...	33679	35973	36384	34999	31261	34513	68678	67234	70897	32705	30850	35258	35973	36384	35639	...	(ii) Criminal
एकूण	...	56419	58807	59086	55304	51712	60647	111723	110519	119733	52916	51433	59517	58807	59086	60216	...	Total

(19) जिल्हा : पुणे

(19) District : PUNE																		
I. District Court												... Total						
II. Sub-ordinate Court																		
१. जिल्हा न्यायालये	...	30330	32853	34617	9895	9866	10472	40225	42719	45089	7372	8102	7573	32853	34617	37516	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	11868	13411	14662	10476	10822	12212	22344	24233	26874	8933	9571	10485	13411	14662	16389	...	(ii) Criminal
(दोन) फौजदारी	...	65980	68872	69714	14854	14871	15268	80834	83743	84982	11962	14029	13086	68872	69714	71896	...	(i) Civil
२. दुय्यम न्यायालये	...	201049	207305	213665	114765	109499	124904	315814	316804	338569	108509	103139	90059	207305	213665	248510	...	(ii) Criminal
एकूण	...	309227	322441	332658	149990	145058	162856	459217	467499	495514	136776	134841	121203	322441	332658	374211	...	Total

(20) जिल्हा : रायगड

(20) District : RAIGAD																		
I. District Court												... Total						
II. Sub-ordinate Court																		
१. जिल्हा न्यायालये	...	9105	9501	9929	2775	2448	3247	11880	11949	13176	2379	2020	2444	9501	9929	10732	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	2874	3176	3335	2112	1949	2132	4986	5125	5467	1810	1790	1934	3176	3335	3533	...	(ii) Criminal
(दोन) फौजदारी	...	22737	24013	23992	5661	5844	7144	28398	29857	31136	4385	5865	5784	24013	23992	25352	...	(i) Civil
२. दुय्यम न्यायालये	...	26293	28835	30309	17456	19523	19407	43749	48358	49716	14914	18049	17925	28835	30309	31791	...	(ii) Criminal
एकूण	...	61009	65525	67565	28004	29764	31930	89013	95289	99495	23488	27724	28087	65525	67565	71408	...	Total

TABLE III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(21) District : RATNAGIRI															
I. District Court															
१. जिल्हा न्यायालये	2826	3124	2687	1174	967	4000	4091	3655	876	1404	896	3124	2687	2759
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	...	851	854	830	723	623	730	1477	1560	720	647	660	854	830	900
II. Sub-ordinate Court															
२. दुय्यम न्यायालये	5302	5531	6137	1837	2472	7139	8003	8783	1608	1866	2363	5531	6137	6420
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	...	8699	8730	9090	6922	6952	7407	15682	16497	6891	6592	6797	8730	9090	9700
एकूण	...	17678	18239	18744	10656	11014	11751	28334	30495	10095	10509	10716	18239	18744	19779
(22) District : SANGALI															
I. District Court															
१. जिल्हा न्यायालये	8995	9874	10015	2962	2412	2754	11957	12286	2083	2271	6126	9874	10015	6643
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	...	3731	3763	23741	2165	2256	2879	5896	6609	2133	2289	2943	3763	3730	3666
II. Sub-ordinate Court															
२. दुय्यम न्यायालये	22788	23789	23741	5883	6214	10176	28671	30003	4882	6262	5840	23789	23741	28077
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	...	23941	25711	27458	18152	16505	19858	42093	47316	16382	14758	17243	25711	27458	30073
एकूण	...	59455	63137	64944	29162	27387	35667	88617	100611	25480	25580	32152	63137	64944	68459
(23) District : SATARA															
I. District Court															
१. जिल्हा न्यायालये	8846	9978	10323	3327	3131	3369	12173	13109	2195	2786	2538	9978	10323	11154
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	...	3195	3391	3467	2134	2659	2974	5329	6050	1938	2583	2638	3391	3467	3803
II. Sub-ordinate Court															
२. दुय्यम न्यायालये	27427	28324	28060	7091	6888	10002	34518	35212	6194	7152	9237	28324	28060	28825
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	...	29982	31405	31966	16129	20277	41816	46111	51682	14706	19716	37147	31405	31966	36635
एकूण	...	69450	73098	73816	28681	32955	58161	98131	106053	131977	25033	32237	73098	73816	80417

(२४) जिल्हा : सोलापूर

(24) District : SOLAPUR

१. जिल्हा न्यायालये ...

I. District Court

(एक) दिवाणी ...	9465	10196	6235	4354	4200	5613	13819	14396	11848	3623	8161	5222	10196	6235	6626	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी ...	4270	4305	4601	4368	4390	5528	8938	8695	10129	4633	4094	5258	4305	4601	4871	...	(ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये ...

II. Sub-ordinate Court

(एक) दिवाणी ...	36756	38557	43070	11394	15794	13537	48150	54351	56607	9593	11281	10324	38557	43070	46283	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी ...	56751	61625	67068	33926	34145	36592	90677	95770	103660	29052	28702	28613	61625	67068	75047	...	(ii) Criminal

एकूण ...

Total

107242	114683	120974	54432	58529	61270	161584	173212	182244	46901	52238	49417	114683	120974	13287	...	Total
--------	--------	--------	-------	-------	-------	--------	--------	--------	-------	-------	-------	--------	--------	-------	-----	-------

(२५) जिल्हा : सिंधुदुर्ग

(25) District : SINDHUDURG

१. जिल्हा न्यायालये ...

I. District Court

(एक) दिवाणी ...	1555	1641	1683	477	547	763	2032	2188	2446	391	505	519	1641	1683	1927	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी ...	231	339	332	434	337	468	665	667	800	326	344	404	339	332	396	...	(ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये ...

II. Sub-ordinate Court

(एक) दिवाणी ...	4932	4947	4962	1301	1227	1480	6233	6174	6442	1286	1212	1281	4947	4962	5161	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी ...	2597	2739	3089	3975	4045	3977	6572	6784	7066	3833	3695	3286	2739	3089	3780	...	(ii) Criminal

एकूण ...

Total

9315	9666	10066	6187	6156	6688	15502	15822	16754	5836	5756	5490	9666	10066	11264	...	Total
------	------	-------	------	------	------	-------	-------	-------	------	------	------	------	-------	-------	-----	-------

(२६) जिल्हा : ठाणे

(26) District : THANE

१. जिल्हा न्यायालये ...

I. District Court

(एक) दिवाणी ...	18683	20304	20427	6457	6318	7074	25140	26622	27501	4836	6195	5177	20304	20427	22324	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी ...	13450	14101	15017	10296	10298	11865	23746	24399	26882	9645	9382	9775	14101	15017	17107	...	(ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये ...

II. Sub-ordinate Court

(एक) दिवाणी ...	51018	53665	55032	23240	34492	31940	74258	88157	86972	20593	43125	30515	53665	55032	56457	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी ...	161533	182382	189707	164831	186686	150645	326364	369068	340352	143982	179361	138049	182382	189707	202303	...	(ii) Criminal

एकूण ...

Total

244684	270452	280183	204824	237794	201524	449508	508246	481707	179056	228063	183516	270452	280183	298191	...	Total
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	-----	-------

TABLE III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(२७) जिल्हा : वर्धा	(२७) District : WARDHA														
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	2368	2783	2921	3222	1628	3305	5590	4411	6226	2807	1490	2851	2783	2921	3375
(दोन) फौजदारी	1318	1879	1648	5619	2816	3358	6937	4695	5006	5058	3047	3227	1879	1648	1779
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	6516	6793	6919	5668	3013	9372	12184	9806	16291	5391	2887	9232	6793	6919	7059
(दोन) फौजदारी	25569	33056	40644	40624	24106	59026	66193	57162	99670	33137	16518	52265	33056	40644	47405
एकूण	35771	44511	52132	55133	31563	75061	90904	76074	127193	46393	23942	67575	44511	52132	59618
(२८) जिल्हा : यवतमाल	(२८) District : YAVATMAL														
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	5300	4036	3701	2833	2644	2779	8133	6680	6480	4097	2979	2736	4036	3701	3744
(दोन) फौजदारी	3581	3665	3719	2823	2233	2394	6404	5898	6113	2739	2179	2435	3665	3719	3678
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	16281	17941	18145	9419	7169	7436	25700	25110	25581	7759	6965	6782	17941	18145	18799
(दोन) फौजदारी	54042	59403	63594	45343	45072	35187	99385	104475	98781	39982	40881	31020	59403	63594	67761
एकूण	79204	85045	89159	60418	57118	47796	139622	142163	136955	54577	53004	42973	85045	89159	93982
(२९) जिल्हा : गडचिरोली	(२९) District : GADCHIROLI														
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	623	831	797	356(137)	430	545	1116	1261	1342	285	464	459	831	797	883
(दोन) फौजदारी	658	653	565	678	975	1282	1336	1628	1847	683	1063	1111	653	565	736
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	1196	1105	1169	654	743	936	1850	1848	2105	608(137)	679	873	1105	1169	1232
(दोन) फौजदारी	3359	3897	4823	6997	5382	5262	10356	9479	10085	6459	4656	5156	3897	4823	4929
एकूण	5836	6486	7354	8685(137)	7730	8025	14658	14216	15379	8035(137)	6862	7599	6486	7354	7780

(३०) जिल्हा : हिंगोली

(30) District : HINGOLI

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी ...
(दोन) फौजदारी ...

I. District Court

... (i) Civil
... (ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी ...
(दोन) फौजदारी ...

II. Sub-ordinate Court

... (i) Civil
... (ii) Criminal

एकूण ...

... Total

(३१) जिल्हा : वाशिम

(31) District : WASHIM

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी ... 2604
(दोन) फौजदारी ... 1576

I. District Court

... (i) Civil 2260
... (ii) Criminal 1797

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी ... 6329
(दोन) फौजदारी ... 15157

II. Sub-ordinate Court

... (i) Civil 6999
... (ii) Criminal 18829

एकूण ... 25666

... Total 29885

(३२) जिल्हा : नंदुरबार

(32) District : NANDURBAR

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी ... 1944
(दोन) फौजदारी ... 928

I. District Court

... (i) Civil 1460
... (ii) Criminal 597

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी ... 2601
(दोन) फौजदारी ... 6500

II. Sub-ordinate Court

... (i) Civil 3606
... (ii) Criminal 9371

एकूण ... 11973

... Total 15034

TABLE III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(३३) जिल्हा : गोंदिया															(27) District : GONDIA
१. जिल्हा न्यायालये	...														I. District Court
(एक) दिवाणी	... 1514	1659	1231	1658	1276	863	3172	2935	2094	1513	1704	704	1659	1231	1390 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	... 978	951	957	2152	1944	1744	3130	2895	2701	2179	1938	1502	951	957	1199 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये	...														II. Sub-ordinate Court
(एक) दिवाणी	... 3197	3458	3980	1671	3810	2306	4868	7268	6286	1410	3288	1817	3458	3980	4469 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	... 10447	11912	12958	13779	21438	16676	24226	33350	29634	12314	20392	16196	11912	12958	13438 ... (ii) Criminal
एकूण	... 16136	17980	19126	19260	28468	21589	35396	46448	40715	17416	27322	20219	17980	19126	20496 ... Total

TABLE-IV

तक्ता-४

खालील तक्ता राज्यातील दिवाणी, सत्र व फौजदारी न्यायालयांचे तसेच कौटुंबिक न्यायालयाचे २०१५-२०१६, २०१६-२०१७ व २०१७-२०१८ या वर्षातील उत्पन्न दर्शवितो (३१-१२-२०१७ पर्यंत)

दिवाणी, सत्र व फौजदारी न्यायालयाचे उत्पन्न

जिल्हा	2016-2017					2017-2018	
	सेवा व सेवा फी	दंड व जप्तीच्या रकमा	इतर जमा रकमा	मुद्रांकात जमा केलेली न्यायालयीन फी	एकूण	सेवा व सेवा फी	दंड व जप्तीच्या रकमा
	Service and Service Fees	Fines and Forfeitures	Other Receipt	Court fee collected in stamps	Total	Service and Service Fees	Fines and Forfeitures
1	2	3	4	5	6	7	8
१. नगर दिवाणी न्यायालय							
मुंबई ...	0	3235558	9191139	141164387	153591084	0	11629582
२. अहमदनगर ...	386933	12195367	5681172	49418982	67682454	370583	17921933
३. अकोला ...	486024	3761032	1939823	4495706	10682585	1034384	5436221
४. अमरावती ...	434678	4593245	2152329	12696083	19876335	6271642	4119516
५. औरंगाबाद ...	1921211	11801909	745359	43934975	58403454	1704442	15322924
६. बीड ...	2818170	6947508	586950	13989824	24342452	3097452	5306487
७. भंडारा ...	783083	1907547	641078	8848073	12179781	894637	3810988
८. बुलडाणा ...	1271545	2610281	4229750	12843690	20955266	1396641	2714721
९. चंद्रपूर ...	1901629	7262855	332113	14963852	24460449	1436008	10137662
१०. धुळे ...	492767	5091595	1456187	14599738	21640287	481085	3447054
११. गडचिरोली ...	429103	2264994	111822	1880423	4686342	237435	2967199
१२. जळगाव ...	3124445	14978865	2881606	37215570	58200486	3201023	16366745
१३. जालना ...	1607198	2419109	3659620	9575060	17260987	517013	3030315
१४. कोल्हापूर ...	3412547	4383445	2852051	56329723	66977766	0	0
१५. नागपूर ...	1692558	91263220	1885240	81423238	176264256	134297	72874005
१६. नांदेड ...	2143011	4406741	1219756	15423923	23193431	2455687	584554
१७. नाशिक ...	1493681	20392946	3311281	74259942	99457850	462197	22712784
१८. उस्मानाबाद ...	2616418	2780755	501805	13159583	19058561	2692251	3345859
१९. लातूर ...	1434610	2352545	735371	21032436	25554962	1052977	2517533
२०. परभणी ...	1082186	4874503	2263834	11723849	19944372	1051471	3173460
२१. पुणे ...	620989	69712353	3829323	245238950	319401615	619115	62788480
२२. रायगड ...	2853182	16432122	968232	75073653	95327189	3124539	19265654
२३. रत्नागिरी ...	1089275	3110374	2104651	8422473	14726773	1282698	3183044
२४. सांगली ...	2866466	14343855	3105885	23732502	44048708	2756647	11911600
२५. सातारा ...	846745	3501835	3713020	53686143	61747743	3201358	10182322
२६. सिंधुदुर्ग ...	970543	2926468	397680	5476514	9771205	856360	2475185
२७. सोलापूर ...	8229151	11312398	1907893	53396489	74845931	4244762	12910554
२८. ठाणे ...	5393196	62744630	3922288	233536135	305596249	6189573	75502846
२९. वर्धा ...	939281	4263727	322184	8817000	14342192	1009661	4016250
३०. यवतमाळ ...	97224	14374554	363344	12883764	27718886	35038	7758309
३१. गोंदिया ...	646792	1048299	85499	7245696	9026286	892376	1558115
३२. हिंगोली ...	0	0	0	0	0	0	0
३३. वाशिम ...	104807	836867	1945292	2247508	5134474	71271	1551400
३४. नंदूरबार ...	216829	1602695	482944	1832786	4135254	108811	1148765
१. मुंबई	0	0	1014943	1497906	2512849	0	0
२. न्यायालय / पुणे	639940	0	174705	257415	1072060	630428	0
३. नागपूर	1365	0	409784	334456	745605	0	0
४. औरंगाबाद	0	0	599980	103492	703472	0	0
५. अमरावती	5522	0	62576	63192	131290	30097	0
६. अकोला	6454	0	0	36670	43124	4050	0
७. नाशिक	8650	11450	0	98755	118855	0	2800
८. ठाणे	140611	0	1284	175095	316990	240478	0
९. सोलापूर	70586	0	2342	56805	129733	109521	0
१०. कोल्हापूर	100165	0	0	66090	166255	95705	0
११. नांदेड	94889	0	0	83344	178233	94452	0
१२. अहमदनगर	0	0	0	0	0	0	0
१३. बुलडाणा	0	0	0	0	0	0	0
एकूण ...	55474459	415745647	71792135	1373341890	1916354131	54405165	426935966

क्रमांक ४

No. IV

The following table indicates the income of the Civil, Sessions and Criminal Court and in the state during the years 2015-2016, 2016-2017 and 2017-2018 (upto 31-12-2017).

Income of the Civil, Sessions and Criminal Courts

2017-2018					2018-2019 (1-4-1918 to 31-12-2018)					
इतर जमा रकमा	मुद्रांकित जमा केलेली न्यायालयीन फी	एकूण	सेवा व सेवा फी	दंड व जप्तीच्या रकमा	इतर जमा रकमा	मुद्रांकित जमा केलेली न्यायालयीन फी	एकूण			
Other Receipt 9	Court fee collected in stamps 10	Total 11	Service and Service Fees 12	Fines and Forfeitures 13	Other Receipt 14	Court fee collected in stamps 15	Total 16		District	
								...	1. City Civil Court Mumbai	
9816912	34416425	55862919	0	4064538	4701004	97573324	106338866	...	2. Ahmadnagar	
9959426	39536126	67788068	234720	11133524	5546435	58496592	75411271	...	3. Akola	
1552000	9612616	17635221	592944	6454411	1450594	8234083	16732032	...	4. Amaravati	
2077331	18910161	31378650	5101731	4452351	1478365	16693793	27726240	...	5. Auranagabad	
869432	46982098	64878896	1026631	9637280	76027	37156481	47896419	...	6. Beed	
303737	40018439	48726115	2218327	3820320	789172	20502699	27330518	...	7. Bhandara	
207341	8971983	13884949	688825	2536000	18669	5053546	8297040	...	8. Buldhana	
4071130	11716081	19898573	911144	2832998	2178231	9642773	15565146	...	9. Chandrapur	
253973	13768372	25596015	1120313	6673594	131850	8461239	16386996	...	10. Dhule	
1860212	18316580	24104931	368739	2508374	926503	28129865	31933481	...	11. Gadchiroli	
381414	4443062	8029110	253174	3146322	193314	2367349	5960159	...	12. Jalgaon	
2171769	40253565	61993102	2581820	11539682	780193	27065611	41967306	...	13. Jalna	
3763845	13069065	20380238	168325	1621060	1922576	8120389	11832350	...	14. Kolhapur	
0	0	0	0	0	0	0	0	...	15. Nagpur	
1265479	89027643	163301424	167938	90988853	1791155	83224360	176170306	...	16. Nanded	
729166	22423815	31454322	1815485	7291653	551024	15974285	25632447	...	17. Nasik	
3287402	81765039	108277422	246569	18668017	5270362	61926638	86111586	...	18. Osmanabad	
954518	19579409	26572037	2025151	1972730	249257	15447949	19695087	...	19. Latur	
1253050	11051127	15874687	915360	1710855	679519	19076785	22382519	...	20. Parbhani	
2359277	17764111	24348319	643989	3599198	1081878	13144794	18469859	...	21. Pune	
27590806	305632561	396630962	1610858	48355501	6984591	312677005	369627955	...	22. Raigad	
4414686	99115223	125920102	2519592	10877876	415551	75385040	89198059	...	23. Ratnagiri	
1667635	9820703	15954080	937702	3151285	969873	6734960	11793820	...	24. Sangli	
1290571	27903093	43861911	2812867	12575800	1089006	19561286	36038959	...	25. Satara	
5950965	48756312	68090957	2006093	12580845	2311836	44762409	61661183	...	26. Sindudurg	
614691	4870289	8816525	814029	1552104	463297	4775031	7604461	...	27. Solapur	
1923329	56533486	75612131	2940197	7809906	2895353	48321089	61966545	...	28. Thane	
3049381	290506724	375248524	4559793	60810404	1720764	202679421	269770382	...	29. Wardha	
932883	8681294	1460088	745400	2497350	303818	8784305	12330873	...	30. Yavatmal	
505919	15421650	24037916	522960	8844119	73143	9068100	18508322	...	31. Gondia	
124040	4827801	7402332	361568	1091280	47868	7168423	8669139	...	32. Hingoli	
0	0	0	0	0	0	0	0	...	33. Washim	
1881078	1933891	5437640	102192	860650	1656697	2178345	4797884	...	34. Nandurbar	
491101	4847668	6596345	88745	859195	589939	47978	1585857	...	35. F. C. /Mumbai	
1181430	1264336	2445766	0	0	788459	1127625	1916084	...	/Pune	
107394	230918	968740	549656	0	222111	236241	1008008	...	/Nagpur	
397375	380216	777591	0	0	261801	299188	560989	...	Aurangabad	
560113	98553	658666	0	0	127195	79835	207030	...	/Amrawati	
68994	58165	157256	0	0	52305	55055	107360	...	Akola	
0	45875	49925	1525	0	0	33826	35351	...	Nashik	
0	69980	72780	0	0	0	0	0	...	Thane	
0	187787	428265	132984	0	0	49275	182259	...	Solapur	
108096	50660	268277	48726	0	17378	35192	101296	...	Kolhapur	
I960	65810	163475	73196	0	0	56895	130091	...	Nanded	
0	107708	202160	76880	0	537492	78930	693302	...	Ahamadnagar	
0	0	0	0	0	362900	17350	380250	...	Buldana	
0	220	220	805	0	5113	6455	12373	...		
99999861	143036420	1991247412	41986148	366516075	51344605	1280488009	1740334837	...	Total	

तक्ता -५
TABLE-5

(IV) Personnel Summary

कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	No. of Posts/पदसंख्या		पदनाम	
		2017-2018	2018-2019		
1	2	3	4	5	
4. District And Session Court (Gazetted)					
प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय (राजपत्रित)					
Prinipal District & Sessions Court Gazetted	...	-----	--	--	... प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश राजपत्रित
Principal District Judge	57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290		32	32	... प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश
District Judge - 1	... 51550-1230-58930-1380-63070		250	250	... जिल्हा न्यायाधीश - १
District Judge - 2 and A.S.J.(Spl. Judge)...	51550-1230-58930-1380-63070		5	5	... जिल्हा न्यायाधीश - २ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश (विशेष न्यायाधीश)
District Judge - 3 and A.S.J.(Spl. Judge)...	51550-1230-58930-1380-63070		4	4	... जिल्हा न्यायाधीश - ३ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश (विशेष न्यायाधीश)
District Judge - 4	... 51550-1230-58930-1380-63070		2	2	... जिल्हा न्यायाधीश - ४
District Judge & A.S.J. (Spe.Judge) C.B.I.	51550-1230-58930-1380-63070		2	2	... जिल्हा न्यायाधीश आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश (विशेष न्यायाधीश) सी.बी.आय.
Extra Jt. District Judge (Atrocity Court)	... 51550-1230-58930-1380-63070		0	0	... अतिरिक्त सह जिल्हा न्यायाधीश (गुन्हेगारी न्यायालय)
Ad-hoc Dist. Judge and Addl. S.J.	... 51550-1230-58930-1380-63070		79	79	... तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Ad-hoc Dist. Judge - 2 and Addl. S.J.	... 51550-1230-58930-1380-63070		1	1	... तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश - २ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Ad-hoc Dist. Judge - 3 and Addl. S.J.	... 51550-1230-58930-1380-63070		1	1	... तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश - ३ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Extra Jt. Ad-hoc District Judge and Addl. S. J.	57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290		-	-	... अतिरिक्त सह तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Member M. A. C. T.	... 51550-1230-58930-1380-63070		4	4	... अध्यक्ष
Judge, Small Cause Court, and Addl. Judge, Small Cause Court	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010		3	3	... न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय आणि अतिरिक्त न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय.
Civil Judge, Senior Division	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010		252	252	... जिल्हा न्यायाधीश (वरिष्ठ स्तर)
Chief Judicial Magistrate	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010		34	34	... मुख्य न्याय दंडाधिकारी
Secretary, DLSA	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010		9	9	... जिल्हा विधी सेवा, प्राधिकरण
Civil Judge (J.D.) and JMFC (1st stage ACP Scale)	... 33090-920-40450-1080-45850		2	2	... दि.न्या.(क.स्तर) व न्या.दं.(प्र.श्रे.)
Judicial Magistrate F.C.	27700-770-33090-920-40450-1080-44770		4	4	... न्याय दंडाधिकारी प्र. श्रे.
Civil Judge (J.D.) and JMFC	27700-770-33090-920-40450-1080-44770		1084	1084	... दि.न्या.(क.स्तर) व न्या.दं.(प्र.श्रे.)
Extra Jt. Civil Judge (J.D.) and JMFC	27700-770-33090-920-40450-1080-44770		24	24	... अतिरिक्त दि.न्या.(क.स्तर) व न्या.दं.(प्र.श्रे.)
Gramadhikari (Gram-Nyayalaya)	27700-770-33090-920-40450-1080-44770		3	3	... ग्रामाधिकारी
Personal Assistant	... PB-2(9300-34800)G.P. 4800		50	50	... स्वीय सहाय्यक - जिल्हा न्यायाधीश (वर्ग-२)
Registrar (Class II)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4400		36	36	... प्रबंधक (वर्ग-२)
Senior Court Manager (on Contract Basis)	... 66,400 (Total Emolument) Per month		5	5	... वरिष्ठ न्यायालयीन व्यवस्थापक
Court Manager (On Contract Basis)	... 52,900 (Total Emolument) Per month		32	32	... न्यायालयीन व्यवस्थापक
Non-Gazetted Class III					
अराजपत्रीत वर्ग-तीन					
Superintendent	... PB-2(9300-34800)G.P. 4600		255	255	... अधीक्षक
Shirestedar	... PB-2(9300-34800)G.P. 4600		6	6	... शिरस्तेदार
Stenographer (H. G.)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4400		350	350	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (L. G.)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300		1198	1198	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Stenographer (L. G.) (Marathi)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300		22	22	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी) (मराठी)
Stenographer (L. G.) (Mara. Cum Eng.)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300		16	16	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी) (मराठी-इंग्रजी)
Asstt. Superintendent	... PB-2(9300-34800)G.P. 4400		957	957	... सहाय्यक अधीक्षक
Care Taker-cum security Officer	... PB-2(9300-34800)G.P. 2400		1	1	... मुद्देमाल लिपिक
Senior Clerk	... PB-2(5200-20200)G.P. 2400		2508	2508	... वरिष्ठ लिपिक

तक्ता -५
TABLE-V

to be Checked

कर्मचारी विषयक गोषवारा

(IV) Personnel Summary

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	No. of Posts/पदसंख्या		पदनाम
		2017-2018	2018-2019	
1	2	3	4	5
Junior Clerk	... PB-2(5200-20200)G.P. 1900	7810	7810	... कनिष्ठ लिपीक
Interpreter	... PB-1(5200-20200)G.P. 2800	9	9	... दुभाषी
Steno Typist	... PB-1(5200-20200)G.P. 2400	11	11	... लघु लिपीक - टंकलेखक
Steno-cum-Clerks	... PB-1(5200-20200)G.P. 2400	78	78	... लघुलेखक - लिपीक
Head Bailiff	... PB-1(5200-20200)G.P. 2400	299	299	... मुख्य बेलिफ
English Section Writer	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	0	0	... इंग्रजी लेखनिक
Bailiff	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	1733	1733	... बेलिफ
Bailiff-cum-peon	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	37	37	... बेलिफ - शिपाई
Typist	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	1	1	... टंकलेखक
Clerk-cum-Typist	... PB-2 (5200-20200)G.P. 1900	3	3	... लिपीक टंकलेखक
Driver	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	160	160	... चालक
Court Keeper	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	1	1	... न्यायालय रक्षक
Non-Gazetted Class IV				अराजपत्रीत वर्ग-चार
Book Binder	... PB-1(5200-20200)G.P. 1800	68	68	... पुस्तक बांधणीकार
Havaldar	... 1-S(4440-7440)G.P. 1650	66	66	... हवालदार
Naik	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	81	81	... नाईक
Zerox Operator	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	31	31	... झेरोक्स चालक
Daftarband	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	2	2	... दफतरबंद
Peon	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	3922	3922	... शिपाई
Sweeper	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	342	342	... सफाईगार
Watchman	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	332	332	... पहारेकरी
Gardner	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	10	10	... माली
Waterman	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	37	37	... पाणके
Scavanger	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	8	8	... मेहत्तर
Liftman	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	12	12	... उद्वाहन चालक
Jail Warder	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	5	5	... जेल वॉर्डर
Hamal	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	1	1	... हमाल
Book Binder (Contract basis)	...	1	1	... पुस्तक बांधणीकार (कंत्राटी पध्दती)
Driver (Contract basis)	...	2	2	... चालक (कंत्राटी पध्दती)
Peon (Contract basis)	...	5	5	... शिपाई (कंत्राटी पध्दती)
Sweeper (Full Time)	... on Contract Basis	4	4	... सफाईगार (पूर्ण वेळ)
Sweeper (Part Time)	... on Contract Basis	30	20	... सफाईगार (अर्धवेळ)
Sweeper (Part Time)	... Rs. 252 (fixed remuneration P. M.)	1	1	... सफाईगार (अर्धवेळ)
Sweeper (Contract basis)	...	13	13	... सफाईगार (कंत्राटी पध्दती)
Waterman (on contract basis)	... 4440+1300=50%	1	1	... पाणके (कंत्राटी पध्दती)
Waterman (Part Time)	... Rs. 252 (fixed remuneration P. M.)	1	1	... पाणके (अर्धवेळ)
Gardner & Sweeper (On dally wages)	17	17	... सफाईगार (रोजंदारी)
Watchman (Full Time)	... on Contract Basis	2	2	... पहारेकरी (पूर्ण वेळ)
Watchman (Part Time)	... Rs. 432 (Fixed remuneration P.M.)	1	1	... पहारेकरी (अर्धवेळ)
Watchman (Contract basis)	...	11	11	... पहारेकरी (कंत्राटी पध्दती)
...	Total	22378	22378	... एकूण

Post for 13 Womens Special Courts in District as under

Sr. No.	Designation	Pay Seale	Post for one Court	Post for 13 Court
1.	District & Session Judge	51550-1230-58930-1380-63070	1	13
2.	Stenographar (Higher Grede)	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4600	1	13
3.	Suprintendent / Shiristedar	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4400	1	13
4.	Sr. clerk	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 2400	1	13
5.	Jr. Clerk	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 1900	1	13
6.	Hawalदार	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1600	1	13
7.	Peon	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1300	1	13
एकूण			7	19

१३ जिल्ह्यातील महिला विशेष न्यायालयांकरिता आवश्यक ७ पदे खालीलप्रमाणे आहेत.

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी	पदसंख्या १ न्यायालया साठी	पदसंख्या १३ न्यायालयासाठी
१.	जिल्हा व सत्र न्यायाधीश	रु. 51550-1230-58930-1380-63070	1	13
२.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4600	1	13
३.	अधिक्षक / शिरस्तेदार	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4400	1	13
४.	वरिष्ठ लिपिक	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 4200	1	13
५.	कनिष्ठ लिपिक	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 1900	1	13
६.	हवालदार	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1600	1	13
७.	शिपाई	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1300	1	13
एकूण			7	19

Indivusal Post for 13 District as under

Sr. No.	Designation	Pay Seale	Post
1.	Judge City civil & Session Court	51550-1230-58930-1380-63070	1
2.	Steno graphar (Higher Grede)	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4600	1
3.	Suprintendent / Shiristedar	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4400	1
4.	Interoritor	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 2400	1
5.	Clerk Typist	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 1900	2
6.	Hawaladar	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1600	1
7.	Peon	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1300	1
एकूण			8

मुंबई येथील विशेष न्यायालयाकरिता आवश्यक ८ पदे खालील प्रमाणे आहेत.

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी	पदसंख्या
१.	न्यायाधीश, नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय	रु. 51550-1230-58930-1380-63070	1
२.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4600	1
३.	अधिक्षक / शिरस्तेदार	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4400	1
४.	दुभाषी	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 4200	1
५.	लिपिक-टंकलेखक	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 1900	2
६.	हवालदार	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1600	1
७.	शिपाई	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1300	1
एकूण			8

तक्ता -५-चालू
TABLE-V-Contd.

1	2	3	4	5
4. City Civil And Session Court, Mumbai		2017-18	2018-19	नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई
Principal Judge City civil Court Mumbai...57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290		2	2	... प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई
Add. Principal Judge, Mumbai ... (1) 51550-1230-58930-1380-63070		2	2	... अपर प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय व सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई.
City civil Court and Session Judge ... (2) -----		--	-	...
Gr. Mumbai Judge and Additional Session Judge...57550-1230-58930-1380-63070		74	74	... मुंबई नगर दिवाणी न्यायालयातील न्यायाधीश व अपर सत्र न्यायाधीश बृहन्मुंबई.
Registrar (C) ... 15600-39100+6600		1	1	... प्रबंधक, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई
Add. Registrar ... 15600-39100+6600		3	3	... अपर प्रबंधक, नगर दिवाणी व सत्र प्रबंधक (सत्र) नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई
Registrar (S) ... 15600-39100+6600		2	2	...
Add. Registrar (S) ... 15600-39100+6600		2	2	... अपर प्रबंधक (सत्र) नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई.
Deputy Registrar (S) ... 9300-34800+4600		7	7	... उप प्रबंधक नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई.
Stenographer (S. G.) ... 9300-34800+4600		18	18	... निवड श्रेणी लघुलेखक
Stenographer H. G.) ... 9300-34800+4300		66	66	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Account Officer ... 9300-34800+4400		1	1	... लेखा अधिकारी
Asst. Registrar ... 9300-34800+4300		17	17	... सहाय्यक प्रबंधक
Chief Superintendent ... 9300-34800+4300		1	1	मुख्य अधिक्षक
Superintendent ... 9300-34800+4300		45	45	... अधिक्षक
Shiristedar ... 9300-34800+4300		73	73	... शिरस्तेदार
Stenographer (L. G.) ... 9300-34800+4300		5	5	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Nazar ... 9300-34800+4300		1	1	... नाझर
Interpreter ... 5200-20200+2800		71	71	... दुभाषी
Librarian ... 5200-20200+2800		2	2	... ग्रंथपाल
Assistant Superintendent ... 5200-20200+2400		42	42	... सहाय्यक अधिक्षक
Muddemal Clerk ... 5200-20200+2400		1	1	... मुद्देमाल लिपीक
Telephone Operator ... 5200-20200+2000		4	4	... दुग्धनी चालक
Clerk-cum- Typist ... 5200-20200+1900		392	392	... लिपीक-नि-टंकलेखक
Section Writer ... 5200-20200+1900/2400		13	13	... लेखनिक
Head Typist ... 5200-20200+2400		2	2	... मुख्य टंकलेखक
Court Keeper ... 5200-20200+1900		2	2	... न्यायालय रक्षक
Fire Watcher ... 5200-20200+1900		1	1	... फायर वॉचर
Driver ... 5200-20200+1900		21	21	... वाहन चालक
Book Binder ... 5200-20200+1800		1	1	... पुस्तक बांधणीकार
Zerox Operator ... 4440-7440+1600		9	9	... झेरोक्स चालक
Roneo Operator ... 4440-7440+1600		1	1	... रोनिओ चालक
Havaldar ... 4440-7440+1600		58	58	... हवालदार
Filer ... 4440-7440+1600		2	2	... फाईलकरी
Naik ... 4440-7440+1300		7	7	... नाईक
Liftman ... 4440-7440+1600		13	13	... उदवाहक
Pump Attendent ... 4440-7440+1600		1	1	... पंप परिचर
Darwan ... 4440-7440+1600		2	2	... दारवान
Asst. Darwan ... 4440-7440+1600		1	1	... सहाय्यक दारवान
Mukadam ... 4440-7440+1600		1	1	... मुकादम
Head Hamal... 4440-7440+1600		1	1	... मुख्य हमाल
Head Sweeper ... 4440-7440+1600		1	1	... मुख्य सफाईगार
Peon ... 4400-7440+1300		116	116	... शिपाई
Hamal ... 4400-7440+1300		53	53	... हमाल
Sweeper ... 4400-7440+1300		16	16	... सफाईगार
Female Sweeper ... 4400-7440+1300		1	1	... महिला सफाईगार
Watchman ... 4400-7440+1300		3	3	... रखवालदार
Total		1162	1162	एकूण

**Family Court, Mumbai, Pune,
Nagpur, Aurangabad, Akola,
Amaravati, Nashik, Thane, Solapur, Kolhapur and Nanded**

कौटुंबिक न्यायालय, मुंबई, पुणे,
नागपूर, औरंगाबाद, अकोला, अमरावती,
नाशिक, ठाणे, सोलापूर कोल्हापूर व नांदेड.

Designation	Scale of pay /वेतनश्रेणी	No of post 2017-18	पदसंख्या 2018-19	कौटुंबिक न्यायालये
Principal Judge	... 57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290	11	11	... प्रमुख न्यायाधीश
Judge	... 51550-1230-58930-1380-63070	14	14	... न्यायाधीश
Marriage Counsellor	... 15600-39100+G.P.5400	43	43	... विवाह समुपदेशी
Registrar	... 9300+34800+G.P.4400	11	11	... प्रबंधक
Dy. Registrar	... 9300+34800+G.P.4300	4	4	... उपप्रबंधक
Superintendent	... 9300-34800+G.P.4300	20	20	... अधिक्षक
Assistant Superintendent	... 9300-34800+G.P.4200	7	7	... सहाय्यक अधिक्षक
Stenographer (H. G.)	... 9300+34800+G.P.4400	25	25	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (L. G.)	... 9300+34800+G.P.4300	19	19	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Cashier	... 9300+34800+G.P.4200	1	1	... रोखपाल
Shiristedar	... 9300+34800+G.P.4300	8	8	... शिरस्तेदार
Interpreter	... 5200-20200+G.P.2800	7	7	... दुभाषी
Assistant Cashier	... 5200-20200+G.P.2400	1	1	... सहाय्यक रोखपाल
Asstt. Shiristedar	... 5200-20200+G.P.2400	18	18	... सहाय्यक शिरस्तेदार
Deposition Writer	... 5200-20200+G.P.1900	16	16	... डिपॉझिशन लेखनिक
Senior Clerk	... 5200-20200+G.P.2400	7	7	वरिष्ठ लिपीक
Junior Clerk	... 5200-20200+G.P.1900	92	92	... कनिष्ठ लिपीक
Driver	... 5200-20200+G.P.1900	13	13	... वाहन चालक
Bailiff	... 4440-7440+G.P.1300	20	20	... बेलीफ
Havaldar	... 4440-7440+G.P.1600	16	16	... हवालदार
Liftman	... 4440-7440+G.P.1600	3	3	... उदवाहक
Peon	... 4440-7440+G.P.1300	68	68	... शिपाई
Peon/Watchman	... 4440-7440+G.P.1300	25	25	... शिपाई/पहारेकरी
Watchman	... 4440-7440+G.P.1300	16	16	... पहारेकरी
Sweeper	... 4440-7440+G.P.1300	16	16	... सफाईगार
Total	...	481	481	... एकूण
Judicial Officers' Training Institute, Nagpur				न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर.
Director	... 57700-1230-58930-13867210-1540-70290	1	1	... संचालक
Joint Director	... 51550-1230-58930-1380-63070	2	2	... सह-संचालक
Total	...	3	3	... एकूण
Grand Total	...	494	494	... एकूण

**The Maharashtra Judicial Academy
and Indian Mediation Centre and
Training Institute at Uttan, Dist. Thane.**

महाराष्ट्र न्यायीक अकादमी व भारतीय
मध्यस्थी केंद्र आणि प्रशिक्षण संस्था,
उत्तन, जिल्हा ठाणे.

Designation	Scale of pay /वेतनश्रेणी	No of post 2016-17	पदसंख्या 2017-18	पदनाम
Director	... नियामक परिषद निश्चित करेल त्याप्रमाणे	1	1	... संचालक
Joint Director	... 57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290	2	2	... सह संचालक
Additional Director	... 51550-1230-58930-1380-63070	3	3	... अतिरिक्त संचालक
Administrative Officer	... 39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	1	1	... प्रशासकीय अधिकारी
Assistant Director	... 27700-770-33090-920-40450-180-44770	1	1	... सहाय्यक संचालक
Personel Secretary to Director (Selection Grade Steno)	... 9300-34800+G.P.4600	1	1	... संचालकांचे स्वीय सचिव (निवड श्रेणी लघुलेखक)
IT Project Manager	... 15600-39100+G.P.6600	1	1	... आय.टी.प्रकल्प व्यवस्थापक
Desk Officer	... 9300-34800+G.P.4400	1	1	... कक्ष अधिकारी
Account Officer	... 9300+34800+G.P.4400	1	1	... लेखा अधिकारी
Librarian	... 9300-34800+G.P.5400	1	1	... मुख्य ग्रंथपाल
Stenografer (Lower Grade) 9300-34800+G.P.4300	4	4	... सहाय्यक ग्रंथपाल
Assistant Librarian	.. 5200-20200+G.P.2800	1	1	... निम्नश्रेणी लघुलेखक
Assistant	... 9300-34800+G.P.4300	3	3	... सहाय्यक
Clerk-cum-Typist	... 5200-20200+G.P.1900	3	3	... लिपीक टंकलेखक
Driver	... 5200-20200+G.P.1900	4	4	... वाहन चालक
Peon	... 4440-7440+G.P.1300	9	9	... शिपाई
Book Binder	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... पुस्तक बांधणीकार
Cook	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... खानसामा वर्ग
Cooker	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... स्वयंपाकी
Watchman	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... पहारेकरी
Sweeper	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... सफाईगार
Mali	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... माली
Total ...		37	37	एकूण

४. केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.) विशेष न्यायालये

मा. पंतप्रधान यांनी सूचित केल्यानुसार राज्यामध्ये केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.) यांनी दाखल केलेली प्रकरणे चालविण्यासाठी मुंबई येथे ७, नागपूर ३, अमरावती व पुणे येथे प्रत्येकी १ याप्रमाणे एकूण १२ विशेष न्यायालये दिनांक २२ ऑक्टोबर, २००७, १६ नोव्हेंबर, २०१० व २ मे, २०१३ पासून स्थापन करण्यात आली आहेत.

As Proposed by the Hon'ble Prime Minister Government of Maharashtra has established 6 New C.B.I. Special Courts including 7 at Mumbai, 3 at Nagpur and one each at Pune & Amravati from 22-10-2007, 16th November, 2010 & 2nd May, 2013

Central Bureau of Investigation

केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.)

(C.B.I.) Special Courts

विशेष न्यायालये

Designation	Scale of pay /वेतनश्रेणी	No of post 2016-17	पदसंख्या 2017-18	पदनाम
Judge	51550-1230-58930-1380-63070	12	12	न्यायाधीश
Stenografer (Higher Grade)	9300-34800+G.P.4400	12	12	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Shirstedhar	9300-34800+G.P.4300	12	12	शिरस्तेदार
Clerk-Typist	5200-20200+G.P.1900	12	12	लिपीक - टंकलेखक
Peon	4440-7440+G.P.1300	12	12	शिपाई
Total	...	60	60	एकूण

५. ग्राम न्यायालय

ग्राम न्यायालय कायदा, २००८ मधील तरतुदीश अनुलक्षून राज्यात तळागाळातील जनतेसाठी ग्रामन्यायालयाची स्थापना करण्यात येत आहे. समाजातील कोणीही व्यक्ती सामाजिक, आर्थिक वा इतर कोणत्याही असमर्थतेमुळे न्यायापासून वंचित राहू नये या हेतूने तळागाळातील जनतेसाठी न्याय त्यांच्या दाशी या संकल्पनेतून ग्रामन्यायालयांची स्थापना करणात येत आहे. ग्राम न्यायालय कायदा २००८ जम्मू- काश्मिर, नागालँड, अरुणाचल प्रदेश, सिक्कीम व आदिवासी क्षेत्रे वगळता, संपूर्ण भारतासाठी लागू आहे.

उच्च न्यायालयाशी विचारविनिमय केल्यानंतर सध्या अस्तित्वात असलेल्या इतर कोणत्याही न्यायालयांव्यतिरिक्त एक किंवा अनेक ग्राम न्यायालये प्रत्येक पंचायत समिती/गट स्तरावर, किंवा सामुदायिक पंचायत समिती/गट स्तरावर किंवा ज्या राज्यांमध्ये पंचायत समिती/गट स्तर नाही अशा राज्यांमध्ये ग्राम न्यायालयांची स्थापना करण्यात येत आहे. उच्च न्यायालयाच्या मार्गदर्शनाप्रमाणे ग्राम न्यायालयाच्या कार्यक्षेत्रात बदल करता येतील.

महाराष्ट्र राज्यात एकूण २५ ग्रामन्यायालये प्रायोगिक तत्वावर स्थापन करण्याचा निर्णय दिनांक २० ऑक्टोबर, २०१० रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीत घेण्यात आला, या २५ ग्रामन्यायालयांपैकी दिनांक २-१०-२००९ पासून राज्यात कार्यरत असलेल्या खालील ९ ग्रामन्यायालयांच्या स्थापनेस कार्यान्वयन मंजूरी देण्यात आली आहे.

१. साक्री-निजामपूर, जिल्हा धुळे
२. उरळीकांचन, हवेली, जिल्हा पुणे
३. कोरपना, गडचांदूर, जिल्हा चंद्रपूर
४. जव्हार, जिल्हा ठाणे
५. खरवली, जिल्हा रायगड (बिरवाडी येथे २०-१-०२०१५ रोजी स्थलांतर)
६. सेवागाम, जिल्हा वर्धा
७. कासारखेडा, जिल्हा नांदेड (हदगाव तामसा येथे दिनांक १५-३-२०१४ रोजी स्थलांतर)
८. पाली, जिल्हा रत्नागिरी
९. पारनेर, जिल्हा अहमदनगर

त्यानंतर एकूण २५ ग्रामन्यायालयांपैकी खालील ग्रामन्यायालयांची स्थापना दुसऱ्या टप्प्यात करण्यात आली :

अ. क्र.	ग्राम न्यायालयाचे ठिकाण	ग्राम न्यायालयाची स्थापना केल्याचा दिनांक
१.	बोदवड, जिल्हा जळगाव	२२.०१.२०१२
२.	कोरची, जिल्हा गडचिरोली	१७.११.२०१३
३.	मुलचेरा, जिल्हा गडचिरोली	११.०१.२०१४
४.	वैभववाडी जिल्हा सिंधुदूर्ग	२५.०१.२०१४
५.	गोरेगाव, जिल्हा गोंदीया	०२.०२.२०१४

अ. क्र.	ग्राम न्यायालयाचे ठिकाण	ग्राम न्यायालयाची स्थापना केल्याचा दिनांक
६.	शिरूर अंनतपाळ, जिल्हा लातूर	२२.०२.२०१४
७.	जळकोट, जिल्हा लातूर	२२.०२.२०१४
८.	तळा, जिल्हा रायगड	२२.०२.२०१४
९.	मंडणगड, जिल्हा रत्नागिरी	०२.०३.२०१४
१०.	सालेकसा, जिल्हा गोंदीया	२८.०६.२०१४
११.	मुळशी माले, जिल्हा पुणे	२३.०८.२०१५
१२.	अलिपूर, जिल्हा वर्धा	०२.१०.२०१५
१३.	देवळा, जिल्हा नाशिक	२२.११.२०१५
१४.	पोलादपूर, जिल्हा रायगड	१७.०१.२०१६
१५.	त्र्यंबकेश्वर, जिल्हा नाशिक	०६.०३.२०१५

शेवटचे २५ वे ग्रामन्यायालय चिखलदरा, जिल्हा अमरावती अथवा देवळी, जिल्हा वर्धा येथे स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे. तसेच कोरपना जिल्हा चंद्रपूर येथील ग्राम न्यायालयाऐवजी नियमित स्वरूपात दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर यांचे न्यायालय दि २३/०६/२०१८ पासून स्थापन करण्यात आले आहे.

उच्च न्यायालयाशी विचारविनिमय करून प्रत्येक ग्रामन्यायालयाकरीता एक न्यायाधिकारी, यांची नियुक्ती करण्यात येते. न्यायाधिकारी हे पद न्यायिक सेवेतील अधिकाऱ्यांमधून घेण्यात येत असून त्याचा दर्जा न्यायदंडाधिकारी (प्रथमवर्ग) असणार आहे. न्यायाधिकारी यांनी त्यांच्या अधिकार क्षेत्रात येत असलेल्या खेडेगावांना ठराविक कालावधीने भेट द्यावयाची आहे. मुख्यालयाबाहेर जर फिरते ग्रामन्यायालय स्थापन करावयाचे असेल तर सदर न्यायालय कधी व कोठे भरविण्यात येणार आहे याला व्यापक प्रसिध्दी देण्यात येईल.

ग्राम न्यायालय कायदा, २००८ मध्ये तरतुद केल्यानुसार व प्रदत्त मर्यादेपर्यंत ही न्यायालये फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ व दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ किंवा त्यावेळी अस्तित्वात असलेल्या इतर कायदांतर्गत दिवाणी व फौजदारी स्वरूपाची प्रकरणे हाताळू शकतात. फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ किंवा त्यावेळी अस्तित्वात असलेला इतर कोणताही कायदा यामधील तरतुदीशिवाय एखाद्या तक्रारीवरून किंवा पोलीस अहवालावरून ग्राम न्यायालयामार्फत एखाद्या गुन्ह्याची प्रकरणे दाखल करून घेता येतील.

ग्राम न्यायालये त्यांच्या न्यायनिवाड्याची प्रत दोन्ही बाजूच्या पक्षकारांना विनाविलंब व विनामूल्य देतील.

एखाद्या खटल्याचे कामकाज चालविताना जेव्हा ग्राम न्यायालयाच्या असे निदर्शनास येईल की, सदर प्रकरणात समेटाशी पुरेशी शक्यता आहे, तेव्हा हा समेट घडवून आणण्यासाठी जेवढा कालावधी लागेल तेवढ्या कालावधीसाठी त्या प्रकरणाच्या कामकाजास स्थगिती देण्यात येईल, कलम २६ मधील नमुद केलेल्या उद्दिष्टांच्या पूर्ततेसाठी जिल्हा न्यायालय संबंधित जिल्हा न्यायाधिकाऱ्यांच्या सहमतीने ग्रामस्तरावरील समाजसेवकांच्या नावांचा समावेश असलेले एक मंडळ तयार करेल. या

समाजसेवकांमध्ये समेटकर्ता म्हणून आवश्यक असणारी अर्हता व अनुभव उच्च न्यायालयाने निर्धारित केल्याप्रमाणे असणार आहे.

ग्राम न्यायालयापुढील न्यायालयीन कामकाज आणि त्यांचे न्यायनिवाडे शक्यतो इंग्रजीऐवजी संबंधित राज्याच्या अधिकृत भाषेत असणे आवश्यक आहे.

आपली कार्ये-कर्तव्ये पार पाडत असताना जेव्हा ग्राम न्यायालय एखाद्या महसूल अधिकाऱ्याला किंवा शासकीय कर्मचाऱ्याला काही निदेश देतील तेव्हा त्या निदेशांचे पालन करणे संबंधितांना बंधनकारक असणार आहे.

ग्राम न्यायालयाच्या प्रत्येक न्यायालयाच्या स्थापनेमध्ये येणारा अनावर्ती खर्च पूर्णतः रुपये अठरा लक्ष इतक्या कमाल मर्यादेपर्यंत केंद्र शासन करणार आहे, तर आवर्ती खर्चाबाबत केंद्र शासन प्रत्येक न्यायालयासाठी पहिल्या ३ वर्षांसाठी ५० टक्के खर्च करणार असून रुपये ३.२ लक्ष इतक्या कमाल मर्यादेपर्यंत अनुदान उपलब्ध करून देणार आहे.

केंद्र शासन आवर्ती खर्चासाठीचे केंद्रीय अर्थसहाय्य रुपये १८ लक्ष पैकी ७० टक्के अनुदान वितरीत करणार आहे. उर्वरित ३० टक्के केंद्रीय अर्थसहाय्य वाहन, कार्यालयीन सामुग्री, फर्निचर, संगणक इ. बाबी खरेदी करण्यास व त्यानंतर खरेदी केलेल्या वस्तुचे पुरवठादाराचे प्रमाणपत्र केंद्र शासनास सादर केल्यानंतर शासन पुढील अर्थसहाय्य वितरीत करणार आहे. सुरुवातीच्या काळात केंद्र शासन प्रत्येक तिमाहीला आवर्ती खर्च हप्त्याहप्त्याने वितरीत करणार आहे.

प्रत्येक ग्राम न्यायालयासाठी मंजूर करण्यात आलेला अधिकारी / कर्मचारीवृंद व पदांची वेतनश्रेणी खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	पदनाम	पदसंख्या	वेतनश्रेणी
१.	दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर) आणि प्रथम वर्ग न्यायदंडाधिकारी	१	२७,७००-७७०-३३,०९०-९२०- ४०,४५०-१०८०-४४,७७०
२.	लघुलेखक	१	९,३००-३४,८००
३.	वरिष्ठ लिपिक	१	५,२००-२०,२००
४.	कनिष्ठ लिपिक	१	५,२००-२०,२००
५.	वेलिफ कम शिपाई	१	५,२००-२०,२००
एकूण		५	

माणणी क्रमांक जे-१, २०१४ न्यायदान २४ (दत्तमत) १०५ दिवाणी व सत्र न्यायालय (०२) जिल्हा व सत्र न्यायाधिश, (०२) (०२) ग्राम न्यायालय अधिनियम २००८ अन्वये ग्राम न्यायालयाची स्थापना (२०१४ ०४७७) या मुख्य लेखाशीर्षामधून ग्रामन्यायालयासाठी अनुदान देण्यात येते.

ग्रामन्यायालयांसाठी वर्ष २०१७-१८ साठी रुपये ७१०,०३८ (रु. हजारत) एवढे अनुदान मंजूर करण्यात आले आहे.

GRAM NYAYALAYA

The Gram Nyayalayas have been established in the State for the oppressed class of the society under Gram Nyayalaya Act, 2008. 'the intention and motive behind implementation of the concept "Justice at the door step", and establishment of these courts is that nobody in the society should be deprived of the justice due to social, financial, or any other disability. The Gram Nyayalayas Act. 2008 is applicable all over India except in Jammu-Kashmir, Nagaland, Arunachal Pradesh. Sikkim and the 'tribal Areas.

After consultation with the High Court, in addition to any other existing courts, one or more Gram Nyayalayas are established in each Panchayat Samiti / block level or in common Panchayat Samiti / block levels or States where there are no Panchayat Samiti / block levels, in such States, the Gram Nyayalaya will be established. The areas of the the jurisdiction of the Gram Nyayalaya may change under the guidance of High Court.

On 20th October. 2010 Cabinet had approved / taken decision to establish 25 Gramnyayalayas on experimental basis in the State. Out of these 25 Gramnyayalayas. 9 were already established and functioning since 2nd October, 2009. Post facto sanction was given to the following 9 Gramnyayalayas.

1. Sakri Nizampur. District Dhule
2. Uralikanchan, Havli. District Pune
3. Korpana, Gadchandur. District Chandrapur
4. Javhar, District Thane
5. Kharavali. District Raigad (Shifted to Birbadi on 21.01.2015)
6. Scvagram. District Wardha
7. Kasarkheda. District Nanded (Shifted to I ladgaon Tamsa on 15.03.2014)
8. Pali, District Ratnagiri
9. Parner. District Ahmednagar

After on, out of the 25 Gramnyayalayas, the following Gramnyayalayas have been made functional at the following places in 2nd phase.

Sr No	Place of Gramnyayalaya	Dale of Establishment
1	Bodwad. District Jalgaon	22.01.2012
2	Korchi. District Gadchiroli .	17.11.2013
3	Mulchera. District Gadchiroli	11.01.2014
4	Vaibhavwadi. District Sindhudurga	25.01.2014
5	Goregaon, District Gondia	02.02.2014
6	Shirur Anantpal, District Latur	22.02.2014
7	Jalkot, District Latur	22.02.2014
8	Tala, District Raigad	22.02.2014
9	Mandangad. District Ratnagiri	02.03.2014
10	Salekasa. District Gondia	28.06.2014
11	Mulshi. Male. District Pune	23.08.2015
12	Alipur. District Wardha	02.10.2015
13	Deola. District Nashik	22.11:2015
14	Poladpur, District Raigad	17.01.2016
15	Trimbakeshwar. District Nashik	06.03.2015

Further, to establish 25th Gram Nyayala at Chikhaldara. District Amravati or Deoli, Wardha is under consideration of State Government. Besides regular court of civil judge junior Division is established at Korpana district Chandrapur on 23rd June 2018 instead of gram Nyayalya, Korapana, Dist. Chandrapur.

After consultation with the High Court a "Nyayadhikari" is appointed for each Gram Nyayalaya. The post of the "Nyayadhikari" is being filled in from the cadre of Judicial Service Officer and this post is equivalent to Judicial Magistrate (First Class). The Nyayadhikari during the fixed period will be required to visit villages coming within his jurisdiction. If the Gram Mobile Court is to be established out of head quarters, then wide publicity should be given as to where and when this mobile Court will be held.

As provided in the Gram Nyayalaya Act, 2008 and the extent of jurisdiction prescribed in Criminal Procedure Code, 1973 and Civil Procedure Court, 1908 or under the provisions of any other law in existence at that time, the Gram Nyayalaya can try these cases. Further, apart from the provisions of the Criminal Procedure Code, 1973 or the provisions in any other law in existence, the crime can be registered through Gram Nyayalaya on the basis of complaint or police report.

The Gram Nyayalaya will supply the copies of the judgments to both the sides free of cost and without delay.

While carrying out the trial of any case, if it comes to the notice of Gram Nyayalaya that there are sufficient chances of conciliation, then in order to accomplish the conciliation, the trial of the case shall be adjourned. For the fulfilment of the purpose provided under section 26 the District Courts with concurrence of the District Judges will form a board of the Names of the Social Workers for conciliation. The qualifications and the experience of the "conciliators" will be as prescribed by the High Court.

As far as possible, the judicial work and the judgement of Gram Nyayalayas shall be in the recognized language of the State instead of in English.

During the course of the any trial by the Gram Nyayalaya, the Court may issue any directions to Revenue Officer, or the Police Officer or Government Employee which will be binding upon them.

The Non-Recurring Expenditure for establishment of each Gram Nyayalayas in toto but up to the maximum limit of Rs. 18 lakhs will be borne by the Central Government. Therefore the Central Government will make available funds for the first three years for 50% expenditure limited to maximum of Rs. 3.2 lakhs for each Rural Court.

The Recurring Expenditure for establishment of each Gram Nyayalaya, out of Central Assistance of Rs. 18 lakh, the Central Government will distribute 70% grants to the State, The balance of 30% of the Central Assistance for purchase of Vehicles, Office Material. Furniture. Computers etc.. will be released after purchase is made of these items and after submission of the vouchers of the suppliers to the Central Government, the grants will be released by the Central Government.

The following Posts are sanctioned for each Gram Nyayalaya alongwith their payscale :

Serial No.	Name of the Post	No. of Posts	Pay Scale
1	Civil Judge (Junior Division) and Judicial Magistrate	1	27,700-770-33,090-920-40,450-1080-44,770
2	Stenographer	1	9,300 - 34,800
3	Senior Clerk	1	5,200 - 20,200
4	Junior Clerk	1	5,200 - 20,200
5	Belief-cum-Peon	1	5,200 - 20,200
	Total	5	

The expenditure should be debited to Major Head : Demand No. JI, 2014 Justice (Charged) 105, Civil and Sessions Court (02) Civil and Sessions Judges(02)(01) District and Sessions Judges (02)(02) Gram Nyayalaya Act. 2008, Establishment of Gram Nyayalayas. (20140477)

For the year 2017-18 grant of Rs. 710038 Rs. (in thousand) is allotted for the purpose of functioning Gram Nyayalayas.

६. लघुवाद न्यायालय

प्रस्तावना :

(१) लघुवाद न्यायालय मुंबई -इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये अधिनियम, १८८२ अंतर्गत लघुवाद न्यायालयाची स्थापना झाली आहे. सदर न्यायालयातील कामकाज इलाखा शहर, लघुवाद न्यायालये अधिनियम १८८२, दिवाणी संहिता, १९८६ आणि दिवाणी प्रक्रिया संहिता १९०८ च्या तरतुदीनुसार चालते.

(२) लघुवाद न्यायालय, मुंबई, या न्यायालयाच्या आस्थापनेवर न्यायाधीशांची एकूण मंजूर पदे ४४ आहेत. त्यामध्ये १ मुख्य न्यायाधीश, १० अप्पर मुख्य न्यायाधीश व ३३ न्यायाधीशांचा समावेश आहे. दि. १ डिसेंबर २०१८ रोजी कार्यरत न्यायाधीशांची संख्या ४१ असून त्यामध्ये १, मुख्य न्यायाधीश १० अप्पर मुख्य न्यायाधीश व ३० न्यायाधीशांचा समावेश आहे.

(३) मुख्य न्यायाधीश हे प्रशासनिक प्रमुख आहेत. इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये अधिनियम, १८८२ अंतर्गत कलम १३ च्या तरतुदीनुसार प्रबंधक हे लघुवाद न्यायालयाचे मुख्य प्रशासकीय अधिकारी आहेत. त्याव्यतिरिक्त, या न्यायालयाच्या आस्थापनेवर ४ अप्पर प्रबंधकांची पदे कार्यरत आहेत. प्रबंधक आणि अप्पर प्रबंधक हे या न्यायालयाची प्रशासकीय बाजू सांभाळतात. प्रबंधक यांना इलाखा शहर लघुवाद न्यायालय अधिनियम, १८८२ च्या अंतर्गत कलम १३(१)(aa) च्या तरतुदीनुसार प्रतिवादीने कैफियत सादर न केलेले व अंतरिम अर्ज चालविण्याचे अधिकार आहेत. त्याचप्रमाणे, प्रबंधक सदर अधिनियमाच्या कलम १४, ३३, ३४, ३५, ५३ आणि ६१ च्या तरतुदीनुसार न्यायाधीशांप्रमाणे न्यायिक काम करतो. तसेच, भाडे नियंत्रण कायदांतर्गत दाखल झालेल्या दाव्यांमध्ये प्रतिवादी लिखित जबाब/कैफियत सादर करेपर्यंत कार्यवाही करण्याचे अधिकार प्रबंधक यांना आहेत.

मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, मुंबई हे या आस्थापनेचे नियंत्रण अधिकारी आहेत तर प्रबंधक हे आहरण व संवितरण अधिकारी आहेत.

प्रबंधक व अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, मुंबई हे मा. उच्च न्यायालयाने माहितीचा अधिकार, २००५ च्या अंतर्गत तयार केलेल्या जिल्हा न्यायालय माहिती अधिकार (सुधारित नियम), २००९ च्या तरतुदीनुसार अनुक्रमे जनमाहिती अधिकारी व पहिले अपिलीय अधिकारी आहेत.

(४) मुंबई येथील लघुवाद न्यायालयातील न्यायाधीशांचे अधिकार इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये अधिनियम १८८२ च्या कलम १९ अन्वये निश्चित केलेले अपवाद अधीन न्यायाधीशांना रक्कम रुपये १०,००० पेक्षा जास्त दावा नसलेल्या आर्थिक दाव्यांची सुनावणी करून निकालात काढण्याचे अधिकार आहेत. सदर रु. १०,००० च्या आर्थिक अधिकारीतेत वाढ करून महाराष्ट्र शासनाने ती महाराष्ट्र कायदा क्र. १५/१९८७ द्वारे दि. ७ मे १९८७ च्या महाराष्ट्र शासन राजपत्रामध्ये प्रसिध्द करून ती रुपये २५,००० एवढी केलेली आहे. परंतु त्याची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी झालेली नाही. त्याचप्रमाणे अधिनियमाच्या कलम ४१ अन्वये दाव्यात सुनावणी करून निकाली काढण्याचे अधिकार आहेत. अधिनियम कलम ३८ अन्वये पूर्ण न्यायालय अर्जावरील सुनावणी या न्यायालयाच्या दोन न्यायाधीश असलेल्या खंडपीठाद्वारे केली जाते. इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये १८८२ च्या कलम ४२ अंतर्गत द्विसदस्यीय खंडपीठ अपिल आणि पुनरीक्षण प्रकरणांच्या सुद्धा सुनावणी करतात.

(५) लघुवाद न्यायालय, मुंबईला मुंबई भाडे, हॉटेल आणि निवासगृहे दर नियंत्रण अधिनियम, १९४७ च्या कलम २८ अन्वये अनन्य अधिकारिता आहे आणि म्हणून या अधिनियमांतर्गत बृहन्मुंबईतील सर्व दाव्यांची सुनावणी सदर न्यायालय करते. मुंबई भाडे अधिनियम १९४७ अंतर्गत न्यायाधीशाने

दिलेल्या निर्णयावरील अपिल /पुनरिक्षण मधील सुनावणी “मुंबई भाडे, हॉटेल आणि निवासगृह दर नियंत्रण अधिनियम १९४७” च्या कलम २९ अन्वये दोन सदस्यीय खंडपीठाद्वारे केली जाते. प्रमाणभूत भाडे निश्चितीकरीता कलम ११ अन्वये सर्व अर्जावरील सुनावणी मुंबई येथील लघुवाद न्यायालय करते आणि अत्यावश्यक सेवा किंवा पुरवठा पुनःस्थापना पूर्ववत करण्याकरीता कलम २४ अंतर्गत सर्व अर्जावरील सुनावणी सदर न्यायालय करते. या न्यायालयास महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम १९९९, ३१ मार्च २००० पासून अंमलात आला आहे, त्या अंतर्गत सुद्धा अनन्य अधिकारिता आहे.

(६) (अ) मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ कलम २१७,२१८(ए), २१८,बी २१८सी आणि ३९४ (५) अंतर्गत अपिले व कार्यवाहीत सुनावणी मुख्य न्यायाधीश किंवा कोणत्याही अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीशांद्वारे केली जाते. तसेच कलम ५०३, ५०४ अ ५०७ अंतर्गत अर्जावरील सुनावणी मुख्य न्यायाधीश किंवा कोणत्याही अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीश मार्फत केली जाते कलम ३२ अंतर्गत निवडणूक याचिका मुख्य न्यायाधीश किंवा कोणत्याही अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीशांमार्फत निकाली काढली जाते.

महाराष्ट्र शासनाने अधिनियम, विधी व न्याय विभाग क्र. एससीसी-२९६४/२१७५-एच, दिनांक ३ जानेवारी १९६८ नुसार अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीशास मुख्य न्यायाधीशाचे अधिकार व जबाबदाऱ्या दिलेल्या आहेत.

६ (ब) मुख्य न्यायाधीशांना फौजदारी कायदा (सुधारणा) वटहुकूम १९४४ च्या कलम ३ सह कलम ४ अन्वये अर्जावर सुनावणी करून निकाली काढण्याचे अधिकार आहेत.

(७) वेतन प्रदान अधिनियम १९३६ अंतर्गत अपिलात सुनावणी या न्यायालयाच्या एक न्यायाधीशामार्फत केली जाते.

(८) मुंबई येथील लघुवाद न्यायालय यांना खालीलबाबतीत सुद्धा अधिकारिता प्राप्त आहे.

(अ) महाराष्ट्र मालकीतत्वावरील सदनिका (प्रवर्तन, बांधक विक्री, व्यवस्थापन आणि हस्तांतर यांचे विनियमन) अधिनियम १९६३ चे कलम १२ ए.

(ब) महाराष्ट्र कर्ज निवारण अधिनियम १९७५ चे कलम २३.

(क) नियंत्रकाने पारित केलेल्या आदेशावरून, मुंबई भाडे हॉटेल आणि निवासगृह दर नियंत्रण अधिनियम १९४८ च्या कलम ४२ अन्वये दाखल अपिलात सुनावणी.

(ड) या न्यायालयाच्या न्यायाधीशांना विस्थापीत व्यक्ती अधिनियम, १९५४ अंतर्गत अर्जावरील सुनावणी करण्याचे देखील अधिकार आहेत.

९. मुख्यालय व उपशाखा :

अ) मुख्यालय - लघुवाद न्यायालय, धोबी तलाव, लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई - ४०० ००२ येथे असून त्यांचे प्रादेशिक अधिकार क्षेत्र कुलाबा ते मुलुंड मध्य रेल्वे लाईन उपनगर आणि मानखुंद हार्बर रेल्वे लाईन उपनगर आणि माहिम पश्चिम रेल्वे लाईन उपनगर पर्यंत आहे. मुख्यालयात एकूण ३१ न्यायालये असून त्यापैकी २ न्यायिक अधिकाऱ्यांचे मिळून ५ पुनर्विचार, न्यायालये (Appellate Benches) २५ सुनावणी न्यायालये (Trial Court) असून त्यामध्ये प्रबंधकांचे १ न्यायालय आहे. दोन न्यायिक अधिकाऱ्यांचे मिळून न्यायालय क्र. २ हे विशेष पुनर्विचार न्यायालय असून येथे सरकारी प्रमाणाची ८१ बृहन्मुंबई महानगरपालिका कायदा अंतर्गतातील न्यायालय गरजेचे (Bonafide Requirement) दावे चालतात.

न्यायालय क्र. १० व १६ हि विशेष न्यायालये असून तेथे प्रामाणिक विवादाचे (Bonafide Requirement) दावे चालतात. न्यायालय क्र. ११ व १२ ही विशेष न्यायालय असून तेथे प्रमाणित भाडे निश्चित करण्याबाबतचे दावे चालतात व त्या न्यायालयांना "प्रमाणित भाडे न्यायालय" असे संबोधिले जाते. न्यायालय क्र. १८ व ३० ही विशेष न्यायालये असून तेथे बृहन्मुंबई महानगरपालिका कायदा, १८८८ च्या तरतुदीनुसार दावे चालतात व ह्या न्यायालयांना "बी.एम.सी. न्यायालय" असे संबोधिले जाते. न्यायालय क्र. १९ व २३ ही विशेष न्यायालये असून तेथे इलाखा शहर, लघुवाद न्यायालय कायदा, १८८२ च्या अंतर्गत कलम ४१ च्या तरतुदीनुसार टीई आणि टीईआर दावे चालतात व ज्या दाव्यातील जागांना भाडे नियंत्रण कायद्यांमध्ये संरक्षण नाही व त्यांना "विशेष न्यायालय" असे संबोधिले जाते. न्यायालय क्र. २१ हे विशेष न्यायालय असून तेथे पैसेविषयक संक्षिप्त व नियमित (Summary and Regular Suits) दावे चालतात. न्यायालय क्रमांक २४, मध्ये मुंबई पोर्ट ट्रस्टने दाखल केलेले व त्याच्या विरोधात दाखल केलेले दावे चालतात व त्याला बीपीटी न्यायालय असे संबोधले जाते.

ब) उपशाखा – वांद्रे शाखा ही भास्कर बिल्डींग, अनंत काणेकर मार्ग, मुंबई - ४०००५१ येथे स्थित आहे. भास्कर बिल्डींग मधील ३ ते ८ मजले सदर न्यायालयाच्या अधिपत्याखाली आहेत. बांद्रा मुंबई येथील लघुवाद न्यायालयाची शाखा दिनांक ६ ऑगस्ट, १९९० पासून सुरु करण्यात आली असून त्यांचे प्रादेशिक अधिकार क्षेत्र माहिम ते दहिसर पश्चिम रेल्वे लाईन उपनगर पर्यंत आहे.

वांद्रे शाखा येथे ११ न्यायालये कार्यरत असून त्यातील १ पुर्नविचार न्यायालये (Appellate Benches), १० सुनावणी न्यायालये (Trial Court) व १ प्रबंधकांचे न्यायालय आहे. न्यायालय क्रं. ३२ येथे प्रामाणिक विवादाचे (Bonafide Requirement) दावे चालतात. त्याचप्रमाणे तेथे इलाखा शहर, लघुवाद न्यायालय कायदा, १८८२ च्या अंतर्गत कलम ४१ च्या तरतुदीनुसार टीई आणि टीईआर दावे चालतात व ज्या दाव्यातील जागांना भाडे नियंत्रण कायद्यांमध्ये संरक्षण नाही व त्यांना "विशेष न्यायालय" असे संबोधिले जाते.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता-१
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

1	2	3	4	5
प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८ Actuals 2017-2018	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019	अर्थसंकल्प २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020	
(अ) कार्याचे वर्गीकरण- १०६-लघुवाद न्यायालये एकूण (अ)	--	--	--	--
(ब) उच्चिष्ट्यार वर्गीकरण- (१०६)(एक)इलाखा शहर न्यायालये (२०१४ ०२१६)	344957	410700	410700	509743
वेतन	70	742	667	764
अतिकालीक भत्ता	4614	6664	5211	6664
दुरुध्वनी वीज व पाणी शुल्क	1695	1218	1096	1218
प्रवास खर्च	10755	38713	28498	42003
कार्यालयीन खर्च	99	120	100	120
भाडे पट्टी व कर	--	--	--	--
पेट्रोल, तेल व वगण	141	1061	954	1124
संगणक खर्च	14000	1	22500	1
लहान बांधकामे	376331	459219	469726	561637
एकूण (एक)				
(१०६) (२) लघुवाद न्यायालये (२०१४ ०२२५)	77638	100000	89806	129000
वेतन	--	--	--	--
मजुरी	12	38	26	39
अतिकालीक भत्ता	116	321	225	321
टेलीफोन चार्जेस	0	1	0	1
कंत्राटी सेवा	497	685	480	753
प्रवास खर्च	1273	1651	1355	1791
कार्यालयीन खर्च	--	--	--	--
प्रदाने	27	50	45	53
संगणक	0	1	0	1
लहान बांधकामे	79563	102747	91937	131959
एकूण (दोन)				
एकूण (ब)	455894	561666	561663	693596
एकूण (एक)				
(A) Activity Classification (106) Small Causes Courts Total (A)				
(B) Objectwise Classification 106 (i) Presidency Courts (20140216). Salaries ... Overtime Allowances Telephone Expenses Travel Expenses Office Expenses Rent, Rates and Taxes Petrol, Oil and Lubricants Computer Charges Minor Works Total (I)				
106 (ii) Small Causes Courts (20140225). Salaries Wages Overtime Allowances Telephone Expenses Contractual s Services Travel Expenses Office Expenses Special Services Computer Minor Works Total (i) 15895				
एकूण (दोन)	79563	102747	91937	131959
एकूण (ब)	455894	561666	561663	693596
एकूण (एक)				

तक्ता-२ (एक)
TABLE-II-(i)

खालील तक्ता लघुवाद न्यायालय, मुंबई पुणे व नागपूर यांनी त्या त्या वर्षात केलेले काम दर्शवितो. The following table indicates the work done by the Small Causes Courts, Mumbai Pune and Nagpur.

वर्ष	न्यायाधीशांची मंजूर पदे इतर काम सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या Sanctioned Judges No. of Judges entrusted with Strength work outside their normal dutie	नेहमीच्या कामाबाहेर सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या No. of Judges entrusted with court work only	फक्त न्यायालयाचे काम	कामाचे दिवस No. of working days the year	Year
1	2	3	4	5	6
2015	...	44	-	235	2013
2016	...	44	-	235	2015
2017	...	44	-	235	2016

TABLE-II

तक्ता-२

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षारंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			नवीन दाखल झालेली प्रकरणे Cases instituted during the year		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
	1	2	3	4	5	6
लघुवाद न्यायालय, मुंबई						
१. मुख्य प्रकरणे (दिवाणी) ...	23771	24196	24580	5859	4927	4866
२. किरकोळ प्रकरणे (दिवाणी) ...	4461	4419	4603	2111	2131	1773
एकूण ...	28232	28615	29183	7970	7058	6639
लघुवाद न्यायालय, पुणे						
१. मुख्य प्रकरणे (दिवाणी) ...	5440	4927	--	785	875	---
२. किरकोळ प्रकरणे (दिवाणी) ...	1508	1413	--	345	385	---
एकूण ...	6948	6340	--	1130	1260	---
लघुवाद न्यायालय, नागपूर						
१. मुख्य प्रकरणे (दिवाणी) ...	1982	1864	1805	372+20 Rest	347+17 Rest	350Rest+ 13Rest
२. किरकोळ प्रकरणे (दिवाणी) ...	1128	1094	1269	297	339+1 Rest	275+2Rest
एकूण ...	3110	2958	3074	669+20Rest	686+18 Rest	625+15 Rest

खालील तक्ता, लघुवाद न्यायालयांचे २०१६-२०१७, २०१७-२०१८ व २०१८-२०१९ (३१-१२-२०१८ पर्यंतच्या) वर्षाचे उत्पन्न दर्शवितो

लघुवाद न्यायालये

प्रकरणांचे स्वरूप	मुंबई Mumbai			नागपूर Nagpur		
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017	2017-2018	2018-2019
	1	2	3	4	5	6
१. सेवा व सेवा फी ...	16386663	16917735	10739389	0	0	0
२. दंड व जप्तीच्या रकमा ...	0	0	0	0	0	0
३. मुद्रांक जमा केलेली न्यायालयीन फी	312424	2716378	2571218	251218	1307491	0
४. इतर बाबी ...	2970890	357293	284939	89160	59497	0
एकूण ...	19669977	19991406	13118946	2660378	1366988	--

- (दोन)

--II

एकूण			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases
Total			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year			
2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Court of Small Causes, Mumbai									
29630	29123	29446	5434	4543	5222	24196	24580	24224	... 1. Main Cases (Vivil)
6572	6550	6376	2153	1947	1924	4419	4603	4452	... 2. Miscellaneous Cases (Civil)
36202	35673	35822	7587	6490	7146	28615	29183	28676	... Total
Court of Small Causes, Pune									
6225	5802	--	1298	642	--	4927	5160	--	... 1. Main Cases (Vivil)
1853	1798	--	440	340	--	1413	1458	--	... 2. Miscellaneous Cases (Civil)
8078	7600	--	1738	982	--	6340	9	--	... Total
Court of Small Causes, Nagpur									
2374	2228	2168	510	421+2 Tr	305+5Tr	1864	1805	1858	... 1. Main Cases (Vivil)
1425	1434	1546	331	159+6 Tr	202	1094	1269	1344	... 2. Miscellaneous Cases (Civil)
3799	3662	3714	841	580+8 Tr	507+5Tr	2958	3074	3202	... Total

-३

--III

The following table indicates the income of the Court of Small Causes during the years 2016-2017, 2017-2018 and 2018-2019 (upto 31-12-2018).

The Court of Small Causes			
पुणे Pune			Nature of Cases
2016-2017	2017-2018	2018-2019	
8	9	10	
0	0	0	... 1. Service and Service Fees,
0	0	0	... 2. Fines and forfeiture.
4914309	2766892	0	... 3. Court Fees collected in Stamp
411691	355222	0	... 4. Other Matters,
5326000	3122114	0	... Total

तक्ता -५
TABLE-V

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	पदसंख्या /No. of Posts		पदनाम
		2017-2018	2018-2019	
1	2	3	4	5
4. Small Causes Courts				
Gazetted.-				
	R s .			
Chief Judge	... 51550-1230-58930-1380-63070	01	01	... मुख्य न्यायाधीश
Additional Chief Judge	... —,—,—	10	10	... अति. मुख्य न्यायाधीश
Judge	... 39530-920-40450-1880-49090	33	33	... न्यायाधीश
Registrar	... 9300-34800+4600	01	01	... प्रबंधक
Additional Registrar	... 9300-34800+4600	04	04	... अपर प्रबंधक
Personal Assistant	... 9300-34800+4600	07	07	... स्वीय सहायक
	Total	... 56	56	... एकूण
४. लघुवाद न्यायालये राजपत्रित				
अराजपत्रित वर्ग तीन-				
Deputy Registrar	... 9300-34800+4300	02	02	... उप प्रबंधक
Assistant Registrar	... 9300-34800+4300	04	04	... सहायक प्रबंधक
Accountant	... 9300-34800+4300	02	02	... लेखापाल
Chief Judge's Judicial Clerk	... 9300-34800+4300	01	01	... मुख्य न्यायाधीशांचा न्याय लिपीक
Chief Clerk	... 9300-34800+4200	02	02	... मुख्य लिपिक
Superintendent (Correspondence)t	... 9300-34800+4200	02	02	... अधीक्षक (पत्र व्यवहार)
Cashier	... 9300-34800+4200	03	03	... रोखपाल
Additional Cashier	... 9300-34800+4200	01	01	... अपर रोखपाल
Judicial Clerk	... 9300-34800+4200	44	44	... न्याय लिपिक
Translator and Interpreter	... 5200-20200+2800	44	44	... अनुवादक आणि दुभाषी
Stenographer (Higher Grade)	... 9300-34800+4400	42	42	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	... 9300-34800+4300	02	02	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Appraiser	... 5200-20200+2400	02	02	... मुल्य निर्णोता
Superintendent	... 5200-20200+2400	13	13	... अधीक्षक
Assistant Cashier	... 5200-20200+2400	02	02	... सहायक रोखपाल
Librarian	... 5200-20200+2000	02	02	... ग्रंथपाल
Steno Typist	... 5200-20200+2400	04	04	... लघु टंकलेखक
Assistant Translator	... 5200-20200+2400	03	03	... सहायक अनुवादक
Assistant Account	... 5200-20200+2400	02	02	... सहायक लेखापाल
Sr. Clerk वरिष्ठ लिपिक
Assistant Appraiser	... 5200-20200+1900	01	01	... सहायक मुल्य निर्णोता
Additional Assistant Cashier	... 5200-20200+1900	01	01	... अपर सहायक रोखपाल
Accounts Clerk	... 5200-20200+1900	03	03	... लेखा लिपीक
Clerk	... 5200-20200+1900	216	216	... लिपीक
Clerk Typist	... 5200-20200+1900	06	06	... लिपीक टंकलेखक
Telephone Operator	... 5200-20200+2000	02	02	... दूरध्वनिचालक
Head Bailiff	... 5200-20200+2000	02	02	... प्रमुख बेलीफ
Beliff	... 5200-20200+1900	74	74	... बेलीफ
Driver	... 5200-20200+1900	09	09	... चालक
Shroff	... 5200-20200+1900	16	16	... श्रॉफ
Typist	... 5200-20200+2000	14	14	... टंकलेखक
	Total	... 521	521	... एकूण
Class IV				
वर्ग चार-				
Liftman	... 4440-7440+1600	10	10	... उदवाहन चालक
Havaldar	... 4440-7440+1600	02	02	... हवालदार
Naik	... 4440-7440+1600	07	07	... नाईक
Pump Operator	... 4440-7440+1600	02	02	... पंप परिचारक
Roneo Operator	... 4440-7440+1600	01	01	... रोनिओ चालक
Xerox Operator	... 4440-7440+1600	02	02	... झेरोक्स चालक
Mali	... 4440-7440+1300	02	02	... माळी
Peon	... 4440-7440+1300	63	63	... चपराशी
Hamal	... 4440-7440+1300	92	92	... हमाल
Sweeper	... 4440-7440+1300	00	00	... सफाईगार
Watchman	... 4440-7440+1300	06	06	... पहारेकरी
Halalkhor	... 4440-7440+1300	04	04	... हलालखोर
Water Server	... 4440-7440+1300	01	01	... पाणके
	Total	... 192	192	... एकूण
	Grand Total	... 769	769	... एकूण बेरीज

७. मुख्य महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई.

प्रस्तावना -

मा. उच्च न्यायालयाच्या स्थापने अगोदर ही न्यायालये अस्तित्वात आली आहेत. महानगर दंडाधिकाऱ्यांची न्यायालये, पूर्वी "इलाखा शहर दंडाधिकारी" न्यायालये म्हणून ओळखली जात होती, त्यांचे अस्तित्व गेल्या २०७ वर्षांपासून आहे. ही न्यायालये पूर्वी 'पोलीस न्यायालय' म्हणून सुध्दा ओळखली जात होती. ही पोलीस न्यायालये सन १८१० साली स्थापित झाली. त्यावेळी एक वरिष्ठ न्यायालय व एक कनिष्ठ न्यायालय अशी दोन न्यायालये होती.

१ एप्रिल १९७४ पासून फौजदारी प्रक्रिया संहितेत झालेल्या पहिल्या सुधारणेनुसार "इलाखा शहर दंडाधिकारी" चे पदनाम "महानगर दंडाधिकारी न्यायालये" असे बदलण्यात आले.

मुख्य महानगर दंडाधिकारी, अतिरिक्त मुख्य महानगर दंडाधिकारी व महानगर दंडाधिकारी, यांना विविध प्रकारचे रिमांड अर्ज, जामीन अर्ज, नोटीस आणि किरकोळ अर्ज आणि फौजदारी प्रकरणे हाताळण्याचे अधिकार आहेत. महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई येथील मंजूर पदसंख्या ७५ आहे. त्यात १ मुख्य महानगर दंडाधिकारी, १४ अतिरिक्त मुख्य महानगर दंडाधिकारी आणि ६० महानगर दंडाधिकारी असून बृहन्मुंबईतील निम्नलिखित १६ केंद्रावर कार्यरत आहेत. न्यायालयीन केंद्राची नावे पुढील प्रमाणे आहेत.

(१) एस्प्लेनेड, (२) माझगाव, (३) गिरगाव, (४) दादर, (५) अंधेरी, (६) बांद्रा, (७) बोरीवली, (८) कुर्ला, (९) विक्रोळी, (१०) मुलुंड, (११) बेलार्ड पिअर, (१२) सी. एस. टी. (१३) मुंबई सेंट्रल, (१४) विलेपार्ले, (१५) शिंदेवाडी, (१६) बाल न्यायालय, उमरखाडी, मुंबई.

महानगर दंडाधिकाऱ्यांची नियुक्ती न्याय दंडाधिकारी, प्रथम वर्ग आणि दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर यातून मा. उच्च न्यायालयाद्वारे केली जाते. महानगर दंडाधिकारी न्यायालयांशिवाय, विशेष महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, सुध्दा सकाळच्या सत्रामध्ये चालविली जातात. ते किरकोळ स्वरूपाच्या गुन्ह्यांमधील प्रकरणे हाताळत असून आणि त्यांना "प्रभात न्यायालये" म्हणून संबोधिले जाई. सदर प्रभात न्यायालयांचे कामकाज ३१,१०,२०१० पर्यंत चालू होते.

महानगर दंडाधिकारी न्यायालयात आर्थिक कायदयाशी निगडित प्रकरणे म्हणजेच सीमा शुल्क अधिनियम, विदेशी मुद्रा विनिमय अधिनियम, केंद्रीय उत्पादन शुल्क आणि मीठ अधिनियम, आयकर अधिनियम, विक्रीकर अधिनियम, पी.एफ. (भ.नि.नि.) अधिनियम इत्यादी अधिनियम अन्वये वगैरे खटले चालविले जातात.

या प्रकरणा व्यतिरिक्त भारतीय दंड संहिता अंतर्गत प्रकरणे राज्य व केंद्र शासनाने पारित केलेल्या कायद्यांतर्गत तसेच कॅट्टबिक अत्याचार प्रतिबंधक कायद्यांतर्गत प्रकरणे दाखल केली जातात. महानगर दंडाधिकारी यांच्या न्यायालयात मुंबई महानगर पालिका अधिनियम व भारतीय रेल्वे अधिनियम अंतर्गत सुध्दा प्रकरणे चालविली जातात. मुंबई महानगरपालिका अधिनियम आणि भारतीय रेल्वे अधिनियम अंतर्गत प्रकरणे हाताळण्यासाठी ६ स्वतंत्र न्यायालये आहेत. सध्या १ स्वतंत्र न्यायालय केंद्रीय गुन्हा अन्वेषण (सी. बी. आय.) विभाग द्वारा दाखल प्रकरणे चालविण्यासाठी

आहेत. तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार या आस्थापनाच्या अधिपत्याखाली एकूण ३ विशेष न्यायालये सन २००७ पासून कार्यरत होती.-१९९२-९३ मधील दंगलीच्या प्रकरणांची सुनावणी करण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या दोन न्यायालयांचे काम ऑगस्ट २००८ मध्ये संपुष्टात आले. व एक अनैतिक मानवी व्यापार प्रतिबंधक कायद्या अंतर्गत व महिलावरील अत्याचाराची प्रकरणे निकाली काढण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेले विशेष न्यायालय माझगाव येथे सुरु आहे.

या कार्यालयात अतिरिक्त मुख्य महानगर दंडाधिकारी ३ रे न्यायालय, एस्प्लेनेड यांच्या अखत्यारित प्रेस आणि बुक्स रजिस्ट्रेशन कायदा, १८६७ अंतर्गत कामासाठी स्वतंत्र विभाग आहे. रजिस्ट्रार ऑफ न्युज पेपर्स फॉर इंडिया, केंद्र शासन यांच्या सहमतीने सदर कामकाज चालविले जाते. मुंबई येथील महानगर दंडाधिकारी यांना फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १४५ अंतर्गत अर्ज आणि परक्राम्य लेखा अधिनियमाच्या कलम १३८ अंतर्गत प्रकरणांत सुध्दा निर्णय द्यावे लागतात आणि आता २ न्यायालये केवळ परक्राम्य लेख अधिनियमाच्या कलम १३८ खालील प्रकरणे हाताळण्यासाठी आहेत

न्यायदानामध्ये सुधारणा करण्यासाठी सहसंचालक, वित्त मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. एफ-३२,(१) एफसीडी/२०१० दि. ३०-०६-२०१० नुसार १३ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी प्रमाणे महाराष्ट्र राज्यास सकाळची व संध्याकाळची न्यायालये स्थापन करण्याकरिता रु. ३४७,५४,५०८ एवढा निधी सन २०१०-२०१५ या पाच वर्षांकरिता उपलब्ध करून देण्यात आला आहे व त्या अनुषंगाने मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार बृहन्मुंबईमध्ये १० सायंकालीन न्यायालये आणि २० प्रभात न्यायालये स्थापन करण्यात आली होती त्यापैकी २ सायंकालीन न्यायालये मार्च २०१० मध्ये स्थापन करण्यात आलेली आहेत उर्वरीत ८ सायंकालीन न्यायालये व २० प्रभात न्यायालये ऑगस्ट २०१० मध्ये स्थापन करण्यात आली आहेत. सदर न्यायालया मधून परक्राम्य अधिनियम १८८१ कलम १३८ कायद्यांतर्गत येणारी प्रकरणे चालविण्यात येतात. सध्या २० प्रभात न्यायालये आणि १० सायंकालीन न्यायालये आळीपाळी पध्दतीने मा. उच्च न्यायालयाचा आदेश क्र. अ-३९०५/२०१५ दि. २२-१२-१४ नुसार ३१-०३-२०१५ पर्यंत कार्यरत होती. प्रलंबित खटले निकाली काढून त्यांची संख्या कमी करण्यावर भर देण्याचे शासनाचे तसेच मा. उच्च न्यायालयाचे धोरण आहे. विधी व न्याय विभागाचे ज्ञापन क्र. एमसीजी-०८१०/८५६/सीआर-१६५/कार्यासन- ११ दिनांक १९ ऑक्टोबर २०१० नुसार उपरोक्त न्यायालयांच्या कामकाजासाठी नियमावली तयार करण्यात आली आहे.

महानगर दंडाधिकाऱ्यांच्या न्यायालयात दरवर्षी मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार संचित खटल्यांचा निपटारा करण्याकरिता वेळोवेळी विशेष अभियान मोहिम राबविण्यात येते. तसेच महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकारा यांच्या आदेशानुसार महालोक अदालत व मेगा लोक अदालतीचे आयोजन करण्यात येते. यावर्षी दि. २३-११-२०१३ रोजी राष्ट्रीय विधी सेवा प्राधिकारण यांच्या आदेशानुसार पहिल्या राष्ट्रीय लोक अदालतीचे आयोजन करण्यात आले होते यावर्षी राष्ट्रीय लोक अदालतीचे आयोजन दि. ०८-०४-२०१७, ०८-०७-२०१७, दि. ०९-०९-२०१७ व दि. १-१२-२०१७ रोजी करण्यात आले त्यामुळे कार्यालयीन खटल्यांचा निपटारा होऊन प्रलंबित खटल्यांची संख्या मोठ्या प्रमाणात कमी होण्यात सहाय्य झाले.

तक्ता-२ (दोन)
TABLE-II-(ii)

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, बृहन्मुंबई
(तीन) कार्यक्रम कार्यप्रवाहाचा सारांश -

खालील तक्ता महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, बृहन्मुंबई यांनी २०१६, २०१७ व २०१८ मध्ये केलेले कामकाज दर्शवितो.

**The Metropolitan Magistrates Courts, Greater Mumbai.
(III) Programme Work Load Summary :**

The following table indicates the work done by the Metropolitan Magistrates Courts, Greater Mumbai during the years 2016, 2017 and 2018.

वर्ष	न्यायाधीशांची मंजूर पदे Sanctioned Judges Strength	नेहमीच्या कामाबाहेर इतर काम सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या No. of Judges entrusted with outside their normal duties	फक्त न्यायालयाचे काम सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या No. of Judges entrusted with court work only	कामाचे दिवस No. of working days	Year		
1	2	3	4	5	6		
२०१६	...	75	0	75	263	...	2016
२०१७	...	75	0	75	263	...	2017
२०१८	...	---	--	--	---	...	2018

115

* 4 Vacant ** 5 Vacant *** 6 Vacant

तक्ता-३(तीन)
TABLE-III

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, बृहन्मुंबई

The metropolitan Magistrates Courts, Greater Mumbai.

प्रकरणाचे स्वरुप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year				वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases instituted during the year				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year				Name of Cases
	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018		
१. मुख्य प्रकरणे (फौजदारी)	...	334979	402498	388984	1071775	908215	774048	1406754	1310713	1163032	1004256	921129	777217	402498	388984	385815	... 1. Main Cases (Criminal)
२. विक्रमकौठ प्रकरणे (फौजदारी)	...	11761	14611	184998	27215	26382	26458	38976	40993	44956	24365	22495	22359	14811	18498	22597	... 2. Miscellaneous Cases (Criminal)
एकूण	346740	417109	407482	1098990	934597	800506	1445730	1351706	1207988	1028621	944224	799576	417109	407482	408412	Total	

तक्ता -४ (चार)
TABLE-IV

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये

The Metropolitan Magistrates Courts

खालील तक्ता महानगर दंडाधिकाऱ्यांच्या न्यायालयाचे २०१६-२०१७, २०१७-२०१८ व २०१८-२०१९ (३१-१२-२०१८पर्यंतच्या) वर्षांचे उत्पन्न दर्शवितो.

The following table indicates the Income of the Metropolitan Magistrates Courts during the years 2016-2017, 2017-2018 and 2018-2019 (upto 31-12-2018).

उत्पन्नाची बाब	2016-2017	2017-2018	2018-2019 (31-12-2019)	Item of Income
1	2	3	4	5
१. सेवा आणि सेवा फी ...	4696484	5449280	4457006	... Service and Service fees
२. जप्तीच्या रकमा ...	1898382	102776	233129	... Forfeitures
३. दंड व इतर बाबी ...	456903483	114521717	1250243691	... Fines and other Receipts
एकूण ...	463498349	120073773	1254933826	... Total

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	पदसंख्या /No. of Posts		पदनाम
		2017-2018	2018-2019	
1	2	3	4	5
5. METROPOLITAN MAGISTRATES COURTS, MUMBAI				
Gazetted.-				
	Rs.			
Chief Metropolitan Magistrate Mumbai	... 39520-920-40450-1080-49090-1230-54010	01	01	मुख्य महानगर दंडाधिकारी
Additional Chief metropolitan Magistrate	... 39520-920-40450-1080-49090-1230-54010	14	14	अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी
Metropolitan Magistrate	...39520-920-40450-1080-49090-1230-54010	61	61	महानगर दंडाधिकारी
Metropolitan Magistrate (Juvenile Court) Umerkhadi.	...39520-920-40450-1080-49090-1230-54010	01	01	महानगरदंडाधिकारी (बाल न्यायालय) उमरखाडी
Registrar Metropolitan Magistrate	... 9300-34800 + G.P. 4600	01	01	प्रबंधक व महानगर दंडाधिकारी
	Total ...	78	78	एकूण
Non-Gazetted Class II-				
Personal Assistant	... 9300-34800+4600	08	08	अराजपत्रित वर्ग दोन- स्वीय सहायक
	Total ...	08	08	एकूण
Non-Gazetted Class III-				
Deputy Registrar	... 9300-34800+ GP 4300	01	1	उप प्रबंधक
Assistant Registrar	... 9300-34800+ GP 4300	06	6	सहायक प्रबंधक
Chief Interpreter and Sr. Judicial Clerk	... 9300-34800+ GP 4300	02	2	मुख्य दुभाषी आणि वरिष्ठ न्याय लिपीक
Office Superintendent	... 9300-34800+ GP 4300	01	1	अधीक्षक
Judicial Clerk	... 9300-34800+ GP 4200	74	74	मुख्य लिपिक
Interpreter	... 5200-20200+ GP 2800	74	74	दुभाषी
Stenographer (Higher Grade)	... 9300-34800+ GP 4400	49	49	लघुलेखक (उच्च श्रेणी) मुख्य लिपिक
Stenographer (Lower Grade)	... 9300-34800+ GP 4300	18	18	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Head Clerk	... 9300-34800+ GP 4200	02	02	प्रमुख रोखपाल
Head Cashier	... 5200-20200+ GP 2400	13	13	मुख्य रोखपाल
Asstt. Superintendent	... 5200-20200+ GP 2400	20	20	—
Record Keeper	... 5200-20200+ GP2400	01	01	अभिलेखापल
Senior Clerk	... 5200-20200+ GP 2400	07	07	वरिष्ठ लिपिक
Head Typist	... 5200-20200+ GP 2400	2	2	मुख्य टंकलेखक
Asstt. Cashier	... 5200-20200+1900	49	49	रोखपाल (सहायक)
Cashier	... 5200-20200+1900	1	1	रोखपाल
Clerk	... 5200-20200+1900	172	172	लिपिक
Clerk Typist	... 5200-20200+ GP 1900	23	23	लिपिक टाईपिस्ट
Typist	... 5200-20200+ GP 1900	131	131	टंकलेखक
Cashier Clerk	... 5200-20200+ GP 1900	1	1	रोखपाल लिपिक
Car Driver	... 5200-20200+ GP 1900	11	11	वाहन चालक
Jeep Driver	... 5200-20200+ GP 1900	1	1	वाहन चालक
	Total ...	659	659	एकूण
Class IV				
Havaldar	... 4400-7400+1600	01	01	हवालदार
Naik	... 4400-7400+1600	07	07	नाईक
Peon	... 4400-7400+1300	118	118	शिपाई
Hamal	... 4400-7400+1300	54	54	हमाल
Chaprasi	... 4400-744 0+1300	48	48	चपराशी
Liftman	... 4400-7440+1300	05	05	उदवाहक
Mali	... 4400-7440+1300	04	04	माळी
Sweeper	... 4400-7440+1300	02	02	सफाईगार
Meheter	... 4400-7440+1300	11	11	मेहतर
Zerex Operator	... 4400-7440+1600	01	01	झेरोक्स ऑपरेटर
	Total ...	251	251	एकूण
Grand Total ...		---	---	एकूण बेरीज

Class - I (ON CONTRACT BASIS)

Court Manager	...	Consolidated Monthly emolument (Rs.40000/- FixPay)+Rs. 7000 (HRA)+ Rs 1400/- (CA) +Rs 2500/-(PA)+Rs 2000/- (medical Allw.)=Rs.52900/-	1	1	...	न्यायालय व्यवस्थापक
Total			1	1	...	

Class - IV (ON CONTRACT BASIS)

Peon	...	4400-7400+ GP 1300	3	3	...	शिपाई
Hamal	...	4400-7400+ GP 1300	4	4	...	हमाल
Chaprasi	...	4400-744 0+ GP 1300	3	3	...	चपराशी
Sweeper	...	4400-7440+ GP 1300	3	3	...	सफाईगार
Total		...	13	13	...	एकूण
Grand Total		...	1010	1010	...	एकूण बेरीज

८. महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त

(एक) प्रस्तावनात्मक

महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई हे लोकयोपयोगी कार्यालय आहे, या कार्यालयाचे कामकाज केंद्र शासनाच्या (अ) महाप्रशासक अधिनियम, १९६३ (ब), शासकीय विश्वस्त अधिनियम, १९९३ व (क) कोषाध्यक्ष धर्मादाय दाननिधी अधिनियम, १८९० या तीन अधिनियमांन्वये चालते.

(अ) महाप्रशासक म्हणून :-

महाप्रशासक हे महाप्रशासक अधिनियम, १९६३ अन्वये महाराष्ट्र राज्याकरिता नियुक्त झालेले एक निगम असून, त्यांचे काम न्यायिक स्वरूपाचे आहे. वरील अधिनियमाच्या सुधारित कायदा क्र. १२ सन २००२ अनुसार महाप्रशासक, महाराष्ट्र राज्य मुंबई हे रु. १०,००,००० पर्यंतच्या संपत्तीचे प्रशासन स्वतःच्या प्राधिकारात करू शकतात व रु. १०,००,००० च्या वरील संपत्तीचे प्रशासन मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशाने करू शकतात.

कुठलीही व्यक्ती महाप्रशासकांना त्यांच्या इच्छापत्राचा /मृत्युपत्राचा एकमात्र प्रशासक म्हणून नेमू शकते. जेव्हा मृत व्यक्तीचे वारसदार भारताबाहेर रहात असतील व इतर कारणास्तव त्यांना मृत व्यक्तीची संपत्ती प्रशासन करण्यास वेळ उपलब्ध नसेल. अशा वेळेस वारसदारांनी महाप्रशासकांना लेखी कळविले तर, महाप्रशासक प्रशासनपत्रासाठी उच्च न्यायालयात अर्ज करू शकतात. कुठलेही खाजगी व्यवस्थापक/प्रशासक त्यांना मृत्युपत्राचे सत्यापन किंवा प्रशासन अधिकार पत्रान्वये सोपविलेली संपत्ती महाप्रशासकांकडे त्यांच्या पूर्व-संमतीने हस्तांतर करू शकतात. सूट दिलेल्या व्यक्ती सोडून इतर व्यक्तींच्या संपत्तीचे प्रशासक म्हणून महाप्रशासक प्रशासन अधिकारपत्रासाठी अर्ज करू शकतात. (सूट दिलेली व्यक्ती म्हणजे भारतीय उत्तराधिकार अधिनियम, १९२५ च्या कलम ३ अन्वये भारतीय ख्रिश्चन, हिंदू, मुसलमान, पारसी किंवा बौद्ध व्यक्ती ज्यांना ते अधिनियम लागू होण्यापासून सूट दिली आहे.) मृत्यू पावलेल्या व्यक्तींचे राज्यात स्थित असलेल्या संपत्तीचे मूल्य रु. १०,००,०००/- पर्यंत असेल आणि मृत्युपत्राने नियुक्त केलेले वारस, निकट कुळातील व्यक्ती किंवा मृत्युपत्र व्यवस्थापक यांनी महाप्रशासक यांच्याकडे प्रमाणपत्रासाठी विहित नमुन्यात अर्ज करावयाचे राहून गेले असेल अशा प्रकरणात महाप्रशासक स्वतःच्या अधिकारात प्रशासनपत्राशिवाय प्रशासनपत्र दिले आहे असे समजून संपत्तीचे प्रशासन करू शकतील. जर मृताच्या संपत्तीचे मूल्य रु. १०,००,०००/- हून अधिक असेल अशा प्रकरणात प्रथम पोलीस विभाग किंवा इतर माध्यमांद्वारे मिळालेल्या माहितीनुसार संपत्ती ताब्यात घेऊन मा. उच्च न्यायालयाकडून तिचे प्रशासन करण्यासाठी प्रशासन अधिकारपत्र (लेटर्स ऑफ अॅडमिनीस्ट्रेशन) कमी वेळात व कमी खर्चात प्राप्त करू शकतात. तत्पश्चात मृत व्यक्तीच्या वारसांबाबत माहिती मिळाली तर योग्य शहानिशा करून त्या वारसांना मृतांच्या संपत्तीचे प्रदान केले जाते. जर मृताचे वारस अज्ञान असतील तर ते सज्ञान होईपर्यंत संपत्तीचे प्रशासन केले जाते. तसेच मृत्यू पावलेल्या व्यक्तीची संपत्ती मुंबई उच्च न्यायालयाच्या साधारण किंवा असाधारण अधिकार

क्षेत्रात असेल व प्रशासनपत्राअभावी अशा संपत्तीची अफरातफर/ऱ्हास किंवा उधळण्याचा धोका असेल अशा प्रकरणात महाप्रशासक मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशाने प्रशासनपत्र प्राप्त करण्यासाठी अर्ज करू शकतात.

याव्यतिरिक्त महाप्रशासक अधिनियम, १९६३ च्या कलम २९ अन्वये महाप्रशासक मृत व्यक्तींच्या रु. १०,००,०००/- पर्यंतच्या मूल्यांच्या संपत्तीकरीता (शासकीय बचत खाते व भविष्य निर्वाह निधी अधिनियम, १९२५ खाली अंतर्भूत भविष्य निर्वाह निधी वगळता) मृताची पत्नी, मृत्युपत्राने नियुक्त केलेले वारस किंवा संपत्ती प्रशासन करणारी व्यक्ती यांनी विहित नमुन्यात केलेल्या अर्जानुसार महाप्रशासकांचे प्रमाणपत्र देऊ शकतात.

(ब) शासकीय विश्वस्त म्हणून :-

समाजातील कोणत्याही ज्ञातीच्या कोणत्याही व्यक्तीला शासकीय विश्वस्तांना (त्यांच्या संमतीने) न्यास करार किंवा न्यासाचे दस्तऐवज तयार करून आपल्या संपत्तीचे विश्वस्त म्हणून नेमता येते. शासकीय विश्वस्तांनी संपत्तीचे प्रशासन करावे व विश्वस्त म्हणून काम पहावे असे वाटले तर ते शासकीय विश्वस्तांना मृत्युपत्रान्वये एकमात्र व्यवस्थापक म्हणून नेमू शकतात. समाजातील कुठल्याही ज्ञातीचे कुठल्याही व्यक्तीला मृत्युपत्रान्वये खाजगी व्यक्तीला व्यवस्थापक व शासकीय विश्वस्तांना विश्वस्त म्हणून नेमता येते. मुंबई उच्च न्यायालयाच्या साधारण किंवा असाधारण दिवाणी अधिकार क्षेत्रात असलेले असे न्यास की ज्यांच्यामध्ये संपत्ती आहे, परंतु त्या संपत्तीचे प्रशासन/व्यवस्थापन करण्यासाठी विश्वस्त नाहीत किंवा असलेले विश्वस्त न्यासाचे काम सांभाळण्यास असमर्थ आहेत अशा प्रकरणात मा. उच्च न्यायालय शासकीय विश्वस्तांना त्यांच्या संमतीने न्यासाच्या संपत्तीचे विश्वस्त म्हणून नेमू शकते. तसेच शासकीय विश्वस्तांना त्यांच्या संमतीने निवृत्त होणाऱ्या विश्वस्तांच्या जागी बदली विश्वस्त म्हणून, अज्ञान किंवा मनोरुग्णाच्या वारसातील हिस्सा/भाग/वाटा किंवा बक्षीस यांचे विश्वस्त म्हणून व सार्वजनिक/अर्ध-सार्वजनिक निधीचे (भविष्यनिर्वाह निधी, ज्ञातींच्या संस्थांचे निधी धर्मादाय किंवा लोककल्याणासाठी स्थापन झालेल्या संस्थांचे निधी) विश्वस्त म्हणून नियुक्त करता येते.

(क) कोषाध्यक्ष, धर्मादाय दाननिधी म्हणून :-

वरील कार्याव्यतिरिक्त, महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त यांची दिनांक १ फेब्रुवारी १९७७ पासून धर्मादाय आयुक्त यांच्या जागी कोषाध्यक्ष धर्मादाय दाननिधी, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई व अभिकर्ता कोषाध्यक्ष धर्मादाय दाननिधी भारताकरिता म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. दाननिधीच्या संबंधात कर्जरोख्यांवरील व्याज/मुदतठेवींवरील व्याज वसूल करून व त्यांची वाटणी दाननिधीच्या प्रशासकांमध्ये करण्याचे काम ते करतात.

कोणत्याही व्यक्तीस संबंधित सरकारी खात्याकडे अर्ज करून दाननिधीची स्थापना करता येते (उदाहरणार्थ दाननिधीचा उद्देश जर शैक्षणिक असेल तर शिक्षण खात्याकडे, दाननिधीचा उद्देश वैद्यकीय असेल तर आरोग्य खात्याकडे) व त्यांनंतर दाननिधीचा फंड वरील गोष्टींकरिता कोषाध्यक्षांकडे देण्यात येतो. अशा तऱ्हेने निधीवरील येणारे उत्पन्न हे संबंधित प्रशासकांना विशिष्ट उद्दिष्टपूर्तीकरिता पाठविले जाते.

तक्ता-१
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

1	2		3		4		5	
	प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actuals 2017-2018	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019	अर्थसंकल्प २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020				
(अ) कार्याचे वर्गीकरण- ११०.-महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त (२०१४०२५२)	--	--	--	--	--	--	--	--
एकूण (अ)	--	--	--	--	--	--	--	--
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण- वेतन	10282	13189	13189	17013				
मजूरी	0	0	0	0				
अतिकालीन भत्ता	0	22	19	22				
इले. टेलि. खर्च	124	190	190	190				
प्रवास खर्च.	85	50	45	55				
कार्यालयीन खर्च	366	441	3996	478				
संगणक	40	46	41	48				
इतर खर्च	--	--	--	--				
एकूण (ब)	10897	13938	13880	17806				
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने (II) Financial Requirements मागणी क्रमांक जे-१, (दत्तमत्त) २०१४ -न्यायदान				
एकूण (क)				

तक्ता-२
TABLE-II

खालील तक्ता संपदा व न्यास, लेखा आणि मालमत्ता याचा त्या त्या वर्षामधील तपशील दर्शवितो.

The following table indicate the No. of estates and trusts, their accounts and particulars of values of the assests during the respective years.

धारणेचे स्वरूप	2016 रक्कम Amount	2017 रक्कम Amount	2018 रक्कम Amount	Nature of holding
1	2	3	4	
(अ) संपदा-				-Estates
संपदाची संख्या	216	222	222	No. of Estates
लेख्यांची संख्या	235	241	235	No. of Account
शेअर्सची संख्या	72407	37927	21136.88	No. of Shares
ठेवीच्या पावत्या	855	782	776	No. of F. D. Receipts
मालमत्ता-	0	0	0	-Assets
शेअर्स	724070	379270	311369	Value of Shares
ठेवी	0	27181000	93325145	Value of F. D. Receipts
रोखे	2090000	--	28284000	Securities
दागिने	3117074	3540000	5056720	Ornaments
स्थावर मालमत्ता	1513649	1513649	1513649	Immovable properties
पौन्ड	0	0	0	Pounds
एकूण	95713246	117348646	128490883	Total
(ब) न्यास-				-Trusts
न्यासांची संख्या	337	331	327	No. of Trusts
लेख्यांची संख्या	380	364	354	No. of Accounts
शेअर्सची संख्या	289808.15	311656.15	337495.15	No. of Shares
बॉन्डची संख्या	0	43124000	37098000	No. of Bonds
ठेवीच्या पावत्या	2445	1857	1644	No. of F. D. Receipts
मालमत्ता	0	0	0	-- Assets
शेअर्स	289808.15	311656.15	337495.15	Value of Shares
परदेशी शेअर्सची किंमत	0	0	0	Value of Foreign Shares
बॉन्डसची किंमत	0	43124000	37098000	Value of Bonds
ठेवी	166120174.82	140522022.13	17766274.21	Value of F. D. Receipts
रोखे	140000	0	0	Securities
दागिने	58757	58757	58757	Ornaments
स्थावर	13524000	13524000	13524000	Immovable properties
एकूण	180132739.97	19750435.28	228680976.36	Total
परदेशी शेअर्सची किंमत	0	0	0	Value of Foreign Shares
स्टर्लिंग	100	100	100	Sterling
पौन्ड	1027.8	1027.8	1027.8	Pounds
एकूण (१) महाप्रशासक रुपये	95713246	117348646	128490883	Total (1) A. G.
पौन्ड	0	0	0	Pounds
एकूण (२) शासकीय विश्वस्त रु.	180132739.97	19754043.28	228680976.36	Total (2) O. T.
स्टर्लिंग (रोखे)	100	100	100	Sterling (Securities)
परदेशी शेअर्सची किंमत	0	0	0	Value of Foreign Shares
पौन्ड	1027.8	1027.8	1027.8	Pounds (Securities)
एकूण (१+२)	275845985.97	314889081.28	35178559.36	Total (1+2)
परदेशी शेअर्सची किंमत	0	0	0	Value of Foreign Shares
पौन्ड	0	0	0	Pounds
स्टर्लिंग (रोखे)	100	100	100	Sterling (Securities)
पौन्ड (रोखे)	1027.8	1027.8	1027.8	Pounds (Securities)

महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई

**Administrator General and Official Trustee, Maharashtra State Mumbai
(III) Programme Work-Load Summary and Explanation of Financial Requirements.**

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश आणि आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण

महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त यांना विश्वस्त या नात्याने काम करावे लागते, त्यांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या मिल्कतीमधील भाडी वसूल करण्याकरिता दाखल केलेले दावे, प्रमाणपत्राकरता आलेले अर्ज तसेच मालमत्ता व न्यासाची संख्या खालील तक्ता दर्शवितो.

महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त यांच्या ताब्यात येणाऱ्या संपदा, न्यास दाननिधी आणि स्थावर मालमत्ता ही बरीच वर्षे त्यांच्या ताब्यात राहतात व त्या संबंधित वैध दस्तऐवजाप्रमाणे निकालात काढल्या जातात. त्याचप्रमाणे न्यायालयात दाखल केलेल्या प्रकरणी निकाल न्यायालयीन कार्यवाहीवर अवलंबून असतो. म्हणून ह्या बाबी निकालात काढण्यासंबंधी काही प्रमाणे ठरविता येत नाहीत.

The following table indicates the number of estate and trusts in which the Administrator General and Official Trustee has to act as Administrator General and Official Trustee and number of suits for recovery of rents in property under his control and the petitions received for Administrator's Certificate.

The Estate, Trusts, endowments and the immovable properties received by the Administrator General and Official Trustee, are to remain in his office for a good number of years and are disposed of as per provisions of the legal documents held therein. Similarly disposal of suit filed in Courts depend upon the Court proceedings. Hence it is not possible to fix norms of disposal for the items.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास, त्या प्रमाणे निकालात काढायची प्रकरणे As per norms if any, No of cases to be disposed of	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year		वर्षात आलेली प्रकरणे Cases received during the year		एकूण Total		वर्षात बजावणी आणि अंमल-बजावणी कलेली प्रकरणे Cases served and executed during the year		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year		Nature of Cases						
		2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016		2017	2018				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11	12	13	14	15	16
१. संपदा	...	-	221	216	222	1	9	3	222	225	6	3	11	216	222	214	1.	Estates
२. न्यास	...	-	343	347	331	0	0	0	343	337	331	6	4	337	331	327	2.	Trusts
३. दाननिधी	..	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.	Charitable Endowments
(१) राज्य	...	-	547	547	547	0	0	0	547	547	547	0	0	547	547	547	(1)	State
(२) मध्यवर्ती	...	-	36	36	36	0	0	0	36	36	36	0	0	36	36	36	(2)	Central

४.	महाप्रशासक प्रमाणपत्राकरितांचे अर्ज	...	0	241	144	122	42	49	48	283	193	170	139	71	38	144	122	132	4. Petition for A. G. Certificate
५.	नियंत्रणाखालील स्थावर मिळकती.	0	36	35	38	38	0	0	1	36	40	39	1	2	7	35	38	32	5. Immovable properties under control.
	(१) मुंबईमध्ये—																		(1) In Mumbai.
	महाप्रशासक	...	0	2	31	33	0	4	1	2	35	34	0	2	4	2	33	30	... Administrator General.
	शासकीय विश्वस्त	...	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	... Official Trustee.
	(२) जिल्ह्यामध्ये																		(2) In District.
	महाप्रशासक	...	0	5	3	4	0	1	0	5	4	4	2	0	3	3	4	1	... Administrator General.
	शासकीय विश्वस्त	...	0	2	1	1	0	0	0	2	1	1	1	0	0	1	1	1	... Official Trustee
	राज्याबाहेर	...	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	... out of State.
६.	वर्षात दाखल केलेले दावे																		6. Suits filed during the year.
	महाप्रशासक	...	0	12	14	14	7	3	6	19	17	20	5	3	2	14	14	18	... Administrator General
	शासकीय विश्वस्त	...	0	2	2	2	0	0	0	2	2	2	0	0	0	2	2	2	... Official Trustee.

TABLE—IV

खालील तक्ता महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त राज्य दाननिधी व मध्यवर्ती दाननिधीच्या बाबतीत भारताच्या धर्मादाय दाननिधीच्या कोषाध्यक्षाचे अभिकर्ता (प्रतिनिधी) म्हणून काम पाहात असलेल्या राज्य व मध्यवर्ती दाननिधीची संख्या दर्शवितात.

The following Table indicates the number of State and Central Endowments which are administered by the Administrator General and Official Trustee, Mumbai as Treasurer of Charitable Endowments in respect of State Endowments and Agent of Treasurer of Charitable Endowments for India in respect of Central Endowments.

दाननिधीची नावे	2016		2017		2018		Name of Endowment.
	एकूण संख्या No.	किंमत Value रुपये	एकूण संख्या No.	किंमत value रुपये	एकूण संख्या No.	किंमत value रुपये	
1	2	3	4	5	6	7	1
राज्य दाननिधी	547	10020217	547	10020217	547	10020217	State Endowments
मध्यवर्ती दाननिधी	36	9320385	36	9320385	36	9320785	Central Endowments
एकूण	583	19341002	583	19341002	583	19341002	Total

TABLE—V

महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.

The Administrator General and Official Trustee, Maharashtra State Mumbai

खालील तक्ता महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त मुंबई यांचे २०१६-२०१७, २०१७-२०१८ व २०१८-२०१९ (दि. ३१-१२-२०१८ पर्यंत) या वर्षांचे उत्पन्न दर्शवितो.

The following Table indicates the incomes of the Administrator General and Official Trustee of the year, 2015-2016, 2016-2017 and 2017-2018 (upto 31-12-2017).

उत्पन्नाच्या बाबी	2016		2017		2018		Items of Income
	1	2	3	4	5	6	
१. महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त यांची फी	...	4634006	9138177	7777806.82	1.	Frees of the Administrator General and Official Trustee	
२. केंद्रीय धर्मादायाच्या कामासंबंधी भारतीय शासनाने दिलेले अंशदान	...	0	0	--	2.	Contribution by Govt. of India regarding Central Endowments	
३. राज्य धर्मादायासंबंधी मिळालेली शुल्क व अनुदान	...	17306	15838	16521	3.	Frees and Commission on State Charitable Endowments	
४. केंद्रीय धर्मादायासंबंधी मिळालेली फी व कमिशन	...	8085	7174	7174	4.	Frees and Commission on Central Charitable Endowments	
५. बेवारशी व सरकार जमा झालेल्या मालमत्तेची विक्री	...	—	—	—	5.	Sale proceeds of unclaimed and Exchequered properties	
६. दंड	...	—	—	—	6.	Fines	
७. संकीर्ण जमा रकमा	...	—	—	—	7.	Misc. receipts.	
एकूण	...	4659457	9161189	7801501.82	Total	Total	

तक्ता -५
TABLE-V

(iv) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

अनुक्रमांक	Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम
			2017-2018	2018-2019	
1		2	3	4	5
Administrator General and Official Trustee					महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त
Gazetted (Group-A)					राजपत्रित (गट-अ)
Administrator General and Trustee.	... 37400-67000+8700	...	1	1	महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त
Assistant Director	... 15600-39100+5400	...	1	1	सहायक संचालक
Total			2	2	एकूण
Non-Gazetted (Group-B)					अराजपत्रित (गट-ब)
Suprentendent	... 9300-34800+4300	...	1	1	अधीक्षक
Assistant Account Officer	... 9300-34800+4300	...	1	1	सहायक लेखा अधिकारी
Stenographer	... 9300-34800+4300	...	1	1	लघुलेखक
Total			3	3	एकूण
Non-Gazetted. (Group-C)					अराजपत्रित (गट-क)
Deputy Accountant	... 9300-34800+4200	...	1	1	उपलेखापाल
Assistant	... 5200-20200+2400	...	7	7	सहायक
Clerk/Clerk-cum-typist	... 5200-20200+1900	...	10	10	लिपिक/लिपिक-टंकलेखक
Driver	... 5200-20200+1900	...	1	1	वाहन चालक
Total ...			19	19	एकूण
Group-D					गट-ड
Daphtary	... 4400-7440+1600	...	1	1	दपतरी
Naik	... 4400-7440+1600	...	1	1	नाईक
Peon	... 4400-7440+1300	...	4	4	चपराशी
Total ...			6	6	एकूण
Grand Total...			30	30	एकूण बेरीज

९. मुंबईचे शेरीफ

(एक) प्रस्तावनात्मक

मुंबईचे शेरीफ : मुंबईच्या शेरीफांचे कार्यालय हे आदेशिका बजाविणारे आणि अंमलबजावणी करणारे खाते असून ते उच्च न्यायालय व शहर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी काढलेली समन्स, (आवाहन पत्रे) नोटिसा आणि अधिपत्रे बेलीफामार्फत बजावते आणि त्यांची अंमलबजावणी करते. डिक्रीधारकांनी दाखल केलेल्या हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी करतांना स्थावर व जंगम मिळकत जप्त करून हुकूमनाम्यांची वसुली सार्वजनिक लिलाव करून करते. हे कार्यालय उच्च न्यायालयाने काढलेल्या आदेशिका यावर फी गोळा करते व उच्च न्यायालयाच्या हुकूमनाम्याच्या वसुलीवर वटणावळ वसूल करते.

याशिवाय नौअधिकरण क्षेत्राखाली शेरीफ, जहाजे व जहाजी

मालाला अटकाव करण्याच्या अधिपत्रांची अंमलबजावणी करतात व विक्रीची अधिपत्रे काढण्यात आली असतील तर ते जहाज किंवा जहाजीमाल यांचा शेरीफ लिलाव करतात. नौअधिकरण क्षेत्राखाली उच्च न्यायालयाने काढलेल्या आदेशिका यांची बजावणी त्यांच्याकडून केली जाते.

शेरीफ हे सार्वजनिक समारंभात कार्यशील असल्याने, जेव्हा जेव्हा शासनाकडून विनंती केली जाते, तेव्हा तेव्हा विशेष मान्यवर व्यक्तींचे विमानतळावर स्वागत करतात व निरोप देतात. मुंबईच्या जीवनातील सर्व क्षेत्रातील बहुसंख्य नागरिकांनी जर तशा प्रकारचे निवेदन दिल्यास, प्रमुख नागरिकांच्या झालेल्या निधनावद्दल शोक व्यक्त करण्यासाठी, मुंबईतील शहरवासियांच्या सार्वजनिक सभासुद्धा बोलावतात.

तक्ता-१
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

1	2	3	4	5
	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८ Actuals 2017-2018	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019	अर्थसंकल्प २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020
(अ) कार्याचे वर्गीकरण- ११३-शेरीफ	...	---	---	---
एकूण (अ)	---	---	---	---
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण- ११३ (१) शेरीफ (२०१४०२७२)	...	189975	18975	24477
वेतन	12427	189975	18975	24477
अतिकालीन भत्ता	0	0	0	0
इले. टेलि. खर्च	45	125	52	100
प्रवास खर्च	9	22	235	24
कार्यालयीन खर्च	312	300	56	320
संगणकावरील खर्च	47	63	60	66
इतर प्रशासकीय खर्च	0	12	8	12
लहान बांधकामे	0	1	1	1
एकूण (ब)	12840	19498	19346	25000
...
(A) Activity Classification 113 -(1) Sherif of Mumbai	...	---	---	---
Total (A)	---	---	---	---
(B) Objectwise Classification 113 -(1) Sherif of Mumbai (२०१४०२७२)	...	189975	18975	24477
Salaries	12427	189975	18975	24477
Overtime Allowances	0	0	0	0
Telephone Charges	45	125	52	100
Travel Expenses	9	22	235	24
Office Expenses	312	300	56	320
Computer Expenses	47	63	60	66
Other Administrative Expenses	0	12	8	12
Minor Works	0	1	1	1
Total (B)	12840	19498	19346	25000
...

तक्ता -२
TABLE-II

(१) मुंबईचे शेरीफ, मुंबई

(तीन) —कार्यक्रम-कार्यभाराचा सारांश आणि आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण

(अ) उच्च न्यायालय, मुंबई व नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी काढलेली समन्स (आवाहन पत्रे) नोटीसा आणि अधिपत्रे यांची केलेली बजावणी आणि अंमलबजावणी तसेच दाखल केलेल्या नौअधिकरण दाव्यांची आणि मिळकतीचे केलेले लिलाव यांची संख्या खालील तक्तेंत दर्शवितात.

शेरीफचे कार्यालय, उच्च न्यायालय व शहर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी काढलेली समन्स सूचना व अधिपत्रे बजावणे, स्थावर/जंगम मालमतेचे लिलाव करणे हे काम पहाते तसेच उच्च न्यायालयाच्या नियम व प्रपत्र (मूळशाखा) (१९५७ ची आवृत्ती) च्या प्रकरण २६ मध्ये विहित केलेली कर्तव्य पार पाडली जातात. कोणत्याही प्रकरणासाठी काल मर्यादा निश्चित केलेली नाही म्हणून प्रकरणाच्या निकालासंबंधी प्रमाणके ठरविता येत नाहीत. तथापि मुख्य बेलीफ व द्वितीय बेलीफ यांना दरमहा उच्च न्यायालयातील बाबीसंबंधी ५ जप्तीची अधिपत्रे व कब्जा प्रकरणी २ रिट तसेच शहर दिवाणी न्यायालयातील बाबीसंबंधी स्थावर व जंगम मिळकतीच्या जप्तीची १० अधिपत्रे बजावणीचे काम नेमून देण्यात येते. प्रत्येक बेलीफ सरासरी सुमारे ६० आदेशिका दर महिन्याला बजावतो.

(१) Sheriff of Mumbai

(III) Programme Work-Load Summary and Explanation of Financial Requirements.

(A) The following table indicates the number of summons, notices and warrants issued by the High Court and the City Civil Court, Mumbai served and executed. Admirally suits filed and auctions of property made during respective years by the office of the Sheriff of Mumbai.

The Sheriff's Office does the work of executing summons, notice and warrants issued by the High Court and the City Civil Court, Mumbai conducting auction sale of immovable/movable property and the duties anre prescribed in Chapter XXVI of the Rules and forms of the Mumbai High Court (original side) (1957 edition) and no specific time limit is fixed for any of these case. It is therefore not possible to fix norms on the basis of total numbers of cases. However, Head bailiff and 2nd Bailiff are assigned five warrants of Attachments and two Writs of Possession in High Court matters per month and 10 warrants of attachment of immovable and movable property in City Civil Court matters. Each Bailiff on an average serves about 60 processes per month.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				वर्षात आलेली प्रकरणे				एकूण Total				वर्षात बजावणी आणि अंमल-बजावणी कलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			
	Cases pending at the beginning of the year		Cases received during the year		Cases pending at the end of the year		Cases served and excuted during the year		Cases pending at the end of the year		Cases pending at the end of the year		Cases pending at the end of the year		Cases pending at the end of the year		Cases pending at the end of the year			
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16					
उच्च न्यायालय																				
(अ) समन्स (आवाहन पत्रे) ...	508	515	534	15285	17346	--	15743	17861	15024	15278	17327	14512	515	534	512	(A) Summons				
(ब) नोटीसा ...	487	445	465	7008	8592	--	7445	9037	9793	7050	8572	9411	445	465	382	(B) Notices				
(क) अधिपत्रे ...	455	376	440	13909	13568	--	14364	13944	16673	13988	13988	16129	376	440	544	(C) Warrants				
(ड) नौअधिकरण दावे ...	8	2	7	102	42	--	110	77	27	108	70	17	2	7	10	(D) Admiralty Suit				
(इ) लिलावाने विक्री ...	17	12	19	120	42	--	137	54	36	125	35	4	12	19	32	(E) Auction Suit				

तक्ता -२-बाबू
TABLE-II-Contd.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year				वर्षात आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year				एकूण Total				वर्षात बजावणी आणि अंमल-बजावणी केलेली प्रकरणे Cases served and executed during the year				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year				Nature of Cased		
	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2017	2018		
	2	3	4	7	5	6	7	10	8	9	10	10	11	12	13	14	14	15	16	15	16		
नगर दिवाणी न्यायालय																							
(अ) समन्स (आवाहन पत्रे)	...	501	448	421	17352	16110	--	17853	16558	18845	--	17405	16137	18194	448	421	651	651	421	651	(A)	Summonses	
(ब) नोटीस	...	421	404	432	6471	6160	--	6842	6564	8406	--	6488	6132	7752	404	432	654	654	432	654	(B)	Notices	
(क) अधिपत्रे	...	350	351	362	3706	3786	--	4056	4137	2858	--	3705	3775	2485	351	362	373	373	362	373	(C)	Warrants	
(ड) नौअधिकरण दावे	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(D)	Admirally Suit	
(इ) लिलावाने विक्री	...	25	18	15	81	69	--	106	87	18	--	88	88	0	28	15	18	18	15	18	(E)	Auction Suit.	

तक्ता -३
TABLE-III

मुंबईचे शेरीफ, मुंबई

Sheriff of Mumbai

खालील तक्ता शेरीफ मुंबई यांचे २०१६-२०१७, २०१६-२०१७ व २०१७-२०१८, (३१-१२-२०१८ पर्यंत) या वर्षाचे उत्पन्न दर्शवितो.

The following table indicates the income of the Sheriff of Mumbai during the year 2016-2017, 2017-2018 and 2018-2019 (Upto 31-12-2018).

उत्पन्नाची बाब	2016-2017		2017-2018		2018-2019		Item of income
	2	3	3	4	4	4	
शेरीफच्या फी	...	162578	153776	--	--	--	Fees of the Sheriff
संकीर्ण जमा रकमा	...	0	0	0	0	0	Misc. Receipts
उच्च न्यायालयीन प्रकरणांमध्ये जमा करण्यात आलेली पौडतील वटणावळ.	...	7102296	31498146	--	--	--	Poundages collected in High Court cases.
एकूण	...	726487877	31651926	--	--	--	Total

तक्ता -४
TABLE-IV

(iv) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

अनुक्रमांक Designation 1	वेतनमान Scale of Pay 2	पदसंख्या No. of Posts 2017-2018 2018-2019 3 4		पदनाम 5
8. SHERIFF OF MUMBAI				८. मुंबईचे शेरीफ, मुंबई
8. SHERIFF				८. शेरीफ
<u>Gazetted-</u>				<u>राजपत्रित-</u>
Deputy Sheriff of Mumbai ...	15600-39100+7600	...	1 1	मुंबईचे उप शेरीफ
Section Officer ...	9300-34800+4400	...	1 (रिक्त) 0	कक्ष अधिकारी
	Total	...	1 1	एकूण
<u>Non Gazetted. Class II.</u>				<u>अराजपत्रित वर्ग दोन-</u>
Accountant ...	9300-34800+4400	...	1 1	अकाउंटन्ट
<u>Non Gazetted. Class III.</u>				<u>अराजपत्रित वर्ग तीन-</u>
Head Clerk and Head Bailiff ...	9300-34800+4300	...	0 0 --	मुख्य लिपिक आणि मुख्य बेलीफ
Steno-cum-Secretary ...	9300-34800+4400	...	1 1 --	लघुलेखक नि-सचिव
Book-Keeper, and Cashier ...	5200-20200+2400	...	0 (रिक्त) 0	लेखाकार, रोखपाल व द्वितिय बेलीफ
Head Bailiff cashier & Book keeper ...	5200-20200+2400	...	1 1 --	रोखपाल व बुक किपर.
Cashier Book keeper ...	5200-20200+2400	...	0(रिक्त) 0(रिक्त)	तिसरा बेलीफ
3rd Bailiff and Clerk ...	5200-20200+2400	...	1(रिक्त) 1	(अ) बेलिफ व लिपीक (२४ वर्षे)
Bailiff & Clerk (a) ...	5200-20200+1900	...	1 0	(ब) बेलिफ व लिपीक-(कालबध्द पदोन्नती १२ वर्षे)
Bailiff & Clerk (b) ...	5200-20200+1900	...	21 20	(क) बेलिफ व लिपीक
Bailiff & Clerk (c) ...	5200-20200+1900	...	- -	(ड) बेलिफ व लिपीक (रिक्त)
Bailiff & Clerk (d) ...	5200-20200+1900	...	- --	(इ) बेलिफ व लिपीक
Bailiff & Clerk (e) ...	5200-20200+1900	...	9(रिक्त) 10(रिक्त)	
	Total ...		39 33	एकूण
<u>Class IV-</u>				<u>वर्ग चार-</u>
Havaldar ...	5200-20200+1900	...	1 1	हवालदार
Naik ...	5200-20200+1900	...	1 1 (रिक्त)	नाईक
Supervisor ...	5200-20200+1900	...	1 1	पर्यवेक्षक
Peon ...	4440-7440+1600	...	1 1	शिपाई
Peon ...	4440-7440+1300	...	3 3	शिपाई
Peon ...	4440-7440+1300	...	0 0	शिपाई
	Total ...		7 7	एकूण
Grand Total ...			42 42	एकूण बेरीज

१०. विधी सल्लागार व समुपदेशी

(एक) प्रस्तावना :-

(अ) विधी अधिकारी—

(एक) शासनाचे विधी विषयक कामकाज चालविण्याकरिता, महाराष्ट्र विधी अधिकारी (नियुक्ती सेवेच्या शर्ती आणि परिश्रमिक) नियम, १९८४ आणि शासकीय विधी विषयक कामकाज चालविण्याबाबत आचरण नियम, १९८४ अन्वये खाली दर्शविल्याप्रमाणे विधी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती केली जाते.

(दोन) विधी अधिकाऱ्याची नियुक्ती :- सर्व विधी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती शासनाकडून केली जाते आणि शासनाची मर्जी असेपर्यंत ते आपले पद धारण करतात. मात्र उपरोक्त नियमा-नुसार महाअधिवक्ता यांच्या व्यतिरिक्त सर्व विधी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती सर्वसाधारणपणे ३ वर्षांच्या मुदतीकरिता केली जाते. ते नियमित शासकीय कर्मचारी नाहीत. त्यांचे काम समाधानकारक आढळल्यास, त्यांची मुदत संपल्यानंतरही, त्यांची पुनर्नियुक्ती करण्यास ते पात्र ठरतात. मात्र वयाची ६२ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर, कोणत्याही विधी अधिकाऱ्यास, सर्वसाधारणपणे पदावर ठेवले जात नाही. जरी कोणत्याही विधी अधिकाऱ्याची नियुक्ती शासनाची मर्जी असेतोवर असली तरी नियम ३० (६) (अ) अन्वये त्यास १ महिन्याची सूचना देऊन त्याची सेवा समाप्त करता येते.

(तीन) महाअधिवक्ता व सहयोगी महाअधिवक्ता :- यांची नियुक्ती भारतीय संविधानाखाली राज्याकरिता केली जाते. त्यांची कर्तव्ये व अधिकार उपरोक्त नियमामध्ये नमूद केलेले आहेत.

(चार) सरकारी वकील उच्च न्यायालय -

(१) सरकारी वकील उच्च न्यायालय (मूळ शाखा) हे मूळ न्यायशाखेत सर्व प्रकारच्या दाखल केलेल्या प्रकरणाबाबत तसेच अपर सरकारी वकील उच्च न्यायालय (अपील शाखा) हे उच्च न्यायालयातील अपील शाखेतील रीट प्रकरणाबाबतचे शासनाच्या वतीने काम पहातात. सध्या उच्च न्यायालयात (मूळशाखा व अपील शाखा) एकूण १७० सरकारी वकील कार्यरत आहेत.

उच्च न्यायालयातील रीट शाखेतील प्रकरणे चालविण्यासाठी सरकारी वकील, सहायक सरकारी वकील व सरकारी वकीलाचे मानसेवी सहायक या व्यतिरिक्त "अ" आणि "ब" अशी समुपदेशीची दोन तज्ञ मंडळे आहेत. कमीत कमी १५ वर्षे व्यवसाय करित असलेल्या व घटनात्मक प्रकरणाबाबत अनुभव असलेल्या वकीलांची "अ" तज्ञमंडळावर आणि कमीतकमी सात वर्षे व्यवसाय करित असलेल्या वकीलाची "ब" तज्ञमंडळावर नियुक्ती केली जाते.

(२) नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई येथील दिवाणी दाव्यासंबंधीचे शासकीय-कामकाज हे सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई हे सहायक सरकारी वकील आणि सत्र न्यायालयातील फौजदारी प्रकरणांचे कामकाज सरकारी अभियोक्ता वृहन्मुंबई, मुंबई हे अपर सरकारी अभियोक्ता यांच्या मदतीने करतात आणि लघुवाद न्यायालयातील कामकाज सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय हे पहातात. सध्या वरील कार्यालयात एकूण ४२ सरकारी अभियोक्ते कार्यरत आहेत.

(३) मुफसिल विभागात जिल्हा सरकारी वकील, हे सहायक सरकारी वकील व मानसेवी सहायक यांच्या मदतीने जिल्हातील दिवाणी दाव्यासंबंधीचे शासकीय काम पहातात. दुय्यम सरकारी वकील हे तालुका न्यायालयात शासकीय दाव्यासंबंधीचे काम पहातात.

(पाच) सरकारी अभियोक्ते -

(१) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ च्या कलम २४ अन्वये, उच्च न्यायालय किंवा जिल्हातील न्यायालये यामध्ये शासनाच्या वतीने फौजदारी प्रकरणे चालविण्याकरिता सरकारी अभियोक्ता किंवा अपर सरकारी अभियोक्ता राज्य शासनाला नियुक्त करता येतो. अशा तऱ्हेने नियुक्त केलेल्या वकिलाचा किमान ७ वर्षे व्यवसाय असला पाहिजे परंतु जिल्हा न्यायालयात जिल्हा दंडाधिकारी यांनी शासनाच्या मान्यतेने बनविलेल्या तज्ञ मंडळातील वकिलामधून यांची नियुक्ती होते. सध्या एकूण ३७६ सरकारी अभियोक्ते व अपर सरकारी अभियोक्ते कार्यरत आहेत.

(२) सरकारी अभियोक्ता, अपर सरकारी अभियोक्ता वृहन्मुंबई, मुंबई यांच्या व्यतिरिक्त महानगर दंडाधिकारी आणि सत्र न्यायालय, मुंबई यांच्या न्यायालयातील

कज्जांचे काम चालविण्यासाठी मुंबईमध्ये विशेष सरकारी अभियोक्तांची नियुक्ती करण्यासाठी एक मंडळ प्रस्थापित करण्यात आलेले आहे. विशेष सरकारी अभियोक्ता म्हणून मंडळावर वकिलाची केलेली नियुक्ती, फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम २४ (८) अन्वये अधिसूचना काढून जाहीर करावी लागते.

(सहा) विशेष सरकारी अभियोक्ता/विशेष समुपदेशी—

महत्वाच्या कज्जांच्या बाबतीत, शासन त्या कज्जांची कामे चालविण्याकरिता विशेष सरकारी अभियोक्ते/विशेष समुपदेशी यांची नियुक्ती करते. त्यांना विशेष फी, म्हणून उपरोक्त नियमामध्ये विहित केलेल्या फी पेक्षा अधिक फी दिली जाते.

(सात) महाराष्ट्र शासनाचे सर्वोच्च न्यायालयातील शासकीय दाव्यासंबंधीचे कामकाज सरकारी वकील व अपर सरकारी वकील यांजकडून पाहिले जाते. त्याशिवाय तथे समुपदेशीची तज्ञमंडळे असून सर्वोच्च न्यायालयातील वरिष्ठ वकीलांकडून महाराष्ट्र शासनाची प्रकरणे त्या तज्ञमंडळातील समुपदेशीकडे सोपविली जातात.

(आठ) महाराष्ट्र शासनाचे प्रशासकीय न्यायाधिकरणातील दाव्यांचे काम मुख्य सादरकर्ता अधिकारी पहातात. सध्या एकूण ३ मुख्य सादरकर्ता अधिकारी हे व २१ सादरकर्ता अधिकारी कामकाज पहातात.

महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण—

भारतीय संविधानाच्या परिच्छेद क्र. ३९ अ च्या तरतूदीनुसार समान न्याय व विशेषतः आर्थिक व अन्य कारणांनी कोणत्याही नागरीकांस न्याय मिळण्याची संधी नाकारली जाणार नाही हे उद्दीष्ट लक्षात ठेऊन भारत सरकारने विधी सेवा प्राधिकरण अधिनियम १९८७ (१९८७ चा ३९) हे अधिनियम अंमलात आणून विधी सेवा प्राधिकरणाची नियुक्ती राज्य शासनास बंधनकारक केली. या अधिनियमाच्या कलम २८ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करून व मुंबई उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायमूर्तीशी विचारविनिमय करून महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण नियम १९९८ हे नियम दिनांक १४ जानेवारी १९९८ पासून अंमलात आणले. त्यानुसार पूर्वीच्या महाराष्ट्र राज्य कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला मंडळाऐवजी महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण स्थापन करण्यात आले. राज्यातील आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल तसेच सामाजिक दृष्ट्या मागासवर्गातील लोकांना कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला देण्यासाठी सदर योजना शहरी व ग्रामीण अशा दोन्ही भागांना लागू करण्यात आली असून ती धर्मनिरपेक्ष व राजकारणापासून अलिप्त अशी आहे. या योजनेचे वैशिष्ट्य असे की, ती न्यायिक अधिकारी, वकील, समाजसेवक व शासकीय अधिकारी यांच्यामार्फत राबविली जाते. या योजनेची अंमलबजावणी कार्यक्षम होण्यासाठी सदर प्राधिकरणाने उच्च न्यायालय विधी सेवा समिती, मुंबई व त्यांच्या मुंबई उच्च न्यायालय खंडपीठ नागपूर व औरंगाबाद येथे उपसमित्या ३४ जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणे आणि ३०२ तालुका विधी सेवा समित्यांची निर्मिती केली आहे. राज्यात लोकन्यायालये भरविण्यासाठी कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात आला आहे. तसेच कायमस्वरूपी लोकन्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत. तुरुंगातील कैद्यांना कायद्याचा सल्ला मिळण्यासाठी तुरुंगामध्ये कायदा सहाय्य केंद्र स्थापण्यात आली आहेत. किरकोळ गुन्हातील आरोपींसाठी तुरुंगात न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत. फौजदारी प्रक्रिया संहिता कलम १२५ खालील प्रलंबित प्रकरणांमध्ये तडजोडीसाठी जिल्हा व तालुका न्यायालयांमध्ये समुपदेशक केंद्रे स्थापन करण्यात आली आहेत. कायदा साक्षरता प्रसारासाठी चर्चासत्रे व शिबिरे भरविण्यात येतात तसेच वादमुक्त गाव योजना सुरु करण्यात आली आहे.

(४) महाराष्ट्र शासनाच्या सर्वोच्च न्यायालयातील कामकाजावर देखरेख करण्यासाठी तसेच, महाराष्ट्र शासनाच्या सर्वोच्च न्यायालयातील प्रकरणांसंबंधीच्या अभिलेखांची योग्य ती काळजी घेण्यासाठी महाराष्ट्र सदन नवी दिल्ली येथे "सरकारी वकील कार्यालय, विधी व न्याय विभाग, सर्वोच्च न्यायालय" या नावाने विधी कक्ष स्थापन करण्यात आला आहे.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता - १
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

1	2		3		4		5	
	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८ Actual 2017-2018	अधिसकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	सुधारित अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019	अधिसकल्पीय अंदाज २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020				
(अ) कार्याचे वर्गीकरण ११४-विधी व सल्लागार समुपदेशी	...	--	--	--	A-Activity Classification: 114-Legal Adviser & Council			
एकूण (अ)	...	--	--	--	Total--A			
११४-विधी व सल्लागार समुपदेशी	114- Legal Adviser & Council							
शहर अधिकारी (२०१४०२९९)	City Officer - (20140299)							
वेतन	171897	237677	205513	306603	(i) Salaries.			
अतिकालीक भत्ता	138	290	199	298	(vii) O. T.			
दूरध्वनी	2621	4000	3225	4000	(viii) Tel.			
प्रवास खर्च	129	194	118	213	(ii) Travel Expenses			
कार्यालयीन खर्च	19485	12000	33480	13020	(iii) Office expense.			
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	233899	250	255000	210000	(iv) Payment for Professional & Special Services.			
प्रकाशने	964	250	250	250	(vi) Publication			
संगणकावरील खर्च	164	1184	1184	1255	(ix) Computer Expenses.			
कंत्राटी सेवा	0	110	38290	110	Conatractual Services			
माडेपट्टी व कर	0	27443	38290	27473	Rent, Rates and Taxes			
एकूण- (एक) ११४ (१)	429272	493178	537259	563222	Total -- 114 (I)			
(भारित) २०१४०४३२	--	--	--	--	Total -- (B)			
११४ (दोन) मुफसल अधिकारी (२०१४०३०५)	114 (II) Mufusil Officer: (20140305)							
वेतन	90644	111998	111998	144477	Salaries.			
मजुरी	0	1	0	1	Wages			
अतिकालीक भत्ता	8	10	9	10	O.T.			
दूरध्वनी, वीज पाणीशुल्क	858	1628	1108	1628	Telephone, Ele.			
कंत्राटी सेवा	0	1	0	1	Contratual Services			
प्रवास खर्च	170	462	395	508	Domstic Travel Expense.			
कार्यालयीन खर्च खर्च	1941	5615	3035	6092	Office Expenses			
माडेपट्टी व कर	0	60	60	1	Rent, Rents of Taxes			
प्रकाशने	250	512	371	487	Publication			
संगणक खर्च	190	786	695	833	Computer Expenses			
व्यावसायिक सेवा	219688	180000	180000	180000	Professional Services.			
इतर खर्च	2	0	0	0	Other Charges			
एकूण (११४) (२)	313751	301073	297671	334038	Total -- 114 (II)			

११४(तीन) महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण (२०१४०३१४)

वेतन	122297	172881	172882	228016
अतिकालीन भत्ता	200	257	231	264
टेलि. इले. खर्च	1540	200	2000	2000
प्रवास खर्च	444	883	794	971
कार्यालयीन खर्च	2651	2589	2330	2809
भाडेपट्टी व कर	99	35	35	35
प्रकाशने	284	50	45	50
संगणकावरील खर्च	221	265	238	280
पेट्रोल, तेल व वंगण	0	0	0	0
जाहिरात विक्री व प्रसिध्दी	1623	500	450	500
लहान बांधकामे	0	1	1	1
व्यावसायिक सेवा	6622	2500	2250	2500
एकूण ११४ (३)	139359	181961	181255	232426

(अ) कार्याचे वर्गीकरण

११४(चार) महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग	0	10	0	10
एकूण (अ)	0	10	0	10

(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण
११४ (०४) महाराष्ट्र विधी आयोग
(२०१४०३५२)

वेतन	--	1	--	1
अतिकालिक भत्ता	--	1	--	1
टेलिफोन चार्जेस	--	1	--	1
प्रवास खर्च	--	1	--	1
कार्यालयीन खर्च	--	1	--	1
भाडे, पट्टी व कर	--	1	--	1
प्रकाशने	--	1	--	1
इतर खर्च	--	1	--	1
व्या. वि. से.	--	1	--	1
संगणक	--	1	--	1
एकूण (ब)	0	10	0	10

११४ (पाच) कोर्ट फी स्टॅम्प

खरेदी (२०१४०४१२)	--	--	--	--
कार्यालयीन खर्च	--	--	--	--
एकूण ११४ (५)	--	--	--	--
भारित	--	--	--	--
एकूण (ब) दत्तमत	--	--	--	--

14 (V) Purchase of Court fee stamps (20140412).

Office Expenses	--	--	--	--
Total 114 (V)	--	--	--	--
Charged	--	--	--	--
Total (B) Voted	--	--	--	--

14 (iii) Maharashtra State legal Services Authority (20140314)

Salaries	228016	172882	228016
O. T.	264	231	264
Tel. Ele .	2000	2000	2000
Travel Expenses	971	794	971
Office Expenses	2809	2330	2809
Rent, Rate & Taxes.	35	35	35
Publication	50	45	50
Computer Expenses	280	238	280
Petrol, oil, Lubricant	0	0	0
Advertising sale & Publicity	500	450	500
Minor Works	1	1	1
Professional Services	2500	2250	2500
Total 114 (iii)	232426	181255	232426

(A) Activity Classification

114-Maharashtra Law Commission	10	0	10
Total (A)	10	0	10

(A) Objectwise Classification
114 (04) Maharashtra Law Commission (201400352)

Salaries	1	--	1
O.T.	1	--	1
Telephone Charges	1	--	1
Travel Expenses	1	--	1
Office Expenses	1	--	1
Rent, Rates & Taxes	1	--	1
Publication	1	--	1
other Adm. exp.	1	--	1
Payment for professional and Special Services.	1	--	1
Computer	1	--	1
Total (B)	10	0	10

तक्ता-१
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(II) Financial Requirements

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

1	2	3	4	5
	प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८ Actuals 2017-2018	अर्धसिकल्य २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019	अर्धसिकल्य २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने.				
मागणी क्रमांक जे-१				
२०१४ न्यायदान (दत्तमत्)	-	-	-	-
एकूण (क) (दत्तमत्)	-	-	-	-
(अ) कार्याचे वर्गीकरण				
८००-इतर खर्च	--	--	--	--
एकूण (अ)	--	--	--	--
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण				
(००)(०२) न्यायदानाल अधिक सुधारणा करण्यासाठी				
१३ व्या वित्त आयोगाच्या सिफारशीनुसार अनुदान (२०१४ ०४५९)				
वेतन	213	0	0	0
कंत्राटी सेवा	0	0	0	0
दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	0	0	0	0
प्रवास खर्च	0	0	0	0
कार्यालयीन खर्च	13923	0	0	0
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल	0	0	0	0
इतर	0	0	0	0
प्रदाने	0	0	0	0
प्रकाशने	0	0	0	0
संगणकावरील खर्च	30000	0	0	0
भाडे पट्टी व कर	0	0	0	0
इतर प्रशासकीय खर्च	0	0	0	0
लहान बांधकामे	0	0	0	0
एकूण (ब)	44136	0	0	0
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने-				
मागणी क्रमांक-जे-१ दत्तमत्				
२०१४, न्यायदान (दत्तमत्)	--	--	--	--
एकूण (क) (दत्तमत्)	--	--	--	--
C - Sources of Finance				
Demand No. J- 1.				
... Administration of Justice				
... Total (C)				
(A) Activity Classification				
... 114-Legal Advisor Counsel	--	--	--	--
... Total (A)	--	--	--	--
(B) Objectwise Classification				
(00)(02) 13th Finance Commission Grants for				
improving delivery of Justice (2014 0459)				
... Salaries	0	0	0	0
... Contractual Services	0	0	0	0
... Telephone	0	0	0	0
... Travel Expenses	0	0	0	0
... Office Expenses	0	0	0	0
... Payment for professional and Special Services.	0	0	0	0
... Other	0	0	0	0
... Publication	0	0	0	0
... Computer Expenses	0	0	0	0
... Rent, Rates and Taxes	0	0	0	0
... Other Administrative Exp.	0	0	0	0
... Minor Works	0	0	0	0
... Total (B)	0	0	0	0
C-Source of Finance				
... Demand No. J-1.				
... 2014, Administration of Justice.	--	--	--	--
... Total (C)	--	--	--	--

क्रमांक	विधी अधिकाऱ्याचे पदनाम	Sr. No.	Designation of Law Officer	Number of Posts
१	२	१	२	पदसंख्या
	उच्च न्यायालय, मुंबई		High Court, Mumbai	
१.	महा-अधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य मुंबई	1.	The Advocate General, Maharashtra State, Mumbai	1
२.	सहायोगी महा-अधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	2.	The Associate Advocate General, Maharashtra State, Mumbai	—
३.	महा-अधिवक्ता, यांचे मानसेवी सहाय्यक, मुंबई	3.	The Hon. Assistant to Advocate General, Mumbai	—
४.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, (अ. शा.) मुंबई	4.	The Government Pleader and Public Prosecutor, High Court, (A. S.) Mumbai	1
५.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, (अ. शा.) मुंबई	5.	The Additional Government Pleader and Additional Public Prosecutor, High Court, (A. S.) Mumbai	8
६.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ते, उच्च न्यायालय, (अ. शा.) मुंबई.	6.	The Assistant Government Pleader and Additional Public Prosecutors, High Court, (A. S.) Mumbai	39
७.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ते यांचे मानसेवी सहाय्यक, उच्च न्यायालय, मुंबई	7.	The Hon. Assistant to the Government Pleader and Public Prosecutors, High Court, Mumbai	—
८.	सरकारी वकील, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई	8.	The Government Pleader, High Court, (Original Side) Mumbai	1
९.	अतिरिक्त सरकारी वकील (मुळ शाखा) मुंबई.	9.	The Add Govt. pleader (o.s) Mumbai	5
१०.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय अपील शाखा (रिट सेल) मुंबई	10.	The Government Pleader and Public Prosecutor, High Court, Appellate side (Write Cell) Mumbai	1
११.	सहाय्यक सरकारी वकील, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई	11.	The Assistant Government Pleader, High Court, (Original Side) Mumbai	24
१२.	अतिरिक्त सरकारी वकील, व अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई.	12.	The Additional Government Pleader, High Court, (Appellate Side) Mumbai	7
१३.	सहाय्यक सरकारी वकील, व अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता उच्च न्यायालय (अपील शाखा), (रिट शाखा) मुंबई	13.	The Assistant Government Pleader, High Court, (Appellate Side) (Writ cell) Mumbai	2
१४.	'अ' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, मुंबई	14.	'A' Panel Council, High Court Mumbai	44
१५.	'ब' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, मुंबई	15.	'B' Panel Council, High Court Mumbai	10
१६.	विशेष समुपदेशी, उच्च न्यायालय, मुंबई	16.	SPI Council High Court Mumbai.	39
	नागपूर येथील उच्च न्यायालयाचे न्यायपीठ		High Court Bench at Nagpur	
१७.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, नागपूर	17.	The Government Pleader and Public Prosecutor, High Court, Nagpur	1
१८.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, नागपूर	18.	The Additional Government Pleaders and Additional Public Prosecutors, High Court, Nagpur.	7
१९.	सहाय्यक सरकारी वकील आणि अपर सरकारी अभियोक्ते, उच्च न्यायालय, नागपूर	19.	The Assistant Government Pleader and Additional Public Prosecutors, High Court, Nagpur.	44
२०.	'अ' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, नागपूर	20.	'A' Panel Council, High Court, Nagpur	23
२१.	'ब' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, नागपूर	21.	'B' Panel Council, High Court Nagpur	—
	औरंगाबाद येथील उच्च न्यायालयाचे न्यायपीठ		High Court Bench at Aurangabad	
२२.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	22.	The Government Pleader and Public Prosecutors, High Court, Aurangabad	1
२३.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	23.	The Additional Government Pleaders and Additional Public Prosecutors, High Court, Aurangabad.	04
२४.	सहाय्यक सरकारी वकील आणि सहाय्यक सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	24.	The Assistant Government Pleaders and Assistant Public Prosecutors, High Court, Aurangabad.	44
२५.	सरकारी वकीलांचे मानसेवी सहाय्यक, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	25.	The Hon. Assistant to the Government Pleader, High Court, Aurangabad	—
२६.	'अ' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	26.	'A' Panel Council, High Court Aurangabad	16
२७.	'ब' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	27.	'A' Panel Council, High Court Aurangabad	—

क्रमंक	विधी अधिकाऱ्याचे पदनाम	Sr. No.	Designation of Law Officer	Number of Posts
१	२	१	२	पदसंख्या
	सत्र न्यायालय, मुंबई		Sessions Court, Mumbai	
२८.	बृहन्मुंबईकरिता सरकारी अभियोक्ता	...	The Public Prosecutor for Greater Mumbai	...
२९.	बृहन्मुंबईकरिता अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता	...	The Public Additional Prosecutor for Greater Mumbai	...
३०.	मुंबईतील विशेष अभियोक्त्यांचे मंडळ (सत्र न्यायालय आणि महानगर दंडाधिकारी न्यायालये यांच्याकरिता).	...	A Panel of Special Prosecutors in Mumbai (For Session Court and Courts of Metropolitan Magistrates).	...
	नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई		City Civil Court, Mumbai	
३१.	सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई	...	The Government Pleader, City Civil Court, Mumbai	...
३२.	अतिरिक्त सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई	...	The Additional Government Pleader City Civil Court, Mumbai	...
३३.	सहायक सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई	...	The Assistant Government Pleader City Civil Court, Mumbai	...
	लघुवाद न्यायालय, मुंबई		Small Cause Court, Mumbai	
३४.	सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई (बांद्रा)	...	The Government Pleader, Small Cause Court, Mumbai (Bandra)	...
३५.	सहायक सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई (बांद्रा)	...	The Assistant Government Pleaders, Small Cause Court, Mumbai (Bandra)	...
	मुफसल न्यायालय		Mofussil Court	
३६.	प्रत्येक जिल्हाच्या मुख्यालयातील जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते, सहायक सरकारी वकील व अपर सरकारी अभियोक्ते आणि जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते यांचे मानसेवी सहायक.	...	District Government Pleaders and Public Prosecutors' Assistant Government Pleaders and Additional Public Prosecutors and Hon. Assistant to the District Government Pleader and Public Prosecutors at Head quarter of each District.	...
३७.	दुय्यम सरकारी वकील (प्रत्येक तालुक्याच्या ठिकाणी एक)	...	Subordinate Government Pleaders (One at each Taluka Place)	...
३८.	विशेष वकील, महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण, पुणे, नागपूर, कोल्हापूर व औरंगाबाद	...	Special Government Pleader, Maharashtra Revenue Tribunal, Pune, Nagpur, Kolhapur and Aurangabad.	...
	महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण		Maharashtra Administrative Tribunal	
३९.	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई	...	Chief Presenting Officer, Maharashtra Administrative Tribunal, Mumbai	1
४०.	ब मंडळ सादरकर्ता अधिकारी	...	'B' Panel Presenting Officer	...
४१.	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, औरंगाबाद	...	Chief Presenting Officer, Maharashtra Administrative Tribunal, Aurangabad	1
४२.	ब मंडळ सादरकर्ता अधिकारी	...	'B' Panel Presenting Officer	...
४३.	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, नागपूर	...	Chief Presenting Officer, Maharashtra Administrative Tribunal, Nagpur	1
४४.	ब मंडळ सादरकर्ता अधिकारी	...	'B' Panel Presenting Officer	...
४५.	सी.बी.आय. न्यायालय (केंद्रिय गुन्हे अन्वेषण विशेष न्यायालये)	...	C.B.I. Court.	...
४६.	ग्राम न्यायालय	...	Gram Court.	...

तक्ता -३ (एक)
TABLE-III (i)

(III) Programme work Load Summary and Explanation of Financial Requirements.

The following Table indicates the number of cases conducted by the Advocate General during 2016, 2017, and 2018.

अ. क्र. Sr. No.	वर्ष Year	उच्च न्यायालय High Court		सर्वोच्च न्यायालय Supreme court	
		दिवानी Civil	फौजदारी Criminal		
1	2	3	4	5	
--	--	--	--	--	--
1	2016	3	4	5	
2	2017	82	7	0	
3	2018	143	22	2	

तक्ता -३ (दोन)
TABLE-III (ii)

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई

शासनाच्या वतीने ज्यामध्ये संबंधित वर्षात वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई, हजर झाले अशा (दिवानी आणि फौजदारी) प्रकरणांची संख्या पुढील तक्त्यामध्ये दर्शविली आहे.

शासकीय अभियोगावर देखरेख ठेवणे हे विधि अधिकाऱ्यांचे काम असून ते राज्यातील सर्व न्यायालयातील प्रत्येक दिवशी सुनावणीसाठी निश्चित केलेल्या प्रकरणावर अवलंबून असते हे काम अत्यंत तांत्रिक व अस्थिर असल्याने प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी प्रमाणके ठरविता येत नाहीत.

The Government Pleader, High Court Mumbai

The following table indicates the cases (Civil and Criminal) in which the Government Pleader, High Court, Mumbai has put in his appearance on behalf of Government during the respective years.

The work of Law Officers is to look after the Government litigation and it depends on the cases fixed for hearing on each day in all the Courts in the State. The work is highly technical and fluctuating and hence no norms of disposal can be fixed for them.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे		एकूण Total		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases					
	Cases pending at the beginning of the year 2016	2017	2018	Cases filed and defended during the year 2016	2017	2018	Cases disposed during the year 2016	2017	2018	Cases pending at the end of the year 2016		2017	2018			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
१. दिवाणी ...	50803	51127	50541	1083	1174	232	51886	52301	50773	754	1760	1162	51127	50541	49611	.. Civil
२. फौजदारी ...	82806	93537	107724	174483	19312	20213	100289	112849	127937	6752	5125	5850	93537	107724	122087	...Criminal
	133609	144664	158265	18566	20486	20445	152175	165150	178710	7511	6885	7012	144664	158265	171698	

तक्ता -३ (तीन)
TABLE-III (iii)

The following Table indicates the number of applications made for certified copies of the Judgment in Civil, Criminal Cases and number of copies purchased by the Government Pleader, High Court, Mumbai.

दिवानी आणि फौजदारी कज्जांच्या निकालपत्रांच्या सही शिक्क्यांच्या नकलासाठी केलेल्या अर्जांची संख्या आणि सरकारी वकील, उच्च न्यायालय मुंबई यांनी खरेदी केलेल्या नकलांची संख्या पुढे दिलेल्या तक्त्यामध्ये दर्शविली आहे.

प्रकरणे स्वरूप	वर्षामध्ये खरेदी केलेल्या सही शिक्क्यांच्या नकला Certified copies purchased during the year							Nature of Cases
	सही शिक्क्यांच्या नकलाकरिता अर्ज Application for copies							
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2018	
1	2	3	4	5	6	7		
१. दिवाणी ...	438	624	516	5	587	7	(i) Civil Cases	
२. फौजदारी ...	62	57	45	419	32	469	(ii) Criminal Cases	
	500	681	561	36	619	35		

तक्ता -३ (चार)
TABLE-III (iv)

The following table indicates the number of opinion given by the Government Pleader, High Court, Mumbai for going in appeal and contempt matters.

अपिलात जाण्याच्या कामात आणि बेअदबीच्या कामात सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी दिलेल्या अभिप्रायाची संख्या पुढील तक्त्यात दर्शविली आहे.

प्रकरणे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात नवीन आलेली प्रकरणे		एकूण Total		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases				
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		2016 2017 2018		Cases disposed of during the year		Cases pending at the end of the year						
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016		2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
१. दिवाणी ...	2	11	15	21	29	18	23	40	33	12	25	33	11	15	0
२. फौजदारी ...	6	22	39	54	58	38	60	80	77	38	41	25	22	39	52
	8	33	54	75	87	56	83	120	110	50	66	58	33	54	52

तक्ता -४
TABLE-IV

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, (मूळ शाखा) मुंबई

The Government Pleader, High Court, (Original Side), Mumbai

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, (मूळ शाखा) मुंबई यांनी शासनाच्या वतीने उच्च न्यायालय, मूळ शाखा मुंबईमध्ये दाखल केलेली व निकालात काढलेली प्रकरणे खालील तक्त्यात दाखविण्यात आलेली आहेत.

The following table indicates the writ petitions instituted and disposed off by the Government Pleader, High Court, Original Side Mumbai on behalf of Government in the High Court, (Original Side).

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year				वर्षात नवीन आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year				Nature of Cases
	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	
1	2	3	4	7	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
१. रिट विनंती अर्ज व अपिले	...	18753	19771	20889	2009	1733	1765	20762	21504	20654	991	615	947	18753	19771	21707	Writ Petitions and Appeals
२. दिवाणी दावे व इतर प्रकरणे	...	3061	3123	3216	72	190	140	3133	3313	3356	10	97	46	3061	3123	3310	(Civil Suits and other matters and appeals.
३. विक्रीकरासंबंधीची प्रकरणे	...	1804	1865	1982	150	275	68	1954	2140	2050	89	158	37	1804	1865	2013	Sales Tax matters.
एकूण	...	23618	24759	26087	2231	2198	1973	25849	26957	28060	1090	870	1030	23618	24759	27030	Total

तक्ता - ५
TABLE-V

सरकारी वकील, आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, (रिट सेल) मुंबई
The Government Pleader and Public Prosecutor, High Court, Appellate side (Writ Cell), Mumbai.

सरकारी वकील, आणि सरकारी अभियोक्ता उच्च न्यायालय, अपील शाखा (रिट सेल)मुंबई यांनी शासनाच्यावतीने उच्च न्यायालय, अपील न्यायशाखा, मुंबई यामध्ये रिटसाठी दाखल केलेले व निकालात काढलेले विनंती अर्ज पुढील तक्त्यात दर्शविले आहेत.

The following table indicates the writ petitions instituted and disposed off by the Additional Government Pleader High Court, (Appellate Side) Mumbai on behalf of Government in the High Court, (Appellate Side).

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year				वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases instituted during the year				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year				Nature of Cases
	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	
1	2	3	4	7	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
अपिल न्यायशाखा...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Writ Petitions on Appellate side High Court.
उच्च न्यायालयामधील रिटसाठी अर्ज	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

तक्ता -६
TABLE-VI

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर व औरंगाबाद न्यायापीठ येथे शासनाच्या वतीने दाखल केलेली आणि निकालाला काढलेली फौजदारी व दिवाणी प्रकरणे आणि रिट अर्ज पुढील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

Government Pleader, High Court, Nagpur

The following table indicates the cases (Civil and Criminal) and Writ Petitions instituted and disposed off by the Government Pleader, High Court, Nagpur and Aurangabad on behalf of Government on the appellate side, High Court Bench at Nagpur and Aurangabad.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases						
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017		2018					
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
१. फौजदारी प्रकरणे	8067	8163	8603	7924	8754	9168	15991	8881	17771	7826	8314	8702	8163	8603	9069
२. दिवाणी प्रकरणे	7582	8169	8577	596	712	860	8448	32022	9437	279	304	460	8169	8577	8977
३. किरकोळ प्रकरणे	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
अपिल न्यायशाखा... उच्च न्यायालयामधील रिटससाठी अर्ज	24229	25650	27147	5694	6372	8592	29923	54362	35739	4273	4875	7385	25650	27147	28354

तक्ता -७
TABLE-VII

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद

Government Pleader, High Court, Aurangabad

१. फौजदारी प्रकरणे	0	0	0	9401	10072	--	9901	10072	--	9346	8859	--	489	1213	--
२. दिवाणी प्रकरणे	0	0	0	22551	23733	--	0	0	--	15329	20492	--	7222	3241	--
३. किरकोळ प्रकरणे	0	0	0	0	0	0	--	--	--	0	0	0	0	0	0
उच्च न्यायालयामधील रिटससाठी अर्ज	0	0	0	14827	17588	--	14827	17588	--	11516	12603	--	30579	37608	--

Writ Petitions on Appellate side High Court.

Writ Petitions on Appellate side High Court.

TABLE-VIII (I)

सरकारी अभियोक्ता, बृहन्मुंबई, मुंबई

सरकारी अभियोक्ता मुंबई यांनी सन २०१६, २०१७ व २०१८ मध्ये दाखल केलेली आणि निकालात काढलेली सत्र प्रकरणे आणि विशेष प्रकरणे (म्हणजे लाचलुचपतीबाबतची प्रकरणे) आणि अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम १९५५ बाबतची प्रकरणे पुढील तक्त्यात दिली आहेत.

Public Prosecutor, Greater Bombay.

The following table indicates the Cases, (i.e. Anti Corruption Cases) and cases under Essential Commodities Act, 1955 committed to the Session and disposed of during the year 2016, 2017 and 2018 in which the Public Prosecutor for Gr. Mumbai has put his appearance on behalf of Government.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				वर्षात नवीन आलेली प्रकरणे				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Nature of Cased
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year		Cases pending at the end of the year				
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018		
१. सत्र न्यायालय, बृहन्मुंबई यांजकडे सुपूर्द केलेली फौजदारी प्रकरणे.	4524	4903	--	1035	1190	--	5559	6093	--	683	887	--	4876	5206		1. Criminal cases Committed to the Sessions Court, Gr. Mumbai.	
२. लाचलुचपत विरोधी प्रकरणे	184	179	--	52	76	--	236	255	--	57	38	--	179	217	--	2. Anti-courruption cases	
३. अत्याधुनिक वस्तू अधिनियम १९५५ विषयी प्रकरणे.	19	32	--	13	1	--	32	33	--	0	1	--	32	32	--	3. Cases under essential Commodities Act, 1955.	
४. एन. डी. पी. स्पेशल केसेस	1198	1356	--	240	152	--	1438	1538	--	82	105	--	1356	1403	--	4. N.D.P. Special Cases	
५. टांडा प्रकरणे	5	7	--	2	0	--	7	7	--	0	4	--	7	3	--	5 Tada Cases	
६. मागासवर्गीयांची विशेष प्रकरणे	72	79	--	17	16	--	89	95	--	10	9	--	79	86	--	6. S. C. & S. T. Special Cases	
७. महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण प्रकरणे	85	110	--	47	15	--	132	125	--	22	3	--	110	122	--	7. M. O. C. C. A	
एकूण...	6087	6666	--	1406	1450	--	7493	8116	--	854	1047	--	6639	7069	--		

TABLE-VIII (ii)

सरकारी अभियोक्ता मुंबई यांनी शासनाच्या वतीने सन २०१६, २०१७ व २०१८ मध्ये दाखल केलेली आणि निकालात काढलेली फौजदारी प्रकरणे पुढील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

The following table indicates the Criminal Cases pending, instituted and disposed of during the year 2016, 2017 and 2018 in which the Public Prosecutor for Gr. Mumbai has put in his appearance on behalf of Government.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Nature of Cased
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year		Cases pending at the end of the year				
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018		
१. फौजदारी अपील...	2161	1791	--	1054	835	--	3215	2626	--	1424	1154	--	1791	1472	--	Criminal Appeals	
२. फौजदारी फेरतपासणी अर्ज	1668	1417	--	1466	1301	--	3134	2718	--	1717	1551	--	1417	1167	--	Criminal Revision Applications.	
३. फौजदारी अर्ज...	579	341	--	6699	6461	--	7278	6802	--	6937	4435	--	341	2367	--	Criminal Applications	
एकूण ...	4408	3549	--	9219	8597	--	13627	12146	--	10078	7140	--	3549	5006	--	Total	

तक्ता - ९
TABLE-IX

सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई

खालील तक्ता सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई यांनी २०१६, २०१७ व २०१८ मध्ये शासनातर्फे लढविलेल्या व निकालात निघालेल्या प्रकरणांची संख्या दाखवितो.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases-- +**
	Cases pending at the beginning of the year			Cases filled and defended during the year			Total			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year			
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
१. दिवाणी प्रकरणे (मुख्य)....	7372	7438	7717	277	378	269	7649	7816	7986	214	92	192	7435	7724	7794	Civil Cass (Main)
२. दिवाणी प्रकरणे (संकीर्ण) ...	65	58	47	46	19	9	111	77	56	53	30	11	58	47	45	Civil Cases (Misc.).
एकूण	7437	7496	7764	323	397	278	7760	7893	8042	267	122	203	7493	7771	7839	

144

तक्ता - ९ (i)
TABLE-IX (i)

सरकारी वकील कार्यालय, (महाराष्ट्र राज्य), नवी दिल्ली.

त्या त्या वर्षात दाखल करण्यात आलेली व निकालात काढलेली सर्वोच्च न्यायालयातील महाराष्ट्र शासनाशी संबंधित असलेल्या दिवाणी, फौजदारी, रिट याचिका, विशेष परवानगी याचिका व संकीर्ण प्रकरणाबद्दलची माहिती खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आली आहे.

Office of the Government Pleader (Maharashtra state), New Delhi.

The following table indicates the Civil Criminal, Writ Petitions spl. Leave Petitions and Miscellaneous matters concerning Maharashtra Government in the Supreme Court, New Delhi received and disposed of during the respective years.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases
	Cases pending at the beginning of the year			Cases filled and defended during the year			Total			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year			
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
१. फौजदारी प्रकरणे ...	7372	7438	7717	277	378	269	7649	7816	7986	214	92	192	7435	7724	7794	CriminalCass
२. दिवाणी प्रकरणे ...	65	58	47	46	19	9	111	77	56	53	30	11	58	47	45	Civil Cases
एकूण	7437	7496	7764	323	397	278	7760	7893	8042	267	122	203	7493	7771	7839	

तक्ता - १०
TABLE-X

सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई

—खालील तक्ता नगर दिवाणी न्यायालयात दाखल झालेली व सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी शासनाफे लढविलेली नागरिकत्वासंबंधी व इतर दिवाणी प्रकरणे दर्शवितो.

The Government Pleader, City Civil Court, Mumbai

The following table indicates the Citizenship suit and other City Civil Suit filed in the Mumbai City Civil Court in which the Government Pleader, City Civil Court Mumbai has put in his appearance on behalf of Government.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases						
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017		2018					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year								
	7372	7438	7717	277	378	269	7649	7816	7986	214	92	192	7435	7724	7794
	65	58	47	46	19	9	111	77	56	53	30	11	58	47	45
	7437	7496	7764	323	397	278	7760	7893	8042	267	267	122	7493	7771	7839
दिवानी दावे आणि कामे															
१. नागरिकत्वाबाबतचे दावे	Civil Suits and Matters														
२. किरकोळ अपील	Citizenship Suit														
एकूण :	Miscellaneous Appeals.														

जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते

—२०१३, २०१४ व २०१५— सा वर्षांमध्ये दिवाणी व फौजदारी स्वरुपाची दाखल झालेली आणि शासनाच्यावतीने जिल्हा सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ते यांनी निकालात काढलेली प्रकरणे खालील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

District Govt. Pleader and Prosecutors.

The following tables indicate the number of different types of Civil and Criminal Cases filed and defended by the Government in which the District Government Pleaders and Public Prosecutors have put in their appearances on behalf of Government during the years 2013, 2014 and 2015.

प्रकरणांचे स्वरुप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			एकूण			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases	
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
(१) जिल्हा : अहमदनगर																	
फौजदारी प्रकरणे	...	5098	5194	5544	722	1921	2690	5820	7115	8234	626	1571	1870	5194	5544	6364	...Criminal Cases
दिवाणी प्रकरणे	...	5755	5374	5169	423	267	302	6178	5641	5471	804	472	425	5374	5169	5046	... Civil Cases
एकूण	...	10853	10568	10713	1145	2188	2992	11998	12756	13705	1430	2043	2295	10568	10713	11410	Total
(२) जिल्हा : अकोला																	
फौजदारी प्रकरणे	...	10710	15156	18130	6536	7244	840	17246	22400	18970	2090	4270	2030	15156	18130	16940	... Criminal Cases
दिवाणी प्रकरणे	...	7800	8446	9900	1632	1940	430	9432	10330	986	486	486	267	8486	9900	10063	... Civil Cases
एकूण	...	18510	23602	28030	8168	9184	1270	26678	32786	29300	3076	4756	2297	23602	28030	27003	Total
(३) जिल्हा : अमरावती																	
फौजदारी प्रकरणे	...	9238	9466	9683	1577	2691	3645	10815	12157	13328	1349	2474	3024	9466	9683	10304	... Criminal Cases
दिवाणी प्रकरणे	...	6863	6764	6424	436	362	515	7299	7126	6939	535	702	659	6764	6424	6280	... Civil Cases
एकूण	...	16101	16230	16107	2013	3053	4160	18114	19283	20267	1884	3176	3683	16230	16107	16584	Total
(४) जिल्हा : औरंगाबाद																	
फौजदारी प्रकरणे	...	2944	3199	3600	3769	3506	4238	6713	6705	7838	3514	3105	3202	3199	3600	4636	... Criminal Cases
दिवाणी प्रकरणे	...	4578	4555	4502	295	279	264	4873	4834	4766	318	332	271	4555	4502	4495	... Civil Cases
एकूण	...	7522	7754	8102	4064	3785	4502	11586	11539	12604	3832	3437	3475	7754	8102	9131	Total

तक्ता - ११ चालू
Table -- XI -Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
(१२)	जिल्हा : कोल्हापूर	
	फौजदारी प्रकरणे	4322	4788	4915	2199	2074	2561	6521	6862	7476	1733	1947	2215	4788	4915	5261
	दिवाणी प्रकरणे	5092	5279	5211	377	325	510	5469	5604	5721	190	393	197	5279	5211	5524
	एकूण	9414	10067	10126	2576	2399	3071	11990	12466	13197	1923	2340	2412	10067	10126	10785
(१३)	जिल्हा : नागपूर	
	फौजदारी प्रकरणे	6633	7280	7850	3957	3767	5286	10590	11047	13136	3310	3197	6134	7280	7850	7002
	दिवाणी प्रकरणे	3371	3391	3462	435	489	379	3806	3880	3841	415	418	293	3391	3462	3548
	एकूण	10004	10671	11312	4392	4256	5665	14396	14927	16977	3725	3615	6427	10671	11312	10550
(१४)	जिल्हा : नांदेड	
	फौजदारी प्रकरणे	41299	45510	48738	21508	21066	20104	62807	66576	68842	17297	17838	19169	45510	48738	49673
	दिवाणी प्रकरणे	25625	26113	25215	9201	9736	10328	34826	35849	8713	8713	10634	10373	26113	25215	25470
	एकूण	66924	71623	73953	30709	30802	30432	97633	102425	77555	26010	28472	29542	71623	73953	75143
(१५)	जिल्हा : नाशिक	
	फौजदारी प्रकरणे	5472	5484	5969	4646	5069	5749	10118	10553	11718	4634	4584	5309	5484	5969	6409
	दिवाणी प्रकरणे	5494	5622	5479	484	385	745	5978	6007	6224	356	528	657	5622	5479	5567
	एकूण	10966	11106	1448	5130	5454	6494	16096	16560	17942	4990	5112	5966	11106	11448	11976
(१६)	जिल्हा : उस्मानाबाद	
	फौजदारी प्रकरणे	4351	4477	4477	1397	1248	5748	5725	5748	5725	1271	979	4477	4477	4746	4746
	दिवाणी प्रकरणे	11626	12741	12741	2685	1612	14311	14353	14311	14353	1570	2317	12741	12741	12036	12036
	एकूण	15977	17218	17218	4082	2860	20059	20078	20059	20078	2841	3296	17218	17218	16782	16782
(१७)	जिल्हा : लातूर	
	फौजदारी प्रकरणे	27345	28828	29590	15970	15328	14137	43315	44456	43727	14487	14866	10503	28828	29590	33224
	दिवाणी प्रकरणे	28110	28595	29104	13175	13686	14425	41285	42281	43529	12690	13177	12609	28595	29104	30920
	एकूण	55455	57423	58694	29145	29014	28562	84600	86737	87256	27177	28043	23112	57423	58694	64144

(१८) जिल्हा : परभणी	(18) District : PARBHANI	...	36782	38905	39402	39604	34931	41242	76386	73836	80644	37481	34434	40800	38905	39402	39844	...	Criminal Cses
फौजदारी प्रकरणे		...	19637	19902	19684	15700	16781	19405	35337	36683	39089	15435	16999	18717	199902	19684	20372	...	Civil Cases
दिवानी प्रकरणे		...	56419	58807	59086	55304	51712	60647	111723	110519	119733	52916	51433	59517	58807	59086	60216	...	Total
एकूण		...	212917	220716	228327	125241	120321	137116	338158	341037	365443	117442	112710	100544	220716	228327	264899	...	Criminal Cases
(१९) जिल्हा : पुणे	(19) District : PUNE	...	96310	101725	104331	24749	24737	25740	121059	126462	130071	19334	22131	20659	101725	104331	109412	...	Civil Cases
फौजदारी प्रकरणे		...	309227	322441	332658	149990	145058	162856	459217	467499	495514	136776	134841	121203	322441	332658	374311	...	Total
दिवानी प्रकरणे		...	29167	32011	33644	19568	21472	21539	48735	53483	55183	16724	19839	19859	32011	33644	35324	...	Criminal Cases
(२०) जिल्हा : रायगड, अलिबाग	(20) District: RAIGAD -BAG	...	31842	33514	33921	8436	8292	10391	40278	41806	44312	6764	7885	8228	33514	33921	36084	...	Civil Cases
फौजदारी प्रकरणे		...	61009	6525	67565	28004	29764	31930	89013	95289	99495	23488	27724	28087	65525	67565	71408	...	Total
दिवानी प्रकरणे		...	9550	9584	9920	7645	7575	8137	17195	17159	18057	7611	7239	7457	9584	9920	10600	...	Criminal Cases
(२१) जिल्हा : रत्नागिरी	(21) District : RATNAGIRI	...	8128	8655	8824	3011	3439	3614	11139	12094	12438	2484	3270	3259	8655	8824	9179	...	Civil Cases
फौजदारी प्रकरणे		...	17678	18239	18744	10656	11014	11751	28334	29253	30495	10095	10509	10716	18239	18744	19779	...	Total
दिवानी प्रकरणे		...	27672	29474	31188	20317	18761	22737	47989	48235	53925	18515	17047	20186	29474	31188	33739	...	Criminal Cases
(२२) जिल्हा : सांगली	(22) District : SANGLI	...	31783	33663	33756	8845	8626	12930	40628	42289	46686	6965	8533	11966	33663	33756	34720	...	Civil Cases
फौजदारी प्रकरणे		...	59455	63137	64944	29162	27387	35667	88617	90524	100611	25480	25580	32152	63137	64944	68459	...	Total
दिवानी प्रकरणे		...	33177	34796	35433	18263	22936	44790	51440	57732	80223	16644	22299	39785	34796	35433	40438	...	Criminal Cases
(२३) जिल्हा : सातारा	(23) District : SATARA	...	36273	38302	38383	10418	10019	13371	46691	48321	51754	8389	9938	11775	38302	38383	39979	...	Civil Cases
फौजदारी प्रकरणे		...	69450	73098	73816	28681	32955	58161	98131	106053	131977	25033	32237	51560	73098	73816	80417	...	Total
दिवानी प्रकरणे		...	291	321	299	326	294	438	617	615	737	296	316	345	321	299	392	...	Criminal Cases
(२४) जिल्हा : सिंधुदुर्ग	(24) District : NDHUDURG	...	421	413	354	61	34	160	482	447	514	69	93	78	413	354	436	...	Civil Cases
फौजदारी प्रकरणे		...	712	734	653	387	328	598	1099	1062	1251	365	409	423	734	653	828	...	Total
दिवानी प्रकरणे		...	712	734	653	387	328	598	1099	1062	1251	365	409	423	734	653	828	...	Total

तक्ता - ११ चालू
Table -- XI -Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
(२५)	जिल्हा : सोलापूर															
	फौजदारी प्रकरणे															
	...	61021	65930	71669	38594	38535	42120	99615	104465	113789	33685	32796	33871	65930	71669	79918
	दिवानी प्रकरणे															
	...	46221	48753	49305	15748	19994	19150	61969	98747	68455	13216	19442	15546	48753	49305	52909
	...	107242	114683	120974	54342	58529	61270	161584	173212	182244	46901	52238	49417	114683	120974	132827
	एकूण															
(२६)	जिल्हा : ठाणे															
	फौजदारी प्रकरणे															
	...	6533	5452	10164	4967	3647	6326	3729	1447	2447	1238	2202	3879	-	-	-
	दिवानी प्रकरणे															
	...	188	190	263	70	87	99	69	71	79	01	16	20	-	-	-
	...	6721	5642	10427	5037	3734	6425	3798	1518	2526	1239	2218	3899	-	-	-
	एकूण															
(२७)	जिल्हा : वर्धा															
	फौजदारी प्रकरणे															
	...	2776	3391	2443	2162	1258	1364	4938	4649	3807	1547	2206	1410	3391	2443	2397
	दिवानी प्रकरणे															
	...	2875	2880	2782	315	225	230	3190	3105	3012	310	323	263	2880	2782	2749
	...	5651	6271	5225	2477	1483	1594	8128	7754	6819	1857	2529	1673	6271	5225	5146
	एकूण															
(२८)	जिल्हा : यवतमाळ															
	फौजदारी प्रकरणे															
	...	3000	2988	3454	1627	3337	1553	4627	6325	5007	1639	1031	1175	3000	5294	3832
	दिवानी प्रकरणे															
	...	9552	9546	6070	1722	9552	737	11274	19098	6807	1728	1319	983	9552	17779	5914
	...	12552	12534	9524	3349	12889	2290	15901	25423	11814	3367	2350	2158	12552	23073	9746
	एकूण															
(२९)	जिल्हा : गडचिरोली															
	फौजदारी प्रकरणे															
	...	4017	4550	5388	7675	6357	6544	11692	11107	11932	7142	5719	6267	4550	5388	5665
	दिवानी प्रकरणे															
	...	1819	1936	1966	1010	1173	1481	2966	3109	3447	893	1143	1332	1936	1966	2115
	...	5836	6486	7354	8685	7730	8025	14658	14216	15379	8035	6862	7599	6486	7354	7780
	एकूण															
(३०)	जिल्हा : नंदुरबार															
	फौजदारी प्रकरणे															
	...	730	408	451	277	133	59	1007	541	510	5253	90	82	754	415	428
	दिवानी प्रकरणे															
	...	206	121	179	22	63	16	228	184	189	11	11	4	217	173	185
	...	936	529	630	299	196	75	1235	725	699	5264	101	86	971	624	613
	एकूण															
(३१)	जिल्हा : गोंदिया															
	फौजदारी प्रकरणे															
	...	714	836	745	1279	1372	1402	1993	2208	2147	1157	1463	1502	836	745	645
	दिवानी प्रकरणे															
	...	231	253	315	147	117	126	378	370	441	125	55	72	253	315	396
	...	945	1089	1060	1426	1489	1528	2371	2578	2588	1282	1518	1574	1089	1060	1014
	एकूण															
(३२)	जिल्हा : वाशिम															
	फौजदारी प्रकरणे															
	...	342	448	570	245	315	488	587	763	1058	139	193	410	448	570	648
	दिवानी प्रकरणे															
	...	1686	1694	1784	276	245	232	1962	1939	2016	268	155	248	1694	1784	1768
	...	2028	2142	2354	521	560	720	2549	2702	3074	407	348	658	2142	2354	2416
	एकूण															

तक्ता - १२

TABLE--XI

खालील तक्ता सरकारी वकीलांनी शासनाच्या वतीने २०१५, २०१६ व २०१७ मध्ये लढविलेल्या दिवाणी व फौजदारी दाव्यामध्ये शासनाच्या बाजूने व शासनाच्या विरुद्ध निर्णय झालेल्या दाव्यांची माहिती दर्शवितो. The following table indicates the No. of Civil Cases and Criminal Cases in which the Government Pleaders appeared on behalf of Government and the No. of Cases decided in favour and against of Government in 2015, 2016 and 2017.

कार्यालय	दाखल झालेली प्रकरणे			निकालात काढलेले दावे			शासनाच्या बाजूने निर्णय लागलेले दावे			शासनाच्या विरुद्ध निर्णय लागलेले दावे		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
१. महाअधिवक्ता, मुंबई	89	168	230	20	52	58	18	49	57	2	3	1
२. सहयोगी महाअधिवक्ता, मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
३. सरकारी वकील.	18566	20540	--	7511	6885	--	4588	3752	--	2923	3133	--
उच्च न्यायालय, मुंबई.												
४. सरकारी वकील,	2231	2198	1973	1090	870	1030	1022	767	997	68	103	33
उच्च न्यायालय, (मूल शाखा) मुंबई.												
५. सरकारी वकील, व सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, अपील शाखा (रिट सेल) मुंबई.	18566	20540	20445	7511	6885	7012	4588	3752	3867	2923	3133	3145
६. सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर.	14214	15838	18620	12380	13493	16547	5042	4159	7492	7338	9334	9055
७. सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
८. मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, मुंबई	1914	1849	1884	462	404	585	315	294	367	441	521	479
नागपूर	845	996	--	645	874	--	596	692	--	49	182	--
औरंगाबाद	455	1823	--	1910	1521	--	1670	193	--	240	328	--
९. सरकारी अभियोक्ता, ब्रन्मुंबई मुंबई.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
१०. सरकारी वकील, नागराज न्यायालय, मुंबई.	259	397	278	391	122	203	390	122	200	11	1	3
११. सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
१२. सर्व जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते.	67134	62806	24318	56070	49474	22830	18274	17791	7604	35923	31661	15226

तक्ता - १२ चालू ..
TABLE--XII Continuu.

खालील तक्ता सरकारी वकीलांनी शासनाच्या वतीने २०१५, २०१६ व २०१७ मध्ये लढविलेल्या दिवाणी व फौजदारी दाव्यामध्ये शासनाच्या बाजूने व शासनाच्या विरुद्ध निर्णय झालेल्या दाव्यांची माहिती दर्शवितो. The following table indicates the No. of Civil Cases and Criminal Cases in which the Government Pleaders appeared on behalf of Government and the No. of Cases decided in favour and against of Government in 2015, 2016 and 2017.

कार्यालय	दाखल झालेली प्रकरणे			निकालात काढलेले दावे			शासनाच्या बाजूने निर्णय लागलेले दावे			शासनाच्या विरुद्ध निर्णय लागलेले दावे			
	Cases filed			Cases disposed			Cases decided in favour of Govt.			Cases decided against Govt.			
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	Office
१२. सर्व जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	12. All District Govt. Pleaders and Public Prosecutors.
अकोला	8168	9184	1270	3076	4756	2297	1446	2293	834	1630	2463	1463	Akola
अमरावती	2013	3053	--	1884	3176	--	1243	1513	--	641	1663	--	Amravti
औरंगाबाद	4064	3785	--	3832	3437	--	845	803	--	2986	2634	--	Aurangabad
बिड	3363	3693	3544	2782	4569	2915	994	2746	1062	1788	1823	1853	Beed
भंडारा	1699	1619	--	457	838	--	129	349	--	328	489	--	Bhandara
चंद्रपूर	419	456	429	585	564	443	203	218	174	382	346	269	Chandrapur
जळगाव	2506	2041	--	1906	2763	--	724	532	--	1182	2231	--	Jalgaon
धुळे	1725	1969	--	1584	1791	--	692	813	--	892	978	--	Dhule
बुलढाणा	534	430	--	334	344	--	172	166	--	162	175	--	Buldhana
जालना	2209	2111	--	2337	2141	--	630	464	--	1707	1677	--	Jalna
कोल्हापूर	2566	2399	--	1923	2340	--	477	781	--	1425	1559	--	Kolhapur
नागपूर	4392	4256	--	3725	3615	--	2324	1860	--	1401	1755	--	Nagpur
नाशिक	5130	5454	6494	4990	5112	5966	111	1347	1713	3879	3804	4253	Nasik
उस्मानाबाद	4082	2860	--	2841	3296	--	474	429	--	2367	2867	--	Usamanabad
नांदेड	2798	1605	3192	2480	1945	2901	962	1009	1120	1518	936	1781	Nanded
परभणी	2773	2717	3228	2416	2399	2946	740	883	926	1676	1516	2020	Parbhani
लातूर	27	272	465	51	106	434	2	0	30	49	106	404	Latur
पुणे	8426	8193	--	7230	7328	--	2616	2879	--	4614	4449	--	Pune
सांगली	2336	1107	2106	1598	1926	2210	535	656	746	1063	1270	1464	Sangli
सातारा	2044	2532	--	1648	1807	--	428	573	--	1220	1234	--	Satara
सिध्दुर्ग-ओरस	387	328	598	365	409	423	106	101	137	259	308	286	Sindhudurg-Oras
अहमदनगर	1145	2188	2992	1430	2042	2295	938	808	862	492	1235	1433	Ahemadnagar
रत्नागिरी	792	927	900	600	600	701	168	196	230	432	404	471	Ratnagiri
ठाणे	6721	5642	10427	5037	3734	6326	3798	1518	2526	1239	2218	3899	Thane
एकूण	62806	62252	24318	49474	56705	22830	17791	21223	7604	31661	35518	15226	Total

सरकारी वकिलांना मिळालेली फी व वादव्यय

२०१५-२०१६, २००१६-२०१७, २०१७-२०१८ (३१-१२-२०१७ पर्यंत) मध्ये शासनाच्या वतीने चालविलेल्या दिवाणी व फौजदारी प्रकरणांमध्ये सरकारी वकिलांना मिळालेली फी व वादव्यया खालील तक्ता दर्शवितो.

शासकीय विधी कामकाजाचे आचरण नियम, १९८४ च्या नियम १३७ व १३८ अनुसार फौजदारी प्रकरणातील फीची बिले, अधिदान मिळण्यासाठी सरकारी, वकिलांकडून कोषागाराकडे परस्पर सादर केली जातात, तसेच दिवाणी प्रकरणातील फी वादव्यया संबंधीची बिले विधि परामर्शीकडे मंजूरी व प्रति स्वाक्षरीसाठी सादर केली जातात. विधि व न्याय विभागात सादर बिले छाननी करून मंजूर केली जातात व संबंधित सरकारी वकिलांकडे प्रति स्वाक्षरी करून परत पाठविली जातात. तदनंतर सरकारी वकील कोषागाराकडे अधिदान मिळण्याकरिता ती बिले सादर करतात.

Fees and Law charges earned by the Govt. Pleaders

The following table indicates the fees and law charges earned by the Government Pleaders in Civil and Criminal Cases conducted on behalf of Government during 2015-2016, 2017-2016 and 2017-2018 (upto 31-12-2017).

In accordance with Rules 137 and 138 of the Rules for the conduct of the Legal Affairs of Government, 1984 Bills of fees in Criminal Cases are referred by Government Pleaders direct to the treasury for receiving payment. The fees and law charges bills of Government Pleaders in Civil Cases are referred to the Remembrancer of Legal Affairs for passing and counter signature. The said Bills are passed after scrutiny and returned duly countersigned by the Remembrancer of Legal Affairs to the concerned Government Pleaders. Thereafter the Government Pleader submits bills to the treasury for receiving payment.

कार्यालय	फौजदारी प्रकरणात				फौजदारी प्रकरणातील झालेली				दिवाणी प्रकरणात				दिवाणी प्रकरणातील झालेली वादव्यय				Office
	मिळालेली फी				वादव्यय				मिळालेली फी				झालेली वादव्यय				
	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	2016	2017	2018	2018	
1	2	3	4	7	5	6	7	8	9	10	11	12	13	13	13	13	
(१) महाअधिवक्ता, मुंबई	383000	647500	--	--	1350000	865000	--	6017500	4110000	--	0	0	--	0	0	--	(1) Advocate General, Mumbai.
(२) सहाय्यी महाअधिवक्ता, मुंबई	0	0	0	0	0	1005435	--	1000000	0	--	0	0	--	0	0	--	(2) Asso. Advo. General, Mumbai.
(३) सरकारी वकील, व सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, अपील शाखा (मुंबई)	39268500	21966003	--	--	11130	7160	--	0	0	--	0	0	--	0	0	--	(3) Gover. Pleader, High Court,
सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	1503800	14029500	--	--	17145	14294	--	28167500	23520750	--	4850	3092	--	--	--	--	
सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर	21342000	11970500	--	--	21342000	11970500	--	32012750	17955500	--	32012750	17955500	--	--	--	--	
(४) सरकारी अभियोक्ता, मुंबई	16102350	10227250	--	--	0	0	--	0	0	--	0	0	--	0	0	--	(4) Pub. Prose. for Greater Mumbai.
(५) सरकारी वकील, नगर-दिवाणी न्यायालय, मुंबई	0	0	0	0	0	0	--	757548	178944	--	--	--	--	0	0	--	(5) Government Pleader, City Civil Court, Mumbai.
(६) सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(6) Government Pleader, Small Causes Court, Mumbai.
(७) सर्व जिल्हा सरकारी वकील व अभियोक्ते.	166560280	138284845	--	--	66894993	39369544	--	28750393	23883885	--	92850	3092	--	--	--	--	(7) All Dist. Govt. Pleaders, & Public Prosecutors.
(८) मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय, न्यायाधिकरण मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	6259100	3425800	--	--	--	--	0	0	0	(8) Chief Presenting Officers, Maharashtra Administrative Tribunal (Mum., Nagpur and Aurangabad).
मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय, न्यायाधिकरण औरंगाबाद	0	0	0	0	0	0	0	10043900	0	--	--	--	--	0	0	0	
मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय, न्यायाधिकरण नागपूर	0	0	0	0	0	0	0	5952660	4740110	--	--	--	--	0	0	0	
(९) सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, (मुंब) शाखा मुंबई.	0	0	0	0	0	0	0	5386590	5350500	--	--	--	--	0	0	0	

तक्ता-१४
TABLE - XIV

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक

गोषवारा	Designation	Scale of Pay/वेतनमान	No. of posts/पदसंख्या		पदनाम	
			2017-2018	2018-2019		
1	2	3	4	1		
9. LEGAL ADVISERS AND COUNSELS					९-विधि सल्लागार व समुपदेशी	
Gazetted-					राजपत्रित -	
Advocate General	...	30,000 fixed retainer	...	1	1	महाअधिवक्ता
Associate Advocate General	...	20,000 fixed retainer	...	--	--	सहयोगी महाअधिवक्ता
Government Pleader, High Court, Mumbai	...	20,000 fixed retainer	...	1	1	सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई
Public Prosecutor, Greater, Mumbai	...	15,000 fixed retainer	...	1	1	सरकारी अभियोक्ता, बृहन्मुंबई.
Chief Presenting Officer-MAT (Mumbai, A'bad, & Nagpur)	...	15,000 fixed retainer	...	3	3	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी (म. प्र. न्या.) मुंबई, औरंगाबाद व नागपूर
Government Pleader, City Civil Court, Mumbai.	...	15,000 fixed retainer	...	1	1	सरकारी वकील, शहर दिवाणी न्यायालय, मुंबई
Government Pleader, Small Causes, Court.	...	2500 fixed retainer	...	1	1	सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय
Public Prosecutor High Court, Mumbai.	...	20,000 fixed retainer	...	1	1	अपर सरकारी वकील, आणि अति., सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर
Government Pleader, High Court, Nagpur	...	20,000 fixed retainer	...	1	1	सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद
Government Pleader, High Court, Aurangabad5--	...	20,000 fixed retainer	...	1	1	आस्थापना अधिकारी
District Government Pleader	...	5000 fixed pay for District	...	30	30	जिल्हा सरकारी वकील
Government Pleaders	...	9300-34800+4600	...	5	5	आस्थापना अधिकारी
Establishment Officer	...	9300-34800+4600	...	5	5	आस्थापना अधिकारी
Total-Gazetted	55	55	एकूण-राजपत्रित
Non-Gazetted, Class III-					अराजपत्रित, वर्ग तीन-	
Accountant	...	9300-34800-G.P. 4300	...	4	4	लेखापाल
Superintendent	...	9300-34800-G.P. 4300	...	31	31	अधीक्षक
Assistant Superintendent	...	9300-34800-G.P. 4300	...	1	1	सहा. अधीक्षक
Librarian	...	5200-20200-G.P. 2800	...	2	2	ग्रंथपाल
Supervisory Senior Clerk	...	5200-20200-G.P. 2400	...	35	35	पर्यवेक्षक वरिष्ठ लिपिक
Senior Clerk	...	5200-20200-G.P. 2400	...	18	18	वरिष्ठ लिपिक
Stenographer (Higher Grade)	...	9300-34800-G.P. 4400	...	30	30	लघुलेखक (उ. श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	...	9300-34800-G.P. 4300	...	37	37	लघुलेखक (नि. श्रेणी)
Clerk-Typist	...	5200-20200-G.P. 1900	...	191	191	लिपिक-टंकलेखक
Clerk	...	5200-20200-G.P. 1900	...	8	8	लिपिक
Steno-Typist	...	5200-20200-G.P. 2400	...	9	9	लघु टंकलेखन
Typist	...	35200-20200-G.P. 1900	...	6	6	टंकलेखन
Driver	...	(Spl. pay Rs. 80)P. 2400	...	2	2	चालक
	...	5200-20200-G.P. 1900	...			
Total-Class III			...	376	376	एकूण, वर्ग तीन
Class IV-					वर्ग चार-	
Book Binder	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	पुस्तक बांधणीकार
Machine Operator	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	मशिन ऑपरेटर
Naik	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	नाईक
Filer	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	फाईलकरी
Peon	...	4440-7440-G.P. 1300	...	--	--	शिपाई
Sweeper	...	4440-7440-G.P. 1300	...	--	--	सफाईगार
Total Class IV			...	--	--	एकूण-वर्ग चार
Grand Total			...	--	--	एकूण बेरीज

धर्मादाय संघटनेच्या रचनेचा तक्ता
CHART OF THE CHARITY ORGANISATION

११. धर्मादाय संघटना

प्रस्तावना :

(१) धर्मादाय संघटना, धर्मादाय आयुक्तांच्या प्रशासनाखाली महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० कार्यान्वित करण्याकरिता निर्माण केलेली आहे. या अधिनियमाद्वारे राज्यामधील सार्वजनिक न्यास, संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० प्रमाणे नोंद झालेल्या सार्वजनिक संस्था किंवा धार्मिक संस्था किंवा दोन्हीसह संस्था यावर नियंत्रण ठेवले जाते. महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० अन्वये धर्मादाय आयुक्त हे धर्मादाय संघटनेचे प्रमुख असून एक निगम आहेत. कायद्यातील न्यायिक कार्यविषयक ठराविक तरतुदी व्यतिरिक्त धर्मादाय आयुक्तांना न्यासाचे पर्यवेक्षण व विनियोजन ही सर्वसाधारण कर्तव्ये तसेच काही न्यायिक कर्तव्य, विशेषतः अधिनियमामध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे बजवावी लागतात. धर्मादाय आयुक्त व त्यांचे अधिकारी यांना कायद्यान्वये अशा प्रशासकीय व न्यायिक कार्याबाबत कार्यवाही करावी लागते. त्या खेरीज धर्मादाय संघटनेचा प्रमुख या नात्याने व महाराष्ट्र राज्यातील सर्व सार्वजनिक न्यासांचा पालक व परिरक्षक म्हणून शासकीय कर्तव्य पार पाडीत असतात. अशा तऱ्हेने धर्मादाय आयुक्तांना चौकशी प्राधिकारी तसेच न्यायिक किंवा न्यायिकवत प्राधिकारी म्हणून काम करावे लागते.

(२) धर्मादाय आयुक्तांना, धर्मादाय सह-आयुक्त, धर्मादाय उप-आयुक्त व सहायक धर्मादाय आयुक्त हे न्यायिक कार्यात, न्यायिकवत व प्रशासकीय कार्यात मदत करतात तसेच लेखा संचालक व सहायक लेखा संचालक प्रशासकीय व लेखा विषयक कामात व संघटनेचे नियंत्रण करण्यात मदत करतात.

(३) धर्मादाय आयुक्तांना एखाद्या न्यासाचे काही व्यक्तीकडून विश्वासघाताने, गैरविनियोगामुळे, अपहारामुळे अगर निष्काळजीपणामुळे नुकसान झाले त्यासाठी विश्वस्तांना जबाबदार धरण्याचे किंवा तात्पुरते बडतर्फ करण्याचे व नवीन विश्वस्त नेमण्याचे अधिकार आहेत. तसेच न्यासांची योजना तयार करणे, मनाई हुकूम देणे. अपीलांची सुनावणी करणे पुनरीक्षण अर्जांचा विचार करणे इत्यादी अधिकार आहेत. त्यांच्या न्यायिकवत व प्रशासकीय कर्तव्यामध्ये न्यास निधीची गुंतवणूक करण्यास परवानगी देणे, न्यासाच्या मालमतेचे संरक्षण करणे, विश्वस्तांना कर्ज उभारण्याची व घेण्याची परवानगी देणे, न्यासाच्या हिशेबाचे खास परीक्षण करण्याचे आदेश देणे. न्यासाचे प्रशासन योग्य व्हावे म्हणून आदेश देणे, देण्याचे अधिकार अगर न्यासाचे संरक्षण अथवा त्याच्या मालमतेचे संरक्षण करणे, एखाद्या न्यासाच्या कामकाजाबाबत चौकशी सुरु करणे, न्यासाच्या विश्वस्ता विरुद्ध अथवा संबंधित व्यक्तीविरुद्ध फौजदारी फिर्याद दाखल करणे अथवा अशी फिर्याद दाखल करण्यास मंजुरी देणे व विश्वस्तांना याबाबत जिल्हा न्यायालयामध्ये फिर्याद नोंदविण्यास मान्यता देणे इत्यादी कामाचा समावेश होतो. धर्मादाय आयुक्तांना पंढरपूर मंदिराविषयी जी तात्पुरती समिती आहे त्यावर ही देखरेख ठेवावी लागते. तसेच ते देवस्थान व्यवस्थापन समिती, पश्चिम महाराष्ट्र, कोल्हापूर यांच्या कामकाजावर देखरेख ठेवतात.

(४) धर्मादाय आयुक्त हे संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० अनुसार संस्था निबंधक सुध्दा आहेत व त्या अधिनियमाखाली नोंदणी झालेल्या संस्थांच्या कामकाजावर ते देखरेख ठेवतात.

(५) सार्वजनिक न्यासाना मार्गदर्शन व्हावे व चांगली सेवा उपलब्ध व्हावी तसेच धर्मादाय संघटनेचे कामकाज सुरळीत चालावे म्हणून धर्मादाय संघटनेची दिनांक १३-१-२००० पासून पुनर्रचना करण्यात आली असून ३६ सार्वजनिक प्रादेशिक कार्यालये स्थापन झालेली आहेत. धर्मादाय सहआयुक्त, उप धर्मादाय आयुक्त आणि सहायक धर्मादाय आयुक्त हे महाराष्ट्र सार्वजनिक

न्यास अधिनियम १९५० अन्वये अथवा शासनाने अधिनियमान्वये प्रदान केलेल्या अधिकारानुसार आपली कामे व कर्तव्ये पार पाडतात.

(६) उपरोक्त अधिनियमानुसार लावण्यात येणाऱ्या फी आणि इतर प्रशासकीय खर्चासाठी सार्वजनिक न्यासाकडून घेण्यात येणारी फी, इतर वर्गणी, अधिनियमानुसार होणारी वसुली इ. माध्यमातून निर्माण होणाऱ्या निधीचा वापर शासनाने अथवा स्थानिक प्राधिकरणांनी दिलेल्या वर्गणीतून स्थापन करण्यात आलेल्या सार्वजनिक न्यासाच्या कामकाजाकरीता होणारा खर्च भागविण्याकरीता धर्मादाय आयुक्त आणि त्यांचा कर्मचारी वर्ग यांचे वेतन आणि भत्ते याकरिता शासनाने केलेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याकरीता व या अधिनियमातील तरतुदींची अंमलबजावणी करण्यासाठी करण्यात येतो. परंतु महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० चे कलम ४१ क अंतर्गत P.I.L ४०-२००७ मध्ये दि. २५-९-२००९ रोजी मा. उच्च न्यायालयच्या आदेशान्वये २% अंशदान /फी वसुलीस स्थगिती देण्यात आली. सध्या सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधीतील रक्कम दिवसेंदिवस मी होत असल्याने भविष्यात कर्मचारी तेंतन/भत्ते इतर खर्चाच्या दृष्टीने अंशदान पुन्हा सुरु करण्यात करता मा. उच्च न्यायालय (मुंबई) येथे Civil Application दखल करण्यात आली आहे.

(७) महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त संस्था, १९५० ने हैद्राबाद धर्मादाय दाननिधी विनियम, १३४९ फसली निरसित केले असून ह्या धर्मादाय-दान निधीपैकी बहुतेक सार्वजनिक न्यास म्हणून नोंदले गेले आहेत. तथापि एखाद्या समितीकडे त्यांचे व्यवस्थापन सोपविण्याची योजना धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांनी तयार करेपर्यंत ह्या सर्व धर्मादाय दाननिधीचे व्यवस्थापन महसूल प्रशासनामार्फत चालू राहिल.

(८) धर्मादाय संघटनेच्या प्रादेशिक कार्यालयांसाठी जागा उपलब्ध करून घेण्याची कार्यवाही :- त्यामध्ये सद्यस्थितीत भाडेतत्वावर कार्यरत असलेली जिल्ह्यांची कार्यालय १३ आहेत. प्रशासकीय/शासकीय इमारतीत कार्यरत असलेल्या जिल्ह्यांची संख्या ४ आहे. कार्यालयासाठी जागा प्राप्त होऊन ताबा घेतलेले जिल्ह्यांची संख्या १७ आहे. स्वःची व भाड्याची इमारत असलेले जिल्ह्यांची संख्या २ आहे. राज्यातील सर्व जिल्हा कार्यालयांकरिता जागांची सद्यस्थिती दर्शविणारा तक्ता सोबत जोडण्यात आला आहे. (परिशिष्ट-अ)

धर्मादाय संघटनेच्या अधिनस्त कार्यालयासाठी जागा प्राप्त करून घेण्यासाठी राज्याच्या मा. मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली समिती प्रकल्पांतर्गत एकूण १९ जिल्ह्यांसाठी जागा प्राप्त करून घेण्याचे प्रस्तावित आहे. त्यामध्ये सध्यास्थितीत भाडेतत्वावर कार्यरत असलेली १६ जिल्ह्यांची कार्यालये व अपुरी जागा असलेली ११ जिल्हा कार्यालये यांचा समावेश आहे. जिल्हा कार्यालयांकरिता जागांची सद्यस्थिती दर्शविणारा तक्ता सोबत जोडण्यात आला आहे. (परिशिष्ट-अ).

नागपूर, पुणे, अकोला, कोल्हापूर, औरंगाबाद या कार्यालयाची जागा पुरेशी आहे. मुंबई, अमरावती, कोल्हापूर, नागपूर, नाशिक व पुणे या कार्यालयाचे नुतनीकरणासाठी शासनाकडून निधी खर्च करण्यास मंजूरी मिळाल्याने नुतनीकरणाचे काम पूर्ण झालेले आहे. मुंबई कार्यालय हे मुख्यालय असल्याने येणाऱ्या अभ्यागतांना सदर कार्यालयातील विषयसूची नुसार विभागवार रचना समजावी व तो विभाग कोठे आहे याचा मार्गदर्शक तक्ता प्रवेशद्वारावर लावण्यात आला आहे. सर्व विभागांमध्ये जनतेच्या सोयीसाठी आसन व्यवस्थेनुसार पाट्या लावण्यात आल्या आहेत.

(९) **रुग्णालय योजना :-** नोंदणीकृत न्यासाद्वारे संचालित रुग्णालयांतर्फे निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णांना अनुक्रमे मोफत व सवलतीच्या दराने वैद्यकीय उपचार.

महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० चे कलम ४१ क क अंतर्गत मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी रिट याचिका (पीआयएल) क्रमांक ३१३२/०४ मध्ये निर्धन व दुर्बल घटकांतील रुग्णांना अनुक्रमे मोफत व सवलतीच्या दराने धर्मादाय रुग्णालय/वैद्यकीय केंद्र येथे वैद्यकीय उपचार मिळण्याकरिता मंजूर केलेली योजना दिनांक १ सप्टेंबर २००६ पासून अंमलात आली आहे. या योजनेनुसार खालीलप्रमाणे रुग्ण सवलतीस पात्र आहेत.

निर्धन रुग्ण :- ज्यांची वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा रुपये ८५,००० इतकी आहे, त्यांना धर्मादाय रुग्णालयात / वैद्यकीय केंद्रात पुर्णपणे मोफत उपचारांची सोय आहेत.

दुर्बल घटकातील रुग्ण :- ज्यांची वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा रुपये १,६०,००० इतकी आहे, त्यांना धर्मादाय रुग्णालयात / वैद्यकीय केंद्रात सवलतीच्या दराने वैद्यकीय उपचार उपलब्ध आहेत. निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णाकरिता मोफत व सवलतीच्या दराने वैद्यकीय मदत मिळण्याच्या योजनेच्या दरचित्रवाणी, आकाशवाणी, भ्रमणध्वनी, सिनेमागृहे येथे प्रसिध्दी करिता दोन चित्रफितीची निर्मिती.

परिशिष्ट ब मध्ये सदर योजनेच्या लाभार्थीची माहिती देण्यात आली आहे. दि. २४-८-२०१५ रोजी मा. मुख्यमंत्री महोदय यांच्या हस्ते योजनेची माहिती व योजनेचा माहिती व योजनेच्या लाभ जास्तीत जास्त लाभार्थ्यांना मिळण्यासाठी धर्मादाय आयुक्त कार्यालयाच्या ई-गव्हर्नन्स कार्यक्रमांतर्गत रुग्णालय मोड्यूल गो-लाइव्ह करण्यात आलेले आहे, जेणेकरून सर्वसामान्य जनतेस धर्मादाय रुग्णालयांची आवश्यक ती माहिती सहजपणे उपलब्ध होऊ शकते. सदर मोड्यूलवरून राखीव खाटापैकी किती खाटा उपलब्ध आहेत, संपर्क क्रमांक वगैरे अशा प्रकारची आवश्यक माहिती मिळू शकते.

विधि व न्याय विभागाच्या दिनांक २७-१-२०१६ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार, योजनेची माहिती व योजनेच्या लाभ जास्तीत जास्त लाभार्थ्यांना मिळण्यासाठी धर्मादाय आयुक्त कार्यालयांतर्गत ई-गव्हर्नन्स कार्यक्रमांतर्गत सुरु करण्यात आलेल्या रुग्णालय मोड्यूलचे संनियंत्रण करण्यास व धर्मादाय रुग्णालयमध्ये आरोग्य योजना सोसायटी) प्राधिकृत केले. त्यानुसार प्रथम टप्प्यात मुंबई जिल्ह्यातील एकूण २५ धर्मादाय रुग्णालयात धर्मादाय आरोग्य सेवकाची नियुक्ती केली आहे. Real time basis वर खाटांच्या उपलब्धतेची माहिती प्राप्त होण्यासाठी पथदर्शी प्रकल्प म्हणून मुंबई जिल्ह्यातील खालील महानगरपालिका व शासकीय रुग्णालयात स्मार्ट टीव्ही लावण्यात आले आहेत.

१) सेन्ट जॉर्ज रुग्णालय २) सायन ऑस्पिटल ३) के. इ. एम. रुग्णालय ४) नायर ऑस्पिटल ५) जे. जे. हॉस्पिटल

मा. धर्मादाय आयुक्त यांच्याद्वारे नानावटी रुग्णालयास अचानक भेट देऊन रुग्णालयातील त्रुटीबाबत विश्वस्तावर फौजदारी गुन्हा दाखल करून रु. ५ लाख इतक्या रकमेचा दंड मुख्यमंत्री सहायता निधीमध्ये जमा करण्यात आला आहे. "धर्मादाय रुग्णालये गरीब रुग्णांच्या दारी" ह्या विशेष अभियानाद्वारे दि. ४-११-२०१७ व दि. ३-१२-२०१७ रोजी मुंबई व महाराष्ट्रतील झोपडपट्टी व फुटपाथ वरील ६७००० गरीब रुग्णांच्या आरोग्याची मोफत तपासणी करण्यात आली.

(१०) **ई-गव्हर्नन्स प्रकल्प :-** धर्मादाय संघटनेचे मुख्यालय व त्याच्या अधिनस्त कार्यालयामध्ये ई गव्हर्नन्स ॲप्लिकेशन ची अंमलबजावणी करणे करिता निविदा प्रक्रिये व्दारे न्यूनतम निविदाकर (L1) म्हणून प्राप्त झालेल्या M/S Mastek Ltd. म्हणून या संस्थेची System Integretor म्हणून निवड करण्यात आलेली आहे. धर्मदाय संघटनेच्या सर्व कार्यालयातील ई

गव्हर्नन्स ॲप्लिकेशनची अंमलबजावणी करण्याकरिता येणाऱ्या रु. ३.१२.२६.०५९/- (सेवा करासहित) (रुपये तीन कोटी बारा लाख सव्वीस हजार एकोणसाठ फक्त) इतक्या खर्चास सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधितून भागविण्यात मान्यता मिळाली आहे. मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथील रिट पिटीशन (IPL) क्र. ३१३२/२००४ मधील दि. १७-८-२००६ व दि. १५-४-२०१५ रोजीचे आदेशाप्रमाणे मुजूर योजनेनुसार हॉस्पिटल करिता मॉड्यूल बनविण्यात आलेले आहे. धर्मदाय संघटनेच्या सदर संकेत स्थळावरील हॉस्पिटल मॉड्यूलचे मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या हस्ते दि. २६-८-२०१५ रोजी उदघाटन करण्यात आले.

धर्मादाय संघटनेचे स्वतंत्र Softwar विकसित (e-governante project) करण्याचे काम आता पूर्ण झाले आहे. आता मे मारटेक लिलि यांचेकडून सॉफ्टवेअर सिवमु रिटी ऑडिस्करिता पाठविण्यात आलेले आहे सदर सिवमु रिटी ऑडिटचे सर्टिफिकेट प्राप्त झाल्यानंतर महाराष्ट्र शासनाच्या स्टेट डेटा सेंटर येथे सर्व्हर वर डिप्लाय केले जातील फेब्रुवारी, २०१६ च्या पहिल्या आठवड्यामध्ये गोलाईव्ह होणे अपेक्षित आहे.

शासन निर्णय क्रमांक :- LNJD/D१७०११/१०/२०१४Desk १७, दि. २१/८/२०१४ अन्वये धर्मादाय संघटनेचे मुख्यालय व त्याच्या अधिनस्त असलेल्या कार्यालयामधील अभिलेख्यांचे स्कॅनिंग व डिजीटायझेशन करण्याकरिता निविदा प्रक्रियेव्दारे न्यूनतम निविदाकार (L1) असलेल्या M/s karve Data Management Service या संस्थेची निवड करण्यात आलेली आहे, त्याच्या कामाचा तपशिल परिशिष्ट क मध्ये देण्यात आलेला आहे.

११) **नवीन ७७३ पदांना मंजूरी** - महाराष्ट्र सार्वजनीक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० व नियम १९५१ तसेच संस्था नोंदणी कायदा १८६० अंतर्गत कामकाज करणेकरिता व प्रशासन प्रभावी व गतिमान करण्यासाठी शासनाने शासन निर्णय क्रमांक - सीएचए-२०११/८२१/प्र.क्र.९३/का-१ दिनांक १४ मार्च २०१२ अन्वये ७७३ नवीन पदांची निर्माती केली असून त्यापैकी ४०४ पदांची भरती करण्यात आलेली आहे व उर्वरित पदांची भरतीची प्रक्रिया सुरु आहे.

(१२) धर्मादाय संघटनेतील गट ब अराजपात्रत व गट क संवर्गातील अधिक्षक/जनसंकरप अधिकारी, लेखापाल/निरीक्षक/न्याय लिपिक, वरिष्ठ लिपिक/अभिलेखापाल, लिपिक टंकलेखक या संवर्गातील पदांचे सेवाप्रवेश नियम शासनाच्या दि. १७/११/२०१२ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार तयार करण्यात आले आहेत. सदर अधिसूचनेनुसार वरील सर्व पदांवर पदोन्नती आणि नामनिर्देशनाने नियुक्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना विहित केलेली विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक असल्याने सामायिक परीक्षेची नियमावली शासनाने मान्य करून त्याबाबतची धिसूचना क्रमांक सीएचए-२०१४/६३९/प्र.क्र.११५/कार्य.१, दि. ०३/१२/२०१५ रोजी निर्गमित करण्यात आली असून त्यानुसार दि. २१/०२/२०१६ रोजी प्रथम सामायिक विभागीय परीक्षा आयोजित करण्यात आलेली आहे.

(१३) कायद्यातील तांत्रिक बाबींच्या माहिती अभावी विश्वस्तांवर कोणतेही तांत्रिक गुन्हे दाखल होऊ नयेत या कारणास्तव तसेच महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० कायद्यातील महत्वाच्या बाबी विश्वस्तांना अवगत करून देणे याकरिता सन २०१५ मध्ये विश्वस्त संस्था तंटामुक्त व्हावा म्हणून सोलापूर, औरंगाबाद अहमदनगर, सातारा तसेच बारामती येथे कार्यशाळा आयोजित करण्यात आल्या होत्या, यामध्ये मा. धर्मादाय आयुक्तांनी विश्वस्तांना मार्गदर्शन केले बारामती येथील कार्यशाळेमध्ये मा. शरद पवार साहेब उपस्थित होते. आणि औरंगाबाद येथील कार्यशाळेत मा. न्यायमूर्ती के. यु. चांदीवाल होते.

(१४) सहधर्मादाय आयुक्त कार्यालय, औरंगाबाद येथील कार्यालयीन इमारतीच्या उदघाटन प्रसंगी मा. मुख्यमंत्री महोदय, मा. मुख्य न्यायमूर्ती आणि मा. विधानसभा अध्यक्ष यांच्याशी झालेल्या चर्चेनुसार तसेच मा.

मुख्य सचिव कार्यालयातून प्राप्त झालेल्या आदेशानुसार मा. धर्मादाय आयुक्तांनी महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० च्या कलम २२ या कलमांतर्गत (३) (A) व (३) (AA) या पोटकलमांचा अंतर्भाव करण्याचे तसेच वरील अधिनियमातील कलम ३६ A मध्ये काही दुरुस्ती करण्याचे प्रस्तावित केले आहे.

(१५) दिनांक १२/१२/२०१५ रोजी राष्ट्रीय महालोक अदालत आयोजित करण्यात आली होती त्यामध्ये ठेवण्यात आलेल्या एकुण ११६७ प्रकरणपैकी २३० प्रकरणे निकाली काढण्यात आली.

(१६) धर्मादाय कार्यालयात प्राप्त होणाऱ्या अवादातील बदल अर्जांचा त्वरित निपटारा व्हावा म्हणून विशेष उपक्रम (Special drive) घेण्यात आला. त्यामध्ये राज्यात एकुण २५००० अर्ज निकाली काढण्यात आले.

(१७) पंढरपूर मंदिरे अधिनियम, १९७३, च्या तरतुदीनुसार पंढरपूर येथील श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिराचा कारभार दि.२६.२.१९८५ पासून श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिरे समिती, पंढरपूरकडे शासनामार्फत सोपविण्यात आलेला आहे. तथापि, मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि. १५-१-२०१४ रोजी अंतिम निर्णय दिल्यामुळे मंदिरातील बडवे, उत्पात व इतर यांचे अधिकार नष्ट झालेले आहेत आणि पंढरपूर मंदिरे अधिनियमानुसार श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिरे समितीकडे या मंदिराचे संपूर्ण व्यवस्थापन आलेले आहे त्यानुसार मंदिरे समितीमार्फत वारकऱ्यांसाठी विविध प्रकारच्या सोयी-सुविधा खालीलप्रमाणे पुरविण्यात येत आहेत.

श्री संत ज्ञानेश्वर दर्शनमंडप :- भाविकांच्या दर्शनाची सोय सुलभ पध्दतीने व्हावी व भाविकांना दर्शन घेताना कमीतकमी वेळेत व शिस्तबद्ध पध्दतीने दर्शन व्हावे या हेतूने पाच मजली श्री संत ज्ञानेश्वर दर्शनमंडप १९८७ साली भाविकांसाठी तयार केला. त्यासाठी अंदाजे रु. २ कोटी ६५ लाख खर्च झाले. त्यामध्ये मंदिराच्या सोयीसाठी फोटो स्टॉल, चप्पल स्टॉल स्टॅंड, मोबाइल लॉकर्स सुविधा, स्कॅनर मशिन इत्यादी बाबी उपलब्ध करण्यात आलेल्या आहेत. यात्रा कालावधीत आषाढी, कार्तिकी, माघ चैत्र दर्शनासाठी रांग मंदिरा पासु ७ ते ८ किलो मिटर लांब जाते. त्यासाठी मंदिरापासून ते गोपाळपूर रस्त्या पर्यंत भाविकांचे ऊन, वारा, पाऊस, इत्यादी पासून संरक्षण व्हावे म्हणून बारेकेटींग व दर्शनबारीसाठी पत्राशेड उभारले जातात. दर्शनरांगेमध्ये व दर्शन मंडपात भाविकांसाठी पिण्याच्या पाण्याची सोय, स्वच्छतागृहे तसेच त्याठिकाणची साफसफाई वेळोवेळी केली जाते. तसेच बारी येणाऱ्या स्त्री भाविकांचे लहान पर्स स्कॅनर मशिनद्वारे तपासणी केली जाते.

बुंदी लाडूप्रसाद :- मंदिर समितीच्या वतीने दि. २२-३-१९८५ पासून गुढी पाडव्याचे मुहुर्तावर मार्फत बुंदीचा लाडू प्रसाद म्हणून अल्पदरात भाविकांना वितरण करणेचे काम चालू केले. मंदिराच्या परिसरामध्ये दोन ठिकाणी लाडू प्रसाद विक्री केंद्र चालू आहेत. भाविकांच्या मागणीनुसार प्रति लाडू पॅकेट (२ नग) पंधरा रुपये या दराने मंदिर समितीचे वतीने पुरवठा केला जातो. तसेच यात्रा कालावधीत आषाढी, कार्तिकी, माघ, चैत्र इ. यात्रा कालावधीमध्ये लाडूप्रसाद विक्रीचे जादा स्टॉल उभारले जातात. तसेच प्रति लाडू पॅकेट (२ नग) रु. १०/- देणगी मुल्य आकारून एकादशी दिवशी राजगिरा लाडूप्रसाद भाविकांना उपलब्ध करून देण्यात येतो.

गोशाळा :- मंदिर समितीचे वतीने गोशाळा सन १९९० पासून सुरू करण्यात आली असून त्यामध्ये लहान मोठी गाई, वासरे, खोंडे इत्यादी मिळून १३२ जनावरे आहेत दुभत्या गाईची संख्या सर्वसाधारण २० असून सद्य परिस्थितीतला ७५ लिटर दुध प्राप्त होते. त्या दुधाचा वापर श्री विठ्ठल व रुक्मिणी यांचे नित्योपचारात अभिषेक व महानैवेद्य व उर्वरीत दुध अन्नछत्र येथे वापरण्यात येते गोशाळेतील जनावरांना सकस आहार मंदिर समिती मार्फत योग्य रितीने पुरवला जातो. तसेच गोशाळेसाठी भाविकांकडून पशुखाद्या योजने साठी देणगी स्विकारली जाते. तसेच भाविकांकडून मोफत चारा

प्राप्त झालेस तो ही स्विकारला जातो. गोशाळेतील जनावरांची स्वच्छता व आरोग्य विषयक बाबी कडे तसेच लसीकरण इत्यादी बाबतची दक्षता कटाक्ष रितीने घेतली जाते व वेळोवेळी जनावरांची पशुवैद्यकीय अधिकारी यांचे मार्फत तपासणी केली जाते व वार्षिक निविदा काढून जनावरांसाठी वार्षिक कडबा खरेदी केला जातो.

अन्नछत्र :- मंदिर समितीचे वतीने भाविकांसाठी दिनांक २०/३/१९९६ अन्नछत्र सुरू करण्यात आले असून सदरचे अन्नछत्र पूर्ण वर्ष भर भाविकांसाठी उपलब्ध असून दररोज सर्व साधारण पणे १००० ते ११०० भाविक विनामुल्य सदर प्रसादाचा लाभ घेतात भाविकांना पोट भर प्रसादाचा लाभ दिला जातो. अन्नछत्रासाठी अंदाजे २२ लाख रुपये वार्षिक खर्च होतात. तेथे स्वच्छता, भाविकांच्या पिण्याच्या पाण्याची सोय व स्वच्छता गृहाची व्यवस्था नितनेटकेपणे ठेवली जाते. भाविकांकडून अन्नदानासाठी अन्नछत्र कायमठेव योजना मंदिर समिती मार्फत राबविली जाते त्याचा प्रवंड प्रतिसाद भाविकांकडून मंदिर समितीस मिळत आहे तसेच धान्य रुपाने अन्नछत्रासाठी देणगी स्विकारली जाते.त्यासाठी ही भाविकांकडून चांगली प्रतिसाद मिळत आहे.

श्री संत तुकाराम भवन :- मंदिरातील परंपरेनुसार धार्मिक कार्यक्रम पाठण्याचे हेतूने मंदिरा लगत श्री जगद्गुरु संत तुकाराम महाराज भवन या नावाने इमारत समितीचे वतीने बांधण्यात आली असून त्याचे उद्घाटन दि. ७-७-२००६ रोजी करण्यात आले. त्या ठिकाणी सामाजिक, धार्मिक, आध्यात्मिक भजन, किर्तन, प्रवचन इत्यादी कार्यक्रम करण्यात येतात तसेच संत साहित्याचा आभ्यास भाविकांना व्हावा या हेतूने त्याठिकाणी संत साहित्य ग्रंथालय व वाचनालय सुरू करण्यात आलेले आहे. तसेच आषाढी, कार्तिकी, माघ, चैत्र इ. यात्रा कालावधीमध्ये मंदिराच्या सेवेसाठी येणारे स्वयंसेवक, कमांडो, तसेच पोलिस नियंत्रण कक्ष इत्यादी लोकांची सर्व साधारण ५०० ते ६०० लोकांची निवासाची सोय केली जाते.

भक्तनिवास :- १) मंदिर समितीचे वतीने भाविकांचे सोयीसाठी महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ (एमटीडीसी) यांचे कडील वार्षिक रक्कम रु. ८ लाख या भाडे तत्वावर सदरची इमारत समितीचे वतीने चालविण्यास सन १९९५ पासून घेतली असून तेथे भाविकांना अल्प दराने निवासाची सोय करण्यात येते. भाविकांना स्नान करणेकामी सौर उर्जेद्वारे गरम पाण्याची सोय करण्यात आलेली आहे. निवासाची सोय करून देण्यात येते. तसेच भाविकांना स्वच्छता व पिण्याच्या पाण्याची सोय उत्तम रितीने करण्यात आलेली आहे. भाविकांना स्नान करणेकामी सौर उर्जेद्वारे गरम पाण्याची सोय करण्यात आलेली आहे.

सर्वे नं. ५९ मध्ये वेदांत फौंडेशन यांचे वतीने बांधकाम करून ३० खोल्यांचे अद्यावत स्वरूपाचे भक्तनिवास सन २०११ पासून भाविकांसाठी मंदिर समितीचे वतीने उपलब्ध झालेले असून तेथे भाविकांना अल्प दरात निवासाची सोय करून देण्यात येते तसेच भाविकांना स्वच्छता व पिण्याच्या पाण्याची सोय उत्तम रितीने करण्यात आलेली आहे. भाविकांना स्नान करणेकामी सौर उर्जेद्वारे गरम पाण्याची सोय करण्यात आलेली आहे.

सर्वे नं. ५९ मध्ये व्हिडिओकॉन पा. लि. (शेट नंदलाजी धूत) यांचे वतीने ३४ खोल्यांचे अद्यावत स्वरूपाचे भक्तनिवास सन २०१२ पासून भाविकांसाठी मंदिर समितीचे वतीने उपलब्ध झालेले असून तेथे भाविकांना अल्प दरात निवासाची सोय करून देण्यात येते तसेच भाविकांना स्वच्छता व पिण्याच्या पाण्याची सोय उत्तम रितीने करण्यात आलेली आहे. भाविकांना स्नान करणेकामी सौर उर्जेद्वारे गरम पाण्याची सोय करण्यात आलेली आहे. तसेच भाविकांसाठी उपहार गृहाची सोय करण्यात आलेली आहे.

समितीच्या वतीने सर्वे नं. ५९ मध्ये नवीन अद्यावत ३०० खोल्यांचे भक्तनिवास बांधकाम सुरू करण्यात आले आहे. सदरचे बांधकाम अंतिम टप्प्यावर आहे.

चप्पल स्टॅंड :- भाविकांसाठी चप्पल स्टॅंडची मोफत सोय श्री. संत ज्ञानेश्वर दर्शनमंडपात करण्यात आलेली आहे.

पिण्याच्या पाण्याची सोय :- मंदिर समितीचे वतीने मंदिर व मंदिराच्या परिसरात भाविकांसाठी पिण्याच्या पाण्याची सोय केली जात होती. तथापी भाविकांना शुध्द व थंड पाणी चांगल्या रितीने मिळावे या हेतूने समितीचे वतीने उत्तरद्वार, नामदेव पायरी, संत तुकाराम भवन या तीनही ठिकाणी वॉटर प्युअरी फायर प्लॅन्ट बसवून शुध्द पाण्याची सोय बाराही महिने केलेली आहे. त्याचा भाविक उत्तम रितीने लाभ घेत असून भाविकांतून समाधान व्यक्त होत आहे.

सी. सी. टी. व्ही :- मंदिर समितीचे वतीने मंदिरातील अंतर्गत सुरक्षा व हालचाली तसेच मंदिरा बाहेरील परिसरातील सुरक्षा व हालचाली च्या दृष्टीने समितीचे वतीने कायम स्वरूपी ६४ कॅमेऱ्याची सोय व यात्रा कालावधी मध्ये जादा ३० कॅमेऱ्याची सोय करण्यात येत, त्याचे सर्व नियंत्रण समितीचे कार्यालयात कंट्रोल रूम द्वारे केले जाते. त्याचा सर्व साधारण पणे २३ दिवस डाटा पाहण्यासाठी उपलब्ध होतो.

वॉकी टॉकी :- मंदिर समितीचे वतीने व सुरक्षेच्या दृष्टीने सर्व सुरक्षा कर्मचारी यांना २० वॉकी टॉकी देण्यात आलेल्या आहेत त्यासाठी दोन बेस स्टेशन बसविण्यात आलेले आहेत. भाविकांना यात्रा कालावधी व इतर वेळी दर्शन सुलभ व्हावे व दर्शन रांगेची व्यवस्था निट नेटकेपणे रहावी यासाठी वॉकी टॉकीचा उपयोग चांगल्या पध्दतीने होतो.

ऑनलाईन दर्शन व्यवस्था :- मंदिर समितीचे वतीने भाविकांच्या सोयीसाठी व सुलभ दर्शन होणेच्या दृष्टीने भाविकांचा बहुमुल्य वेळ दर्शन रांगेत तासनंतास उभा राहून वेळ जात होता. याची दखल घेवून ऑनलाईन दर्शन व्यवस्था श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समितीचे वतीने www.vitthalrukminimandir.org ही वेबसाईट सन २०१३ पासून सुरु करण्यात आले असून यात्रा कालावधीत व इतर सर्व दिवशी भाविक ऑनलाईन दर्शन बुकींग करून दर्शनाचा लाभ घेतात. त्यासाठी मंदिर समितीचे वतीने स्वतंत्र दर्शन रांगेची व्यवस्था केलेली आहे.

ऑनलाईन डोनेशन व्यवस्था :- मंदिर समितीचे वतीने जे भाविक पंढरपूर येथे येवू शकत नाहीत व त्यांची मंदिर समिती देणगी देण्याची इच्छा आहे. व मंदिरातील विविध योजनांमध्ये देणगी देण्यास इच्छुक आहेत. अशा भाविकांना ऑनलाईन डोनेशन व्यवस्था www.vitthalrukminimandir.org ह्या वेबसाईटवर सुरु करण्यात आलेली आहे.

देणगी :- मंदिर समितीचे वतीने भाविकांकडून येणाऱ्या सोन, चांदी, रोख रक्कम, भेट वस्तु स्वरूपात देणगी बाबत समितीचे वतीने भाविकांना त्याची रितसर पावती देण्यात येते व त्या भाविकांचा मानसन्मान केला जातो. तसेच सोने व चांदी याची नोंद रजिस्टरला घेण्यात येते व ते सुरक्षित पणे खजिन्यात ठेवण्यात येते त्याच प्रमाणे रोख स्वरूपात आलेली देणगी रक्कमेची भाविकांना रितसर पावती देवून त्या रकमेचा भरणा बँकेत केला जातो.

हुंडीपेटी (देणगी पेटी) :- मंदिर समितीच्या वतीने मंदिरामध्ये श्री विठ्ठल रुक्मिणी गाभारा व इतर परिवार देवतांच्या ठिकाणी ठेवण्यात आलेल्या दान पेट्याची मोजदाद ही विधी व न्याय खाते यांचे सूचनेप्रमाणे प्रति आठवड्याला मोजणी करण्यात येवून सदरची रक्कम त्याच दिवशी बँकेत भरली जाते. तसेच श्री विठ्ठल व रुक्मिणी गाभाऱ्यातील (पायावरील) दान येणाऱ्या देणगी पेट्याची मोजदाद दररोज करून ती बँकेत भरण्यात येते.

मंदिरातील नित्यांपचार :- मा. सर्वोच्च न्यायालय दिल्ली यांचे कडील दिनांक १५-१-२०१४ चे निकालाप्रमाणे मंदिराचा संपूर्ण ताबा मंदिर समितीने घेतलेला असून त्याची अमलबजावणी दिनांक १७-१-२०१४ चे मध्यरात्री पासून करण्यात आलेली असून मंदिरामध्ये बडवे / उत्पात यांचा व सेवाधारी

यांचा कोणताही हक्क अधिकार राहिलेला नाही. त्या दिवसापासून

देवाचे गाभाऱ्यामध्ये अथवा यजमानकृत्य करणेस त्यांना मज्जाव करण्यात आलेला असून त्याप्रमाणे बडवे / उत्पात यांचा व सेवाधारी यांचा अडथळा ही राहिलेला नाही. मंदिर समिती अधिनियम १९७३ चे नियमाप्रमाणे व त्यातील तरतुदी प्रमाणे श्री विठ्ठल रुक्मिणी यांचे नित्योपचार व पारंपारिक सण व उत्सव पूर्व परंपरेनुसार त्याच तोलामोलाने व रित रिवाजानुसार साजरे केले जातात व ते करणेचे कार्यवाही मंदिर समिती कटाक्षाने दक्षता घेत आहे. पंढरपूर वासियांना प्रातःकाळी ५.३० ते ६.०० वाजता दर्शन व्यवस्था (चार वाऱ्यांचे वेळी दशमी, एकादशी व द्वादशी हे दिवस व शुध्द एकादशी, गोकुळ अष्टमी, शिवरात्री हे दिवस सोडून)

मंदिर सुरक्षा :-

१) अंतर्गत सुरक्षा व्यवस्था :- मंदिर समितीचे वतीने अंतर्गत सुरक्षेसाठी माजी सैनिक यांची नेमणूक करण्यात आलेली आहे व स्त्री सुरक्षा कर्मचारी म्हणून होमगार्ड यांची नेमणूक करण्यात आलेली आहे.

२) बाह्य सुरक्षा व्यवस्था :- मंदिर सुरक्षेसाठी श्री. विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर सुरक्षा पोलीस निरीक्षक १ उपपोलीस निरीक्षक २ व पोलीस सुरक्षा कर्मचारी २८ असे एकूण ३१ कर्मचारी मंदिर सुरक्षेसाठी आहेत.

दुष्काळ ग्रस्तांना मदत :- मंदिर समितीचे वतीने महाराष्ट्रामध्ये सन २०१३ साली पडलेल्या भिषण दुष्काळ परिस्थिती मध्ये दुष्काळ ग्रस्तांना मदत व्हावी या हेतूने विधी व न्याय विभाग यांचे मान्यतेनुसार मंदिर समितीचे वतीने एक कोटी रुपयाची निधी व सन २०१५ साली एक कोटी रुपयांची निधी असे २ कोटी मा. मुख्यमंत्री सहाय्यता निधी योजनेला देण्यात आला आहे.

शौचालय व वृक्षारोपण निधी :- मा. जिल्हाधिकारी, सोलापूर यांनी मुंबई उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार शौचालय व वृक्षारोपणासाठी निधी देणबाबत पत्र दिले होते त्याप्रमाणे दि. २९/०६/२०१४ रोजी मा. जिल्हाधिकारी, सोलापूर मा. श्री. आण्णासाहेब डांगे अध्यक्ष श्री. विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती पंढरपूर मा. सदस्य श्री. वसंत पाटील, श्री. विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती पंढरपूर व कार्यकारी अधिकारी यांची बैठक झाली त्याप्रमाणे शौचालयासाठी रक्कम रु. ५०,००००/- व वृक्षारोपणासाठी रु. १०,००००/- समितीने द्यावेत असे ठरले व त्याप्रमाणे ५० लाख शौचालयासाठी व २.५० लाख वृक्षारोपणासाठी देण्यात आलेले आहेत. तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार पंढरपूरातील मठामध्ये शौचालय मंदिर समिती मार्फत बांधून देण्याचे काम सुरु आहे. त्यासाठी दि. ०१/०४/२०१५ ते ३१/०५/२०१७ अखेर आतापर्यंत रक्कम रु. १,५६,६५,७५३/- खर्च करून १०७६ शौचालयाचे बांधकाम पूर्ण झालेले आहे.

स्कायवॉक :- दर्शनरांगेतील भाविकांचे ऊन व पावसांपासून संरक्षण करणेकामी दर्शनमंडप पूर्वेगट ते कासार घाट (२४० मी.) पर्यंत स्कायवॉक करण्यात आलेला आहे. तसेच कासार घाट ते पत्राशेड पर्यंत स्कायवॉक लवकरच ई निविदा प्रक्रिया राबवून पूर्ण करण्यात येत आहे.

उड्डाणपूल व्यवस्था :- यात्रेनिमित्त दर्शनरांग व्यवस्थेसाठी बॅरेकेटींग कामे करण्यात येतात. दर्शन रांगेच्या मार्गावर तात्पुरते उड्डाणपूल बसविणे आलेले आहेत.

वैद्यकिय सुविधा :- दर्शनमंडप येथे बीव्हीजी यांचेमार्फत आजारी भाविकांसाठी मोफत सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. तसेच मंदिर परिसरामध्ये १ अद्यावत रुग्णवाहिका मंदिर समितीकडून ठेवण्यात आली आहे.

आपत्कालीन व्यवस्था :- मंदिर, मंदिर परिसर, दर्शनमंडप, संत तुकाराम भवन व भक्तनिवासे येथे आपत्कालीन व्यवस्थेसाठी अद्यावत सिझफायर यंत्रणा कार्यान्वीत करण्यात आलेली आहे.

वायरलेस यंत्रणा :- मंदिर परिसर व दर्शनरांगेमध्ये तात्काळ संपर्कासाठी २५ वायरलेस सेटचा वापर करण्यात येत आहे. सदरची यंत्रणा तपासणी व वेळोवेळी दुरुस्तीकामी माहितगार तंत्रज्ञाची पूर्णवेळ नेमणूक करण्यात आलेली

आहे. तसेच मंदिर समिती मार्फत वायरलेस यंत्रणा यात्रा कालावधीत जिल्हा प्रशासनाला उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

एल. सी.डी. स्किन :- श्री. विठ्ठल रुक्मिणीचे भाविकांना लाईव्ह दर्शन देण्यासाठी दर्शनमंडपात भाविकांना एल.सी.डी. स्किन बसविण्यात आलेल्या आहेत.

मेटल डिटेक्टर व बॅग स्कॅनर मशिन :-

सुरक्षतेच्या दृष्टीने दर्शनारांगेतील भाविकांची दर्शनमंडप व नामदेव पायरी येथे मेटल डिटेक्टरद्वारे तपासणी करून सोडण्यात येतात. तसेच त्यांचेकडील बॅग, पर्स, मोबाईल इ. वस्तु बॅग स्कॅनर मशिनद्वारे तपासणी करण्यात येते.

विमा पॉलीसी :-

श्री. विठ्ठल रुक्मिणीच्या दर्शनासाठी आलेल्या भाविकांसाठी मंकीर समितीच्या वतीने खालीलप्रमाणे विमा उतरविण्यात आलेला आहे. त्यासाठी मंकीर समितीच्या वतीने रु. ३,५१,०००/- इतका प्रिमियम खर्च केलेला आहे. आज अखेर ४ भाविकांना सदर पॉलीसी लाभ झालेला आहे.

१. अपघाताने मृत्यू झाल्यास (२५ भाविक X रु. २,००,०००/-)

— रु. ५०,००,०००/-

२. अपघाताने दोन अवयव निकामी झाल्यास (२५ भाविक X रु. १,००,०००/-)

— रु. २५,००,०००/-

३. अपघाताने एक अवयव निकामी झाल्यास (२५ भाविक X रु. ५०,०००/-)

— रु. १२,५०,०००/-

४. अपघाताने दवाखाना खर्च (२५ भाविक X रु. २५,०००/-)

— रु. ६,२५,०००/-

देणगीदार भाविकांना अशिर्वादाचा एसएमएस देणेबाबत :-

श्री. विठ्ठल रुक्मिणी मंकीरे समितीस देणगी देणाऱ्या भाविकांच्या देणगी झाल्यास व अशिर्वादाचा एसएमएस देण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.

श्रीच्या लाईव्ह दर्शनाबाबत :-

यात्रेनिमित्त येणाऱ्या भाविकांची गर्दी मोठ्या प्रमाणावर असते. गर्दी होवून दर्शन रांग ही दर्शन मंडपाचे बाहेर पत्राशेड ते गोपाळपूर -राझंगी येथे जाण्याची शक्यता असल्याने पत्राशेड येथे मोठे एलईडी स्क्रीन बसवून भाविकांना श्रीचे लाईव्ह देण्यात येते. तसेच टाटा स्काय यांना थेट प्रक्षेपणाचे हक्क दिले असल्याने, भाविकांना घरबसल्या टाटा स्काय डिश टिव्हीवर श्रीचे थेट लाईव्ह दर्शन मिळणार आहे.

चौकशी कक्ष :- श्री विठ्ठल रुक्मिणीच्या दर्शनाला येणाऱ्या भाविकांना मंदिराचे माहिती, देणगी व्यवस्था, दर्शन व्यवस्था, पुजा भक्तनिवास व इतर अनुषंगीक माहिती देण्यासाठी दर्शनमंडप येथे चौकशी कक्ष उभारण्यात आला आहे. त्यामध्ये मराठी, इंग्रजी, कन्नड व तेलगु भाषा अवगत असलेले कर्मचारी नियुक्त करण्यात आलेली आहे.

‘Devotees Counting Machine’ श्री विठ्ठल रुक्मिणीच्या दर्शनासाठी दररोज हजारो भाविक येतात. सदरच्या भाविकांनी पदस्पर्शदर्शन व मुखदर्शन घेतलेल्या भाविकांची संख्या निश्चित करणे आवश्यक असते. तसेच दर्शनमंडप व दर्शनातिलील भाविकांची संख्या निश्चित झाल्यास पूढील योग्य ते नियोजन करण्यास मदत होणार असल्याने **‘Devotees Counting Machine’** खरेदी करून पदस्पर्शदर्शन रांगेत विठ्ठल गाभारा व दर्शनमंडप पूर्वगेट येथे बसविण्यात आलेल्या आहेत.

जनहित याचीका क्र. ०८/२०१२ मध्ये मुंबई उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार मंदिर समिती मार्फत पंढरपूरातील मठांमध्ये १००० शौचालये बांधण्याचे प्रस्तावित केलेले होते. त्याप्रमाणे उपलब्ध झालेल्या यादीप्रमाणे पंढरपूर शहर व परिसरातील ३१५ मठांचा सर्वे करण्यात आला आहे. त्यापैकी १६० मठांमध्ये १३५७ शौचालये बांधण्यास मंजुरी देण्यात आलेली होती. आतापर्यंत सदर शौचालयाचे कामासाठी एकूण रक्कम रु. १,५८,६८,३३८/- खर्च झालेला आहे. सदर शौचालये बांधकामाची तपशिल खालीलप्रमाणे आहे.

अ.	तपशिल	एकूण	
		मठ	शौचालये
१.	शौचालये बांधकाम पूर्ण झालेले	१३२	१०७६
२.	शौचालये बांधकाम सुरु असलेले	११	१२१
३.	शौचालये बांधकाम सुरु होणेवर एकूण	१७	१३५७
		१६०	१३५७

तसेच समितीचा सन २०१५ - १६ व सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षांचा जमाखर्च खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	सन	उत्पन्न (रु.)	खर्च (रु.)	शिल्लक (रु.)	शेरा
१.	२०१५-१६	२७६९६८०४३	१२१०३४६००	१५५९३३४४३	Not audited
२.	२०१६-१७	२७१४१८३४९	१२९३२८९४९	१४२०८९४००	Not audited

परिशिष्ट - अ

धर्मादाय संघटनेच्या प्रादेशिक कार्यालयांच्या जागा उपलब्धतेबाबतची सद्यस्थिती

जागेच्या मालकीबाबत				
अं.क्र.	स्वतःची	भाड्याची	प्रशासकीय	स्वतःची/भाड्याची
१	मुख्यालय	जळगाव	सिंधुदुर्ग	सांगली
२	बृहन्मुंबई विभाग, मुंबई	नंदुरबार	जालना	सातारा
३	ठाणे	लातूर	गडचिरोली	
४	रायगड	बीड	बुलडाणा	
५	पुणे	नांदेड		
६	अहमदनगर	परभणी		
७	सोलापूर	हिंगाळी		
८	कोल्हापूर	यवतमाळ		
९	रत्नागिरी	वाशिम		
१०	धुळे	भंडारा		
११	नाशिक	वर्धा		
१२	उस्मानाबाद	गोंदीया		
१३	औरंगाबाद	पालघर (प्रस्तावित)		
१४	अमरावती			
१५	अकोला			
१६	नागपूर			
१७	चंद्रपुर			

एकुण ३५ कार्यालयाची स्थिती वरीलप्रमाणे असून मुख्यालय व मुंबई कार्यालय हे एकत्रित आयुक्त भवनाच्या इमारतीत आहे. तसेच मुंबई उपनगर जिल्ह्याचे कामकाज मुंबई कार्यालयातून केले जाते.

स्वतःची इमारत असलेले जिल्हे	: १७
भाड्याची इमारत असलेले जिल्हे	: १३
प्रशासकीय इमारतीत असलेले जिल्हे	: ०४
स्वतःची भाड्याची इमारत असलेले जिल्हे	: ०२

परिशिष्ट - ब

अ.क्र.	जिल्हा	रुग्णालयांची संख्या	जाने. २०१६ ते डिसें. २०१६ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	जाने. २०१७ ते डिसें. २०१७ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	जाने. २०१८ ते डिसें. २०१८ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या
१.	मुंबई	७५	२६७०४	३८९६७	४०११६	१०५७८७
२.	ठाणे	२०	१९७९८	२०११८	२६८५१	६६७६७
३.	रायगड	९	१२४०९	११५४९	१४३२०	३८२७८
४.	नाशिक	१९	९०८९	१०९४०	९४५५	२९४८४
५.	धुळे	९	२५८०	१९३१	१२२२	५७३३
६.	नंदुरबार	२	९८९	१५०९	२४७०	४९६८
७.	जळगांव	८	६३५	७४१	९५७	२३३३
८.	नागपुर	२२६	१५०७२	७५१९	१९८११	४२४०२
९.	चंद्रपूर	३	५९१	२६१	२०८	१०६०
१०.	भंडारा	२	२९९	११९	९७	५१५
११.	गोंदिया	३	६८७८	१४५६८	३२८९८	५४३४४
१२.	वर्धा	४	३५३४१६	५०२८६	५४६२७	४५८३२९
१३.	गडचिरोली	३३	३३१७	२६४३	१०१६	६९७६
१४.	अमरावती	१२	६०००	४७४४	४४९७	१५२४१
१५.	अकोला	९	९३३७	९१८१	८३४०	२६८५८
१६.	वाशिम	६	८२१८४	५७५७७	५५७५२	१९५५१३
१७.	यवतमाळ	४	२०७९	२०८५	२२९२	६४२९
१८.	बुलढाणा	३	५१२	२२२	२५०	९८४
१९.	औरंगाबाद	१८	५११९३७	१३३५२	२०१५०	४५४३९
२०.	परभणी	५	२९९०	३९७२	३९८१	१०९४३
२१.	हिंगोली	०	०	०	०	०
२२.	नांदेड	३	१०१	१२७	११३	३४१
२३.	जालना	२	५७५४	२३१६	१४३०	९५००
२४.	लातूर	८	११२६	१३९१	७१०	३२२७
२५.	बीड	३	१३७४	९५७	३१८	२६४९
२६.	सोलापूर	१८	३३९३	३९८२	७१६३	१४५३८
२७.	उस्मानाबाद	१	६९८	४१०	४३७	१५४५
२८.	कोल्हापूर	२०	९६०	१११७	, १४१३	३४९०
२९.	रत्नागिरी	६	३०९	२१८७	२६६९ ट	५१६५
३०.	सिंधुदुर्ग	५	३०९	२१८७	२६६९	५१६५
३१.	सांगली	२६	३२३९	९७७३	३१७४	१६१८६
३२.	पुणे	५७	८११७०	७७७३२	७५३२१	२३४२२३
३३.	अहमदनगर	२५	७९७४६	१३०४०	१२३५४ ष	१०५१४०
३४.	सातारा	१६	४३१२	३५५८	४८२२	१२६९२
एकूण		४३२	७५१०१९	३७१९३६	४१११८३	१५३४१३८

न्यास नोंदणी माहिती

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	वर्षाच्या आरंभी नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षात नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षाच्या अखेरीस नोंद झालेले Registered at the beginning of the year		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	GB.R.	102270	107192	111146	4920	3956	3784	107190	111148	114930
2.	Thane	44061	46050	49828	1989	3778	1734	46050	49828	51562
3.	Raigad	14084	14590	16003	506	1413	693	14590	16003	16696
4.	Nashik	18896	19803	20776	907	973	998	19803	20776	21774
5.	Jalgaon	20625	21769	22335	1144	566	368	21769	22335	22703
6.	Dhule	10365	10830	11158	465	328	266	10830	11158	11424
7.	Nandurbar	5003	5358	5672	355	314	274	5358	5672	5946
8.	Pune	56785	59163	61261	2378	2098	2121	59163	61261	63382
9.	Ahmadnagar	21618	22265	23005	647	740	942	22265	23005	23947
10.	Satara	19841	20003	20506	162	503	542	20003	20506	21048
11.	Kolhapur	41929	43261	41246	1323	694	137	43252	43955	41383
12.	Sangli	21672	22403	22961	731	558	437	22403	22961	23398
13.	Ratnagiri	7268	7396	7133	128	121	44	7396	7517	7177
14.	Sindhudurga	5649	5934	6062	285	128	131	5934	6062	6193
15.	Aurangabad	28914	29861	30406	932	545	560	29846	30406	30966
16.	Jalna	13818	14389	14734	571	345	208	14389	14734	14942
17.	Parbhani	15683	16106	80	422	342	75	16105	16448	155
18.	Nanded	21200	21805	21968	605	388	450	21805	22193	22418
19.	Hingoli	6469	6800	7037	331	237	167	6800	7037	7204
20.	Amravati	19818	20673	21285	855	612	657	20673	21285	21942
21.	Akola	22147	23334	24056	615	361	225	22762	23695	24281
22.	Buldhana	17230	17621	17799	391	178	257	17621	17799	18056
23.	Yavatmal	19626	20447	21034	821	587	414	20447	21034	21448
24.	Washim	9677	10114	10497	437	383	130	10114	10497	10427
25.	Nagpur	38271	39207	40423	936	1216	661	39207	40423	41084
26.	Wardha	9205	9502	9757	297	255	120	9502	9757	9877
27.	Bhandara	9129	9500	9700	371	200	111	9500	9700	9811
28.	Chandrapur	14146	14491	14696	345	205	115	14491	14696	14811
29.	Gadchiroli	7045	7213	7335	168	122	18	7213	7335	7353
30.	Gondia	8483	8769	8983	286	214	35	8769	8983	9018
31.	Latur	23613	24271	24723	658	452	397	24271	24723	25120
32.	Solapur	26741	27556	23156	815	600	675	27556	28156	28831
33.	Osmanabad	15934	16245	16465	311	220	71	16245	16465	16536
34.	Beed	25948	26407	26784	459	377	409	26407	26784	27193
	Total	743163	770328	775010	26566	24009	18226	769729	794337	793036

न्यास नोंदणी माहिती

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	वर्षाच्या आरंभी नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षात नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षाच्या अखेरीस नोंद झालेले Registered at the beginning of the year		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	GB.R.	68590	71422	74472	2832	3050	2867	71422	74472	77339
2.	Thane	35230	36712	39030	1482	2318	2305	36712	39030	41335
3.	Raigad	12008	12545	13137	537	592	588	12545	13137	13725
4.	Nashik	17213	18066	19555	853	1489	530	18066	19555	20085
5.	Jalgaon	18983	19739	20294	756	656	488	19739	20395	20782
6.	Dhule	14981	15317	15611	336	294	222	15317	15611	15833
7.	Nandurbar	1502	1728	1939	226	211	201	1728	1939	2140
8.	Pune	49415	51573	53433	2158	1860	2061	51573	53433	55494
9.	Ahmadnagar	19915	20682	21324	767	642	754	20682	21324	22078 1
10.	Satara	34855	35962	36619	1107	657	567	35962	36619	37186
11.	Kolhapur	34855	35962	36619	1107	657	567	35962	36619	37186
12.	Sangli	16944	17459	18003	515	544	323	17459	18003	18326
13.	Ratnagiri	5617	5793	5903	181	105	122	5798	5898	6025
14.	Sindhudurg	4338	4453	4545	115	92	95	4453	4545	4640
15.	Aurangabad	23785	24372	25171	810	799	681	24595	25171	25852
16.	Jalna	11805	12265	12590	536	325	244	12341	12590	12834
17.	Parbhani	13931	17222	97	414	328	103	14345	17550	200
18.	Nanded	21023	21083	22627	60	579	420	21083	21662	23047
19.	Hingoli	2997	3328	3607	333	279	220	3330	3607	3827
20.	Amravati	18471	19320	19843	849	523	699	19320	19843	20542
21.	Akola	20579	21873	22473	647	300	277	21226	22173	22750
22.	Buldhana	17133	17510	17680	377	170	377	17510	17680	18057 ,
23.	Yavatmal	18340	19001	19567	661	566	85	19001	19567	19652
24.	Washim	4280	4934	5239	654	305	300	4934	5239	5539
25.	Nagpur	37337	38162	39085	825	923	919	38162	39085	40004
26.	Wardha	8552	8731	8946	179	244	147	8731	8975	9093
27.	Bhandara	8827	9196	9366	330	170	137	9157	9366	9503
28.	Chandrapur	14005	14310	14528	305	218	243	14310	14528	14771
29.	Gadchiroli	6914	7077	7177	163	100	17	7077	7177	7194
30.	Gondia	9063	9268	9494	305	226	62	9368	9494	9556
31.	Latur	25574	26196	26715	622	519	463	26196	26715	27178
32.	Solapur	6901	7706	8284	805	578	660	7706	8284	8944
33.	Osmanabad	12510	12804	13040	294	236	142	12804	13040	13182
34.	Beed	24991	25845	26192	854	347	465	25845	26192	26657
	Total	622773	647560	651806	22142	20959	18143	644915	668519	669949

2016						
कार्यालय	सार्वजनिक न्यास			संस्था		
	आरंभी नोंद 2018	वर्षात नोंद 2018	वर्षाचे अखेरीस 2018	आरंभी नोंद 2018	वर्षात नोंद 2018	वर्षाचे अखेरीस 2018
1. G.B.R	111146	3784	114930	74472	2867	77339
2. Thane	49828	1734	51562	39030	2305	41335
3. Raigad	16003	693	16696	13137	588	13725
4. Nashik	20776	998	21774	19555	530	20085
5. Jalgaon	22335	368	22703	20294	488	20782
6. Dhule	11158	266	11424	15611	222	15833
7. Nandurbar	5672	274	5946	1939	201	2140
8. Pune	61261	2121	63382	53433	2061	55494
9. Ahmadnagar	23005	942	23947	21324	754	22078
10. Satara	20506	542	21048	16220	359	16579
11. Kolhapur	41246	137	41383	36619	567	37186
12. Sangali	22961	437	23398	18003	323	18326
13. Ratnagiri	7133	44	7177	5903	122	6025
14. Sindhudurga	6062	131	6193	4545	95	4640
15. Aurangabad	30406	560	30966	25171	681	25852
16. Jalna	14734	208	14942	12590	244	12834
17. Prabhani	80	75	155	97	103	200
18. Nanded	21968	450	22418	22627	420	23047
19. Hingoli	7037	167	7204	3607	220	3827
20. Amravati	21285	657	21942	19843	699	20542
21. Akola	24056	225	24281	22473	277	22750
22. Buldhana	17799	257	18056	17680	377	18057
23. Yavatmal	21034	414	21448	19567	85	19652
24. Washim	10497	130	10627	5239	300	5539
25. Nagpur	40423	661	41084	39085	919	40004
26. Wardha	9757	120	9877	8946	147	9093
27. Bhandara	9700	111	9811	9366	137	9503
28. Chandrapur	14696	115	14811	14528	243	14771
29. Gadchiroli	7335	18	7353	7177	17	7194
30. Gondia	8983	35	9018	9494	62	9556
31. Latur	24723	397	25120	26715	463	27178
32. Solapur	28156	675	28831	8284	660	8944
33. Osmanabad	16465	71	16536	13040	142	13182
34. Beed	26784	409	27193	26192	465	26657
Total	775010	18226	793236	651806	18143	669949

तक्ता - १
TABLE -- I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirement

	प्रत्यक्ष रक्कम २०१७-२०१८ Actuals 2017-2018	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	सुधारित अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019	अर्थसंकल्प २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020
1	2	3	4	5
(अ) कार्याचे वर्गीकरण - धर्मादाय संघटना	--	--	--	--
एकूण (अ)	--	--	--	--
(ब) उद्दीष्टवार वर्गीकरण - ८०० (एक) धर्मादाय आयुक्त इतर खर्च (२०७००४४१)				
(१) वेतन	42836	56000	56000	72240
(२) अतिकालीक भत्ता	75	109	54	112
(३) टेलीफोन खर्च	2978	3200	3200	3200
(४) कंत्राटी सेवा	0	1	0	1
(५) प्रवास खर्च	374	550	111	605
(६) कार्यालयीन खर्च	1336	1627	1464	1765
(७) प्रकाशने	-	-	-	-
(८) संगणकावरील खर्च	269	318	222	337
(९) इतर खर्च	68	100	70	100
(१०) पेट्रोल तेल व वंगण	0	1	1	1
(११) लहान बांधकामे	0	1	0	1
एकूण ८०० (१)	47936	61907	61122	78362
८०० (दोन) संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० ची अंमलबजावणी (२०७००४५२)				
वेतन	2677	4000	4000	5160
कार्यालयीन खर्च	--	--	--	--
एकूण ८०० (२)	2677	4000	4000	5160
(A) Activity Classification. Charity Organisation	--	--	--	--
... Total (A)	--	--	--	--
(B) Objectwise Classification Other expenditure 800 (I) Charity Commissioner (20700441)				
(i) Salaries				
(ii) O. T.				
(iii) Telephone Charges				
(vi) Contract Services				
(iv) Travel Expenses				
(v) Office Expenses				
(vi) Publication				
(vii) Computer Expenses.				
(viii) Other Charges.				
(viii) Petrol, Oil & Lubricant				
(viii) Minor works				
... Total 800 (I)				
800 (II) Administration of Societies Registration Act, 1860 (20700452)				
Salaries				
Office Expenses				
... Total 800 - (II)				

(H) 39-22

८०० (तीन) धर्मावाय आयुक्तांची
विभागीय कार्यालये
(२०७००४६१)

800 (III) Regional Officers of
Charity Commissioner
(20700461)

०१	वेतन	492660	576389	576389	743541	...	Salaries
०२	अतिकालीक भत्ता	167	109		112	...	Overtime
०३	टेलीफोन चार्जेस	4045	4600		4600	...	Telephone Charges
०४	कंत्राटी सेवा	68	200		210	...	Contract Service
०५	प्रवास खर्च	2220	6975		7672	...	Travel Expenses
०६	कार्यालयीन खर्च	10138	12000		13020	...	Office Expenses
०७	भाडे, पट्टी व कर	7198	8500		8500	...	Rent. Rates and Taxes
०८	संगणकावरील खर्च	566	600		636	...	Computer Expenses
०९	सुट्टीच्या दिवसाची भरपाई	0	0		0	...	Payment for Professional and Special Service
१०	माजूरी	73	115		120	...	Wages
११	पेट्रोल, तेल व वंगण	0	1		1	...	Petrol, Oil, Lubricants
१२	लहान बांधकामे	0	1		1	...	Minor Works
	इतर खर्च	8	1		1	...	Other Expenditure
	एकूण ८०० (३)	517143	609491	603562	778414	...	Total 800 (III)

एकूण (ब)

...

Total (B)

(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने
मागणी क्रमांक जे-२

... (C) Source of finance
... Demand No. J-2

... 2070 Other

Administrative Services.

२०७० इतर प्रशासकीय सेवा

तक्ता - १
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता (रु. हजारत)
(II) Financial Requirements (Rs. in thousands)

1	2	5	6	7
प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९	सुधारलेले अंदाज २०१८-२०१९	अर्थसंकल्प २०१९-२०२०	
(अ) कार्याचे वर्गीकरण				
सामाजिक सुरक्षा व कल्याण				
एकूण (अ)
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण				
६०-इतर सामाजिक सुरक्षा व कल्याण कार्यक्रम				
१०४-डेव संलग्न विमा योजना				
००(०१)-डेव संलग्न विमा योजनेनुसार प्रदाने (२२३५०६९४) भारित	२४०	९००	८१०	९००
५०-इतर खर्च
एकूण
००(०२)-डेव संलग्न विमा योजनेनुसार प्रदाने (२२३५०६२३)सतमत	२४०	९००	८१०	९००
५०-इतर खर्च	...	४०४६	३६००	४०००
एकूण	...	४०४६	३६००	४०००
एकूण (ब)
२२३५ - सामाजिक सुरक्षा व कल्याण				
एकूण (क)

TABLE-II

तक्ता-२

खालील तक्ते धर्मादाय आयुक्त व त्यांच्या अधिपत्याखालील न्यायिक कामे, न्यायिकवत कामे, दावे (दिवाणी), सांविधिक व प्रशासकीय कामे दर्शवितात.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the Year			वर्षात आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year.		
	2016 2	2017 3	2018 4	2016 5	2017 6	2018 7
कार्यालय : धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई						
न्यायिक कामे ...	739	719	718	857	530	1492
न्यायिकवत कामे ...	1073	1252	1252	740	1772	114
दावे (दिवाणी) ...	606	704	778	120	135	114
सांविधिक ...	1037	1554	1721	2026	1650	642
प्रशासकीय ...	1037	1554	475	2026	1650	3540
एकूण ...	4492	5783	4944	5769	5737	5902
कार्यालय : १. धर्मादाय सह आयुक्त, पुणे -						
न्यायिक कामे ...	159821	163103	14324	10778	25420	5704
न्यायिकवत कामे ...	0	0	0	0	0	357
दावे (दिवाणी) ...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक ...	0	0	197	0	0	132
प्रशासकीय ...	0	0	437	0	0	867
एकूण ...	159821	163103	14958	10778	25420	7060
कार्यालय : २. धर्मादाय सह आयुक्त, नागपूर						
न्यायिक कामे ...	5954	5575	2414	2759	2792	2528
न्यायिकवत कामे ...	16802	18532	24034	11058	13668	14191
दावे (दिवाणी) ...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक ...	17789	19560	25095	11159	13813	14352
प्रशासकीय ...	1299	1621	990	8914	9338	8469
एकूण ...	41844	45288	52533	33890	39611	39540
कार्यालय : ३. धर्मादाय, सह आयुक्त, औरंगाबाद						
न्यायिक कामे ...	2032	1794	10956	7363	14427	6197
न्यायिकवत कामे ...	1085	1915	4219	1945	2415	1519
दावे (दिवाणी) ...	8	88	18	90	18	96
सांविधिक ...	161	414	357	4251	5102	4804
प्रशासकीय ...	234	149	183	3224	153	3832
एकूण ...	3520	4360	15733	16873	22115	16448
कार्यालय : ४. धर्मादाय, सह आयुक्त, लातूर						
न्यायिक कामे ...	1414	1704	4861	3875	9093	11310
न्यायिकवत कामे ...	276	204	174	76	280	68
दावे (दिवाणी) ...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक ...	360	318	0	2481	2830	2890
प्रशासकीय ...	160	195	205	76	230	249
एकूण ...	2210	2421	5240	6508	12433	14517

२-चालू
II--Contd.

The following table indicates the details Judicial, Quasi Judicial Litigation (Civil), Statutory and Administrative work of Charity Commissioner and offices under their control.

एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases	
2016 8	2017 9	2018 10	2016 11	2017 12	2018 13	2016 14	2017 15	2018 16	17	
Office : Charity Commissioner, (M.S.) Mumbai.										
1596	1249	2210	878	577	1352	719	718	858	...	Judicial Work
1813	3024	1366	22	61	38	1791	2963	1328	...	Quasi Judicial
726	839	892	22	61	38	704	778	854	...	Litigation
3063	3204	2363	1556	1772	642	1537	1432	1721	...	Statutory work
3063	3204	4050	1509	1483	3665	1554	1721	350	...	Administrative
10261	11520	10846	3957	3954	5735	6305	7612	5111	...	Total
Office : (1) Joint Charity Commissioner, Pune.-										
10778	188523	20028	7496	18913	9597	163103	169610	10431	...	Judicial Work
0	0	357	0	0	1	0	0	1	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation
0	0	329	0	0	133	0	0	196	...	Statutory work
0	0	1304	0	0	252	0	0	982	...	Administrative
10778	188523	22018	7496	18913	9983	163103	169610	11610	...	Total
Office : (2) Joint Charity Commissioner, Nagpur.										
8713	8637	3942	3138	5953	2737	5575	3214	2205	...	Judicial Work
27860	32200	38225	9328	8166	21310	18532	24034	16915	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation
28948	33373	39447	9388	8278	21383	19560	25095	18064	...	Statutory work
10213	10959	9459	8592	9969	7866	1621	990	1593	...	Administrative
75734	85169	91073	30446	32366	53296	45288	53333	38777	...	Total
Office : (3) Joint Charity Commissioner, Aurangabad.										
9395	16221	17153	7601	10956	6991	1794	5265	10162	...	Judicial Work
3940	5415	5810	935	1124	4060	3005	4391	1750	...	Quasi Judicial
178	36	114	96	18	32	82	18	82	...	Litigation
4412	5166	5161	3998	5159	4351	414	357	770	...	Statutory work
3458	335	4015	3309	152	3721	149	183	294	...	Administrative
21383	27173	32253	15939	17409	19155	5444	10214	13058	...	Total
Office : (4) Joint Charity Commissioner, Latur.										
5289	10797	16171	3660	5936	11700	1704	4861	4471	...	Judicial Work
358	484	264	154	310	72	204	174	202	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation
2841	3148	2890	2523	2730	2815	318	418	75	...	Statutory work
236	452	454	41	220	390	195	205	64	...	Administrative
8724	14881	19779	6378	9196	14977	2421	5658	4812	...	Total

	1	2	3	4	5	6	7
कार्यालय : ५. धर्मादाय सह आयुक्त, कोल्हापूर.-							
न्यायिक कामे	...	5877	4479	3142	4419	7047	6402
न्यायिकवत कामे	...	10718	10730	18731	14376	16118	16307
दावे (दिवाणी)	...	31	34	40	9	8	9
सांविधिक	...	508	601	485	4662	4409	3278
प्रशासकीय	...	4	0	167	1388	882	3496
एकूण	...	17138	15844	22562	24854	28464	29492
कार्यालय : ६. धर्मादाय सह आयुक्त, अमरावती -							
न्यायिक कामे	...	835	774	12111	1545	18918	2232
न्यायिकवत कामे	...	5451	5191	75	2349	12261	1282
दावे (दिवाणी)	...	146	168	181	29	107	65
सांविधिक	...	184	406	378	3522	345	4107
प्रशासकीय	...	265	264	272	134	4324	391
एकूण	..	6881	6803	13017	7579	35955	8077
कार्यालय : ७. धर्मादाय सह आयुक्त, नाशिक							
न्यायिक कामे	...	7981	8172	8514	3586	7304	4068
न्यायिकवत कामे	...	696	746	773	103	128	162
दावे (दिवाणी)	...	152	174	195	25	24	18
सांविधिक	..	282	176	271	2872	4381	3931
प्रशासकीय	...	48	32	42	2366	2208	1938
एकूण	...	9159	9300	9795	8952	14045	10117
कार्यालय : ९. बृहन्मुंबई कार्यालय, मुंबई -							
न्यायिक कामे	...	23088	20532	15683	15956	28351	20864
न्यायिकवत कामे	...	23000	24769	25149	1871	501	507
दावे (दिवाणी)	...	172	182	264	39	125	42
सांविधिक	...	2909	786	3089	12989	14464	15296
प्रशासकीय	...	6200	28164	1893	17704	37310	23291
एकूण	...	55369	74433	46078	48559	80751	60000
कार्यालय : २. ठाणे विभाग, ठाणे.-							
न्यायिक कामे	...	5826	6295	5091	11658	10312	7894
न्यायिकवत कामे	...	3903	3753	3088	1766	1058	180
दावे (दिवाणी)	...	93	33	55	16	30	33
सांविधिक	...	0	518	1311	2370	3728	3912
प्रशासकीय	...	5664	5903	4014	4155	2118	1921
एकूण	...	15486	16502	13559	19965	17246	13940
कार्यालय : ३. जळगाव विभाग, जळगाव.-							
न्यायिक कामे	...	2673	3955	8048	1767	2965	4020
न्यायिकवत कामे	...	330	357	307	110	216	192
दावे (दिवाणी)	...	53380	25297	28691	8803	7118	18038
सांविधिक	...	1182	212	6087	5228	11910	1543
प्रशासकीय	...	249	97	12	1988	571	576
एकूण	...	57814	29918	43145	17896	22780	24369

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (5) Joint Charity Commissioner, Kolhapur.-										
10296	11526	9544	5818	8384	7451	4451	3142	3741	...	Judicial Work
25094	26848	35038	14364	8117	10730	10730	18731	9885 Quasi Judicial
40	42	49	6	2	44	44	40	45	...	Litigation (Civil)
5170	4403	3773	4443	4525	727	727	485	156	...	Statutory work
1392	882	3663	1392	715	0	0	167	80	...	Administrative
41992	43701	52067	26023	21743	18952	15952	22565	13907	...	Total
Office : (6) Joint Charity Commissioner, Amravati.-										
2380	19692	14343	1606	9665	6260	774	12727	8083	...	Judicial Work
7800	17452	1357	2609	2502	1282	5191	14950	75	...	Quasi Judicial
175	275	246	7	94	22	168	181	224	...	Litigation (Civil)
3706	751	4485	3300	373	4413	406	378	72 Statutory work
399	4588	363	135	4316	647	264	272	16	...	Administrative
14460	42758	20794	7657	14250	12624	6803	28508	8470	...	Total
Office : (7) Joint Charity Commissioner, Nasik.-										
11567	15476	12582	3395	6962	4670	8172	8514	7912	...	Judicial Work
696	874	935	53	101	95	643	773	840	...	Quasi Judicial
177	198	213	3	3	6	174	195	207	...	Litigation (Civil)
3154	4557	4202	2978	4286	3297	176	271	275	...	Statutory work
2414	2240	1980	2382	2198	1952	32	42	28	...	Administrative
18008	23345	19912	8811	13550	10020	9197	9795	9262	...	Total
Office : (1) Greater Mumbai Office, Mumbai.-										
39044	48883	36547	18512	33200	24174	20532	15683	12373	...	Judicial Work
24871	25270	25656	102	121	76	24769	25149	25580	...	Quasi Judicial
211	307	306	29	43	9	182	264	297	...	Litigation (Civil)
15898	15250	18385	15112	12161	11773	786	3089	6612	...	Statutory work
23904	65474	25184	14678	7837	22865	28164	57637	2319	...	Administrative
103928	155184	106078	48433	53362	58897	74433	101822	47181	...	Total
Office : (2) Thane Region, Thane.-										
17484	16607	12985	11189	11516	7392	6295	5091	5593	...	Judicial Work
5669	4811	3268	1916	1723	2678	3753	3088	590	...	Quasi Judicial
109	63	88	76	8	24	33	55	64	...	Litigation (Civil)
2370	4246	5223	1852	2935	3062	518	1311	2161	...	Statutory work
9819	8021	5935	3916	4007	2317	5903	4014	3618	...	Administrative
35451	33748	27499	18949	20189	1573	16502	13559	12026	...	Total
Office : (3) Jalgaon Region, Jalgaon.-										
4440	1767	12086	2177	5924	6759	2263	7050	5309	...	Judicial Work
440	573	499	83	266	181	357	412	318	...	Quasi Judicial
34183	32415	46729	8299	3456	19173	25884	28959	27556	...	Litigation (Civil)
64410	12122	7630	6198	5774	4164	212	6348	3466	...	Statutory work
2241	668	588	2144	656	530	97	12	58	...	Administrative
105714	47545	67514	18901	16076	30807	28813	42781	36707	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : ४. चंद्रपूर विभाग, चंद्रपूर.-							
न्यायिक कामे	...	431	358	1013	2295	4085	414
न्यायिकवत कामे	...	390	779	2889	3120	12463	12433
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	369	376	377	39	192	404
प्रशासकीय	...	228	455	206	3589	3637	3141
एकूण	...	1418	1968	4485	9043	20377	16392
कार्यालय : ५. अकोला विभाग, अकोला. -							
न्यायिक कामे	...	759	839	7558	2920	10679	2254
न्यायिकवत कामे	...	188	237	162	232	140	90
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	246	311	14	2182	2375	2316
प्रशासकीय	...	103	95	55	525	275	245
एकूण	...	1296	1482	7789	5859	13469	4905
कार्यालय : ६. रत्नागिरी विभाग, रत्नागिरी.-							
न्यायिक कामे	...	1562	1926	2155	1186	1831	1258
न्यायिकवत कामे	...	284	268	299	17	55	15
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	-0	0
सांविधिक	...	630	463	726	844	556	625
प्रशासकीय	...	1291	1024	1192	981	337	299
एकूण	...	3767	3681	4372	3028	2779	2197
कार्यालय : ७. सांगली विभाग, सांगली.-							
न्यायिक कामे	...	4580	2957	1070	3093	3509	7014
न्यायिकवत कामे	...	5488	5619	7619	4289	9274	9979
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	3263	3561	3256	2353	2527	2581
प्रशासकीय	...	1639	1927	2029	3783	3324	3122
एकूण	...	14970	14064	13974	13518	18634	22696
कार्यालय : ८. परभणी विभाग, परभणी.-							
न्यायिक कामे	...	1860	2387	2436	817	2546	9112
न्यायिकवत कामे	...	146	103	149	107	255	778
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	55	67	71	1855	2430	2176
प्रशासकीय	...	105	240	169	340	351	149
एकूण	...	2166	2797	2825	3119	5582	12215

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (4) Chandrapur, Region, Chandrapur—										
2726	4443	1427	2368	3430	1251	358	1013	176	...	Judicial Work
3510	13242	15322	2731	10353	32298	779	2889	2024	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
408	568	781	32	191	595	376	377	186	...	Statutory work
3817	4092	3347	3362	3886	3082	455	206	265	...	Administrative
10461	22345	20877	8493	17860	18226	1968	4485	2651	...	Total
Office : (5) Akola Region, Akola—										
3679	11518	9812	2840	3958	3958	5469	7560	4343	...	Judicial Work
420	377	252	258	219	219	128	158	124	...	Quasi Judicial
0	0	0	3700	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
2428	2686	2330	2170	2476	2476	2112	210	218	...	Statutory work
628	370	300	503	295	295	255	75	45	...	Administrative
7155	14951	12694	5771	6948	6948	7964	8003	4730	...	Total
Office : (6) Ratnagiri Region, Ratnagiri—										
2855	3757	3413	1090	1602	1950	1765	2155	1463	...	Judicial Work
301	323	314	15	36	24	286	287	290	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
1474	1019	1351	1256	549	1063	218	470	288	...	Statutory work
2272	1361	1491	1248	451	1255	1024	910	236	...	Administrative
6902	6460	6569	3609	2638	4292	3293	3822	2277	...	Total
Office : (7) Sangli Region, Sangli—										
7673	6466	8084	4716	5396	6315	2957	1070	1769	...	Judicial Work
9777	14893	17598	4158	7274	7719	5619	7619	9879	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
5616	6088	5837	2055	2832	2581	2561	3256	3256	...	Statutory work
5422	5251	5151	3495	3222	3259	1927	2029	1892	...	Administrative
28488	32698	36670	14424	18724	19874	13064	13974	16796	...	Total
Office : (8) Parbhani Region, Parbhani—										
2677	4933	11548	817	2456	10067	1860	2477	1481	...	Judicial Work
353	358	927	98	209	205	155	149	722	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
1910	2490	2247	1883	2444	2176	27	53	71	...	Statutory work
445	591	268	387	472	265	58	119	3	...	Administrative
5385	8372	14990	3185	5581	12713	2100	2798	2277	...	Total

	1	2	3	4	5	6	7
कार्यालय : ९. सोलापूर विभाग, सोलापूर—							
न्यायिक कामे	...	5574	4591	3100	3641	4585	4329
न्यायिकवत कामे	...	536	583	620	162	148	87
दावे (दिवाणी)	...	--	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	220	260	166	3251	3860	3267
प्रशासकीय	...	0	12	16	90	300	335
एकूण	...	6330	5446	3902	7144	8893	8018
कार्यालय : १०. सातारा विभाग, सातारा—							
न्यायिक कामे	...	3565	3667	6707	161	14010	4522
न्यायिकवत कामे	...	12892	15563	3454	6672	14010	2700
दावे (दिवाणी)	...	47	47	47	0	0	0
सांविधिक	...	0	140	255	441	1991	2318
प्रशासकीय	...	531	509	602	2108	3504	561
एकूण	...	17035	19879	11018	9382	33515	10101
कार्यालय : ११. अहमदनगर विभाग, अहमदनगर—							
न्यायिक कामे	...	3881	4168	3402	3594	6116	4538
न्यायिकवत कामे	...	493	338	523	147	167	227
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	0	0	0	2068	1735	0
प्रशासकीय	...	2337	2567	3117	1763	1888	2227
एकूण	...	6711	7073	7042	7572	9906	6992
कार्यालय : १२. धुळे विभाग, धुळे—							
न्यायिक कामे	...	3710	2500	1967	1995	6857	2428
न्यायिकवत कामे	...	6254	4869	151	2593	6601	65
दावे (दिवाणी)	...	0	6	0	0	0	0
सांविधिक	...	235	115	170	1508	1714	1615
प्रशासकीय	...	1540	1632	18418	1275	1345	6623
एकूण	...	11739	9122	20706	7371	16517	10731
कार्यालय : १३. गडचिरोली विभाग, गडचिरोली.-							
न्यायिक कामे	...	53	45	26	285	2581	296
न्यायिकवत कामे	...	211	19	17	1369	233	2833
दावे (दिवाणी)	...	27	17	21	11	15	13
सांविधिक	...	21	41	81	836	985	837
प्रशासकीय	...	15	12	0	172	110	77
एकूण	...	327	134	145	2673	3924	4056

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (9) Solapur Region, Solapur—										
9215	9176	4041	4041	5598	4833	4626	3090	2596	...	Judicial Work
698	731	707	98	111	108	600	620	599	...	Quasi Judicial
--	0	0	--	0	0	--	0	0	...	Litigation (Civil)
3471	4120	3433	3211	3954	3268	260	166	165	...	Statutory work
326	312	351	80	296	330	12	16	21	...	Administrative
13710	14339	8532	7430	9959	8539	5498	3892	3381	...	Total
Office : (10) Satara Region, Satara—										
3725	17677	11229	58	10970	6703	3667	6707	4526	...	Judicial Work
19564	29573	6154	4001	26119	750	15563	3454	5404	...	Quasi Judicial
47	47	47	0	0	0	47	47	0	...	Litigation (Civil)
441	2131	2573	441	1876	2416	0	255	157	...	Statutory work
2639	4013	1163	2130	3407	633	509	606	530	...	Administrative
26369	53394	21119	6630	42372	10502	19786	11069	10617	...	Total
Office : (11) Ahmednagar Region, Ahmednagar—										
7475	10284	7940	2889	6869	6191	4586	3415	1749	...	Judicial Work
640	505	750	168	338	437	472	167	313	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
2068	1735	0	1632	1427	0	436	308	0	...	Statutory work
4100	4455	5344	868	3357	1787	3232	1098	3557	...	Administrative
14283	16979	14034	5557	11991	8415	8726	4988	5619	...	Total
Office : (12) Dhule Region, Dhule—										
5705	9357	4395	3205	7390	3404	2500	1967	991	...	Judicial Work
8847	11470	216	3978	1035	52	4869	10435	157	...	Quasi Judicial
0	6	0	0	0	0	0	6	6	...	Litigation (Civil)
1743	1829	1785	1331	1405	1325	412	424	460	...	Statutory work
2805	2977	25641	1965	1466	3755	832	1489	20178	...	Administrative
19100	25639	32037	10479	11296	8536	8613	14321	21792	...	Total
Office : (1--3) Gadchiroli Region, Gadchiroli—										
338	5326	322	293	5300	223	45	26	99	...	Judicial Work
1580	952	1850	1561	926	2831	19	17	19	...	Quasi Judicial
38	31	34	21	11	13	17	21	21	...	Litigation (Civil)
857	910	918	816	862	853	41	81	65	...	Statutory work
187	116	77	175	116	76	12	0	1	...	Administrative
3000	7335	3201	2866	7215	3996	134	145	205	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : १४. रायगड विभाग, रायगड—							
न्यायिक कामे	...	1622	1877	839	2313	2952	2447
न्यायिकवत कामे	...	1320	1677	1597	1866	1787	1741
दावे (दिवाणी)	...	30	35	37	14	2	0
सांविधिक	...	11	11	11	0	10	10
प्रशासकीय	...	4	370	351	10594	11862	8030
एकूण	...	2987	3970	2835	1487	16433	12128
कार्यालय : १५. सिंधुदुर्ग विभाग, सिंधुदुर्ग—							
न्यायिक कामे	...	245	407	441	385	754	954
न्यायिकवत कामे	...	1287	1274	583	304	42	41
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	752	760	608	732	748	1560
प्रशासकीय	...	609	670	790	1035	1120	1925
एकूण	...	2893	3111	2422	2456	2664	4480
कार्यालय : १६. जालना विभाग, जालना—							
न्यायिक कामे	...	18823	17719	18699	3365	5067	3074
न्यायिकवत कामे	...	311	361	489	225	252	284
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	721	762	1036	1874	2658	2261
प्रशासकीय	...	1	4	2240	10296	16209	16061
एकूण	...	19856	18846	22464	15760	24186	21680
कार्यालय : १७. नांदेड विभाग, नांदेड—							
न्यायिक कामे	...	2575	1127	95	948	185	285
न्यायिकवत कामे	...	97	45	1929	1254	10298	17730
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	26	219	215	1367	3636	3910
प्रशासकीय	...	244	29	9	1453	350	399
एकूण	...	2942	1420	2248	5022	14469	22324
कार्यालय : १८. बीड विभाग, बीड—							
न्यायिक कामे	...	2352	956	2725	1599	9943	8189
न्यायिकवत कामे	...	3383	3421	1011	92	9379	71
दावे (दिवाणी)	...	24	23	16	14	1	2
सांविधिक	...	52	115	101	3003	3720	3722
प्रशासकीय	...	10	10	15	230	655	980
एकूण	..	5821	4525	3868	4938	23698	12964

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (14) Raigad Region, Raigad.-										
3935	4829	3186	2058	3990	2369	1877	839	817	...	Judicial Work
3186	3464	3338	4509	1867	1519	1677	1597	1819	...	Quasi Judicial
44	37	37	9	0	0	35	37	37	...	Litigation (Civil)
11	21	21	0	10	10	11	11	11	...	Statutory work
10598	12052	8381	10288	11701	8010	370	351	371	...	Administrative
17474	2043	14963	16864	17568	11908	3970	2835	3055	...	Total
Office : (15) Sindhudurg Region, Sindhudurg.-										
630	1161	1395	222	716	1084	407	445	311	...	Judicial Work
1591	1316	654	297	773	9	1294	583	645	...	Quasi Judicial
--	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
1484	1508	2168	776	900	1200	708	608	968	...	Statutory work
1644	1790	2715	960	1000	1900	681	790	815	...	Administrative
5349	5775	6932	2255	3389	4193	3090	2426	2739	...	Total
Office : (16) Jalna Region, Jalna.-										
22188	22786	21773	4469	4087	3833	17719	18699	17940	...	Judicial Work
536	613	773	175	124	427	361	489	346	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
2595	3420	3297	1833	2384	3207	762	1036	90	...	Statutory work
10297	16213	18301	10292	13973	16061	5	52240	2240	...	Administrative
35616	43032	44144	16769	20568	23528	18847	22464	20616	...	Total
Office : (17) Nanded Region, Nanded.-										
3023	1312	380	1896	135	125	1127	1177	255	...	Judicial Work
351	10343	19659	1306	9497	17138	45	846	2521	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
1393	3855	4125	1174	3640	4010	219	215	115	...	Statutory work
1697	379	408	1668	370	380	29	9	28	...	Administrative
6464	15889	24572	6044	13642	21653	1420	2247	2919	...	Total
Office : (18) Beed Region, Beed.-										
1599	10899	10914	2154	8174	9883	956	2725	1031	...	Judicial Work
3475	12800	1082	25	11789	902	3425	1011	180	...	Quasi Judicial
38	24	18	15	8	. 2	23	16	16	...	Litigation (Civil)
3003	3835	3823	2940	3734	3618	115	101	205	...	Statutory work
240	665	995	230	650	975	10	15	20	...	Administrative
8355	28223	16832	5364	24355	15380	4529	3868	1452	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : १९. उस्मानाबाद विभाग, उस्मानाबाद.-							
न्यायिक कामे	...	1231	1318	2903	752	3576	1838
न्यायिकवत कामे	...	171	189	173	733	45	19
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	312	297	722	1410	2462	1843
प्रशासकीय	...	229	176	196	657	1029	619
एकूण	...	1943	1980	3994	3552	7112	4319
कार्यालय : २०. बुलढाणा विभाग, बुलढाणा. -							
न्यायिक कामे	...	2476	1516	13916	2345	14909	2954
न्यायिकवत कामे	...	240	407	499	188	190	73
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	0	0	0	0	0	0
प्रशासकीय	...	0	0	0	0	0	0
एकूण	...	2716	1923	14415	2533	15099	3027
कार्यालय : २१. यवतमाळ विभाग, यवतमाळ.-							
न्यायिक कामे	...	1324	1303	4966	1191	6067	3158
न्यायिकवत कामे	...	10401	11931	3051	10600	15149	7853
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	175	195	99	103	50	52
प्रशासकीय	...	316	216	276	3219	2932	2738
एकूण	...	12216	13645	8392	15113	24198	13801
कार्यालय : २२. वर्धा विभाग, वर्धा.-							
न्यायिक कामे	...	627	534	4791	610	7100	769
न्यायिकवत कामे	...	7828	7499	1765	3740	4808	4708
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	2449	2655	2657	2313	1655	1676
प्रशासकीय	...	66	63	10	199	193	281
एकूण	...	10970	10751	9223	6862	13756	7434
कार्यालय : २३. भंडारा विभाग, भंडारा.-							
न्यायिक कामे	...	257	353	255	1973	1563	2686
न्यायिकवत कामे	...	61	66	125	53	98	44
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	134	79	140	1300	1387	1596
प्रशासकीय	...	112	40	20	423	335	412
एकूण	...	564	538	540	3749	3383	4738
कार्यालय : २४. गोंदिया विभाग, गोंदिया.-							
न्यायिक कामे	...	579	313	173	732	584	618
न्यायिकवत कामे	...	14	16	22	12	12	5
दावे (दिवाणी)	...	11	16	16	16	19	112
सांविधिक	...	356	80	161	1485	1152	380
प्रशासकीय	...	160	60	16	272	183	413
एकूण	...	1120	485	388	2517	1950	1528

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (19) Osmanabad Div. Osmanabad.-										
1983	4894	4741	564	1991	3348	1419	2903	1383	...	Judicial Work
886	234	192	696	31	15	189	173	177	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
1722	2759	2565	1425	2037	2198	297	722	367	...	Statutory work
886	1205	815	720	1009	686	176	196	129	...	Administrative
5477	9092	8313	3405	5068	6247	2081	3994	2056	...	Total
Office : (20) Buldhana Div. Buldhana.-										
4821	16425	16870	3305	2509	4088	1516	13916	12790	...	Judicial Work
428	597	572	21	98	87	407	499	485	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Statutory work
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Administrative
5249	17022	17442	3326	2607	4175	1923	14415	13275	...	Total
Office : (21) Yavatmal Div. Yavatmal.-										
2515	7370	8124	1212	2404	6847	1303	4966	1277	...	Judicial Work
21001	27080	10904	9070	24029	7457	11931	3051	3447	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
278	245	151	83	146	108	195	99	43	...	Statutory work
3535	3148	3014	3319	2872	2619	216	276	395	...	Administrative
27329	37843	22193	13684	29451	17031	13645	8392	5162	...	Total
Office : (22) Wardha Div. Wardha.-										
1237	7634	5560	703	2824	3334	534	4810	2226	...	Judicial Work
10468	12307	6473	2969	5498	4541	7499	6809	1932	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
4762	4310	4333	2107	1652	1679	2655	2658	2654	...	Statutory work
265	256	291	202	246	239	63	10	52	...	Administrative
16732	24507	16657	5981	10220	9793	10751	14287	6864	...	Total
Office : (23) Bhandara Div. Bhandara.-										
2230	1916	2941	1877	1661	2399	353	255	542	...	Judicial Work
114	164	169	48	39	97	66	125	72	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
1434	1466	1736	1355	1326	1613	79	140	123	...	Statutory work
535	375	432	495	355	420	40	20	12.	...	Administrative
4313	3921	5278	3775	3381	4529	538	540	749	...	Total
Office : (24) Gondia, Div. Gondia.-										
1311	897	991	998	725	608	313	172	385	...	Judicial Work
26	28	27	10	6	2	26	22	25	...	Quasi Judicial
27	35	138	9	13	63	18	22	75	...	Litigation (Civil)
1841	1232	1041	1761	1071	890	83	161	151	...	Statutory work
432	243	429	372	226	407	60	19	22	...	Administrative
3637	2435	2626	3150	2041	1970	500	396	658	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : २५. नंदुरबार विभाग, नंदुरबार .-							
न्यायिक कामे	...	661	287	1759	1212	4025	1379
न्यायिकवत कामे	...	33	34	26	21	14	17
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	3	0	1	3	0	0
प्रशासकीय	...	1340	77	57	802	1643	1340
एकूण	...	2037	398	1843	2038	5682	2736
कार्यालय : २६. हिंगोली विभाग, हिंगोली. -							
न्यायिक कामे	...	415	450	415	1722	390	418
न्यायिकवत कामे	...	0	0	0	0	0	0
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	0	0	0	0	0	0
प्रशासकीय	...	0	0	0	0	0	0
एकूण	...	415	450	415	1722	390	418
कार्यालय : २७. वाशिम विभाग, वाशिम.-							
न्यायिक कामे	...	1098	1029	2645	1316	4779	1425
न्यायिकवत कामे	...	6405	8251	7797	3102	4348	3125
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	218	245	273	46	40	65
प्रशासकीय	...	45	67	84	2195	3042	2094
एकूण	...	7766	9592	10799	6659	12209	6709

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (19) Nandurbar Div. Nandurbad-										
1873	4312	3138	1586	2553	2824	287	1759	314	...	Judicial Work
54	38	43	30	12	16	24	26	27	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
6	0	1	3	0	1	0	0	0	...	Statutory work
2142	1720	1397	786	1363	565	77	57	832	...	Administrative
4075	6070	4579	2405	3928	3406	388	1842	1173	...	Total
Office : (20) Hingoli Div. Hingoli.-										
1422	840	422	1687	418	3125	430	422	370	...	Judicial Work
0	Q	0	0	0	0	0	0	0	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Statutory work
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Administrative
1422	840	422	1687	418	3125	430	422	370	...	Total
Office : (21) Washim Div. Washim.-										
2414	5808	2304	1385	3163	2981	1029	2645	1089	...	Judicial Work
9507	12599	10922	2133	4725	1160	7374	7874	9762	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
264	285	338	19	20	29	245	273	309	...	Statutory work
2240	3109	2178	1996	2830	1937	244	279	241	...	Administrative
14425	21801	15742	5533	10738	6107	8892	11071	11401	...	Total

तक्ता ३
TABLE-III

खालील तक्ता मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० व संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० खाली नोंद झालेल्या सार्वजनिक न्यासांची संख्या दर्शवितो. The following Table indicates the number of Trusts and Societies registered under the Mumbai Public Trusts Act, 1950, and the Societies Registration Act, 1860 during the respective years.

I	वर्षाच्या आरंभी नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षात नोंद झालेले Registered during the year			वर्षाच्या अखेरीस नोंद झालेले Total at the end of the year					
	2016 2	2017 3	2018 4	2016 5	2017 6	2018 7	2016 8	2017 9	2018 10			
१. सार्वजनिक न्यास	..	743163	770328	775010	26566	24009	18226	769729	794337	793236	...	1. Public Trusts
२. संस्था	..	622773	647560	651806	22142	20959	18143	644915	668519	696949	...	2. Societies
एकूण	..	11365936	1417888	1426816	48708	44968	36369	1414644	1462856	1490185	...	Total

तक्ता - ४ (भाग-१)
TABLE-IV (Part-I)

खालील तक्ता सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधीमध्ये जमा झालेले अंशदान व इतर जमा तसेच धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी केलेला खर्च व गुंतवणूक दर्शवितो.

Following table indicates the amount received towards contribution other receipts and Expenditure incurred and investments made by the Charity Commissioner, Maharashtra State, Mumbai out of Public Trusts Administration Fund.

(१) जमा

(I) Receipts

बाबी 1	2016-2017 2	2017-2018 3	2018-2019 4	Items
	Rs.	Rs.	Rs.	
१. आरंभीची शिल्लक ...	23794292	20400954	30406392	.. 1. Opening Balance
२. नोंदणी फी ...	128380	115328	205225	.. 2. Registration Fees
३. अंशदान ...	0	323	1321	.. 3. Contribution
४. तपासणी फी ...	2899	3591	3545	.. 4. Inspection Fees
५. धर्मादाय आयुक्तांनी दाव्यामध्ये... केलेल्या खर्चाची वसुली व इतर	189425	298950	428870	.. 5. Recovery of Charity Commissioner's Costs and other Receipts in Judicial Enquiries.
६. सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधीच्या गुंतवणुकीवरील व्याज	120306800	152276470	35272993	.. 6. Interest on Public Trusts Administration Fund Investments.
७. कोर्ट फी स्टॅम्पबद्दल अनुदान ...	0	0	0	.. 7. Grant-in Aid for Court Fee Stamps and other Receipts.
८. निर्देशिका विक्री ...	0	0	0	.. 8. Sales of Directory
९. संकीर्ण जमा ...	20596467	21443920	32633980	.. 9. Misc. Receipts
१०. मुदत ठेव ...	1388680435	2115900000	699055510	.. 10.Fixed Deposit
११. आयकर परतावा ...	0	0	0	.. 11.(A) Refund of Income Tax
१२. (अ) प्रोसेस फी ...	1111788	2420805	1149643	.. 12.(A) Process Fees
(ब) इतर संकीर्ण ...	1713980	37254118	5189601	.. (B) Other Fees
१३. वरळी येथील इमारतीचे भाडे ...	0	0	0	.. 13.Compensation from Worli property
१४. न्यायालयीन फी ...	3356881	5157365	3424075	.. 14.Judicial Fee
दंड ...	0	0	0	.. 14.Certified Fee
१५. नक्कल फी ...	3356881	5632824	5922840	.. 14.Certified Fee
एकूण बेरीज ...	1563238230	2360904651	813693999	.. Grand Total

तक्ता - ४ (भाग-२)
TABLE-IV (Part-II)

(२) खर्च

(II) Expenditure

बाबी 1	2016-2017 2	2017-2018 3	2018-2019 4	Items
	Rs.	Rs.	Rs.	
१. अधिनियमाच्या कलम ६ (ब) ... खाली धर्मादाय संघटनेवरील खर्च शासनास परत.	572638569	23541028	67757087	.. 1. Reimbursement of Cost on Charity Organisation under section 6 (B) of the Act.
२. निवृत्ती वेतन वर्गणी ...	11826624	11061024	106862307	.. 2. Pension Contribution
३. गणक यंत्राची खरेदी ...	1670	3100	342563	.. 3. Purchase of Calculator
४. आयकर ...	2251467	409090	426490	.. 4. Incom Tax
५. फर्निचरची खरेदी ...	20320	337720	93181	.. 5. Purchase of Furniture
६. बँक कमिशन ...	1342	6194	5267	.. 6. Bank Commission etc.
७. अंतर्गत दूरध्वनी ...	698305	363798	584041	.. 7. Intercom Telephone
८. झेरॉक्स मशीनची खरेदी ...	252856	0	40000	.. 8. Purchase of Xerox Machine
९. सार्वजनिक न्यास निर्देशिका छपाई	0	0	0	.. 9. Printing of Directory of Public Trusts.
			--	
१०. सरकारी वकील फी ...	25385	21377	18151	.. 10. Payment of Government Pleaders
११. (अ) स्थावर मिल्कतीवरील ... खर्च (कर, किरकोळ दुरुस्ती, सेवा शुल्क इत्यादी)	629720	1256774	560166	.. 11. (A) Expenditure on maintenance of immovable property, (Taxes & other Misc. Charges.)
(ब) कार्यकारी अभियंता (इमारत) यांना दिलेला बांधकामाचा खर्च	223792	44158759	270336	.. (B) Payment to Ex-Engineer towards costs of construction of building.
(क) कार्यालयासाठी जागेची खरेदी	0	0	0	(C) Purchase of office premises
१२. इमारत दुरुस्ती व घसारा निधी...	4145254	97187240	21196509	.. 12. Building repairs Fund and Depreciation Fund.
१३. विशेष विवरणपत्र छपाई ...	172851	88119	375598	.. 13. Printing of Special forms
१४. ग्रंथालय सेवा ...	0	0	0	.. 14. Library Account
१५. लेखा परीक्षा फी ...	0	44280	6000	.. 15. Audit Fee
१६. वाहन खरेदी ...	0	8646	7795	.. 16. Purchase of Vehicles
१७. वाहनावरील खर्च (दुरुस्ती, पेट्रोल वगैरे)	669458	1122538	6393326	.. 17. Maintenance of Vehicles
१८. इतर संकीर्ण ...	627429	2093671	1673544	.. 18. Other Miscellaneous
१९. वीज व पाणी वापर ...	3931301	2903453	1598888	.. 19. Electricity and Water Consumption
२०. अंशदान परतावा ...	0	0	0	.. 20. Refund of Registration Fee
२१. टंक मुद्रण यंत्र ...	0	766978	327930	.. 21. Cyclostyle
२२. फॅक्स मशीन ...	297307	102592	194479	.. 22. Fax Machine
२३. जल शितक यंत्र ...	49900	4750	56374	.. 23. Water Cooler
२४. पेस्ट कंट्रोल ...	10000	22000	10000	.. 24. Pest Control
२५. उदवाहन खर्च ...	0	3160	16000	.. 25. Lift
२६. स्टेशनरी ...	0	3160	1423357	.. 26. Stationary
२७. वातानुकूल यंत्र दुरुस्ती ...	8880	0	5800	.. 27. A. C. Expenses.
२८. संगणक ...	12512782	703428	10063762	.. 28. Computer.
२९. रिसोग्राफ ...	11900	0	16400	.. 29. Resograph.
३०. इतर खर्च ...	0	395088	338839	.. 30. Other Charges.S
एकूण ...	61196112	686209719	219201994	.. Total

तक्ता -४ (भाग-३)
TABLE-IV (Part-III)

(दोन) गुंतवणूक

(II) Investments

अतिरिक्त रकमेची गुंतवणूक	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Surplus Money Invested
1	2	3	4	5
१. रोखे ...	--	--	--	Public Securities
२. बँकेतील अल्प मुदतीच्या ठेवी रोख ...	1441420972	1679442172	685447800	Short Term Deposits Nationalised/Scheduled Banks
३. वर्ष अखेरीस रोख व बँकेतील शिल्लक.	55438044	20674448	6222806	Cash and Bank Balances at the end of the year.
एकूण ...	1496859016	1700116620	691670606	Total

तक्ता -५
TABLE-V

खालील तक्ता धर्मादाय आयुक्त यांजकडून कोर्ट फी स्टॅम्पद्वारे वसूल झालेली रक्कम दाखवितो.

The following table indicates the amount realised by the Charity Organisation on account of Court Fee Stamps.

वर्ष Year	मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० खाली न्यायालय फीमुळे जमा झालेली रक्कम Credit for the Court Fee Stamps received under the Mumbai Public Trust Act, 1950
1	2
2016-2017	7708536
2017-2018	8219939
2018-2019	8041013
Total-	23969488

तक्ता -६
TABLE-VI

खालील तक्ता संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० खाली संस्थांकडून प्राप्त झालेल्या उत्पन्नाचा तपशील दर्शवितो.

The following table indicates the income received from the societies under the societies Registration Act, 1860.

बाब	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Item
1	2	3	4	5
१. नोंदणी फी ...	857315	902201	682869	Registration Fees
२. इतर ...	221614	232652	34271	Other Receipts
एकूण ...	1078929	1134853	717140	Total

तक्ता -७
TABLE-VII

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
		2017-2018	2018-2019		
1	2	3	4	5	
9. CHARITY ORGANISATION					
Gazetted-					
Rs.					
Charity Commissioner	... 57700-1230-58930-1380-	...	1	1	९.-धर्मादाय संघटना
Judicial Officer pay	67210-1540-70290 (Judicial pay)				राजपत्रित-
Non Judicial Officer pay	37400-67000-Gr. Pay 8900				धर्मादाय आयुक्त
Joint Charity Commissioner	... 51550-1230-58930-1380-	...	10	10	धर्मादाय सहआयुक्त
Judicial Officer pay	63070- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	15600-39100-Gr. Pay 7600				
Deputy Charity Commissioner	... 39530-920-40450-1080-49090	...	17	17	धर्मादाय उप आयुक्त
Judicial Officer pay	1230-54010- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	15600-39100-Gr. Pay 6600				
Director of Accounts	... 15600-39100+6600	...	1	1	लेखा संचालक
Assistant Director of Accounts	... 15600-39100+6600	...	2	2	सहाय्यक लेखा संचालक
Assistant Charity Commissioner	... 27700-770-33090-920-40450	...	78	78	सहाय्यक धर्मादाय आयुक्त
Judicial Officer pay	1083-44770- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	9300-34800-Gr. Pay 4600				
Assistant Charity Commissioner (Hosp)...	27700-770-33090-40450	...	4	4	सहाय्यक धर्मादाय आयुक्त (रुग्णालय)
Judicial Officer pay	1083-44770- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	9300-34800-Gr. Pay 4600				
Secretary Devasthan Management Committee, Kolhapur.	.. 9300 – 34800+4400	...	1	1	सचिव, देवस्थान व्यवस्थापन समिती कोल्हापूर
	Total	...	114	114	एकूण
Non-Gazetted Class II-					
Personal Asst.	... 9300 – 34800 + 4600	...	2	2	स्विय सहाय्यक
Legal Assistant	... 9301 – 34800 + 4400	...	3	3	विधी सहाय्यक
Administrative Officer	... 9302 – 34800 + 4400	...	35	35	प्रशासकीय अधिकारी
Stenographer (Higher Grade)	... 9300 – 34800 + 4400	...	9	9	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Assistant Account Officert	... 9300 – 34800 + 4400	...	5	5	सहाय्यक लेखा अधिकारी
Stenographer (Lower Grade)	... 9300 – 34800 + 4300	...	98	98	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Public Relations Officer	... 9300 – 34800 + 4300	...	9	9	जनसंपर्क अधिकारी
Superintendent	... 9300 – 34800 + 4300	...	90	90	अधीक्षक
Civil Engineer	... 9303 – 34800 + 4300	...	2	2	स्थापत्य अभियंता
System Administrator	... 9304 – 34800+ 4300	...	10	10	सिस्टीम अॅडमिनिस्ट्रेशन
	Total	...	263	263	एकूण

तक्ता -७
TABLE-VII

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation 1	वेतनमान Scale of Pay 2	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम 5	
		2017-2018 3	2018-2019 4		
Charity Organisation					
Class III-					
Accountant	... 9300 – 34800+ 4200	...	140	140	लेखापाल
Inspector	... 9300 – 34800+ 4200	...	242	242	निरीक्षक
Bench Clerk	... 9300 – 34800+ 4200	...	7	7	शिरस्तेदार
Judicial Clerk	... 9301 – 34800 + 4200	...	28	28	न्यायलिपिक
Senior Clerk	... 5200 – 20800 + 2400	...	175	175	वरिष्ठ लिपिक
Record Keeper	... 5200 – 20800 + 2400	...	36	36	अभिलेखापाल
Clerk-cum-typist	... 5200 – 20800 + 1900	...	368	368	लिपिक नि टंकलेखक
Typist	... 5200 – 20800 + 1900	...	39	39	टंकलेखक
Steno Typist	... 5200 – 20800 + 2400	...	07	07	लघु टंकलेखक
Telephone Operator	... 5200 – 20800+ 2400	...	08	08	दूरध्वनिचालक
Driver	... 5200 – 20800+ 1900	...	06	26	वाहन चालक
	Total	...	1076	1076	एकूण
Class IV					
Process Server	... 5200 – 20800+1900	...	60	60	आदेशिकावाहक
Liftman	... 4400 – 7440+1600	...	1	1	उदवाहन चालक
Daftari	... 4400 – 7440+1600	...	59	59	दफ्तरी
Naik	... 4400 – 7440+1600	...	15	15	नाईक
Peon	... 4400 – 7440+1300	...	182	182	चपराशी
Watchman	... 4400 – 7440+1300	...	50	50	पहारेकरी
Sweeper	... 4400 – 7440+1300	...	38	38	सफाईगार
	Total	...	405	405	एकूण
	Grand Total	...	1858	1858	एकूण बेरीज

१२. धर्मादाय दाननिधी

(एक) प्रस्तावनात्मक :-

(अ) हैदराबाद दाननिधी विनियम व नियम, १३४९ फसली अन्वये दिलेल्या अधिकारानुसार विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद विभाग, हे मराठवाडा विभागातील धार्मिक व धर्मादाय न्यास जे शासनात निहित आहेत किंवा ज्यांची व्यवस्था शासनाकडे निहित केलेली आहे अशा न्यासाचे अभिरक्षक म्हणून काम करतात. उपरोक्त विनियम व नियमाखाली आयुक्त खालील बाबी संबंधी मान्यता देतात.

- (१) देवस्थान समितीची स्थापना करणे व समिती रद्द करणे.
- (२) धार्मिक व धर्मादाय संस्थांच्या इमारतींचे बांधकाम व दुरुस्तीच्या रुपये १०,००० पर्यंतच्या खर्चाचा अंदाज.
- (३) न्यास शिलकेतून रुपये ५,००० पर्यंत खर्च.
- (४) शासनाच्या देखरेखीखाली असलेल्या दाननिधीचा वार्षिक अर्थसंकल्प.
- (५) न्याय शिलकेतून रुपये २,५०० पर्यंत अनिवार्य खर्च.

(६) कमाल रुपये ३०० वेतनापर्यंत आस्थापनेवर नेमणूक करणे.

(७) लिलाव.

शासकीय नियंत्रणाखाली असलेल्या संस्थांच्या खर्चावर लक्ष ठेवणे आणि मागणी रक्कम गोळा करण्याच्या कामावर लक्ष ठेवणे हे यांचे मुख्य काम आहे. याशिवाय मुस्लिम संस्थांच्या वक्फ मंडळाच्या २/३ कर्जाऊ रकमेचा भरणा करण्याबाबत व वक्फ मंडळाला शे. ८ टक्के भरणा करण्याबाबत होत असलेल्या कामावर जिल्हाधिकार्यांच्या मार्फत देखरेख केली जाते.

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त संस्था अधिनियम, १९५० ने हैद्राबाद धर्मादाय दाननिधी विनियम, १३४९ फसली निरसित केले असून ह्या धर्मादाय निधीपैकी बहुतेक सार्वजनिक न्यास म्हणून नोंदले गेले आहेत. तथापि एखाद्या समितीकडे त्यांचे व्यवस्थापन सोपविण्याची योजना धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांनी तयार करेपर्यंत ह्या सर्व धर्मादाय दाननिधींचे व्यवस्थापन महसूल प्रशासनामार्फत चालू राहिल.

तक्ता-२
TABLE-II

Charitable Endowments

धर्मादाय दाननिधी

खालील तक्ता संबंधीत वर्षातील मराठवाडा विभागातील धर्मादाय दाननिधीची एकूण संख्या, यांचे उत्पन्न, खर्च, केलेली गुंतवणूक व वर्ष अखेरीस असलेली शिल्लक दर्शवितो. (३१-१२-२०१७ पर्यंत).

The following table indicates the No. of Charitable Endowments Marathwada Region their income, expenditure, investments made and the amount in balance with them during the respective years. (31-12-2017).

जिल्ह्याचे नाव	वर्षाच्या आरंभी खाती असलेली शिल्लक										एकूण Total	Name of District
	Balance of the Credit at the beginning of the year											
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	upto Dec. 2017	(Rupees in thousands)	
१. औरंगाबाद	...	716	716	187	187	187	903	903	903	903	...	1. Aurangabad
२. जालना	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	2. Jalna
३. बीड	...	256	256	256	0	0	256	256	256	256	...	3. Beed
४. परभणी	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	4. Parbhani
५. हिंगोली	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	5. Hingoli
६. नांदेड	...	110	0	0	110	0	220	0	0	0	...	6. Nanded
७. उस्मानाबाद	...	11513.54	11559.04	11604.54	45.5	45.5	11556.54	11604.54	11650.04	11650.04	...	7. Osmanabad
८. लातूर	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	8. Latur
एकूण	...	12595.54	12531.04	12576.54	342.5	232.5	12935.54	12763.54	12809.44	12809.44	...	Total

तक्ता-२-चालू
TABLE-II--Contd.

जिल्ह्याचे नाव	वर्षातील खर्च		जादा उत्पन्न		केलेली गुंतवणूक				वर्षाच्या अखेरीस असलेली शिल्लक				Name of District
	Expenditure during the year		Surplus Income		Investment made				Balance out standing at the end of the year				
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017	2017-2018	2018-2019	
1	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	1
१. औरंगाबाद	...	38	38	0	0	0	0	0	0	865	865	865	1. Aurangabad
२. जालना	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2. Jalna
३. बीड	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3. Beed
४. परभणी	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4. Parbhani
५. हिंगोली	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5. Hingoli
६. नांदेड	...	170	0	0	0	0	0	0	0	50	0	0	6. Nanded
७. उस्मानाबाद	...	0	0	0	0	0	0	0	0	10971.71	11017.21	11650.44	7. Osmanabad
८. लातूर	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8. Latur
एकूण	...	208	38	0	0	0	0	0	0	11886.71	10882.21	12515.04	Total

तक्ता

TABLE

(१) धर्मादाय निधी

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजाचे स्पष्टीकरण :-

खालील तक्ता आयुक्त, औरंगाबाद विभाग, औरंगाबाद यांच्या कार्यालयामध्ये २०१५-२०१६, २०१६-२०१७, २०१७-२०१८ (३१-१२-२०१७ पर्यंत) या वर्ष अखेरीस नोंद असलेल्या एकूण धर्मादाय दाननिधी आणि त्यांच्या मालकीची मिळकत (घरे व जमिनी) दर्शवितो. तक्ता क्रमांक २ ते ५ यामध्ये नमूद केलेल्या कामांचे स्वरूप लक्षात घेता या कार्यालयाकरिता निकालात काढावयाच्या प्रकरणाबाबत काही प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही.

जिल्ह्याचे नाव	दाननिधी पुस्तकांत नोंदलेल्या धर्मादाय दाननिधीची (देवस्थाने) संख्या No. of Charitable Endowments (Devasthans) registered in the endowment register	मिळकतीची No. of Houses					
		संख्या/in Nos.					
		2016-2017	2017-2018	2018-2019			
		1	2	3	4		
१. औरंगाबाद	...	589	589	589	2	2	2
२. जालना	...	0	0	0	0	0	0
३. बीड	...	0	0	0	0	0	0
४. नांदेड	...	0	0	0	0	0	0
५. परभणी	...	0	0	0	0	0	0
६. हिंगोली	...	280	280	280	17	17	0
७. उस्मानाबाद	...	16	16	16	0	0	0
८. लातूर	...	0	0	0	0	0	0
एकूण	...	885	885	885	19	2	2

तक्ता

TABLE

खालील तक्ता २०१६-२०१७, २०१७-२०१८, २०१८-२०१९ (३१-१२-२०१८ पर्यंत) झालेल्या देवस्थानांच्या जत्रांची संख्या व जत्रांवर झालेला खर्च व वसूल झालेली जमा रक्कम दर्शवितो.

जिल्ह्याचे नाव	झालेल्या जत्रांची संख्या No. of fairs held			
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	
	1	2	3	
१. औरंगाबाद	...	19	19	19
२. जालना	...	0	0	0
३. बीड	...	98	98	98
४. परभणी	...	0	0	0
५. हिंगोली	...	0	0	0
६. नांदेड	...	109	0	0
७. उस्मानाबाद	...	17	17	17
८. लातूर	...	2	2	2
एकूण	...	245	136	136

-३
--III

(1) Charitable Endowments

(III) Programms work-load Summary and Explanation of Financial Requirements

The following table indicates the number of Charitable Endowments shown as resistered in the Commissioner, Aurangabad Division, Aurangabad by the end of the year 2015-2016, 2016-2017 and 2017-2018 (upto 31-12-2017) and the property (Houses and Lands) owned by them. Looking to the nature of work mentioned in Tables Nos. 2 to 5 below, it is not possible to fix any norms of disposal.

संख्या Proprties			जमिनी Landed हेक्टर्स/Hectares			किंमत रुपये/Cost in Rs. (रुपये हजारात) (Rs. in thousand)			Name of the District	
2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017	2017-2018	2018-2019		
8	9	10	11	12	13	14	15	16		
64	64	64	773	773	773	1720	1720	1720	...	Aurangabad
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Jalna
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Beed
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Nanded
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Parbhani
15	0	0	6427	0	0	3700	0	0	...	Hingoli
0	0	0	232.77	232.77	232.77	0	0	0	...	Osmanabad
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Latur
79	64	64	7432.77	1005.77	965.77	5420	1720	1720	...	Total

-४
--IV

The following table indicates the number of Fairs Devsthans held, expenditure incurred and receipts on account of Fairs during the year 2016-2017, 2017-2018 and 2018-2019 (upto 31-12-2018).

झालेला खर्च (हजारात) Expenditure incurred			वसुल झालेली जमा (हजारात) Receipts realised			Name of the District	
2016-2017	2017-2018	2018-2019	2016-2017	2017-2018	2018-2019		
5	6	7	8	9	10		
70000	70000	70000	104650	104650	104650	...	Aurangabad
0	0	0	--	0	0	...	Jalna
0	0	0	0	0	0	...	Beed
0	0	0	0	0	0	...	Parbhani
0	0	0	0	0	0	...	Hingoli
220	0	0	893	0	0	...	Nanded
0	0	0	0	0	0	...	Osmanabad
2	2	5549	2	2	7306	...	Latur
70222	70002	75549	115545	104652	111956	...	Total

तक्ता-५
TABLE-V

(३) खालील तक्ता मराठवाडा विभागातील धर्मादाय निधी संबंधी जिल्हाधिकार्यांनी २०१६, २०१७ व २०१८ साली केलेले काम दर्शवितो. (3) The following table indicates the work done by the Collector relating to the Charitable endowments in the Marathwada Region during the years 2016, 2017 and 2018.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Name of Cases		
	Cases pending at the beginning of the year			Cases received during the year			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year					
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
१. दाननिधी संस्थेच्या अर्थसंकल्पाची छाननी करणे.															
...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
औरंगाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जालना	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बीड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
परभणी	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
नांदेड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
उस्मानाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
लातूर	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
एकूण	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२. मुस्लीम संस्थेच्या वकफ बोर्डाची रक्कम प्रदान करणे.															
...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
औरंगाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जालना	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बीड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
परभणी	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
नांदेड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
उस्मानाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
लातूर	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
एकूण	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३. संस्थेच्या व्यक्तीगत खात्याबरोबर वेगळ्या वैयक्तिक लेखावही खात्यातील दाननिधीच्या रकमेची देखरेख करणे.															
...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
औरंगाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जालना	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बीड	...	७	८	८	०	०	७	८	८	२	०	०	५	८	८
परभणी	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
नांदेड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
उस्मानाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
लातूर	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
एकूण	...	७	८	८	०	०	७	८	८	२	०	०	५	८	८

तक्ता-६
TABLE-VI

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
		2017-2018 3	2018-2019 4		
1	2	3	4	1	
1. CHARITABLE ENDOWMENTS				१-धर्मादाय दाननिधी	
<u>Gazetted--</u>	9300 – 34800 + 4600	...	2	2	<u>राजपत्रित-</u>
<u>Non-Gazetted Class III--</u>					<u>अराजपत्रित, वर्ग तीन-</u>
Endowment Superintendnt	... 9300 – 34800 + 4300	...	4	4	दाननिधी अधिक्षक
Clerk	... 5200 – 20200 + 1900	...	9	9	लिपिक
	Total	...	15	15	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV--</u>					<u>अराजपत्रित, वर्ग चार-</u>
Peon	... 4440 – 7440 + 1300	...	8	8	शिपाई
	Total	...	8	8	एकूण
	Grand Total ...		23	23	एकूण बेरीज

१३. निबंधक, भागीदारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रस्तावना :-

१९३२ पूर्वी भारतीय करार अधिनियम १८७२ (१८७२ चा अधिनियम नऊ) यातील कलम २३९ ते २६६ हे भारतीय भागीदारीशी संबंधित होते. त्यातील तरतुदी या पुरेशा प्रमाणात नव्हत्या त्यामुळे जलद व आवश्यक कार्यवाही कायद्याच्या दृष्टिकोनातून होत नव्हती म्हणून स्वतंत्र अधिनियम बनविण्याची आवश्यकता निर्माण झाली. त्यातूनच भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ (अधिनियम क्र. ९/१९३२) निर्माण झाला. हा कायदा इंग्रजी भागीदारी अधिनियम १८९० च्या आधारावर तयार करण्यात आला आहे.

भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ हा केंद्रशासनाचा कायदा आहे. भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ हा पर्यंत केंद्र शासनाचा अखत्यारीत होता. त्यावेळी निबंधक भागीदारी व निबंधक कंपनी या पदावर एकच व्यक्ती काम करीत होती. कारण ह्या दोन्ही कायद्याची अंमलबजावणी केंद्र शासन करत होते.

दुसऱ्या महायुद्धानंतर आणि स्वातंत्र्यानंतर भारताची औद्योगिक वाढ फार मोठ्या प्रमाणात झाली. त्यातूनच खाजगी औद्योगिक वाढ व सार्वजनिक क्षेत्रात फार मोठे उद्योगधंदे उभारले जाऊ लागले. बदलत्या परिस्थितीत सामोरे जाण्यासाठी १९१३ चा कंपनी अधिनियम रद्द करून त्याऐवजी संसदेने कंपनी अधिनियम १९५६ हा केंद्र शासनाच्या अंमलबजावणीसाठी ठेवण्यात आला. तर भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ त्या त्या राज्य शासनाकडे अंमलबजावणीसाठी देण्यात आला.

निबंधक भागीदारी संस्था मुंबई यांनी सुचविल्याप्रमाणे महाराष्ट्र शासनाने सदर बाब कायदा आयोगाकडे सोपविली. बॅ. राजा एस. भोसले यांच्या अध्यक्षतेखालील कायदा आयोगाने भारतीय भागीदारी कायद्यात काही दुरुस्त्या सुचविल्या. भारतीय भागीदारी कायद्यात १९८४ साली सुधारणा करण्यात येऊन तो १ जानेवारी १९८५ पासून अंमलात आणला. भारतीय भागीदारी कायद्यात दुरुस्त्या करणारे महाराष्ट्र हे भारतातील पहिले राज्य आहे.

निबंधक, भागीदारी संस्था, हे राज्यभर कार्यक्षेत्र असणारे विभाग प्रमुख आहेत. आज मितीला सहायक निबंधक भागीदारी संस्था यांची चार कार्यालये अनुक्रमे मुंबई, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद येथे कार्यरत आहेत. या सर्व विभागीय कार्यालयाचे प्रशासकीय व अर्थसंकल्पीय नियंत्रण निबंधक भागीदारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्याकडे आहे.

निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई यांची मुंबई व्यापारेत्तर महामंडळ अधिनियम १९५९ ची अंमलबजावणी करण्यासाठी निबंधक व्यापारेत्तर महामंडळ म्हणून सुध्दा नेमणूक केली आहे. मुंबई व्यापारेत्तर महामंडळ अधिनियम हे कंपनी कायद्याच्या कलम २६ चे प्रतिबिंब आहे. महामंडळ हे मुख्यतः वाणिज्य व उद्योग विकासाचे कार्य करते.

कामाचे स्वरूप

- १) भारतीय भागीदारी नियम १९३२ ची अंमलबजावणी
- २) मुंबई व्यापारेत्तर महामंडळ अधिनियम १९५९ ची अंमलबजावणी या कार्यालयात दररोज नोंदणीसाठी ६० ते ७० प्रकरणे येत असतात. तसेच घटनेतील बदलासाठी ४० ते ५० प्रकरणे येत असतात. तसेच या कार्यालयात निरीक्षणासाठी येणाऱ्या अभ्यागतांना भागीदारी संस्थेची नोंदणी

झाली आहे की नाही याची माहिती दिली जाते व तसेच त्याबाबत अभिलेख उपलब्ध करून दिले जातात. दररोजची अंदाजे १५ ते २० प्रकरणे येतात. त्याचप्रमाणे साध्या प्रमाणित प्रतीसुध्दा १० ते १५ निर्गमित केल्या जातात. तसेच भारतीय भागीदारी अधिनियमाच्या कलम ६०, ६१, ६२, व ६३ मधील तरतुदीनुसार भागीदारी संस्थेच्या घटनेतील बदलाची प्रकरणे ९० दिवसांत या कार्यालयात दाखल न केल्यास कलम ६९ (अ) मधील तरतुदीनुसार प्रतिदिन रु. १० या प्रमाणे दंड आकारण्याचे अधिकार निबंधकांना देण्यांत आलेले आहेत. सदर दंड आकारणीपूर्वी निबंधकांनी भागीदारी संस्थेला लेखी नोटीस देऊन वैयक्तिक सुनावणी देणे आवश्यक असते. सदर वैयक्तिक सुनावणीसाठी हजर न राहणाऱ्या भागीदारी संस्थाना स्मरणपत्रे पाठवावी लागतात त्यानंतर आकारण्यात आलेल्या दंडाचे आदेश तयार करून संबंधितांना पाठवले लागतात. या कार्यालयात दररोज १० ते १२ भागीदारी संस्थांना सुनावणीसाठी बोलावण्यात येते.

८. या भागीदारी संस्थांच्या नोंदणी व घटनेतील बदलासाठी विहिती नमुन्यातील अर्ज सादर करावे लागतात. नोंदणीसाठी नमुना “अ” व घटनेतील बदलासाठी नमुना “ब” “क” “ड” “ई” “फ” भरून विहित शुल्क अदा करावे लागते, निबंधकांच्या कार्यालयावर होणाऱ्या एकूण खर्चाचा विचार करून व त्यानुसार महसुली उत्पन्नात वाढ होण्याच्या दृष्टीने शासनाला भारतीय भागीदारी कायदा, १९३२ अन्वये फी मध्ये सुधारणा करण्याचे अधिकार आहेत. त्यानुसार विधी व न्याय विभागाने दि. २७.१०.२००९ च्या अधिसूचनेव्दारे, दिनांक २९-१०-०९ रोजी प्रसिध्द करण्यात आलेल्या महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग-४ मध्ये भारतीय भागीदारी अधिनियमान्वये दाखल करण्यांत येणाऱ्या निरनिराळ्या नोटीसांसाठी फी मध्ये वाढ केली आहे. सन २०१३ मध्ये देखील फी मध्ये वाढ करण्यात आली आहे.

कर्मचारीवृंद :-

निबंधक भागीदारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, हे मुंबई हे विभाग प्रमुख असून त्याच्या अधिपत्याखाली सहायक निबंधक भागीदारी संस्था, पुणे, नागपूर, व औरंगाबाद ही कार्यालये आहेत. मुंबई कार्यालयात एकूण ४८ कर्मचारी असून पुणे, नागपूर व औरंगाबाद या कार्यालयात अनुक्रमे ११, ९ व ७ कर्मचारीवृंद आहे. पदांचा आकबृतीबंध विवरणपत्र “अ” मध्ये देण्यात येत आहे.

या कार्यालयात आकारण्यात येणाऱ्या नोंदणी फेफार, निरीक्षण, प्रमाणीत प्रतीबाबतच्या शुल्काचे प्रपत्र “ब” मध्ये देण्यात येत आहे.

या कार्यालयात व या कार्यालयाच्या अधिनस्त असलेल्या विभागीय कार्यालयांचे वार्षिक उत्पन्न अंदाजे रु. ४,१५,००,०००/- आहे. तर खर्च रु. ३,१२,७२,०००/- ते रु. ३,५२,०४,०००/- एवढे आहे.

संगणकीकरण :-

या विभागाच्या भागीदारी संस्थांच्या नवीन नोंदणी बाबतचे संगणकीकरण पूर्ण झालेले असून भागीदारी संस्थेच्या नवी नोंदणीच्या Online प्रक्रिया दि. २१/२/२०१३ रोजी सुरु झालेली आहे. तसेच Online नोंदणी प्रक्रिया करून झालेल्या भागीदारीच्या घटनेतील बदलाची नोंद Online प्रक्रियेने करण्यात येते.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता-१
TABLE-I

(रुपये हजाराल)
(Rs. in thousands)

प्रत्यक्ष रकमा २०१७-२०१८ Actuals 2017-2018	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019		सुधारित अंदाज २०१८-२०१९ Revised Estimates 2018-2019		अर्थसंकल्प २०१९-२०२० Budget Estimates 2019-2020	
	योजनेतर योजनांतर्गत Non-Plan Plan	एकूण Total	योजनेतर योजनांतर्गत Non-Plan Plan	एकूण Total	योजनेतर योजनांतर्गत Non-Plan Plan	एकूण Total
1	2	3	4	5	5	5
(अ) कार्याचे वर्गीकरण-						
२००-निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई...
एकूण (अ)
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण-						
२००-निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद. (३४७५००८४)
वेतन	25032	32000	32000	41280
अतिकालिक भत्ता	9	10	9	10
टेलिफोन चार्जस	278	370	353	370
प्रवास खर्च	51	62	48	62
कार्यालयीन खर्च	1472	1024	921	1111
भाडे पट्टी व कर	1395	1400	1400	1400
संगणकावरील खर्च	117	330	297	330
संगणकावरील खर्च	0	1	0	1
एकूण (ब)	28354	35197	35028	44564
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने-						
मागणी क्र. जे-२
प्रधान शीर्ष
३४७५-इतर सर्वसाधारण
आर्थिक सेवा	28354	35197	35028	44564
एकूण मागणी क्र. जे-२
(A) Activity Classification						
200-Registrar of Firms, Mumbai
Total (A)
(B) Objectwise Classification						
200-Registrar of Firms, Mumbai, Pune, Nagpur and Aurangabad. (34750084).
Salaries
O.T.
Telephone Charges
Travel Expenses
Office Expenses
Rent, Rates and Taxes
Computer Expenses
Computer Expenses
Total (B)
(C) Sources of Finance						
Demand No. J-2
Major Head
3475-Other General
Economic Services.
Total Demand No. J-2

तक्ता-२
TABLE-II

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण:-

खालील तक्ता भारतीय भागीदारी संस्था अधिनियम, १९३२ अन्वये नोंदणी केलेल्या संस्था, अभिलिखित नोटीसा दिल्या गेलेल्या प्रमाणित प्रती व देण्यात आलेल्या अभिलेख आणि व्यापारेत्तर महामंडळे अधिनियम, १९५९ अन्वये नोंदणी केलेल्या संस्था दर्शवितो.

(III) Programme work load Summary and explanation of financial requirements.

The following table indicates the number of firm registered No. of Notices recorded. No. of Certified Copies issued and Inspection of Records granted under the Indian Partnership Act, 1932 and the Non-Trading Corporation Act, 1959.

कार्यालयाचे नाव	नोंदणी केलेल्या भागीदारी संस्था	अभिलिखित नोटीसा	दिल्या गेलेल्या प्रमाणित प्रती	देण्यात आलेले अभिलेख	नोंदणी करण्यात आलेली व्यापारेत्तर महामंडळे	Name of the Office
1	Firms Registered	Notices recorded	Certified copies issued	Inspection of records granted	Non-Trading Corporations registered	1
१. निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.						1. Registrar of Firms, Mumbai.
२०१६	1355	813	2909	3448	1	... 2016
२०१७	1685	1014	1519	3036	1	... 2016
२०१८	5117	1541	570	2369	2	... 2017
२. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.						2. Assistant Registrar of Firms, Pune.
२०१६	874	149	1121	1585	0	... 2016
२०१७	481	223	1012	1399	0	... 2017
२०१८	596	272	1202	1199	0	... 2018
३. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.						3. Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
२०१६	819	221	1172	167	0	... 2016
२०१७	775	299	1221	130	0	... 2017
२०१८	884	265	1288	126	0	... 2018
४. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.						4. Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
२०१६	1471	399	1904	50	0	... 2016
२०१७	1437	362	1696	33	0	... 2017
२०१८	1116	346	1428	68	0	... 2018

तक्ता-३
TABLE-III

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण:-

खालील तक्ता संस्था नोंदणी व व्यापारेत्तर महामंडळे नोंदणीबाबतच्या कामाबाबत निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद यांचे उत्पन्न दर्शवितो.(आकडे हजारात)

(III) Programme work load Summary and explanation of financial requirements.

The following table indicates the income realised on account of work done by the Registrar of Firms, Mumbai, Pune, Nagpur and Aurangabad for Registration of firms and Non-Trading Corporation(Rs.InThousand)

कार्यालयाचे नाव	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Name of the Office
1	2	3	4	
१. निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	28366646	25646391	33275549	... Registrar of Firms, Mumbai.
२. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	18774104	11966834	20516906	... Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
३. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	39069932	2882245	4831538	... Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
४. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	4928284	3368640	5651428	... Assistant Registrar of Firms, Pune.
एकूण ...	55975966	43864110	64275421	... Total

खालील तक्ता निबंधक, भागीदारी संस्था यांच्याकडे नोंदणीसाठी आलेले अर्ज अभिलिखित करावयाच्या नोटीसा व प्रमाणित प्रतीसाठी व अभिलेख निरीक्षणासाठी करण्यात आलेले अर्ज दर्शवितो.

निबंधक, भागीदारी संस्था

TABLE

प्रकरणांचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे As per norms if any, No. of cases to be disposed of	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			वर्षात दाखल झालेली प्रकरणे Cases received during the year		
		2016 3	2017 4	2018 5	2016 6	2017 7	2018 8
1	2						
१. भागीदारी संस्था, अधिनियमाखाली नोंदणी करण्यासाठी अर्ज.							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	15000	14070	28624	34346	11476	10416	9357
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	5000	16255	23386	31003	9012	9773	9562
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	2500	123	102	32	1979	1839	2275
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	2000	39	201	1017	2869	4103	2970
२. अभिलिखित करावयाच्या नोटीसा-							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	9000	4264	5862	7427	4887	2055	5932
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	3000	10232	12736	15014	3159	2909	13391
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	1500	34	38	13	642	715	681
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	500	19	199	303	953	980	972
३. प्रमाणित प्रतीसाठी व अभिलेख निरीक्षणासाठी अर्ज-							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	1500	265	6	3479	4189	5094	1044
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	9000	3609	3012	2228	1899	2351	2401
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	4500	1	0	2	1171	1351	1287
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	800	0	5	6	1931	1764	129
४. व्यापारेत्तर महामंडळे, अधिनियमाखाली नोंदणी अर्ज-							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	20	1	2	1	2	2	2
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	--	--	--	--	--	--	--
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	--	--	--	--	--	--	--
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	--	--	--	--	--	--	--
५. व्यापारेत्तर महामंडळांच्या आर्थिक विवरण पत्राची (ताळेबंद, विवरणपत्र इत्यादी) सुरक्षा.							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	60	28	34	81	38	27	39
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	--	--	--	--	--	--	--

The following table indicates the number of applications. Notices and applications for certified copies received in the office of the Registrar of Firms.

--IV

Registrar of Firms

एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases
2016 9	2017 10	2018 11	2016 12	2017 13	2018 14	2016 15	2017 16	2018 17	
									1
1. Applications for Registration under the partnership Act, 1932.									
32130	39040	43703	3506	4694	12919	28624	34346	30784	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
25267	33159	40565	1881	1884	3519	23386	3100	37046	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.
2102	1941	2307	2000	1909	2293	102	32	14	(3) Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
2908	4304	3987	2707	3287	3253	201	1017	734	(4) Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
2. Notices to be recorded.									
9151	10917	13359	3289	3490	7603	5862	7127	5756	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
13391	15645	18035	655	631	788	12736	15014	17247	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.
681	753	843	643	740	821	38	13	22	(3) Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
972	1179	1525	773	876	1190	199	303	335	(4) Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
3. Applications for Certified Copies and Inspection of Records.									
4490	5100	4523	4484	1621	1020	21848	3479	3503	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
5508	5543	4629	5496	3115	2401	3012	2228	2228	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.
1172	1351	1289	1172	1349	1288	0	2	1	(3) Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
1961	1769	135	1961	1763	134	0	6	1	--(4) Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
4. Application's for Registration under Non-Trading Corporations Act, 1959.									
3	4	3	1	3	3	2	1	0	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(3) Registrar of Firms, Nagpur.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(4) Registrar of Firms, Aurangabad.
5. Security of Annual returns (balance-sheets, statements etc.) in respect of Non-Trading Corporations.									
66	61	120	38	8	5	28	53	115	(1) Registrar of Firms, Mumbai.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.

तक्ता-५
TABLE--V

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
		2017-2018 3	2018-2019 4		
1	2	3	4	1	
11. REGISTRAR OF FIRMS					
११-निबंधक, भागीदारी संथा					
<u>Gazetted--</u>		Rs.		<u>राजपत्रित-</u>	
Registrar of Firms, Mumbai ...	15600-39100+7600	...	1	1	निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई
Deputy Registrar of Firms ...	15600-39100+7600	...	1	1	उपनिबंधक, भागीदारी संस्था
Assistant Registrar of Firms ...	9300-34800+4400	...	7	7	सहाय्यक निबंधक, भागीदारी संस्था
Asst. A/cs Officer (M. F. A. S.) ...	9300-34800+4400	...	2	2	सहा. लेखा अधिकारी (एम.एफ.ए.एस.)
Total Gazetted		...	11	11	एकूण-राजपत्रित
<u>Non-Gazetted, Class III--</u>					
<u>अराजपत्रित-वर्ग तीन-</u>					
Superintendent ...	9300-34800+4300	...	2	2	अधिक्षक
Stenographer (L. G.) ...	9300-34800+4300	...	1	1	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Total Non-Gazetted		...	3	3	एकूण-राजपत्रित
Total Class II					एकूण-वर्ग दोन
Head Clerk ...	9300-34800+4200	...	7	7	मुख्य लिपिक
Senior Clerk ...	5200-20200+2400	...	10	10	वरिष्ठ लिपिक
Clerk/Typist ...	5200-20200+1900	...	29	29	लिपिक/टंकलेखक
Driver ...	5200-20200+1900	...	1	1	वाहन चालक
Total Class III		...	47	47	एकूण-वर्ग तीन
<u>Non-Gazetted Class IV--</u>					
<u>अराजपत्रित-वर्ग चार</u>					
Daftary ...	4400-7440+1600	...	1	1	दफ्तरी
Peon ...	4400-7400+1300	...	12	12	चपराशी
Sweeper ...	4400-7400+1300	...	1	1	सफाई कामगार
Class IV Total		...	14	14	एकूण-वर्ग चार
Grand Total		...	75	75	एकूण बेरीज

१४. महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग

राज्याच्या बदलत्या गरजांची पूर्तता, नवीन कायद्याची निर्मिती व प्रचलित कायद्यांमध्ये बदलत्या परिस्थितीचा विचार करून योग्य त्या सुधारणा शासनास सुचवून त्याचा दर्जा सुधारण्यासाठी शासनाने दिनांक ३० सप्टेंबर, १९९६ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य विधी आयोगाची स्थापना केली होती. त्यानंतर आयोगाची मुदत वेळोवेळी वाढविण्यात आली. या विभागाच्या दिनांक ५ ऑक्टोबर, २००७ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य विधी आयोगास दिनांक ३० सप्टेंबर, २००८ पर्यंत दिलेली मुदत संपल्यानंतर या विभागाने आयोगाचे पुनर्गठन करणेसंबंधीचा प्रस्ताव शासन मान्यतेसाठी सादर केला होता. त्याबाबत तत्कालीन मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी विधी आयोगाचे पुनर्गठन होईपर्यंत सध्याच्या आयोगास मुदतवाढ द्यावी असे आदेश दिले. महाराष्ट्र राज्य विधी आयोगाच्या पुनर्गठनाबाबतचा

प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. सदर प्रस्तावावर शासनाने सध्याचा आयोग बरखास्त करावा व पारदर्शक प्रक्रियेमार्फत नवीन आयोग स्थापन करावा असा निर्णय घेतला.

सदर निर्णयास अनुलक्षून दिनांक १२ ऑक्टोबर, २०११ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग दिनांक १३ ऑक्टोबर, २०११ पासून बरखास्त करण्यात आला आहे. आयोगातील कर्मचारीवृंदाची पदे ही कंत्राटी पध्दतीने ठराविक कालावधीसाठी भरण्यात आलेली असल्यामुळे आयोगाच्या बरखास्तीबरोबरच आयोगातील कर्मचाऱ्यांच्या सेवा आपोआप संपुष्टात आल्या आहेत. सध्या नवीन विधी आयोग पारदर्शक पध्दतीने स्थापन करणेबाबत या विभागाकडून कार्यवाही करण्यात येत आहे.

१५. महिलांचे सक्षमीकरण

आजगायत महिला अत्याचाराची प्रकरणे चालविणेसाठी राज्यात एकूण २७ विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत, ती खालीलप्रमाणे

अ) दि. १६.०८.१९९६ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात अहमदनगर, अकोला, अमरावती, औरंगाबाद, बुलढाणा, बीड, जळगांव, नागपूर व यवतमाळ येथे प्रत्येकी १ याप्रमाणे ९ विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत.

ब) दि. ०६.०५.१९९८ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात ठाणे, पुणे व कोल्हापूर येथे विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत.

क) दि. ३०.११.२००७ च्या शासन निर्णयान्वये मुंबई येथे १ विशेष न्यायालय स्थापन करण्यात आले आहे.

ड) दि. १७.०१.२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात बृहन्मुंबई, भंडारा, चंद्रपूर, धुळे, जालना, लातूर, नांदेड, नाशिक, उस्मानाबाद, परभणी, सांगली, सातारा, सोलापूर, वर्धा येथे प्रत्येकी १ याप्रमाणे १४ विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत.

15.Strengthening of Women

Total 27 special courts have been established, to deal with the offences related to Atrocities on women. These are as follows -

A. vide G.R. Dated 16/8/1996 one Special Court each in 9 District has been setablished :-

Ahmadnagar. Akola, Amravati, Aurangtabad, Buldhana Beed, Jalgaon, Nagpur & Yawatmal.

B. Vide G.R. Dated 6/5/1998 Special Courts have been established at Thane, Pune & Kolhapur in dthe state.

C. Vide G.R. Dated one special court has been established at Mumbai.

D. Vide G.R. dated 17/1/2014 -14 special courts have been established in the state. One in Nashik, Osmanabad, Parbhani, Sangli, Solapur, Vardha.

